नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनकुटा

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनकुटा

जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

२०७९

(सातौ संशोधन, २०७९)

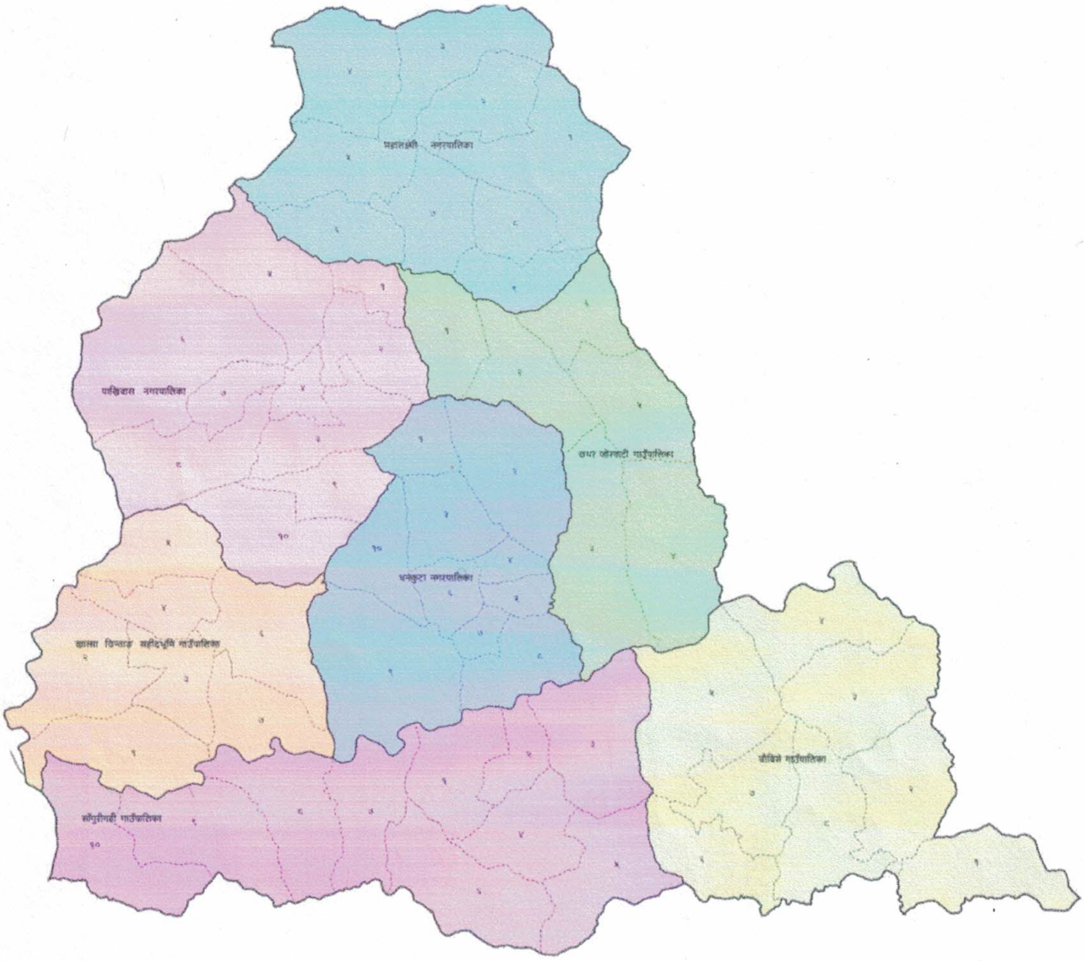

प्रकाशक

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति

धनकुटा

Yubraj
युवराज कटेल
प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
धनकुटा

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ अनुसार जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको गठन प्रक्रिया

प्रमुख जिल्ला अधिकारी	अध्यक्ष
जिल्ला समन्वय समितिको प्रतिनिधि	सदस्य
जिल्ला भित्रका स्थानीय तहकाप्रमुख तथा अध्यक्ष	सदस्य
स्वास्थ्य सम्बन्धी बिषय हेर्ने जिल्ला स्थित कार्यालयको प्रमुख	सदस्य
जिल्ला स्थित सुरक्षा निकायका प्रमुखहरु	सदस्य
जिल्ला स्थित पूर्वाधार तथा सामाजिक विकासँग सम्बन्धित कार्यालयका प्रमुखहरु	सदस्य
राष्ट्रिय मान्यता प्राप्त दलका जिल्ला स्थित प्रमुख वा प्रतिनिधिहरु	सदस्य
नेपाल रेडक्रस सोसाइटीको जिल्ला स्थित प्रमुख	सदस्य
गैरसरकारी संस्था महासंघको जिल्ला स्थित प्रमुख	सदस्य
नेपाल पत्रकार महासंघको जिल्ला स्थित प्रमुख	सदस्य
उद्योग वाणिज्य महासंघको जिल्ला स्थित प्रमुख	सदस्य
प्रमुख जिल्ला अधिकारीले तोकेको अधिकृत	सदस्य सचिव

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अद्यावधिकगर्ने कार्य र प्रकिया :

दस्तावेज : विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७९ धनकुटा

प्रकाशन : जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, धनकुटा

कार्यालय फोन : ०२६-५२२१३२

संकरण : सातौं

जिल्ला समन्वय समिति
धनकुटा

प्रदेश नं. १, नेपाल

प.सं. : २०७९/०८०
च.नं. :

मिति:२०७९/०४/०६

विषय : शुभकामना।

विपद् सामान्यतया कुनै पनि प्राकृतिक र गैर प्राकृतिक कारणहरूबाट अकस्मात रुपमा देखा पर्ने असामान्य अवस्था हो। अर्को अर्थमा कुनै स्थानमा आपत्कालीन अवस्थाको सृजना भई जन र धनको क्षतिका साथै जीवनयापनका कृयाकलापहरु र वातावरणमा प्रतिकुल असर पार्ने प्रकोपजन्य अवस्था नै विपद् हो। विपद्ले अकस्मात रुपमा मानव जाति मात्र नभएर सृष्टिका जल,जमिन,वायुका साथै प्राकृतिक सम्पदाहरु लगायत पृथ्वीका सम्पूर्ण जीव जन्तुहरुलाई क्षणभरमै तहसनहस बनाइदिन्छ। यसरी आइपर्ने प्राकृतिक तथा गैर प्राकृतिक दुवै प्रकृतिका विपद् निकै नै चुनौतीपूर्ण रहने हुँदा यस्ता विपद् न्यूनिकरण गर्न तथा विपद् पश्चात सहज रुपमा उद्दार, राहत र पुनर्स्थापनाका कार्यमा जुट्नु हामी सवैको साझा जिम्मेवारी हो। विपद्को अवस्था सिर्जना भएको अवस्थामा सहज रुपमा व्यवस्थापन गर्नका लागि सङ्घीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह लगायत सवै सरोकारवाला संघ संस्थाहरु सवै एकजुट रुपमा जुट्नुपर्ने आजको आवश्यकता रहेको छ। यसै कुरालाई मध्यनजर गर्दै यस धनकुटा जिल्लामा विपदबाट बच्नका लागि जिल्लाको साझा नीतिगत अवधारणाका रुपमा जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना अनिवार्य रहेको छ।

अत: जिल्लाको विपद् व्यवस्थापनका लागि जिल्ला विपद् व्यावस्थापन समिति एवं सवै स्थानीय तहहरु एकजुट भइ विपद् व्यवस्थापनमा जुट्नुपर्ने हुन्छ जसले गर्दा विपद् सहज रुपमा व्यवस्थपन गर्न सकिन्छ। मुख्यरुपमा स्थानीय तहहरूले आफ्नो क्षेत्रभित्र के कस्ता विपद्का स्वरूपहरू देखा पर्न सक्छन् र ती समस्याहरुसँग जुध्दै के कसरी अघि बढ्न सकिन्छ भन्ने विषयमा कानून बमोजिम निर्णय लिनका लागि सँधै तयारी अवस्थामा रहनुपर्ने हुन्छ। आफ्नो क्षेत्रभित्र प्राकृतिक र गैर प्राकृतिक विपदबाट नागरिकको जीउ धन, सम्पत्तिका साथै प्राकृतिक, भौतिक एवं सांस्कृतिक संरचनाको संरक्षण गर्न जोखिम न्युनीकरण र व्यवस्थापनका कृयाकलापहरु समन्वयात्मक र प्रभावकारी ढङ्गबाट सञ्चालन गर्नु सम्बन्धित सवै निकायहरुको साझा दायित्त्व रहेको छ। यी र यस्तै कुराहरुलाई मध्यनजर गर्दै धनकुटा जिल्लामा आइपर्ने सवै प्रकारका विपद्लाई सफल रुपमा व्यवस्थापन गर्नका लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, धनकुटाको क्षेत्रगत तथा विषयगत जिम्मेवारी सहित जिल्लामा आइपर्ने विपद्को लेखाजोखा गर्दै पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको रुपमा **जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना** ,२०७९ अध्यावधिक गतिविधि सहित प्रकाशित हुन लागेको यस क्षणमा खुशी व्यक्त गर्दै **जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना**, २०७९ नामक पुस्तिकाले जिल्लामा आइपर्ने विपद्लाई सहज रुपमा व्यवस्थापन गर्नका लागि जिल्लास्थित सम्पूर्ण सरोकारवालाहरुलाई मार्गदर्शन प्रदान गर्नेछ भन्ने शुभेक्षा सहित पुस्तिका प्रकाशनका लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, धनकुटालाई हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

धन्यवाद।

निरेन तामाङ
प्रमुख
जिल्ला समन्वय समिति, धनकुटा

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
धनकुटा

फोन नं.:-०२६-५२२१३१
०२६-५२२१३२
Email-daodhankuta@gmail.com
website-daodhankuta.moha.gov.np

पत्र संख्या:-२०७९/०८०/

मन्तब्य

प्राकृतिक तथा गैर प्राकृतिक विपद्बाट सर्वसाधारणको जिउधनको सुरक्षा, नीजि तथा सार्वजनिक सम्पत्ति, प्राकृतिक सम्पदा र भौतिक संरचनाको संरक्षण गर्न जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अति आवश्यक हुन्छ । यसै सन्दर्भमा, धनकुटा जिल्लाको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई अद्यावधिक गरी विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७९ तयार गरिएको छ । यस योजनाले विपद्का घटना सोको खोज, उद्धार र राहतसँग सम्बन्धित कार्य एवं विपद् व्यवस्थापनका सबै क्रियाकलापहरुको समन्वयात्मक र प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्न महत्वपूर्ण योगदान गर्ने विश्वास लिएको छु ।

विश्वब्यापी माहामारीको रुपमा पुनः फैलिएको कोभिड-१९ को जोखिम कम गर्ने क्रियाकलापहरु प्रतिकार्य योजनामा समावेश गरी क्षेत्रगत अवधारणा सहितका पूर्व तयारी तथा आपतकालिन कार्ययोजनाको कार्यान्वयनबाट विपद् जोखिम न्यूनिकरण र विपद् ब्यवस्थापन गर्न सहज हुने देखिन्छ ।

जोखिम न्यूनिकरण, विपद् पूर्व प्रतिकार्य एवं विपद् पुनर्लाभ कार्यहरुमा जिल्लाका स्थानीय तहहरु, राजनीतिक दलहरु, सरकारी निकाय एवं गैरसरकारी संस्थाहरुको सहयोग र योगदानको उच्च प्रशंसा गर्दछु । धनकुटा जिल्लाको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७९ लाई अद्यावधिक गर्न सहयोग पुर्‍याउने जिल्ला समन्वय समिति, जिल्लाका सबै स्थानीय तहहरु तथा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला शाखा, धनकुटा प्रति हार्दिक धन्यवाद ब्यक्त गर्दछु ।

विगत वर्षहरुमा जस्तै यस वर्ष पनि पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७९ को प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी विपद् ब्यवस्थापनसँग सबन्धित क्रियाकलापहरुमा सम्बद्ध सबैको सकृय सहभागिता, साझेदारी र सहयोगको अपेक्षा गर्दछु ।

धन्यवाद!

युवराज कटेल
प्रमुख जिल्ला अधिकारी
एवं
अध्यक्ष
जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
धनकुटा ।

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
धनकुटा

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अद्यावधिक गर्ने कार्य र प्रक्रिया :

दस्तावेज : विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७९, धनकुटा ।

प्रकाशन : जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, धनकुटा

प्रकाशन र परिमार्जन मिति तथा मुख्य सहयोगी निकाय :

पहिलो पटक	:	२०६९ (नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला शाखा, धनकुटा)
दास्रो पटक	:	२०७३ (तत्कालिक जिल्ला विकास समिती, धनकुटा)
तेस्रो पटक	:	२०७५ (नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, धनकुटा जिल्ला शाखा)
चौथो पटक	:	२०७६ (नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, धनकुटा जिल्ला शाखा)
पाँचौ पटक	:	२०७७ (नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, धनकुटा जिल्ला शाखा)
छैठौ पटक	:	२०७८ नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, धनकुटा जिल्ला शाखा
सातौ	:	२०७९, विपद् व्यवस्थापन समिति, धनकुटा ।

मुद्रण :

प्रकाशन मिति : २०७९

युवराज कटेल
प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
धनकुटा

शब्द संक्षेप

अ/गै.स.स.	अन्तर्राष्ट्रिय/गैर सरकारी संस्था
आर.डि.टि.	र्‍यापिड डाइग्नोस्टिक टेस्ट
आ.का.स.के.	आपतकालीन कार्य संचालन कैन्द्र
कि.मि.	किलोमिटर
गा.पा.	गाउँपालिका
न.पा.	नगरपालिका
जि.प्र.का.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय
जि.वि.व्य.स.	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
जि.स.स.	जिल्ला समन्वय समिति
ने.रे.सो.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
आ.वि.	आधारभुत विद्यालय
पि.सि.आर.	पोलिमराइज चेन रियाक्सन
मा.वि.	माध्यामिक विद्यालय
मि.लि.	मिलिलिटर
शि.वि.स.इ.	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई
स.प्र.ब.	सशस्त्र प्रहरी बल
सा.व.उ.स.	सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति
स्वा.का.	स्वास्थ्य कार्यालय
DCMC	District Covid Management Commitee
IRA	Initial Rapid Assessment
MIRA	Multi Cluster Initial Rapid Assessment
NDRT	National Disaster Response Team

युवराज कटेल
प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
धनकुटा

खण्डः एक ५

१. पृष्ठभूमि ५

१.१. जिल्लाको सामान्य परिचय ६

१.१.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि ६

१.१.२. धनकुटा नामाकरण ६

१.१.३. अवस्थिति ७

१.१.४. भौगोलिक स्वरूप तथा विभाजन ७

१.१.६. जनसङ्ख्या तथा सामाजिक संरचना ८

१.१.७. आर्थिक अवस्था ८

१.१.८. जलवायु र हावापानी ११

१.१.९. कृषिप्रणाली र उत्पादन १२

१.१.१०. भौतिक पूर्वाधार तथा संरचना १२

१.१.११. उद्योग तथा व्यापार १२

१.१.१२. सञ्चार, शिक्षा र विद्युतीकरण १२

खण्ड : दुई १४

२.१ सङ्कटापन्नता जोखिम तथा विपद् १४

२.१.१. सङ्कटापन्नता १४

२.१.२. विपद् १४

२.१.३. विपद् व्यवस्थापन चक्र १४

२.२. एशियामा विपद् १६

युवराज कट्टेल
प्रमुख जिल्ला अधिकारी

२.३. विपद् प्रतिको सङ्कटोन्मुखता १६

२.४. धनकुटा जिल्लाको विपद्को पृष्ठभूमि १७

२.५. विपद् तथा वातावरण (Natural Hazards and Environment) १९

२.६. विपद् तथा विकास (Disaster and Development) २०

२.७. नेपालमा विपद् जोखिम व्यवस्थापन र वर्तमान नीति २०

२.७.१. नीतिगत व्यवस्था २०

२.७.२. विपद्: सहश्राब्दी तथा दिगो विकास लक्ष्य २०

२.७.३. सहश्राब्दी विकास लक्ष्य २०

२.७.४.दिगो विकास लक्ष्य २१

२.७.५. ह्योगो कार्य योजना संरचना (२००५–२०१५) २२

२.७.६. विपद् जोखिम न्युनीकरणका लागि सेन्डाई कार्य ढाँचा (२०१५-२०३०) २३

२.७.७. कार्यान्वयनका लागि प्राथमिकताहरू (Priorities for Action) २४

२.८. नेपालमा विपदसम्बन्धी विद्यमान कानूनी व्यवस्था २४

खण्ड : तीन २९

३.१. विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको परिचय २९

३.१.१. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २९

३.१.२. विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य २९

३.१.३. योजनाको आवश्यकता तथा महत्व ३०

३.१.४. योजनाको लक्षित समूह ३०

३.१.५. योजनाका सीमा ३०

३.१.६. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अपेक्षित नतिजा ३१

३.१.७. विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना अद्यावधिक गर्नु पर्ने आवश्यकता ३२

३.१.८. तहगत भूमिका तथा जिम्मेवारी ३२

३.१.९. जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको भूमिका तथा जिम्मेवारी ३२

३.१.१०. विपद् न्यूनीकरणमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको जिम्मेवारी ३३

३.१.११. जिल्ला क्षेत्रगत अगुवा संस्थाको भूमिका तथा जिम्मेवारी ३३

३.१.१२. जिल्ला अगुवा सहयोगी संस्थाको भूमिका तथा जिम्मेवारी ३४

खण्ड : चार ३७

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य चरण ३७

४.१ प्रकोप जोखिम विश्लेषण ३७

४.१.१ प्रकोप विश्लेषण तथा स्तरीकरण ३७

४.१.२ गा.पा. अनुसार विपद्बाट हुन सक्ने संकटाभिमुखताका अवस्थाहरु ३८

४.२. सूचना व्यवस्थापन (निकायगत स्रोतसाधनको आँकलन निकायहरुको नक्सांकन)................. ४०

४.३. सामान्य प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य ४०

४.४. आवश्यकताको लेखाजोखा तथा आँकलन ४२

खण्ड- पाँच ४८

५.१. क्षेत्रगत अवधारणा, क्षेत्र तथा क्षेत्रगत अगुवा पहिचान र क्षेत्रगत योजना........................... ४८

५.१.१ क्षेत्रगत अवधारणा तथा क्षेत्र परिचय ४८

५.१.२. क्षेत्रगत अवधारणाका प्रमुख उद्देश्य निम्नअनुसार रहेका छन्.. ४८

५.१.३. क्षेत्रगत अवधारणाको आवश्यकता तथा महत्व ४८

५.१.४. क्षेत्रगत अगुवा तथा क्षेत्रगत समितिको संरचना... ४९

५.१.५. विषयगत क्षेत्र (Cluster) :आपतकालिन सूचना तथा समन्वय... ४९

युवराज कट्टेल
प्रमुख जिल्ला अधिकारी

५.१.६. विषयगत क्षेत्र (Cluster): आपतकालिन खोजी तथा उद्धार ५२

५.१.७. विषयगत क्षेत्र(Cluster): आपतकालिन मृत शरिर तथा मृत शरिर व्यवस्थापन........ ८०

५.२ . कार्यान्वयन तथा पुनरावलोकन रणनीति १३५

५.२.१ विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना क्रियाशिल हुने १३५

५.२.२. विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन योजना १३५

५.२.३. जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको नियमित समिक्षा तथा अद्यावधिक १३५

५.३. प्रतिवेदन तथा अभिलेखीकरण १३५

५.३.१. प्रतिवेदन तथा संचार १३५

५.३.२. संस्थागत व्यवस्था १३६

५.६.३. अभिलेखीकरण १३६

५.३.२. अनुमोदन प्रक्रिया १३६

अनुसूचीः १ .... १३७
अनुसूची : २ .... १४१
अनुसूचीः ३ .... १४१
अनुसूची : ४ .... १४१
अनुसूची : ५ .... १४४

खण्डः एक

१. पृष्ठभूमि

नेपाल विपद्को दृष्टिले अति जोखिमपूर्ण देशहरु मध्ये एक हो । विश्वमा नेपाल भूकम्पका हिसावले ११ औं, बाढीको हिसाबले ३० औं, जलवायु परिवर्तनको हिसावले विश्वमा चौथो तथा एशियामा छैठौं जोखिमपूर्ण देशको रुपमा रहेको छ । नेपालमा विशेषगरी नियमित रुपमा हुने बाढी, पहिरो, हुरीबतास, आगलागी, चट्याङ्ग, सडक दुर्घटना, असिना, हिमपहिरो, महामारी जस्ता विपद्हरुबाट औषतमा एक हजारको हाराहारीमा मानिसको मृत्यु हुने गर्दछ । जसमध्ये बार्षिक ३ सय जनाको मृत्यु बाढी तथा पहिरोका कारणले मात्रै हुने गर्दछ भने विपद्को कारण नेपालले हरेक वर्ष औसतमा १ अर्ब २१ करोड ८० लाख बराबरको सम्पत्तिको क्षति व्यहोर्नु परेको छ । कमजोर भू-बनोट, जटिल भू-गर्भीय संरचनाका कारण नेपाल विपद्को उच्च संकटसन्नताको अवस्थामा रहेको छ । विगतमा गरिएका अध्ययन अनुसन्धान र विश्लेषण अनुसार नेपालमा कुनै पनि समय धेरै ठूलो भुकम्प जाने र त्यसबाट धेरै संख्यामा मानिस मर्ने, घाईते हुने तथा भौतिक संचना क्षतिग्रस्त हुने सम्भावना रहेको छ । २०७२ बैशाख १२, १३ र २९ गते आएको भुकम्प यसैको उदाहरण हो । यस्तै हरेक बर्ष जस्तो कोशी, कर्णाली र महाकाली लगाएतका नदीहरुमा आउने बाढीहरु पनि विपद्का उदाहरण हुन् ।

विपद् व्यवस्थापन र उद्धार कार्यलाई अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा मानव अधिकारका रुपमा अघि बढाउन १८ देखि २२ जनवरी २००५ मा जापानको ह्योगो शहरमा प्राकृतिक विपद् न्यूनीकरण सम्बन्धी दोस्रो विश्व सम्मेलनद्धारा जारी गरिएको घोषणा पत्र (Hyogo Declaration) तथा कार्ययोजनालाई ह्योगो कार्य योजनाको (Hygo Framework for Action Plan) नामले चिनिन्छ । त्यस अवसरमा नेपालले विपद् न्यूनीकरण एंव समन्वय परिषद्को गठन साथै विपद् सम्बन्धी राष्ट्रिय रणनीति तयार गरी त्यसको अध्यावधीक गर्ने, विकसित मुलुकका उच्च प्रविधि र अनुभवहरुलाई अनुशरण गर्ने, दिगो विकास र सुरक्षित भविष्य निर्माणका लागि शिक्षा भन्ने नारालाई सफल पार्न शैक्षिक पाठ्यक्रममा सुधार गर्ने र विपद् न्यूनीकरणका लागि विश्वकोषको स्थापना गर्ने जस्तो कुराहरुमा आफ्नो प्रतिबद्धता जाहेर गरेको छ । साथै २५ असोज २०६६ मा नेपाल सरकारबाट स्वीकृत गरिएको रणनीतिमा पनि प्रकोप जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी अवधारणाहरुलाई आपत्कालीन पूर्वतयारी (Preparedness), प्रतिकार्य (Response) तथा पुनर्लाभ (Recover) सम्बन्धी कार्यक्रममा व्यवस्थित रुपमा समावेश गर्ने उल्लेख गरिएको छ । साथै नेपालले तय गरेको अवधारणहरु सन् २००५ मा १६८ राष्ट्रहरुले तयार गरेको Hygo Framework तथा सन् २०१५ मार्च १८ मा जापानको Sendai मा सम्पन्न संयुक्त राष्ट्रसंघीय विश्व सम्मेलनले तय गरेको The Sendai Framework for Disaster Risk Reducation (२०१५ - २०३०) बाट निर्दिष्ट छन् । विपद्को सवाल भनेको राहत र उद्धारसंग मात्र सीमित छैन । आधारभूत मानव अधिकार, मानवीय कानून, विकास निर्माण, गाँस, बास, कपास, शान्ति, सुरक्षा एवम् सामाजिक, आर्थिक सांस्कृतिक लगायतका हरेक बिषयहरुसँग यसको प्रत्यक्ष सम्बन्ध छ । यस्तै संवेदनशील सवालहरुलाई हृदयंगम गरी विपद् व्यवस्थापनका गतिविधिहरुलाई विकासका हरेक पक्षसंग समाहित गर्दै दिगो विकासको अवधारणाभित्र एकीकृत गरिनुपर्ने आजको आवाश्यकता रहेको छ । यसका लागि आवश्यक पर्ने अल्पकालीन एवं दीर्घकालीन योजनाका साथ विपद् व्यवस्थापनका गतिविधिहरुलाई विभिन्न सरकारी तथा गैह्रसरकारी संघसंस्थाहरु र सरोकारवाला निकायहरुबिचको साझेदारी, समन्वय र सहकार्यमा प्रतिवद्धता र ऐक्यवद्धताका साथ योजना तर्जुमादेखि कार्यान्वयनसम्म कार्य गर्नुपर्ने आजको आवश्यकता हो । देशको भौगर्भिक, भौगोलिक तथा हावापानीजन्य अवस्थाले गर्दा बहुसङ्ख्यक नेपालीहरू हर समय एक वा अर्को विपद्को सम्भावित जोखिमयुक्त अवस्थाबाट गुज्रिरहेका हुन्छन् । नेपाल मनसुनी बाढी, पहिरो तथा महामारीबाट वर्षेनी प्रभावित हुने गरेको छ । यसका अतिरिक्त भूकम्प, आगलागी, सुख्खा/खडेरी, अनिकाल, हिमताल विष्फोटनबाट हुने बाढी, हावाहुरी, असिना, चट्याङ्ग, उष्ण तथा शितलहर आदि जस्ता विपद्ले सधै सङ्कटासन्न (vulnerable) अवस्था रहेको छ । बारम्बार घटिरहने विपद्ले गर्दा देशको विकास प्रयास तथा गरीबि निवारणलाई नकारात्मक असर परिरहेकोछ । यस्ता विपद्का कतिपय संभावित घटनाहरुलाई संरचनागत एवम् गैरसंरचनागत उपायद्वारा अल्पीकरण गर्नसकिन्छ । कतिपय अवस्थामा यसको सामनाको विकल्प हुँदैन । यस प्रकारका अल्पीकरण गर्न नसकिने संभावित विपद्लाई

सामना गरी प्रभावकारी रुपमा प्रतिकार्य गर्न र जनधनको क्षतिलाई न्यून गर्दै पुनर्लाभ कार्य गर्नका लागि राष्ट्रियस्तर र जिल्लास्तरमा व्यवस्थित पूर्वतयारीको ठूलो महत्व रहन्छ । त्यसकारण जनधनको सुरक्षार्थ तथा विकासको प्रतिफललाई दिगो राख्नका लागि जिल्लास्तरमा विपद् पूर्वतयारी एवं प्रतिकार्य योजना (Disaster Preparedness and Response Plan-DPRP) बनाई भविष्यमा आइपर्ने विपद्को लागि पूर्वतयारी अवस्थामा रहने र विपद्को अवस्थामा प्रभावित परिवारहरुलाई तत्काल मानवीय सेवा उपलब्ध गराउनु पर्ने देखिन्छ ।

सन् २०१९ डिसेम्बर ३१ मा एशियाली मुलुक चीनको बुहान शहरमा पहिलो पटक देखा परेको कोभिड-१९ ले विश्वलाई आहात पारिहेको छ । सन् २०२१ को सुरुतिर कोभिडको प्रभाव धेरै कम देखिएकोमा हाल पुन: देखिन थालेको छ । यिनै कुराहरुलाई मनन गरी प्रकोप तथा संकटासन्नता, विपद् प्रभावित गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरु, जिल्लास्थित सरकारी तथा गैह्रसरकारी संघसंस्थाहरुको क्षमता र सहभागीता सुनिश्चित गर्दै जिल्लास्तरमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्यलाई बलियो बनाउन यो योजना निर्माण गरिएको छ ।

१.१. जिल्लाको सामान्य परिचय

१.१.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि

नेपाल एकीकरण हुनुअघि हालको धनकुटा जिल्लाको भू-भाग पल्लो किराँत राज्य अन्तर्गत पर्दथ्यो । “काठमाडौंमा मल्ल राजाहरूको शासनकालको समयमा अथवा नेपालमा बाइसे चौबीसे राज्य हुँदा धनकुटा भेगमा ‘हाङ’ को दर्जाबाट लिम्बूहरू राज्य गर्दथे । त्यसताका अरुण नदीको वारिपट्टि चौदण्डी पल्लो किराँतका १७थुममा बाह्रजना हाङहरू राज्य गर्दथे ।” नेपाल एकीकरण अभियानका क्रममा पल्लो किराँतका १७ थुमहरू गोरखाली सेनाले आफ्नो अधीनमा लिएपछि इ.सं.१७७४ देखि श्री ५ बडामहाराजाधिराज पृथ्वीनारायण शाहको नेतृत्वमाप्रशासित हुन थालेको उल्लेख भएकोपाइन्छ ।

“श्री ५ राजेन्द्रविक्रम शाह र प्रधानमन्त्री भीमसेन थापाको शासनकालमा प्रशासनिक दृष्टिकोणले वि.सं. १८७३ साल पश्चात् देश १० जिल्लामा विभाजन भयो । विभाजन अनुसार दूधकोशी पूर्व माझ किराँत तथा पल्लो किराँत मेची सिमानासम्मको भू-भाग चैनपुर धनकुटा जिल्ला अन्तर्गत पर्दथ्यो । राणाकालका तेस्रो प्रधानमन्त्रीका रूपमा वि.सं. १९४२ सालतिर वीरशमशेर भए । यिनैको कार्यकालमा शाहकालीन नेपालको १० जिल्लाहरूलाई बत्तीस जिल्लामा विभाजन गरियो । यसै समयदेखि जिल्लाहरूको स्वरूपमा एकरूपता आएको र सामान्य परिवर्तन बाहेक राणाकालको अन्त्यसम्म जिल्लाहरूको त्यही स्वरूप रहेको देखिन्छ । पहाडी बीस जिल्लाहरूमा साधारणतया एक जना बडाहाकिम रहने व्यवस्था लागु गरियो । तर ती बीस जिल्लामध्ये पाल्पा, धनकुटा र डोटी जिल्लाहरूलाई विशेषस्थान प्राप्त भयो । पश्चिममा पाल्पा र डोटी, पूर्वमा धनकुटा जिल्लालाई गौंडा बनाइयो । धनकुटा गौंडा बडाहाकिमको अधीनमा पूर्व १ नं., २ नं.,३ नं., ४ नं., इलाम र धनकुटा गरी ६ जिल्ला पर्दथे । त्यस समयको धनकुटा जिल्लाको क्षेत्रफल पनि ठूलो थियो । हालको संखुवासभा, तेह्रथुम, ताप्लेजुङ्ग, पाँचथर र धनकुटा गरी ५ जिल्लाको भू-भाग त्यसबखत धनकुटा १ जिल्लाका रूपमा थियो । धनकुटा गौंडा बनाइएका कारणले पूर्व क्षेत्रको धनकुटा जिल्ला शाहकालको जस्तै ठूलो प्रशासनिक केन्द्र भयो ।“ २०१९ सालमा नेपाल अधिराज्यलाई १४ अञ्चल, ७५ जिल्लामा विभाजन गरिएपछि छथर पश्चिम, धनकुटा, खाल्सा, मिक्लुङपहाड, चौबिसे र झलहारा गरी छथुमहरू गाभेर धनकुटा जिल्ला बनाइयो ।” १४ अञ्चल ७५ जिल्ला विभाजन हुँदा साविकमा धनकुटा जिल्लाले चर्चेको भू-भाग पाँच जिल्लामा बाँडिएपछि हालको धनकुटा जिल्ला ६ वटा थुमहरू मिलेर बनेको सानो भू-भागमा सीमित रह्यो ।

१.१.२. धनकुटा नामाकरण

धनकुटा जिल्लाको नामाकरण सम्बन्धमा विभिन्न किंम्बदन्तीहरु पाईन्छ । यसमध्ये “धनकुटाको सदरमुकाममा कागते पोखरी अवस्थित छ । यो पोखरीको केही उत्तरमा डाँडाका दुई थुम्काहरू छन् ।

झलक्क हेर्दा यी थुम्काहरू ढिकीका खाँबाहरू देखिने तथा कागते पोखरी धान कुट्ने ओखल जस्तो लाग्ने र धानकुटेको जस्तो अनुभूति हुने हुँदा धानकुटा अर्थात "धनकुटा" रहेको हो" भन्ने स्थानीय जनश्रुति प्रचलित रहेको छ ।

१.१.३. अवस्थिति

धनकुटा जिल्ला प्रदेश नं. १ अन्तर्गतको मनोरम पहाडी जिल्ला हो । भौगोलिक स्थिति अुनसार विश्व मानचित्रमा धनकुटा जिल्ला २६° ५३' देखि २७° १९' उत्तरी अक्षांश र ८७° ८' देखि ८७° ३३' पूर्वी देशान्तर भित्र पर्दछ । यसको क्षेत्रफल ८८८.७ वर्ग किलोमिटर छ । पूर्वतर्फ तेह्रथुम र पाँचथर, पश्चिमतर्फ भोजपुर र उदयपुर, उत्तरतर्फ संखुवासभा जिल्ला र दक्षिणतर्फ मोरङ र सुनसरी जिल्लाहरू धनकुटा जिल्लाको सीमाना हुन् ।

१.१.४. भौगोलिक स्वरूप तथा विभाजन

धनकुटा जिल्ला मध्यपहाडी प्रदेशमा अवस्थित छ । जिल्लाको ज्यादै सानो भाग (०.१%) शिवालिक क्षेत्रमा रहेको छ भने बाँकी सबै भाग मध्यपहाडी क्षेत्रमा पर्दछ । यो जिल्ला महाभारत पर्वत श्रृंखलाको उत्तरी भागमा रहेकोछ । यहाँ लेक, बेंसी र नदीनाला छन् । यस जिल्लाको भौगोलिक बनावट मुख्यतः दुई किसिमको रहेको छ ।

क) पहाडी प्रदेश

धनकुटा जिल्लाको उत्तरी खण्डको भूभाग मिल्के डाँडाका शाखा उपशाखाबाट निर्मित पहाडी खण्डमा पर्छ भने दक्षिणी खण्डको भूभाग महाभारत पर्वत श्रृङखलाको उत्तरी पाखोमा पर्छ । यी दुई पहाडी भागलाई उत्तरपूर्वबाट दक्षिण पश्चिमतर्फ बगेको तमोर नदीले छुट्याएको छ । जिल्लाको अधिकांश भू-भाग यही पहाडी प्रदेशमा पर्दछ ।

ख) बेंसी

तमोर नदी, अरुण नदी तथा लेगुवा, मुगा, माङमाया, निबुवा, कोकाहा जस्ता खोलाहरूको आसपासमा बेंसी र फाँटहरू रहेका छन् । यस्ता बेंसी तथा टारहरू ६०९ मिटर आसपासको उचाइ क्षेत्रमा ज्यादा पाइन्छन् । साप्तिनटार, बेलटार, ललहनीटार, खोकुटार, अखुबाटार, सफाइटार, सदामटार, फलामेटार, डिहीटार, अठारसयटार, कुशेटार, रुपाटार, तातोपानीटार, दिलुङटार, कुमालटार, भुल्केधारापानीटार, बेलहाराबेंसी आदि मुख्य टारहरू हुन् । धेरैजसो टारहरू दक्षिण पश्चिममा र केही दक्षिणपूर्वी भेगमा रहेका छन् ।

१.१.५ भू-धरातल

नेपाल सरकार नापी विभागबाट सन् १९९५ मा प्रकाशित नक्सा अनुसार यस जिल्लाको भू-धरातलीय स्थिति समुन्द्र सतहबाट १२० मिटरदेखि २७०२ मिटरसम्मको उचाइमा रहेको पाइन्छ । टोपो सीट नम्बर २६८७/०१ बी र २७८७/१४ डी अनुसार जिल्लाको सबैभन्दा कम उचाइमा रहेको ठाउँ कोकाहा खोला र सप्तकोशी नदी दोभान छेउ कोकाहाको दायाँ किनारा सागुरीगढी गा.पा. १० साविक आहालेमा रहेकोछ भने सबैभन्दा अग्लो ठाउँ पटेकडाँडा, महालक्ष्मी न.पा. मूर्तिढुङ्गामा रहेको छ । जिल्लाको भू-धरातलीय स्थिति तल तालिकामा देखाइएको छ ।

भू-धरातलीय स्थिति र जिल्लाको भू-भाग

उचाई (मिटरमा)	जिल्लाको भू-भाग (प्रतिशतमा)

३०५मिटरसम्म	५
३०५ - ६१०	२७
६१० - ९१५	२३
९१५ - १२२०	१७
१२२० - १५२५	१३.५
१५२५ - १८३०	१०
१८३० - २१३५	४
२१३५ भन्दा माथि	०.५

स्रोत : जिल्ला सूचना केन्द्र, जि.स.स. धनकुटा

जमिनको भिरालोपनाले कृषि उत्पादकत्वमा प्रत्यक्ष असर पर्दछ । ३०° सम्म भिरालोपन भएको जमिनमा गह्रा सुधार गरेर राम्रो उत्पादकत्व कायम राख्न सकिन्छ । यस जिल्लाको सन्दर्भमा ३०° भन्दा वढी भिरालोपन भएको जमिनले जिल्लाको करिब एक तिहाइ क्षेत्रफल ओगटेको अनुमान छ भने झण्डै करिब ३.५% भूभाग करिब मैदानी भूभाग रहेको छ ।

१.१.६. जनसङ्ख्या तथा सामाजिक संरचना

वि.सं. २०६८ को राष्ट्रिय जनगणना अनुसार यो जिल्लाको कूल जनसङ्ख्या १,६३,४१२ जना रहेको थियो । जसमध्ये महिलाको जनसंख्या ८६,८९७ (५३.१७%) र पुरुषको जनसङ्ख्या ७६,५१५ (४६.८३%) रहेको थियो । यस जिल्लाको जनसंख्या बृद्धिदर १.०८ प्रतिशत रहेको थियो । जुन औषत राष्ट्रिय जनसंख्या बृद्धिदर भन्दा २.६ प्रतिशत भन्दा कम रहेको थियो । यस जिल्लामा २९,२२२ घरधुरी रहेका थियो । यस जिल्लाको जनघनत्व १९०.१९ वर्ग कि.मी. रहेको थियो भने प्रति परिवार औषत जनसङ्ख्या ५.७८ जना रहेको थियो । यसै गरी राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रारम्भिक नतिजा अनुसार यस जिल्लाको जनसंख्या १,४९,३८४ रहेको छ । जस मध्ये पुरुषको जनसंख्या ७३,२३४ र महिलाको जनसंख्या७६,७५० रहेको छ । लैङ्गिक अनुपात ९५.४२, परिवारको औषत आकार ३.६९जना, जनघनत्व १६८ र वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर -०.८२ प्रतिशत रहेको छ ।

राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ को प्रारम्भिक नतिजा

स्थानीय तह	जनगणना घर संख्या	परिवार संख्या	पुरुष	महिला	जम्मा
चौविसे गा.पा.	४२३३	४४९३	८७६४	९१५०	१७९१४
छथर जोरवाटी गा.पा.	३९३२	४१४३	७९७६	८५०१	१६४७७
धनकुटा न.पा.	८०८७	९८०३	१७३८७	१८७६९	३६१५६
सहिदभूमी गा.पा.	४०७९	४१०९	८८०७	८९७७	१७७८४
महालक्ष्मी न.पा.	५२५१	५४३४	१०८६२	११३३४	२२१९६
पाखिबास न.पा.	४६४४	४८८१	९२४७	१०००९	१९२५६
साँगुरीगढी गा.पा.	४८६०	५०२५	९६२६	९९७५	१९६०१

१.१.७. आर्थिक अवस्था

प्रदेश नं. १ को पहाडी क्षेत्रको रुपमा रहेको धनकुटा जिल्लाको सदरमुकामको आसपास क्षेत्रमा बसोवास गर्ने जनसङ्ख्याको तुलनामा ग्रामीण क्षेत्रमा बसोबास गर्नेको आर्थिक एवं सामाजिक जनजीवनमा व्यापक असमानता रहेको पाइन्छ । आपसी सद्भाव, समन्वय, सामाजिक मेलमिलाप, समूहकार्य, सहभागिता, सामाजिक परिचालनका सूचकहरूका आधारमा क्षेत्रीय असमानता व्याप्त छ । रोजगार तथा अवसरहरूको

कमीका कारण धेरैजसो युवाहरू रोजगारीका लागि भारत लगायत मलेशिया एवं खाडी राष्ट्र तिर जाने गरेका छन् ।

धनकुटा जिल्लामा उद्योग एवं औद्योगिक प्रतिष्ठानहरूका लागि पूर्वाधारको कमीले गर्दा उद्योगहरुको स्थापना हुन सकेको छैन, जसले गर्दा स्थानीय रुपमा रोजगारीको सिर्जना हुन नसक्नुका साथै जिल्लाको आर्थिक विकासमा योगदान पुग्न सकेको छैन । बिशेषगरी बिराटनगर र धरानका उद्योगले गर्दा यस जिल्लामा उद्योगको विकासमा असर गरेको पाइन्छ । धनकुटा जिल्ला पहाडी जिल्ला भएकोले जिल्लाको कृषि उत्पादनले खाद्यान्नको आपूर्ति गर्न सक्ने अवस्था छैन । तत्कालिन जिल्ला विकास समितिको घरधुरी सर्वेक्षण २०६४ अनुसार आफ्नो उत्पादनले ९ महिना भन्दा बढी खान पुग्ने घरपरिवार १८.५७५ रहेको छ भने ३ महिना सम्म खान पुग्ने घरपरिवार २६.२३ ५ रहेको छ भने ३ देखि ६ महिना सम्म खान पुग्ने घरपरिवार ३२.४१५ रहेको छ भने ६ देखि ९ महिना सम्म खान पुग्ने २२.८० ५ रहेको छ ।

धनकुटा जिल्लाको कूल जमिनको करीब आधा हिस्सा (४९.५५५) मात्र खेतीयोग्य जमिन रहेको छ । यसमध्ये पनि २१.२७५ खेत हो भने बांकी जमिन पाखोबारी अन्तर्गत पर्दछ । धनकुटा जिल्लाको समग्र भूउपयोगको अध्ययन गर्दा निम्नानुसारको भू-उपयोग देखिन्छ ।

भू-उपयोगको प्रकार

क्र.सं.	विवरण	एकाई	क्षेत्रफल
१.	खेतीयोग्य जमिन	हेक्टर	४०,७२३
१.१	खेत	हेक्टर	८,६६०
१.२	पाखोबारी	हेक्टर	३२,०६३
२.	वनजङ्गल	हेक्टर	३६,३८३
३.	चरन क्षेत्र	हेक्टर	२२०
४.	अन्य (चट्टान, पहरा, नदीनाला आदि)	हेक्टर	५,२०३
जम्मा		हेक्टर	८२,५२९

स्रोतः कृषि ज्ञान केन्द्र, धनकुटा

क्षेत्रगत रूपमा जिल्लाको भू–उपयोगको अवस्थालाई हेर्दा ४०,७२३ हेक्टर खेती योग्य जमिन रहेकोमा पाखोबारी ३२,०६३ हेक्टर (७८.७३५) र खेत ८,६६० हेक्टर (२१.२७५) रहेको छ । वनजङ्गल ३६,३८३ हेक्टर क्षेत्रफलमा फैलिएको छ ।

यस जिल्लाको प्राकृतिक सम्पदाको रुपमा जडीबुटीको ठूलो सम्भाव्यता रहेको छ । जिल्लामा बहुमूल्य जडीबुटीहरू-चिरैतो, नागवेली, बोझो, तेजपत्ता, चुत्रो, बेल, अमला, पाखनवेद, ठूलोओखती, हाडेलसुन, मजिटो, टिम्बुर, तितेपाती, हर्रो, बर्रो, मोथे, सल्लाको खोटो, धसिङ्ग्रे आदि जडीबुटीका साथै स्थानीयरूपमा कपडा बुन्न उपयोग गरिने अल्लो जस्ता वनस्पति पनि पाइन्छन् । यसका साथै सल्लो, चिलाउने, उत्तिस, चाँप, फलेदो, कटुस र लाँकुरी छन् भने आवादी क्षेत्रमा टाँकी, खन्यू, कट्मिरो, चिउरी, निभारो, बडहर, कोइरालो, तेजपत्ता आदि वनस्पति पाईन्छन ।

धनकुटा जिल्ला फलफूल र तरकारी उत्पादनका हिसाबले अग्रणी जिल्लामा पर्दछ । यस जिल्लाका खोकु र छिन्ताङ्गका सुन्तला र जुनार स्वाद र गुणस्तरका लागि नेपालमै प्रसिद्ध मानिन्छ । त्यसैगरी गुठीटार तथा रुद्रबारी आसपासको क्षेत्र व्यावसायिक टमाटर खेती र सिधुवा बजारका आसपासका क्षेत्र बन्दा, काउली लगायत तरकारी खेतीका लागि प्रसिद्ध छन । यहाँ उत्पादित तरकारीले प्रदेश नं. १ का विभिन्न क्षेत्र लगायत भारतसम्म निकासी हुने गरेको छ । यसका साथै अलैंची, अम्लिसो, अदुवा, मूला र चिया जस्ता उच्च मूल्य जाने बालीको उत्पादन र निकासी राम्रो रहेको छ । पछिल्लो समय जिल्लामा एभोकाडो खेती व्यापक रुपमा बिस्तार भई रहेको छ ।

नदीनाला

(क) तमोर नदी

हिमालयबाट उत्पत्ति भई दक्षिणतर्फ बग्दै आएको तमोर नदी जिल्लाको अर्धदक्षिणी भागमा उत्तरपूर्वबाट दक्षिणपश्चिम हुँदै बगेको छ । तमोर उपत्यका धनकुटा जिल्लाको आर्थिक विकासको टेवा पनि हो । यो नदी जिल्लाको दक्षिण पश्चिममा कोशी नदीमा मिल्दछ ।

(ख) अरुण नदी

चीनको तिव्वत क्षेत्रबाट बगेर आएको अरुण नदी धनकुटाको पश्चिमी सिमाना पनि हो । अरुण नदी धनकुटा र भोजपुरको सीमाबाट बगेको छ । अरुण नदी सुनकोशी नदीमा मिसिएको छ ।

जिल्लाका मुख्य नदीनालाको विवरण

क्र.सं	नदीको नाम	मुहान	बगेर आउने ठाउँहरू	मिसिने ठाउँ
१	अरुण नदी	तिब्वत	महालक्ष्मी न.पा, पाखीवास न.पा., सहिदभूमि गा.पा. हरूको वैंशी हुँदै	कोशी
२	तमोर नदी	ओलाङ्चुङगोला	धनकुटा न.पा., साँगुरीगढी, शहिदभूमी चौविसे, छथर जोरपाटी गा.पा.	कोशी
३	केवा खोला	मूलगाउँ	महालक्ष्मी न.पा.	अरुण
४	लेगुवा खोला	वसन्तपुर	महालक्ष्मी न.पा.	लक्ष्मी खोला
५	लक्ष्मी खोला	मचेपुछेउ	महालक्ष्मी न.पा.	लेगुवा खोला
६	माङ्गमाया	भालुखोप	महालक्ष्मी,पाखीवास नपा, छथरजोरपाटी गापा.	अरुण
७	ओखरे खोला	तालुखर्क	पाखीवास न.पा, छथर जोरपाटी गा.पा.	माङ्गमाया
८	मुगा खोला	थामडाँडा	पाखीवास न.पा., छथर जोरपाटी गा.पा.	अरुण
९	छेङ्ग्वा खोला	राम्चे	पाखीवास न.पा.	अरुण
१०	धनकुटा खोला	पारिपात्ले	धनकुटा न.पा.	तमोर
११	तांखुवा खोला	भिरगाउँ	छथर जोरपाटी गा.पा., धनकुटा न.पा.	तमोर
१२	निबुवा खोला	चोक्रोक आइतबारे	धनकुटा न.पा.	तांखुवा खोला
१३	तेलिया खोला	ड्वाङड्वाङे	छथर जोरपाटी गा.पा.	तमोर
१४	नावा खोला	पाँचथर	चौविसे गा.पा.	तमोर
१५	छरुवा खोला	त्रिवेणी, सम्मेवा,चाम्वा, खोला.	चौविसे गा.पा.	तमोर
१६	सिन्दुवा खोला	लोफादेन	चौविसे गा.पा.	छरुवा
१७	जरुवा खोला	लाप्से	चौविसे गा.पा.	छरुवा
१८	नम्फुवा खोला	नम्फूवा		नवा
१९	रगुवा खोला	लाप्चेटार	चौविसे गा.पा., सागुरीगढी गा.पा.	तमोर
२०	लेउती खोला	लुम्फाजुङ,ओखे	साँगुरीगढी गा.पा.	तमोर
२१	फेसुवा खोला	महाभारत	साँगुरीगढी गा.पा.	तमोर
२२	कोकाहा खोला	विष्णुपादुका	साँगुरीगढी गा.पा.	सप्तकोशी
२३	तकुवा खोला			मुगा खोला
२४	नकुवा खोला	पाखीवास न.पा.	पाखीवास न.पा., शहिदभूमी गा.पा.	मुगा खोला
२५	फङसुवा खोला	अप्ठ्यारे जंगल	धनकुटा न.पा., शहिदभूमी गा.पा.	तमोर
२६	श्रीवानी खोला	चिप्चे श्रीवानी	शहिदभूमी गा.पा.	तमोर
२७	वाफे खोला	राम्चे	छथर जोरपाटी गा.पा.	माङमाया

स्रोतः जिल्ला पार्श्वचित्र २०७४

वनजङ्गल

धनकुटा जिल्लाको वनजङ्गललाई मुख्यतया तीन भागमा विभाजन गर्न सकिन्छ ।

(क) शुष्क उपत्यका तथा पतझड पहाडी वन

यो क्षेत्रको वन १००० मिटरको उचाइसम्म फैलिएर रहेको छ । अरुण, तमोर तथा अन्य नदी नालाका वेंसी तथा तल्लो भूभाग यस क्षेत्रभित्र पर्दछन् । मुख्यतः यस क्षेत्रको माटो दोमट र पाँगो बलौटे

किसिमको छ । यहाँ खासगरी साल, सिसौ, खयर, असना, कर्मा, सतिसाल र अन्य कडा जातिका रुखहरू पाइन्छन् ।

(ख) मध्य पहाडी वन

१००० मिटरदेखि १७०० मिटरसम्मको उचाइमा फैलिएर रहेको यो क्षेत्र बेंसी र टारहरूभन्दा माथि रहेको छ । यस क्षेत्रमा महाभारत श्रेणीका मध्य भू-भागहरू पर्दछन् । यस क्षेत्रमा पाइने मुख्य वनस्पतिहरूमा सल्लो, चिलाउने, उत्तिस, चाँप, फलेदो, कटुस र लाँकुरी छन् भने आवादी क्षेत्रमा टाँकी, खन्यू, कट्मिरो, चिउरी, निभारो, बडहर, कोइरालो, तेजपत्ता आदि जातिका वनस्पति पाइन्छन् ।

(ग) माथिल्लो पहाडी वन

१७०० मिटरभन्दा माथिका क्षेत्रमा पाइने वन झाडीहरूमा उत्तिस, फिरफिरे, कटुस, गुराँस, निगालो आदि वनस्पति पाइन्छन् । यस जिल्लामा चिरैतो, नागवेली, बोझो, तेजपत्ता, चुत्रो, बेल, अमला, पाखनवेद, ठूलोओखती, हाडेलसुन, मजिटो, टिम्बुर, तितेपाती, हर्रो, बर्रो, मोथे, सल्लाको खोटो, धसिङ्ग्रे आदि जडीबुटीका साथै स्थानीयरूपमा कपडा बुन्न उपयोग गरिने अल्लो जस्ता वनस्पति पनि पाइन्छन् । धनकुटा जिल्लाको कूल क्षेत्रफल मध्ये ३६३८३ हेक्टर भूभाग वनजङ्गलले ढाकिएको छ ।

घ) सामुदायिक वनको स्थिति

आ.व. ०४५/४६ देखि यस जिल्लामा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह गठन कार्यको प्रारम्भ भई आ.व. २०७८/०७९ सम्ममा ३८७ वटा समूह गठन भइसकेका छन् । यी उपभोक्ता समूहहरूलाई २९,८०६ हे.वन हस्तान्तरण भइसकेको छ । सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहमा जिल्लाका ४५,३२५ घरधुरी समावेश भएका छन् । (*८एक घरधुरी एक भन्दा बढी समूहको सदस्य पनि रहेको८*)

१.१.८. जलवायु र हावापानी

जिल्लाको भू-धरातलीय स्वरूपमा विविधता भएका कारणले उचाइ अनुसार हावापानीमा विविधता पाइन्छ । जिल्लामा मनसुनी हावापानीको प्रभाव परेको छ । दक्षिण पशिचमी मनसुनी हावाले यस जिल्लामा साधारणतः जेठदेखि असोजसम्म पानी पार्दछ । साथै पशिचमी भेगबाट बहने जलवाष्पपूर्ण हावाले हिँउदका दिनहरूमा पनि केही वर्षा गराउँछ । यस जिल्लामा समष्टिगतरूपमा उष्ण प्रदेशीय (२५ प्रतिशत) उपोष्ण प्रदेशीय (५० प्रतिशत) र शीतोष्ण प्रदेशीय (२५ प्रतिशत) हावापानी पाइछ । आ.व. २०७८/२०७९ को वार्षिक वर्षा र तापकम को विवरण अनुसार धनकुटा जिल्लामा जेष्ठ/असार तथा असार/श्रावण अत्याधिक वर्षा हुने महिनामा पर्छन् भने मंसिर/पौष तथा माघ/फाल्गुण सुख्खा महिनामा पर्दछन् । यस जिल्लाका केही भू-भागमा फाल्गुण, चैत्र र बैशाख महिनामा असिना पनि पर्ने गर्दछ ।

१.१.९. कृषिप्रणाली र उत्पादन

धनकुटा पहाडी जिल्ला भएको र कूल जमिनको ४९.५५५ खेतीयोग्य जमिन रहेको साथै उक्त जमिनको क्षेत्रफलको पनि पाखोबारी ७८.७३५ र खेत २१.२७५ मात्र रहेकोले खाद्यान्न उत्पादनमा कमी आएको छ । यस जिल्लाको कृषि प्रणाली मुख्य रूपमा परम्परागत नै देखिन्छ । तर तरकारी खेतीमा पछिल्लो समय नयाँ प्रविधिलाई प्रोत्साहन गरेको पाइएको छ ।

धनकुटा जिल्लाको प्रमुख खाद्य बालीको रूपमा मकै रहेको छ । पहाडी हावापानी एवं माटो फलफूलको लागि ज्यादै उर्वर भएकाले व्यावसायिक फलफूल र तरकारी खेतीको सम्भावना ज्यादै रहेको छ ।

१.१.१०. भौतिक पूर्वाधार तथा संरचना

नेपाल सरकारद्वारा निर्माण गरिएका राष्ट्रिय राजमार्ग, तत्कालिन जिल्ला विकास समितिको अगुवाइमा र हाल स्थानीय सरकारको आफ्नै श्रोत परिचालन गरी भौतिक पूर्वाधारका लागि सडक निर्माण भैरहेको कारण पहाडी जिल्ला भएता पनि जिल्लामा सडक यातायातको सुविधामा बृद्धि भैरहेको छ । यस जिल्लालाई कोशी राजमार्गले बीच भागबाट काटेको छ । जसले गर्दा राष्ट्रिय राजमार्गसंग जोड्ने सडकहरु (Link Road) हरुमा बृद्धि भैरहेको छ । राष्ट्रिय राजमार्गको करीब ६६ किलोमिटर र अन्य करीब ३२ किलोमिटर गरी करीब ९२ किलोमिटर सडक कालोपत्रे सडक रहेको छ भने करीब ३०० किलोमिटर कच्ची सहक रहेको छ । जिल्ला सदरमुकाम धनकुटाबाट देशको विभिन्न स्थानसम्म यात्रा गर्ने सवारी साधन उपलब्ध हुन्छन् । सदरमुकाम बाट, काठमाण्डौं, धरान, बिराटनगर, काकडभिट्टा, म्याङलुङ्ग, भोजपुर, संखुवासभा खांदवारी र चैनपुर, आदि स्थान पुग्न रात्री तथा दिवा बस एवं मिनिबस सेवा रहेकाछन् भने धरानबाट डाँडाबजार, राजारानी, मौनाबुधुक, बोधे सम्म र हिले उत्तरपानी हुदै छिन्ताङ्ग, धरान देखि आहाले सम्म बस सेवा उपलब्ध छ । पहाडी जिल्ला भएकोले स्थल यातायात बाहेक अन्य विकल्प रहेको छैन । जिल्लामा हवाइ यातायातको सुविधा उपलब्ध छैन ।

त्यसैगरी जिल्लामा कृषि विकास बैक, राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, माछापुच्छ्रे बैंक, सप्तकोशी बैक, सिद्धार्थ बैक, सनराइज बैक, एनआइसी एशिया लगायत करीब एक दर्जन बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले निक्षेप सङ्कलन र ऋण लगानी सेवा प्रदान गर्दै आएका छन् ।

१.१.११. उद्योग तथा व्यापार

भौतिक पूर्वाधारको कमी, पहाडी जिल्ला र बजारको अभावले गर्दा यस जिल्लामा धरै उद्योगहरु स्थापना हुन सकेको छैन । तथापी वि.सं.२०११ सालमा मोहन बिस्कुट उद्योगको स्थापना भएको पाइन्छ । यसैगरी २०२२ सालमा व्यावसायिक रुपमा छाला जुत्ता उत्पादन शुरु भएको र २०४० सालमा गुराँसे टि स्टेट, २०५७ मा दुग्ध चिस्यान केन्द्रको स्थापना भएको पाइन्छ । हाल ठुला उद्योग सिधुवामा निगाले सिमेण्ट कारखाना र गुराँसे चिया बगानले उत्पादन गरि बिक्री वितरण गरिरहेको छ भने अन्य साना उद्योगहरु ढाका कपडा, फलफूल र जुसजन्य उद्योग पनि स्थापना भएका छन । तर यस जिल्लाको औद्योगिक उत्पादनले राष्ट्रिय उत्पादनमा पुर्याएको योगदान ज्यादै न्यून रहेको छ । जिल्लामा दर्ता भएका उद्योगको गणना गर्दा उद्योग तर्फ ९३, बाणिज्य तर्फ किराना व्यवसायमा ४६२, स्टेशनरीमा २१, होटलमा ९१ र अन्य ३३४ गरी जम्मा १,००१ उद्योगहरू दर्ता भएका छन् । यसै गरी यस धनकुटा जिल्ला पर्यटन उद्योगका लागि ज्यादै संभावना भएको जिल्ला हो । हिले, राजारानी, छिन्ताङ्गदेवी मन्दिर, पञ्चकन्या सहिद स्मृति पार्क, पटकेडांडा, ध्वजेडांडा, अजङ्गको बरको रुख, भेडेटार, पाखीबास कृषि केन्द्र, वागवानी अनुसन्धान केन्द्र पारिपात्ले जस्ता स्थानले आन्तरिक एवं वाह्य पर्यटकका लागि आकर्षणको केन्द्रहरु हुन ।

यस जिल्लामा रहेका ठूला तथा मझौला उद्योगहरूमा करिब ५ हजार मानिसहरुले प्रत्यक्ष रोजगारी प्राप्त गरेको पाइन्छ ।

१.१.१२. सञ्चार, शिक्षा र विद्युतीकरण

धनकुटा जिल्लामा अझै पछिल्लो समय खुलेका एफ.एम. रेडियोहरू, ल्याण्डलाइन ीबलमीप्लिभ० तथा मोबाइल फोन सेवा र ईण्टरनेट सेवाको सुरुवातले सञ्चार व्यवस्थालाई निकै सहज बनाएको छ । जिल्लाभित्र, अन्तरजिल्ला वा अन्तर्राष्ट्रिय सम्पर्कका लागि पनि अधिकांश जनताले टेलिफोन र इण्टरनेट सेवाको प्रयोग गर्दैआएका छन् ।

जिल्लामा दर्ता भएका मध्ये ४ वटा स्थानीय एफ.एम.हरुले आफ्नो प्रसारण सेवा उपलब्ध गराएका छन् । जिल्लाका सबै नगरपालिका र गाउँ पालिकाहरुमा टेलिफोन सुविधा उपलब्ध छ भने सदरमुकाम एवं हिले बजार र केही ग्रामीण क्षेत्रमा समेत इमेल तथा इन्टरनेट जस्ता आधुनिक सञ्चारका साधनबाट जनता प्रत्यक्ष लाभान्वित भएका छन । धनकुटा जिल्लामा निजी तथा सामुदायिक विद्यालयहरूले शिक्षा प्रदान गरिरहेका छन् । धनकुटा सदरमुकाम स्थित २०१२ सालमा स्थापना भएको पूर्वाञ्चल कै पहिलो क्याम्पस तत्कालीन धनकुटा डिग्री कलेज (हाल धनकुटा बहुमुखी क्याम्पस) उच्च शिक्षा प्रदान गर्नेमा अग्रणी स्थानमा रहेको छ । धनकुटा जिल्लाको साक्षरता प्रतिशत ७०.५९% रहेको छ । जसमध्ये महिला साक्षरता ६६% रहेको छ, पुरुष साक्षरता ७४.७५% रहेको छ । यस जिल्लामा जम्मा ३५८ शैक्षिक संस्थाहरू रहेका छन् ।

जिल्लाको शैक्षिक स्थिति तुलनात्मक रूपमा राम्रो नै मान्न सकिन्छ । यद्यपि, बढ्दो जनसङ्ख्या अनुरूप भौतिक सुविधाहरूको अभाव, आर्थिक अभाव र चेतनाको कमीका कारण विद्यालय छाड्नेको (Droup Out) संख्या पनि धेरै रहेको तथ्याङ्कले देखाउँछ ।

विद्युतीकरणका हिसाबले धनकुटा जिल्लामा २०२५ सालमा बञ्चरे पावर हाउसको निर्माण कार्य शुरु भइ २०२८ सालमा विजुली बत्ति बलेको पाइन्छ (हाल संचालनमा नरहेको) । हाल जिल्लाका अधिकांश स्थानीय तहहरुमा विद्युत लाईन विस्तार भइ सकेको छ ।

खण्ड : दुई

२.१ सङ्कटापन्नता जोखिम तथा विपद्

२.१.१. सङ्कटापन्नता

सङ्कटापन्नता सङ्कटबाट प्रभावप्रति समुदायको निर्भरता बढाउने भौतिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, राजनीतिक तथा पर्यावरणीय कारकहरूबाट हुने अवस्था तथा प्रक्रियाको समूह हो ।

सङ्कट - सङ्कट भनेको त्यो सम्भाव्य विनाशकारी भौतिक घटना या मानवीय कृयाकलाप हो जसले ज्यान गुमाउनु पर्ने अथवा चोट पटक लाग्न सक्ने, धनको नाश हुने, सामाजिक तथा आर्थिक असन्तुलन पैदा हुने तथा वातावरणीय विकृति हुने जस्ता स्थितिको सिर्जना गर्दछ ।

जोखिम - सङ्कटका फरकफरक मात्राका जोखिम हुन सक्दछन् । सङ्कटबाट धन र जनको हुन सक्ने क्षतिलाई नै जोखिम भनिन्छ । त्यसकारण यो प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित सङ्कट तथा सङ्कटोन्मुख अवस्थाबाट हुन सक्ने निधन, चोट–पटक, सम्पत्ति, जीवनयापन, आर्थिक कृयाकलाप प्रभावित वा पर्यावरण विनाश हुने जस्ता हानिकारक परिमाण या अपेक्षित क्षतिको सम्भावना हो । जोखिमलाई यस प्रकारको समीकरणको रूपमा पनि व्यक्त गरिन्छ ।

$$\text{जोखिम} = \frac{\text{सङ्कट} \times \text{संकटापन्नता}}{\text{क्षमता}}$$

२.१.२. विपद्

विपद् भन्नाले कुनै स्थानमा आपत्कालीन अवस्था सृजना भई जन वा धनको क्षतीको साथै जीवनयापन र वातावरणमा प्रतिकूल असर पार्ने प्राकृतिक वा गैह्रप्राकृतिक विपद् सम्झनु पर्छ ।

विपद्को समयमा मानिसहरुले धेरै कठिनाइहरुको सामना गर्नुपर्दछ । तसर्थ, यस्तो समयमा मानिसहरुलाई सुरक्षा, खाना, लत्ता कपडा, आवास,औषधिजस्ता आधारभुत आवश्यकताहरु उपलब्ध गराउनु पर्ने हुन्छ वा समुदायको व्यवहारिक जीवन सञ्चालनमा अवरोध पुऱ्याउँदै ठूलो मात्रमा जन, धन र वातावरणको क्षति गर्दछ र समुदायको सामना गर्ने शक्तिलाई पनि कमजोर पार्दछ ।

विपद् - स्थानीय समुदाय असहाय हुने र बाहिरको सहयोगको आवश्यकता पर्ने परिस्थिति सिर्जना गर्ने खालको सङ्कटलाई विपद्को रूपमा मानिएको छ । त्यसकारण विपद् भनेको आफनै श्रोतहरूको प्रयोग गरेर टिक्ने प्रभावित समुदाय या समाजको क्षमताभन्दा बढी हुने गरी मानवीय, सामाग्रीजन्य, आर्थिक तथा पर्यावरणीय क्षति व्यापक रूपमा भई कुनै पनि समुदाय या समाजको क्रियाशीलतामा परेको गम्भिर असर हो । विपद्लाई साधारणतया प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित रूपमा विभाजन गरे पनि यी घटनाका हालसालैका अनुभवले प्राकृतिक विपद् पनि पर्यावरण तथा प्राकृतिक विपद्संग मानव अन्तरक्रियाबाट भएको देखाएका छन र यसरी ती विशुद्ध प्राकृतिक होइनन् । प्राकृतिक विपद् भन्नाले साधारणतया प्राकृतिक घटनाले सिर्जित अवस्थालाई जनाउँछ ।

२.१.३. विपद् व्यवस्थापन चक

विपद् ब्यवस्थापन भन्नाले विपद् पर्नै नदिन वा विपद्बाट हुने संभाव्य जनधनको क्षतीलाई कम गर्न विपद् ब्यवस्थापन चक्रमा उल्लिखित तत्वहरुको समानुपातिक ब्यवस्थापन गर्न एक Response Manager ले विभिन्न निकायहरुसँग विपद् पूर्व, परिरहंदा र परिसकेपछि पूर्वतयारी, उद्धार तथा राहतको लागि गरिने संचार, समन्वय, उत्प्रेरणा र नेतृत्वको साथसाथै त्यसको ब्यवहारिक प्रयास भन्ने वुझिन्छ ।

विपद्बाट उत्पन्न हुने विपत्तिपूर्ण परिस्थितिको मुकाविला गर्नको लागि मुख्यतया तीन चरणमा उपायहरु अपनाउन सकिन्छ, जसलाई विपद् व्यववस्थापन चक्र भनिन्छ । जून जसमा : विपद्वाट बच्ने उपाय, खोज/उद्धार तथा राहत, पुनःस्थापना तथा पुनर्निर्माण पर्दछ ।

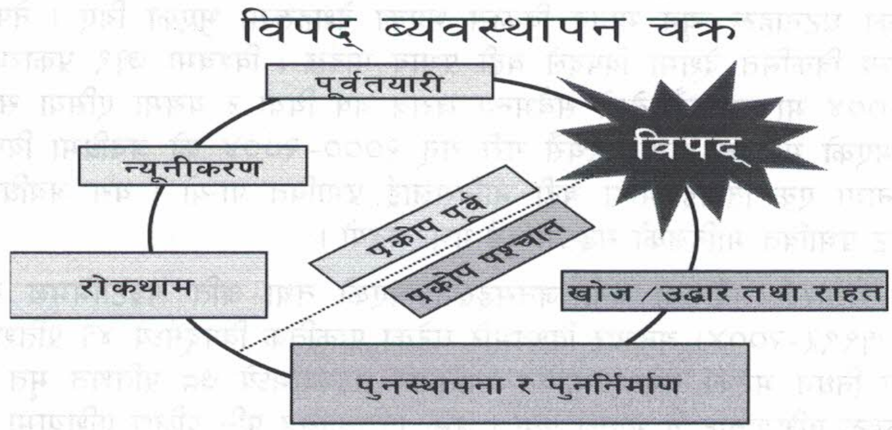

विपद् व्यवस्थापन चक्रका तत्वहरुलाई तीन चरणमा वाडिन्छ

(क) विपद् पूर्वको तत्वहरु : रोकथाम, न्यूनीकरण र पूर्वतयारी ।

(ख) विपद् हुँदाका बखत : खोज, उद्धार र तत्काल राहत ।

(ग) विपद्पछिको तत्वहरु : पुर्नस्थापना र पुर्ननिर्माण ।

खोज तथा उद्धार कार्य भनेको एउटा यस्तो प्रकृया हो, जसबाट विपद् पीडितहरु कहाँ कस्तो अप्ठेरो अवस्थामा छन् पत्ता लगाउने र प्राथमिक उपचार तथा आवश्यकताअनुसार आधारभूत चिकित्सा सहयोगवाट जीवन रक्षा गरी पूर्वावस्थामा ल्याउन सकिन्छ । खोजी गरेर पत्ता लगाइएका विपद् पीडितहरुलाई प्राण रक्षाकोलागि घट्नास्थलबाट सुरक्षित साथ ल्याइने कार्यलाई उद्धार भनिन्छ । यस कार्यमा पीडितलाई प्राथमिक उपचारको साथसाथै आवश्यक भए Advance MedicalCare को पनि आवश्यकता पर्न सक्दछ।

(क) विपद् पूर्व तयारी:

विपद् सम्बन्धमा पूर्वानुमान, रोकथाम र असर न्यूनीकरणका साथै विपद् परिरहंदा र परिसकेपछि यसबाट उत्पन्न परिस्थितिको सामना गर्नका लागि पहिले नै तयार भएर वस्नु बिपद् पूर्व तयारी हो । संक्षेपमा, विपद् परिरहेको समयमा र परिसकेपछि तत्काल प्रभावित मानिसहरुको जीवन रक्षाकालागि आवश्यक पर्ने उद्धार तथा राहत कार्यको लागि पहिले नै पूर्ण तयार भएर वस्नु हो ।

(ख) विपद् बखतको तयारी:

यसमा खोज उद्धार र तत्काल राहत बितरणका कार्यहरु पर्दछन् ।

(ग) पुनर्स्थापना र पुर्ननिर्माण :

विपदबाट अस्तव्यस्त जनजीवनलाई पहिलेको स्थितिभन्दा एक कदम अगाडि बढाई भविष्यमा पर्न सक्ने सम्भावित विपदबाट बच्न सुरक्षित रहन र चेतना बढाउन गरिने कार्यक्रमलाई पुनर्स्थापन तथा पुनर्निर्माण भनिन्छ ।

पुनर्स्थापना : खतरा ठाँउबाट सुरक्षित ठाँउमा सार्ने वा वसोवास गराउने ।

पुनर्निर्माण : पहिलाकै ठाँउ वा अन्य सुरक्षित ठाँउमा निर्माण कार्य गरी वसाल्ने कार्य ।

२.२. एशियामा विपद्

प्राकृतिक विपद्हरू र तिनीहरूबाट भएका मृत, घाइते, प्रभावित व्यक्तिहरूको सङ्ख्या तथा आर्थिक क्षति विश्वव्यापी रूपमा एकनासले बढिरहेकोछ । विगत एक दशकमा विपद्को सङ्ख्या प्रतिवर्ष ४२८ को औषतबाट ५९८ (खासगरेर प्राकृतिक विपद्हरू) भएको छ (श्रोत: डब्लु. डि. आर., २००५) । यीमध्ये धेरैजसो विपद्का घटनाहरू न्यून मानव विकास भएका देशहरूमा भएका थिए । नेपालजस्ता संसारका गरीब तथा अल्प विकसित देशमा विपद्ले बढी प्रभाव पार्दछ । विश्वमा ७१९ प्रकारका विपद्का घटना घट्नुले सन २००४ मा दशककै तेश्रो सबैभन्दा खराब वर्ष थियो र यसमा एसिया सबैभन्दा बढी पटक पटक पिडित भएको महादेश थियो । त्यसै गरी सन् २०००–२००४ को अवधिमा विपद्ले सन् १९९५–१९९९को तुलनामा एक तिहाइ भन्दा बढी मानिसलाई प्रभावित पाऱ्यो । यस अवधिमा अल्प विकसित देशमा विपद्बाट प्रभावित मानिसको सङ्ख्या दुई गुणा बढ्यो ।

एशिया संसारकै सबैभन्दा बढी जनसङ्ख्या भएको तथा अति सङ्कटाभिमूख महादेश हो । गत दशकको तथ्य (१९९५-२००४) अनुसार विश्वभरि घटेका प्राकृतिक विपद्मध्ये ४१ प्रतिशत एसियामा भए । त्यसैगरी जम्मा निधन भएका तथा प्रभावित व्यक्तिको सङ्ख्यामध्ये ७८ प्रतिशत मृत तथा ९१ प्रतिशत प्रभावित व्यक्तिहरू एशियाबाट नै भएका थिए । अझ एशियाभित्र पनि दक्षिण एशियामा विपद्बाट हुने मृत तथा प्रभावित व्यक्तिहरूको संख्या उच्च छ सन् १९८५–१९९४ को अवधिमा दक्षिण एशियामा ७२५ जनाको मृत्यु भएको थियो । डब्लु.डि.आर.सन् २००५ अनुसार सो दशकभरि विपद्बाट २५ करोड मानिसहरु प्रभावित भएका थिए, जसमध्ये ९० प्रतिशत एशियाबाट नै थिए ।

२.३. विपद् प्रतिको सङ्कटोन्मुखता

नेपालको उत्तरमा विशाल हिमालय पर्वत श्रृंखलादेखि दक्षिणमा समथर तराईसम्म सरदर १७० कि.मि.दुरी रहेको छ । यति कम दुरी भित्र पनि विविध भौगोलिक स्थिति हुनाले नेपाल प्राकृतिक विविधताको धनी देश भएतापनि बर्षेनी विभिन्न प्रकोपको सामना गरिरहनु परेको छ । अति भिरालो भू–बनोट, विषमतापूर्ण मौसमी अवस्था तथा कमजोर भौगभिक संरचनाले गर्दा विपद् भईरहने देश हो । यसका अतिरिक्त नेपालको विपद प्रतिको सङ्कटोन्मुखता तिव्र जनसंख्याको वृद्धि तथा अव्यवस्थित रूपमा बढ्दो वसोवासले गर्दा झन बढेको छ । नेपालमा ९० प्रतिशत भन्दा बढी मानिसले दुई भन्दा बढी विपदलाई कुनै पनि बेला सामना गर्नु पर्ने एक अध्ययनले देखाएको छ । औसतमा नेपालमा प्रति दिन १.०६ प्राकृतिक विपदका घटनाहरूको खबर आउने गरेको पनि पाइएको छ । गत २३ वर्षको तथ्याङ्कअनुसार औषतमा प्रति वर्ष ९३८ मानिसको ज्यान गएको देखिन्छ । पहिरो र बाढीबाट मात्र प्रति वर्ष हुने जनको क्षति औषतमा ३०३ रहेको छ । नेपाल भूकम्पप्रतिको सङ्कटाभिमुखताको आधारमा विश्वमा ११ औं स्थानमा र बाढीमा ३० औं स्थानमा पर्दछ । नेपालले प्राकृतिक विपद्को कारणबाट हरेक वर्ष अरबौं रुपैयाको क्षति बेहोर्दछ । गृह मन्त्रालयले सङ्कलन गरेको तथ्याङ्कमा पछिल्लो ४५ वर्ष (सन् १९७१ देखि २०१५)को अवधिमा ४०,००० भन्दा बढि व्यक्तिले विपदका कारण ज्यान गुमाएका छन । उच्च मृत्युदरको अलवा उक्त अवधिमा ७५,००० भन्दा बढि व्यक्तिहरु घाईते भएका छन। बिगत २३ वर्षमा जम्मा २८ अरब रुपैया बराबरको क्षति भएको र हरेक वर्ष औसत रूपमा रु १ अरब २० करोड ८० लाख बराबरको क्षति हुने गरेको कुरा प्रकाशमा ल्याएको छ ।

साधारणतया नेपालमा घट्ने प्राकृतिक विपद्को रुपमा पहिरो, भू-स्खलन/पहिरो (Debris Flow), बाढी, भूकम्प, हिमपहिरो, हिम ताल विष्फोटजन्य बाढी, असिना, चट्याङ, शीतलहर, उष्ण लहर तथा रोगब्याधी पर्दछन । प्राकृतिक विपद्ले गर्दा नेपालको कुल गार्ह्यस्थ उत्पादनमा उल्लेख्य असर परेको देखिन्छ । सन् १९९८ र १९९९ मा नेपालले प्राकृतिक विपद्को कारणबाट क्रमश: विकास खर्चको ६४.६९ प्रतिशत र ३३.८४ प्रतिशत गुमाएको थियो । सार्क राष्ट्रहरूमध्ये नेपाल विपद् तथा त्यसबाट हुने मृत्युको हिसाबले अति नै सङ्कटोन्मुख देशको रूपमा परेको कुरा तालिका १.१ ले देखाएको छ । गरीव, सीमान्तकृत तथा मर्कामा परेका मानिसका समूह बिपद्वाट बढी रुपमा प्रभावित हुन्छन । कमजोर नागरिक चेतना, अपर्याप्त तयारी, कमजोर प्रशासनिकक्षमता, अन्तर सरकारी निकायबीचको समन्वयको कमी, अपर्याप्त वित्तीय श्रोत

तथा प्राकृतिक विपद् व्यवस्थापनमा प्राविधिक ज्ञान र दक्षताको कमि नै नेपालमा हरेक वर्ष हुने जन र धनको वढी क्षतिका मुख्य कारण हुन ।

नेपालमा बारम्बार विपद् भइ रहनाको कारणलाई केलाउदा भौगोलिक, भौगंभिक, मौसमजन्य तथा नेपालीहरुको विपद् प्रतिको दृष्टिकोण वा त्यस सम्बन्धि जनचासोको अभाव नै प्रमुख रुपमा अगाडी आउँछ । नेपालको भौगोलिक स्थिति हेर्दा यसको सबभन्दा होचो भाग समुद्रको सतह देखि ६० मिटर उचाई (झापाको केचना) देखि विश्वको सर्बोच्च शिखर सगरमाथा ८,८४८ मिटर सम्म चुलिएको छ। यी दुई स्थान बीचको दुरी लगभग १०० किलो मिटर मात्र रहैको छ। यसको अर्थ के हो भने नेपालको झण्डै ८० प्रतिशत भूभाग भिरालो छ। साथै यहा थुप्रै हिम नदी, हिम ताल तथा साना ठूला गरि ६,००० जति नदि नाला खहरे खोलाहरु नेपाल भरी ४५,००० किलोमिटरको दुरीमा निरन्तर माथिबाट तराइको समथर फाँट हुदै भारतको गंगा नदिमा मिसीएर बंगालको खाडीमा गई सागरमा पुग्छन् । यसरी बग्ने नदि नाला खहरे खोलाहरुले भ-स्खलन, कटान र डुवान हुनु प्राकृतीक सामान्य प्रक्रिया नै हो ।

विपदले उत्पादनमूलक धन तथा जनको क्षतिद्वारा गरिवीको सिर्जना गर्दछ । गरिवीले उच्च जोखिमपूर्ण सिमान्त क्षेत्रको अतिक्रमणबाट प्राकृतिक विपद्लाई झन बढावा दिन्छ । त्यसकारण उच्च सङ्कटासन्नता भएका देशमा गरिवी विपदको कारण तथा परिणाम दुबै हो । जन, भवन, पूर्वाधार, उद्योग तथा कृषि र उत्पादन, आय आर्जनका कार्यकलाप, रोजगारीमा हुने क्षतिको साथै विस्थापित र उद्धार तथा राहतमा पर्ने खर्चमा हुने वार्षिक प्रत्यक्ष क्षतिलाई विचार गर्दा विपदले संसारका साना राष्ट्रहरूका दुर्वल अर्थतन्त्रमा ठूलो भार पार्दछ । हरेक ठूलो विपद्ले देशलाई विकास प्रयासको हिसाबले कैयौं वर्ष पछाडि धकेलेको हुन्छ। जब राहत तथा उद्धारमा समय, उर्जा, विज्ञता तथा वित्त जस्ता श्रोतहरू लगाइन्छ भने देश समग्र विकासको प्रक्रियामा पछाडि धकेलिन्छ । फलस्वरूप विपद् व्यवस्थापनलाई मूलधारमा ल्याउन र विकास योजनामा जोखिम न्यूनीकरणका अङ्गहरूलाई समायोजन गर्न, दिगो बिकासको नीतिगत संरचना (२०१५-२०३०) मा जोड दिइएको छ।

२.४. धनकुटा जिल्लाको विपद्को पृष्ठभूमि

विपद् जोखिमका हिसाबले नेपालका विभिन्न जिल्लाहरूमध्ये धनकुटा जिल्ला पनि अत्यन्त जोखिममा रहेको जिल्ला हो । विगत लामो समयदेखि धनकुटा जिल्लामा भएका विपद्का घटनालाई हेर्दा आगलागी र बाढी/पहिरो प्रमुख विपद् हुन् । यसका अतिरिक्त भुकम्प, हुरीवतास, चट्याङ्ग, असिना, सुख्खा/खडेरी, अनिकाल, महामारी, जनावर तथा किराहरुको आक्रमण आदि सहायक विपद् हुन् ।

धनकुटा जिल्लाको करीब ३७५ भूभाग ज्यादै भिरालो र करीब ५७५ भूभाग भिरालो जमिन रहेको छ । यसरी अधिकाशं भूभाग भिरालो रहेकोले सुख्खा याममा आगलागीको ज्यादै जोखिममा पर्दछ भने कमजोर भू-धरातलका कारण वर्षायाममा बाढी र पहिरोको अत्यन्त जोखिम रहेको छ । यस बाहेक पहाडी वस्तीहरुमा पानीको श्रोत ज्यादै न्यून रहेकोले फोहोर पानीको प्रयोग भएको देखिन्छ भने पानीको शुद्धीकरण गर्ने ज्ञान ज्यादै न्यून रहेको पाइएको छ। जस कारण पानीजन्य रोग र झाडापखालाको खतरा रहेको छ।

धनकुटा जिल्लामा हालसम्मका प्रमुख चर्चित पहिरोहरुमा धनकुटा २ (भीरगांउ) शहिदभूमी गा.पा २ (छिन्ताङ्ग), साँगुरीगढी गा.पा. १० (आहाले), र महालक्ष्मी न.पा. (चानुवा), चौबिसे गा.पा.को लोफादिनमा भएको पहिरोलाई ठूला पहिरोको रुपमा लिइएको छ । साथै २०४५ सालको भूकम्पले सागुरीगढी गा.पा.४ (डाँडाबजार) र छथर जोरपाटी गा.पा. (सिधुवा र ताङ्खुवा) मा मानिसको मृत्यु हुनुका साथै अधिकांश गा.पा.हरुमा घरहरुको क्षति भएको थियो । विपद्को समयमा पीडितलाई मानवीय सेवाको आवश्यकता पर्दछ । त्यो आवश्यकता पुरा गर्नु राज्यको दायित्व हो भने प्रभावितको सार्वभौम अधिकार हो । विपद्को समयमा प्रभावितलाई तत्काल तोकिएको निकायवाट मात्र पर्याप्त सेवा सुविधा उपलब्ध नहुन सक्ने हुँदा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, अन्यसरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू र स्थानीय स्तरमा गठन भएका

सामुदायिक संस्था एवं विपद् स्थलमा रहेका सुरक्षित नागरिकहरुको सहयोग हुन जरुरी छ । यस आपतकालीन अवस्थालाई सहज रुपमा प्रतिकार्य गर्न सबै निकायहरुको जिम्मेवारी रहन्छ ।

क) धनकुटा जिल्लामा भएका र हुन सक्ने मुख्य विपद्का घटनाहरु

१) आगलागी (Fire): धनकुटा जिल्लाका ग्रामिण ईलाकामा घरहरु प्राय कच्ची, खर वा फुसको घर छाना भएको, घना वस्ती हुनु आदी कारणले खास गरि चैत्र वैशाखमा वढी र अन्य महिनामा छिटफुट रुपमा आगलागीका घटनाहरु हुने गर्दछन् । यसबाट हरेक वर्ष धनजनको क्षति हुनु र जीवन अस्त व्यस्त हुनुको साथै मानवीय क्षति पनि हुने गरेको अवस्था छ । २०६७ सालको सांगुरीगढी गा.पा. १० (आहाले), मा भएको आगलागीबाट २ जनाको मृत्यु हुनुका साथै ३ जना घाइते ७ घरपरिवार घरबार विहिन हुन पुगेका थिए । हालै २०६८ माघ ४ गते चौविसे गा.पा. (राजारानी)मा भएको आगलागीबाट एकै परिवारका ५ जनाको मृत्यु हुनुका साथै ४ घरपरिवार घरबार विहिन हुन पुगेका थिए ।

२) वाढी (Flood): वर्षादको समयमा अतिवृष्टिका कारण नदी, नाला र खहरे खोलाहरुमा पानीको मात्रा साविकको भन्दा वढी भई पानीको वहाव तीव्र रुपमा आउनाले बाढी आउँछ । यस जिल्लाकातमोर, अरुण, रगुवा, जरुवा तथा छरुवा खोलाले वर्षायाममा ती खोला बग्ने विभिन्न गा.पा.हरुमा असर पु¥याउने गरेको छ । बाढीका कारणले तमोर र अरुण वेसीका धेरै गा.पा.का घरपरिवार वर्षेनी वसाई सराइ गरिरहेका छन् ।

३) पहिरो (Land slide): वर्षादको समयमा अतिवृष्टिका कारणले भिरालो एवं कमजोर जमिनमा भू-स्खलन भई पहिरो जान्छ । यस जिल्लाको अधिकांश जमिन ज्यादै भिरालो भएको र प्रत्येक स्थानीय तहमा डोजरको प्रयोग गरी सडक निर्माण तीव्र भएकोले अधिकांश स्थानमा पहिरोको जोखिम रहेको छ । विगतका १० वर्षलाई हेर्दा पहिरोले जिल्लाको सवै न.पा र गा.पा.हरुमा प्रभावित भएको देखिएको छ । जसमा मानिसहरुको घरजग्गा बगाएर विस्थापित भएका छन ।

४) भूकम्प (Earthquake): पृथ्वीको भित्री भागमा भइरहने हलचलले गर्दा पृथ्वी बाहिर भागमा रहेका ठूलठूला चाक्लाहरु ९त्भअतयलष्अ एबितभ० मा अत्यधिक चाप भै खुम्चिन वा च्यातिन गइ जमीनको सतह हुने हलचल नै भूकम्प हो । यस धनकुटा जिल्ला पनि भूकम्पको जोखिम रहेको जिल्ला हो । विगत वि.सं. १९९० र २०४५ मा गएको भूकम्पले ठूलो जनधनको क्षति भएको पाइन्छ भने २०६८ असोज १ गते र २०७२ बैशाख १२ र २९ गएको भूकम्पले पनि जनधनको ठूलो क्षति भएको पाइन्छ ।

५) महामारी (Epidemic): एकै समयमा एकै किसिमको रोगले धेरै व्यक्तिलाई आक्रान्त बनाइ जनधनको क्षति भएमा त्यसलाई महामारी भनिन्छ । सुरक्षित पिउने पानीको अभाव, पानी शुद्धीकरण सम्बन्धि ज्ञानको अभाव, स्वास्थ्य र सरसफाइको कमी जस्ता कारणले गर्दा झाडा-पखाला, हैजा, रुघा र निमोनिया तथा जण्डिस जस्ता रोगहरुले महामारीको रुप लिन सक्दछन । यस जिल्लामा विगतको ईतिहासलाई हेर्ने हो भने २०४२ सालमा खुवाफोक गा.वि.स. रगतमासीको कारणले १६ जनाको मृत्यु भएको थियो भने २०४७ सालमा चुङ्गवाङ्गमा झाडापखालाले महामारीको रुप लिएको थियो ।

६) कोभिड १९ (COVID - 19): २०१९ डिसेम्बरमा चीनको बुहान प्रान्तबाट नोभल कोरोना भाइरसको उत्पति भयो र विश्वभरी यो महामारीको रुपमा फैलिरहेको छ । यसरी विश्वव्यापी महामारीको रुपमा देखापरेको कोभिड १९ ले देशको आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्रमा समष्टिगत रुपमा गम्भीर परिणाम ल्याई रहेको छ । धनकुटा जिल्ला पनि यसवाट अछुतो रहेको छैन । अत: कोभिड-१९ पूर्व तयारी र प्रतिकार्यका लागि सरोकारवाला सबै निकायहरु सधै अग्रसर हुनु पर्ने देखिन्छ ।

७) सुख्खा/खडेरी (Drought): लामो समयसम्म पानी नपरी खेतबारीमा लगाएको बालीनाली सुकेर उत्पादनमा कमी आउने, पानीको श्रोतहरु सुक्न गइ मानिस र गाइवस्तुलाई पीउने पानीको अभाव भई

जनजीवन अस्त व्यस्त हुनु नै सुख्खा खडेरी हो । धनकुटा जिल्ला पहाडी जिल्ला भएको र यहाँको औषत वर्षा पनि कम रहनुका साथै जलवायु परिवर्तनको कारणले गर्दा अधिकांश स्थानीय तहहरुमा पानीको स्रोतमा कमी हुदै गएकोले पटक पटक यस जिल्लाले खडेरीको समस्या सामना गर्नु परेको अवस्था छ ।

८) **हुरीबतास (Storm)**: यस जिल्लामा हिउँदमा विशेषगरी फाल्गुण देखि बैशाखसम्मको सुख्खा समयमा अत्यधिक हुरी बतास चल्ने र धेरै मानिसहरुको घर क्षति भै घरबार विहिन भइ धनजनको क्षति हुने गरेको पाइन्छ ।

९) **चटयाङ्ग (Thunder)** : धनकुटा जिल्लामा वर्षायामको शुरुवातसंगै अधिकांश स्थानहरुमा चटयाङ्गबाट धेरै जनधनको क्षति भइरहेको छ । चटयाङ्गबाट बच्नका लागि ब्भचतजब्लन का बारेमा ज्ञान नहुदाँ वर्षेनी ५-७ जनाले ज्यान गुमाइरहेका छन भने घरगोठको आगलागी एवम् क्षति हुने गरेको पाइन्छ ।

१०) **असिना (Hail)** : धनकुटा जिल्लामा प्राय जसो जिल्लाको उत्तरी भेगका अधिकांश न.पा. तथा गा.पा.हरुमा बर्षेनी असिनाले क्षति गर्ने गरेको छ । असिनाले कृषि उपजमा क्षति पुऱ्याउने भएकोले कृषकहरुलाई प्रत्यक्ष मारमा परिरेको छ ।

११) **वर्ड फ्लू (Bird Flu)** : दक्षिण एसियाका मुलुकहरुमा व्यापक रुपमा फैलिरहेको पंक्षिजन्य रोग संक्रमित पंक्षीहरुबाट फैलिने गर्दछ । नेपालको विभिन्न जिल्लामा देखा परिसकेको छ । यसका साथै भारतसँगको खुला सिमाना भएको र बोइलर कुखुरा र अन्य पक्षिको चोरी पैठारी भैरहेको अवस्थामा यस जिल्लामा पनि रोगको संक्रमण नहोला भन्न सकिन्न ।

१२) **स्वाइन फ्लू (Swine flu)** : कहिले काँही क्विश्वमा पाण्डेमिक इन्फ्लुएन्जा A (H1N1) को प्रकोप पनि चुनौतीको रुपमा देखापर्ने र विश्वव्यापी महामारीको रुपमा देखापरेको इन्फ्लुएन्जाले देशको आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्रमा समष्टिगत रुपमा गम्भीर परिणाम ल्याउन सक्छ र धेरै मानिसहरु बिरामी पर्ने भएकोले यो महामारीको रुपमा फैलिन सक्छ ।

१३) **अन्य (Others)** : वर्तमान अवस्थामा जलवायु परिवर्तनको कारण विभिन्न समस्याहरु उत्पन्न हुने अवस्थाहरु आएका छन् । जंगलको विनास तथा लामो खडेरीका कारण पानीका मुहान सुक्ने र खानेपानीको अभाव हुने समस्या बढ्दै गइरहेकोछ । यसका साथै विभिन्न युद्ध, साम्प्रदायिक ढुङ्गा र वातावरणीय प्रदुषण हुनाले विभिन्न किसिमका घटना तथा रोगहरुवाट मानिसहरु पीडित भई असरको सामना गरि राख्नु परेको छ ।

२.५. विपद् तथा वातावरण (Natural Hazards and Environment)

वातावरण, जैविक विविधता तथा प्राकृतिक विपद्वीच घनिष्ट सम्बन्ध रहेको हुन्छ । प्राकृतिक विपदहरु सामान्यतया वातावरणको अवस्थामा आएका आकस्मिक तथा क्रमबद्ध परिवर्तहरुबाट उत्पन्न हुन्छन् । यस्ता परिवर्तनहरु धेरैजसो भौगर्भिक तथा हावापानी सम्बन्धि विविध प्रक्रियाहरु मार्फत प्राकृतिक घटनाहरुको रुपमा सुरु हुन्छन् । प्राकृतिक घटनाहरुको अतिरिक्त मानवीय क्रियाकलापहरुका माध्यमबाट पनि वातावरणिय परिवर्तन हुन्छन् र यस्ता वातावरणीय परिवर्तन आकस्मिक प्रकृतिका समेत हुन्छन् । जस्तैः प्राकृतिक स्रोतसाधनहरुको अविवेकपूर्ण उपयोग अथवा इन्धनको अत्याधिक प्रज्वलनको कारणले गर्दा हरित गृह ग्यासको निष्कासन, पुनः नवीकरणीय क्षमताको उपेक्षा तथा अन्धाधुन्ध तवरको शहरीकरणजस्ता विकासका संकेतहरु आफैंले विनाशतर्फ डोऱ्याइरहेको दुःखद अवस्था विद्यमान छ ।

फलस्वरुप भौगालिक सीमामा मात्र सीमित नभई विश्वभर समस्याको रुपमा फैलिरहेको जलवायू परिवर्तका कारण तापमानको वृद्धि भइरहको र हावापानी तथा मौसममा परिवर्तन आइरहेको स्थिति छ । यी परिवर्तनहरुले गर्दा अतिवृष्टि, अल्पवृष्टि, बेमौसमी बाढी, पहिरो खडेरी आगलागी जस्ता समस्याहरुमा वृद्धि भइरहेको अवस्था छर्लङ्ग देखिन्छ । यसरी नै जनसंख्या वृद्धि तथा जंगल विनासका कारण उर्वर भूमिको विनाश हुँदा जंगल क्षेत्रमा कृषिको थप प्रसार गर्ने कार्यतिर प्रवृत्त गराउँदछ । यस्तो कृषि प्रसारबाट आवास क्षेत्रसँग रहेको सम्बन्ध नष्ट हुने तथा जैविक विविधता माथि प्रत्यक्ष खतरा पुग्दछ । रोग तथा कीराबाट

उत्पन्न हुने महामारी, पशु तथा वनस्पतिको सुरक्षा तथा स्वास्थ्यका साथसाथै प्राकृतिक स्रोत तथा पर्यावरण सम्बन्धि प्रक्रियाहरुको दिगोपनामा गम्भीर चुनौती खडा हुन्छ । यसरी वातावरण तथा पर्यावरण सम्बन्धि क्रियाकलापमा अल्पकालीन तथा दीर्घकालीन दुवै थरी असरहरु उत्पन्न हुन पुग्दछन् ।

२.६. विपद् तथा विकास (Disaster and Development)

विकास निर्माण जनसंख्याको वृद्धिसँगै अगाडि बढ्ने/बढाईने एक प्रकृया हो । यसले विपद् संकटासन्नतालाई बढावा दिन्छ, विकासका उपलब्धीलाई क्षति पुर्याउँछ । विपद् संकटासन्नताको अन्तरसम्बन्धले गर्दा सधैं दोहोरिरहने विपदहरुले कठोर परिश्रमबाट आर्जन गरिएका विकासका उपलब्धीहरुमा क्षति पुऱ्याउने गरेका छन् भने समुदाय तथा प्रभावित क्षेत्रका आर्थिक क्षमतालाई कमजोर पारेको देखिन्छ । साथै प्रविधिको कमजोर उपयोग प्रणाली र अभाव समेतका कारणले संभावित स्थान, समय तथा प्रभावको भविष्यवाणी गरी प्राकृतिक स्रोत साधनको दिगो प्रयोग लगायत संरक्षणमूलक कदम चाली विपद्का जोखिमहरुबाट जोगाउन तथा विपद्पश्चात पहिलेकै अवस्थामा फर्कनका निम्ती वातावरणको प्राकृतिकपनलाई यथासंभव कायम गरिराख्नु महत्वपूर्ण हुन्छ । यसका लागि जलाधार व्यवस्थापन, भू-संरक्षण, सिमसार व्यवस्थापन तथा रोकथामका प्रविधिका साथसाथै प्राकृतिक स्रोत साधनको दिगो प्रयोगमा समुदायको सहभागिता एवं जैविक विविधताको संरक्षणका दिशातर्फ ध्यान दिई दिगो विकासको अवधारणालाई एकीकृत रुपमा कार्यान्वयन गर्नु पर्ने आवश्यकता छ ।

यस्ताजोखिमहरुबाट जोगिन विकासको योजना तर्जुमा गर्ने समयमा वातावरणीय प्राथमिकताहरुप्रति पर्याप्त ध्यान दिएर विपद् जोखिम न्यूनीकरणको अवधारणालाई सबैले र सबै तहमा आत्मसात् गर्न जरुरी देखिन्छ ।

२.७. नेपालमा विपद् जोखिम व्यवस्थापन र वर्तमान नीति

२.७.१. नीतिगत व्यवस्था

नेपालमा विपद्का घटनाहरु भएपछि माग र आवश्यकता अनुसार उद्धार तथा राहत उपलब्ध गराउने परम्परागत अवधारणामा परिवर्तन आएको छ । साविकमा विपद्लाइ दैविक प्रकोपको रुपमा मात्र लिइन्थियो । सोही अनुसार दैवीप्रकोप उद्धार ऐन, २०३९ लागु गरिएको थियो । उक्त ऐनले विपद् पश्चातका घटनाहरुलाई मात्र समेटेकाले ऐनलाई बिस्थापन गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ कार्यान्वयनमा आएको छ । यस ऐनले विपद्पूर्व, विपद्को समय र विपद् पश्चातको तीन वटै चरणलाई समेटेको छ । विपद् व्यवस्थापनमा उद्धार तथा राहत कार्यका अतिरिक्त पूर्वतयारी तथा न्युनीकरण कार्यलाई पनि जोड दिन थालिएको देखिन्छ । सन् १९९१ मा प्राकृतिक विपद् न्यूनिकरण अन्तर्राष्ट्रिय दशकको घोषणा भएपछि विपद् व्यवस्थापनमा पूर्वतयारी कार्यलाई विशेष जोड दिन थालिएको हो ।

नेपालमा विपद् व्यवस्थापनको लागि तर्जुमा गरिएको राष्ट्रिय कार्य योजना सन् १९९६ मा लागु भएपछि विभिन्न प्रकृतिका प्राकृतिक विपद्हरुलाई सम्बोधन गर्न आवश्यक थप उपायहरु अवलम्बन गर्न खोजिएको भएपनि पर्याप्त स्रोत र साधनको अभाव एवं सम्बन्धित निकाय एवं सरोकारवालाहरुबीच समन्वयको कमीले कार्ययोजनाले निर्दिष्ट गरेका क्षेत्रहरुमा पर्याप्त प्रतिफल प्राप्त हुन सकेनन् । यसरी अपेक्षाकृत सफलता प्राप्त गर्न नसक्नुको प्रमुख कारण प्राविधिक क्षमता सहितको उपयुक्त संगठनात्मक संरचनाको अभाव पनि एक हो ।

२.७.२. विपद्: सहश्राब्दी तथा दिगो विकास लक्ष्य

पूरै विश्व तथा नेपालको सन्दर्भमा विपद् व्यवस्थापनसंग सम्वद्ध दुई कार्य योजना कोशे ढुङ्गारूपी सावित भएका छन् । यी सहश्राब्दि विकास लक्ष्य तथा ह्योगो कार्य योजना हुन् ।

२.७.३. सहश्राब्दी विकास लक्ष्य

बिगतका संयूक्त राष्ट्रसंघीय घोषणहरु (महिला बिरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव बिरुद्धको महासन्धी (CEADAW), बाल अधिकार महासन्धी (CRC), जनसंख्या र विकास सम्बन्धी अन्तराष्ट्रिय सम्मेलन (ICPD),

विश्व जनसंख्या तथा वाताबरण सम्मेलन मा व्यक्त गरिएका प्रतिबद्धताहरुलाई एउटै साझा लक्षका रुपमा घोषणा गरी त्यसलाई संयूक्त प्रयासबाट प्राप्त गर्न शान्ती, स्थिरता र विकासलाई प्रमुख उद्देय बनाई सन् २००० को सेप्टेम्बर महिनामा भएको संयूक्त राष्ट्र संघीय सम्मेलनले सहश्राब्दि विकासको लक्ष्यहरुको घोषणा गरेको थियो ।

सहश्राब्दी घोषणाबाट निकालिएको सहश्राब्दि विकास लक्ष्य २१ औं शताब्दिको लागि अत्यन्त महत्वपूर्ण अन्तर्राष्ट्रिय विकास कार्यतालिका हो जसमा सबै सदस्य राष्ट्रहरू प्रतिबद्ध छन् । सन् २०१५ सम्ममा हासिल गरिनु पर्ने प्रमुख विकासका प्राथमिकतालाई सहश्राब्दि विकास लक्ष्यले उजागर गरेका छन । हरेक लक्ष्यको लागि सङ्ख्यात्मक लक्ष्य तय गरिएको छ र ४८ वटा परिसूचकले थिनीहरूको अनुगमन गरिने भएको छ । यिनीहरू हुन्

- चरम गरिबी तथा भोकको उन्मुलन गर्नु
- विश्वव्यापी रूपमा प्राथमिक शिक्षा उपलब्ध गराउनु
- लैङ्गिक समानताको प्रवर्धन तथा महिला सशक्तिकरण गर्नु
- शिशु मृत्यु दरलाई घटाउनु
- मातृ स्वास्थ्यलाई सुधार गर्नु
- एच आइ भि एड्स, मलेरिया तथा अन्य रोगलाई परास्त गर्नु
- वातावरणीय दिगोपनको सुनिश्चय गर्नु
- विकासको लागि बिश्वव्यापी सहकार्यको विकास गर्नु ।

नयाँ सहश्राब्दिमा विकासले सामना गर्ने सबै भन्दा ठूलो चुनौति विपद् सङ्कटाभिमुखता घटाउनु हुन सक्तछ । पूरा संसारभरिनै विपद्को प्रभावको बारेमा धेरै मानिसहरू सचेत भएका छन् । तर केहीले मात्र यस समस्याबारे केही गर्न सकिन्छ भन्ने कुराको महसुस गरेका छन् । त्यसकारण प्राकृतिक विपद् मानव विकासको प्रक्रियासँग अन्तरङ्ग रूपमा जोडिएको छ । प्राकृतिक सङ्कटबाट सिर्जिएका विपद्हरूले विकासलाई जोखिममा पार्दछन् ।

प्राकृतिक विपद्का विभिन्न खालका प्रभावले गर्दा सहश्राब्दि लक्ष्यलाई प्राप्त गर्न अतिनै चुनौतीपूर्ण भयोम । पूर्वाधारको विनाश, जीवनयापन आधारको क्षय, वास्तुकलात्मक सम्पदा तथा प्राकृतिक प्रणालीमा भएको नाश, चोट पटक, विमारी तथा निधनले वित्तीय सङ्कट तथा राजनैतिक र सामाजिक द्वन्द, एच. आइ. भि. र एड्स, वातावरणीय विनाशजस्ता अन्य तनाव तथा विस्मयलाई झन् नाजुक बनाउँदछन् । अनि यस्ता विपद्बाट हुने क्षतिले गरिबी तथा भोकमरीलाई कम गर्ने, शिक्षा, स्वास्थ्य सेवा, सुरक्षित आवास, खानेपानी तथा सरसफाइ, रोजगारी तथा आय सिर्जना गर्ने वातावरण तथा आर्थिक लगानीलाई संरक्षण गर्ने लक्ष्य लिएका सामाजिक लगानीलाई पछाडि पार्छन् ।

२.७.४.दिगो विकास लक्ष्य

पृथ्वीको धान्न सक्ने क्षमताको सीमा भित्र रहेर मानिसको जीवन समृद्धि हासिल गर्न र समाजमा शान्ति कायम गर्न विश्व समुदायले अवलम्बन गरेको विकासको विश्वव्यापी साझा खाका नै दिगो विकास लक्ष्य हुन् । दिगो विकास लक्ष्यका देहायका पाँच वटा स्तम्भ रहेका छन् ।

(क) पृथ्वी : पृथ्वीमा रहेका प्राकृतिक साधन स्रोत र वातावरण भावी पुस्ताका लागि पनि संरक्षण गर्ने,

(ख) मानव : सबै प्रकारका गरिवी र भोक मरीको अन्त्य गर्ने र मर्यादा एवं समानता कायम गर्ने,

(ग) समृद्धी : प्रकृतिसँग सामान्जस्यता कायम गरी समृद्ध र समुन्नत जीवनको सुनिश्चितता गर्ने ।

(घ) शान्ति : शान्तिपूर्ण, समन्यायिक र समावेशी समाजको निमार्ण गर्ने ।

(ङ) साझेदारी : सशक्त विश्वव्यापी साझेदारीद्धारा दिगो विकासका कार्यसूचीहरुको कार्यान्वय गर्ने ।

दिगो विकास विश्वव्यापी रुपमा समृद्धिको सृजना, वितरण र दिगोपना हासिल गर्ने संग जोडिएको विश्वव्यापी कार्यसूची पनि हो ।

सन् २०१५ मा संयुक्त राष्ट्रसंघका सबै सदस्य राष्ट्रवाट अनुमोदन भई सन् २०३० सम्ममा हासिल गर्ने गरी विश्वव्यापी रुपमा जारी गरिएको दिगो विकास लक्ष्यका कार्यसूची अन्तर्गत १७ वटा लक्ष, १६९ परिमाणात्मक गन्तव्य र २३२ वटा सुचकहरु रहेका छन् ।

(क) दिगो विकास लक्ष्यका कार्यसूची अन्तर्गत १७ वटा लक्ष्यहरु

१) सबै क्षेत्रवाट सबै प्रकारका गरिबीको अन्त्य गर्ने ।

२) भोकमरी अन्त्य गर्ने, खाद्य सुरक्षा तथा उन्नत पोषण सुनिश्चित गर्ने र दिगो कृषि प्रवर्धन गर्ने ,

३) सबै उमेर समूहका व्यक्तिका लागि स्वस्थ्य जीवन सुनिश्चित गर्दै समृद्ध जीवनस्तर प्रवर्द्धन गर्ने ।

४) समावेशी तथा समतामूलक गुणस्तरीय शिक्षा सुनिश्चित गर्ने र सबैका लागि जीवनपर्यन्त सिकाइकाअवसरहरु प्रवर्द्धन गर्ने ।

५) लैंगिक समानता हासिल गर्ने र सबै महिला किशोरी र बालिकालाई सशक्त बनाउने ।

६) सबैका लागि स्वच्छ खानेपानी र सरसफाईको उपलब्धताका साथै यसको दिगो व्यवस्थापन सुनिश्चित गर्ने ।

७) किफायती, विश्वसनीय, दिगो र आधुनिक उर्जामा सबैका लागि पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।

८) भरपर्दो समावेशी र दिगो आर्थिक बृद्धि तथा सबैका लागि पूर्ण र उत्पादनशील रोजगारी र मर्यादित कामको पवर्द्धन गर्ने ।

९) उत्पादनशिल पूर्वाधारको निर्माण, समावेशी र दिगो औद्योगीकरणको प्रवर्द्धन र नवीन खोजलाई प्रोत्साहन गर्ने ।

१०) मुलुकभित्र तथा मुलुकहरुबीचको असमानता घटाउने ।

११) सहर तथा मानव बस्तिहरु समावेशी, सुरक्षित, उत्थानशील र दिगो बनाउने ।

१२) दिगो उपभोग र उत्पादन प्रणाली सुनिश्चित गर्ने ।

१३) जलवायु परिवर्तन र यसको प्रभाव नियन्त्रण गर्न तत्काल पहल थाल्ने ।

१४) दिगो विकासका लागि महासागर, समुद्र र समुद्री साधन स्रोतहरुको संरक्षण र दिगो प्रयोग गर्ने ।

१५) परिस्थितिकीय प्रणलीको संरक्षण, पुर्नस्थापना र दिगो उपयोगका प्रवर्दन गर्ने, वनको दिगो व्यवस्थापन गर्ने, मरुभूमीकरण र भूक्षय रोक्न तथा जैविक विविधताको संरक्षण गर्ने ।

१६) दिगो विकासका लागि शान्तिपूर्ण र समावेशी समाजको प्रवर्द्धशन गर्ने, सबैको न्यायमा पहुँच गर्ने र सबै तहमा प्रभावकारी, जवाफदेही र समावेशी संस्था निर्माण गर्ने ।

१७) दिगो विकासका लागि विश्वव्यापी साझेदारी सशक्त बनाउने र कार्यान्वयनका लागि स्रोत साधन सुदृढ गर्ने ।

२.७.५. ह्योगो कार्य योजना संरचना (२००५–२०१५)

विश्वभरि नै विपद्को जोखिम कम गर्न सन २००५, जनवरी महिनामा एउटा संयुक्त राष्ट्र संघीय विश्व सम्मेलनको आयोजना जापानको कोबेमा भएको थियो । यस सम्मेलनमा संसारका १६८ देशले भाग लिएका थिए । यस सम्मेलनमा एउटा रणनीति बनाउनेतर्फ सहमति भएको थियो जसलाई ह्योगो कार्य योजना (२००५-२०१५) को नाम दिइएको छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा हालसम्म भएका भूमण्डलीय प्रयासमा विद्यमान कमी, कमजोरी मूल्याङ्कन गरी यस संरचनाको सुत्रपात गरिएको थियो ।
ह्योगो कार्य योजना (२००५-२०१५) ले मुख्य तीनवटा लक्ष्य राखेको छ । ती हुन् :

- दिगो विकास नीति तथा योजनामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण अवधारणाको समावेशीकरण,
- सङ्कटपछि उत्थानशिलता (Resilience) का लागि संस्थाहरू, संयन्त्र तथा क्षमताको विकास तथा सशक्तिकरण,
- आपतकालीन तयारी, प्रतिकार्य (Response) तथा पुर्नःलाभको (Recovery)कार्यान्वयनमा जोखिम न्यूनीकरणका धारणाको विधिवत समायोजन उपर्युक्त लक्ष्यको साथै उपरोक्त कार्य गर्नको लागि पाँचवटा प्राथमिकताको पहिचान गरिएको छ र ती हुन् :

प्राथमिकता १ : विपद् जोखिम न्यूनीकरणको कार्यान्वयनलाई सवल संस्थागत आधारयुक्त राष्ट्रिय तथा स्थानीय प्राथमिकतापूर्ण कार्यको रूपमा सुनिश्चित गर्नु ।

प्राथमिकता २ : विपद् जोखिमको पहिचान, मूल्याङ्कन तथा अनुगमन गर्नु तथा पूर्व चेतावनीलाई उम्दा बनाउनु ।

प्राथमिकता ३ : सबै तहमा स्थिति स्थापना तथा सुरक्षा संस्कृतिको निर्माण गर्न ज्ञान,अनुसन्धान तथा शिक्षालाई प्रयोग गर्नु ।

प्राथमिकता ४ : अन्तरनिहित जोखिमका कारकहरूलाई कम गर्नु ।

प्राथमिकता ५ : प्रभावकारी प्रतिकार्यको लागि विपद् तयारीलाई सवलीकरण गर्ने ।

२.७.६. विपद् जोखिम न्युनीकरणका लागि सेन्डाई कार्य ढाँचा (२०१५-२०३०)

यो कार्यढाँचाले प्राकृतिक वा मानवसिर्जित प्रकोपहरूका साथै वातावरणीय, प्रविधिजन्य र जैविक प्रकोप तथा जोखिमबाट सिर्जित साना तथा ठूला स्तरका, तारन्तार तथा आकल - झुकल,अचानक तथा बिस्तारै हुने, सबै प्रकारका विपद् जोखिमलाई सम्बोधन गर्नेछ । यसले सबै तहमा गरिने सबै क्षेत्रका विकासका अन्तर्निहित एवं परस्पर अन्तर्सम्बन्धित विपद् जोखिमको बहुप्रकोप व्यवस्थापनमा मार्गदर्शन गर्ने उद्देश्य राख्दछ ।

लक्ष्य : एकीकृत तथा समावेशी रुपमा आर्थिक, भौतिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, शैक्षिक, स्वास्थ्य सम्बन्धित, वातावरणीय, प्राविधिक, राजनीतिक, संस्थागत तथा कानुनी माध्यमबाट विपद् आउने कारकहरू, प्रकोप, सम्मुखता तथा संकटाभिमुखतालाई न्यूनीकरण र रोकथाम गर्ने, प्रतिकार्य तथा पुनर्लाभकालागि पूर्वतयारी र समुत्थानशील क्षमतालाई सबल बनाउँदै, वर्तमान र भावी दिनमा आउन सक्ने विपद् जोखिमलाई न्युनीकरण गर्ने तथा रोक्ने । यसका ७ वटा उद्देश्यहरु रहेका छन् ।

(क) सन् २००५ देखी २०१५ को तुलनामा सन् २020 देखि २०३० को प्रति १००,००० मा औसत विश्व विपद् मृत्युदर घटाउने लक्ष्य लिई सन् २०३० सम्ममा विश्वमा विपद् मृत्युदर अधिकतम रुपमा घटाउने ।

(ख) सन् २००५ देखी २०१५ को तुलनामा सन् २०२० देखी २०३० को प्रति १००,००० मा औसत विपद् प्रभावित जनसंख्यामा कमी ल्याउने लक्ष्य लिई सन् २०३० सम्ममा विश्वमा विपद्बाट प्रभावित जनसंख्या अत्यधिक घटाउने ।

(ग) सन् २०३० सम्ममा विपद्बाट विश्वको कूल ग्राहस्थ उत्पादनको अंशमा हुने प्रत्यक्ष आर्थिक नोक्सानी कम गर्ने ।

(घ) सन् २०३० सम्ममा समुत्थानशील क्षमताको समेत अभिवृद्धि गर्दै संवेदनशील संरचनाहरूमा हुने विपद्को क्षति तथा आधारभूत सेवाहरू खासगरी स्वास्थ्य र शैक्षिक सेवाहरूमा विपद्बाट हुने नोक्सानी अत्यधिक रुपमा न्यूनीकरण गर्ने ।

(ङ) सन् २०२० सम्ममा राष्ट्रिय र स्थानीय विपद् जोखिम न्युनीकरण रणनीति भएका देशहरूको संख्या अत्यधिक बढाउने ।

(च) सन् २०३० सम्ममा विकासोन्मुख राष्ट्रहरूले यो कार्यढाँचालाई लागू गर्नकालागि उनीहरूका राष्ट्रिय कृयाकलापहरूलाई परिपूर्ति गर्न पर्याप्त र दिगो सहयोगका लागि अन्तर्राष्ट्रिय समन्वय अत्यधिक बढाउने ।

(छ) सन् २०३० सम्ममा बहुप्रकोप पूर्वचेतावनी प्रणालीहरू र विपद जोखिम सूचनाका साथै विपद् जोखिम लेखाजोखा गरिएका विवरणहरूको उपलब्धता तथा तिनीहरूमा जनताको पहूँच अत्यधिक बृद्धि गर्ने ।

२.७.७. कार्यान्वयनका लागि प्राथमिकताहरू (Priorities for Action)

प्राथमिकता १ : विपद् जोखिमलाई बुझ्ने:

विपद् जोखिमका सबै आयामहरू जस्तै: व्यक्ति तथा सम्पत्तिहरूको संकटाभिमुखता, क्षमता, सम्मुखता, प्रकोपको विशेषता र वातावरणको बुझाईमा आधारित हुनुपर्छ ।

प्राथमिकता २ : विपद् जोखिम व्यवस्थापनको लागि विपद् जोखिम सुशासनलाई सबल बनाउने :

राष्ट्रिय र स्थानीय कानून, नियम तथा सार्वजनिक नीतिहरूमा तादम्यता सुनिश्चित गरी सार्वजनिक तथा निजी क्षेत्रले विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा काम गर्न उनीहरूको भूमिका र जिम्मेवारी परिभाषित गर्दै तिनीहरूलाई मार्गदर्शन, हौसला र प्रोत्साहन दिई, सबै विषयगत क्षेत्रमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण व्यवस्थापन गर्न राष्ट्रिय, क्षेत्रीय र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा विपद् जोखिम सुशासन अति महत्वपूर्ण रहन्छ ।

प्राथमिकता ३ : समुत्थानशीलताका लागि विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा लगानी गर्ने :

व्यक्ति, समुदाय, राष्ट्रहरू र तिनका सम्पत्ति साथै वातावरणको आर्थिक, सामाजिक, स्वास्थ्य र संस्कृति सम्बन्धी समुत्थानशीलता अभिवृद्धि गर्न संरचनात्मक र गैर संचनात्मक उपायहरूबाट विपद् जोखिम रोक्न र न्यूनीकरण गर्न सार्वजनिक तथा निजी लगानी अति आवश्यक छन् । यी अन्वेषण, संवृद्धि र रोजगारी सिर्जनाका संवाहक हुन सक्छन् । यस्ता उपायहरू जीवन रक्षा गर्न, नोक्सानी रोक्न र कम गर्न, साथै प्रभावकारी पुनर्लाभ र पुनर्स्थापना गर्न किफायती र सहयोगी हुन्छन् ।

प्राथमिकता ४ : प्रभावकारी प्रतिकार्य र पुनर्लाभ, पुनर्स्थापना र अझ उत्तम पुनर्निर्माणका लागि विपद् पूर्व तयारीमा जोडीदिने :

विपद् पूर्व तयारीलाई सबल बनाउनप्रभावकारी प्रतिकार्य र पूनर्लाभका लागि आवश्यक क्षमताहरू सुनिश्चित् गर्न आवश्यक छ । प्रतिकार्य र पुनर्निर्माणका चरणहरूमा महिला तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूले सार्वजनिक नेतृत्व लिंदै लैंगिक समता र सबैको पहूँच हुने विश्वव्यापी तौरतरिकाहरू प्रवर्द्धन गरिनु पर्दछ ।

२.८. नेपालमा विपद्सम्बन्धी विद्यमान कानूनी व्यवस्था

(क) नेपालको संविधान, (२०७२)

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको माध्यमद्वारा दिगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकांक्षा पूरा गर्न २०७२ सालमा जारी भएको संविधानले नेपाल संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक राज्यका रुपमा परिभाषित गर्नुका साथै राज्य सञ्चालनका लागि स्पष्ट अधिकार सहितको तीन तहको संरचनात्मक व्यवस्था गरिएको छ । संविधानको अनुसूचि ७ मा प्राकृतिक तथा गैह्र प्राकृतिक विपद पूर्व तयारी, उद्धार तथा राहत र पुनर्लाभको अधिकार, संघ र प्रदेशको साझा अधिकार सूचीको विषय बनाएको छ । साथै अनुसूची ८ मा विपद् व्यवस्थापनको कार्यलाई स्थानीय तहको अधिकारक्षेत्रभित्रको विषयका रुपमा समेत समावेश गरेको छ भने धारा ५१ राज्यको नीतिहरुको खण्ड (ज) प्राकृतिक स्रोत साधनको संरक्षण, सम्बर्द्धन र उपयोग सम्बन्धी नीति अन्तर्गत प्राकृतिक प्रकोपबाट हुने जोखिम न्यूनीकरण गर्न पूर्व सूचना, तयारी, उद्धार, राहत एवं पुनर्स्थापना गर्ने भनी विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यको कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेको पाइन्छ ।

(ख) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४

विगतमा स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ ले योजना छनौट गर्दा प्राकृतिक प्रकोप न्यूनीकरण हुने खालका योजना छनौटमा प्राथमिकता दिनुपर्ने व्यहोरा उल्लेख गरिएको थियो । साथै साबिकमा स्थानीय योजना तर्जुमा गर्दा सहभागितामूलक योजना पद्धति अवलम्बन गरी विपद्लाई समेत मूलप्रवाहीकरण गर्दै विपद अनुकुलनका योजना छनौट र सञ्चालन गर्ने नीति स्थानीय स्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०६९ मा राखी सोही बमोजिम योजना अभ्यास गर्ने गरिएको पाइन्थ्यो । हाल नेपाल संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र राष्ट्रको रुपमा रुपान्तरण भैसकेको अवस्थामा स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ को खारेजी गर्दै स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ जारी भएको छ ।

नेपालको संविधान बमोजिम स्थानीय तहको अधिकार सम्बन्धी व्यवस्था कार्यान्वयन गर्न तथा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तह बीचको सहकारीता, सहअस्तित्व र समन्वयलाई प्रबर्द्धन गर्दै जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी सुलभ र गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्न, लोकतन्त्रका लाभहरुको समानुपातिक समावेशी र न्यायोचित वितरण गरी कानूनी राज्य र दिगो विकासको अवधारणा अनुरुप समाजवाद उन्मुख सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन प्रणालीलाई स्थानीय तह देखि नै सुदृढीकरण गर्न र स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतीलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्ने उदेश्यले स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४जारी भएको देखिन्छ । उक्त ऐनको परिच्छेद ३ मा गाँउपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार अर्न्तगत विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अधिकारको व्यवस्था गरिएको छ ।

(ग) विपद् पीडित उद्धार र राहत सम्बन्धी (सातौं संशोधन) मा पदण्ड, २०७७

विपद्बाट प्रभावित एवं पिडितहरुका लागि निश्चित रकम राहत तथा उद्धार स्वरुप उपलब्ध गराउने प्रयोजनका लागि ल्याइएको यस मापदण्डले उद्धार तयारी व्यवस्थापन, आपतकालीन उद्धार तथा राहत वितरण र सूचना व्यवस्थापन, अनुगमन र मूल्याङ्कन सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ । जसमा प्रमुख जिल्ला अधिकारीले विपद्को प्रकृति पहिचान गरी सोवाट पिडितहरुको खोज तथा उद्धार गर्ने कार्यको लागि न्युनतम २५ जनाको दक्ष जनशक्ति जुनसुकै वेला परिचालन गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने, विपद्को घटनामा परी कुनै परिवारमा १ जनाको मृत्यु भएमा रु.२ लाखका दरले, सोही परिवारमा अन्य व्यक्तिको समेत मृत्यु भएमा प्रति व्यक्ति थप रु. १ लाखका दरले राहत रकम उपलब्ध गराउने र यसरी मृतकका परिवारलाई उपलब्ध गराईने राहत एकद्वार नीति अवलम्बन गरी उपलब्ध गराउने, विपद्वाट घरबहाल, आवास नष्ट भएका वा खाद्यन्न वाली तथा जग्गा जमिन, पसल, व्यवसाय नोक्सानी भई तत्काल गुजाराको लागि खाद्यन्न समेत नभएका पिडित परिवारलाई प्रति परविार ५ जना सम्म सदस्य भएको परिवार भए रु.१५ हजार र ५ जना भन्दा बढी सदस्य भएको परिवार भए रु. २० हजारका दरले नगद सहायता प्रदान गरिने लगायतका प्रावधानहरु रहेका छन् ।

(घ) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४

नेपालमा विपद् व्यवस्थापन कार्यलाई सरकारी दायित्व र कार्यक्षेत्रमा राखी विपद् पूर्व र विपद् पछि गरिने उद्धार तथा राहतको कार्यलाई सहज रुपमा कार्यान्वयन गर्ने गराउने उदेश्यले सर्वप्रथम २०३९ सालमा दैवी प्रकोप उद्धार ऐन, २०३९ लागु भएको हो । यस ऐनले विपद् व्यवस्थापन कार्यको लागी आवश्यक प्रशासनिक संरचना समेतको व्यवस्था गरेको देखिन्छ । यस ऐनले पूर्व तयारी, न्यूनीकरण तथा विकास प्रयासहरुमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणलाई मुलप्रवाहिकरण गर्ने जस्ता नवीनतम अवधारणाहरुलाई समावेश नगरिएबाट मौजुदा ऐनले पुरानो ऐनलाई प्रतिस्थापन गरी नयाँ ऐनको निर्माण भएको छ । साथै प्रविधि र विकास प्रयासहरुमा भएका आमूल परिवर्तनहरुलाई आत्मासात् गर्ने समय सापेक्ष नयाँ कानूनको व्यवस्था भएको देखिन्छ ।

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ अनुसार संरचनागत व्यवस्था

नाम	राष्ट्रिय परिषद्	कार्यकारी समिति	प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद	प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समिति	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
अध्यक्ष र सदस्य सचिव	प्रधानमन्त्री, प्रमुख कार्यकारी	गृहमन्त्री, प्रमुख कार्यकारी	मुख्यमन्त्री, तोकिए बमोजिम	आन्तरिकमामिला तथाकानून मन्त्री, तोकिए बमोजिम	प्र.जि.अ., प्रजिअलेतोकेको अधिकृत	गाउँ तथा नगरपालिका अध्यक्ष/प्रमुख तोकिए बमोजिम
सदस्य	मन्त्रीहरू, विपक्षीदलको नेता, प्रदेश मुख्य मन्त्रीहरू, योजना आयोगका उपाध्यक्ष, प्रधान सेनापती, मुख्य सचिव, गृहसचिव, मनोनित ३ जना (१महिलासहित)	सहरी विकास, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या र संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रीहरू, सचिवहरू, रथी, सुरक्षा निकायका प्रमुखहरू, **EDNRB**, अध्यक्ष – **FNCCI, NCC, NTA, NRCS, SWC**	प्रदेश सरकारले बनाएको नियममा तोकिए बमोजिम	अध्यक्षको अतिरिक्त बढीमा १५ जना सदस्य तोकिए बमोजिम	प्रतिनिधी **DCC**, पालिका प्रमुखहरू, सुरक्षा प्रमुखहरू, जिल्लाका स्वास्थ्य र पूर्वाधार प्रमुख, दलका प्रमुख वा प्रतिनिधी र अध्यक्ष **NRCS, FNCCI, NJA, NFN**	तोकिए बमोजिम
मुख्यकाम	राष्ट्रिय नीति र योजनाको स्वीकृति, निर्देशन तथा नियन्त्रण, प्रदेश र पालिकालाई मार्गदर्शन, र कार्यकारी समिति र प्राधिकरणलाई नियन्त्रण र निर्देशन	नीति र योजनाको तर्जुमा, कार्यान्वयन, प्रधिकरणको परिचालन, श्रोत ब्यवस्थापन, अन्य निकायसँगको समन्वय, जोखिम नक्शांकन र जोखिमयुक्त वस्ती स्थानान्तरण	प्रादेशिक नीति र योजना तयार गर्ने, प्रदेश विपद व्यवस्थापन समितिलाई मार्गदर्शन तथा निर्देशन गर्ने	पुर्वतयारी, खोज उद्धारमा समन्वय, जोखिम न्यूनीकरण, पुनर्लाभ, प्रदेश सरकारले बनाएको नियममा तोकिए बमोजिमका कार्यहरू	प्रतिकार्य केन्द्रितकार्य, सुरक्षाकर्मी परिचालन, खोज, उद्दार र राहत कार्यमा जोड, आश्रय स्थलको संचालन, जिल्ला स्थित विषयगत निकाय र स्थानीय तहसँगको समन्वय	योजना, निर्देशिका र मापदण्ड निर्माण, जोखिम न्यूनीकरण, प्रतिकार्य, विपद प्रभावितको ID, क्याम्प संचालन, पुनर्लाभ, पुनस्थापना, गैर सरकारी/निजी क्षेत्रको नियमन

संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको मुख्य मुख्य भूमिका

संघीय सरकारको भूमिका	प्रदेश सरकारको भूमिका	स्थानीय तहको भूमिका
➢ नीति, ऐन, नियम बनाउने, ➢ कोषको व्यबस्थापन गर्ने, ➢ विपद् जोखिम व्यवस्थापनको योजना र	➢ प्रादेशिक नीति, ऐन, नियम बनाउने र प्रादेशिक कोषको व्यबस्थापन गर्ने, ➢ विपद् जोखिम व्यवस्थापनको योजना र	➢ स्थानीय स्तरको नीति, ऐन, नियम बनाउने र स्थानीय कोषको व्यबस्थापन गर्ने,

कार्यक्रम संबन्धी कार्य, ➢ परिषद र कार्यकारी समितिको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने, ➢ संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गर्ने, ➢ प्राधिकरण मार्फत अन्तर निकाय र संघ संथाहरूका बीच समन्वय गर्ने, ➢ प्राधिकरणको सशक्तिकरण, नियन्त्रण र निर्देशन गर्ने, ➢ राष्ट्रिय स्तरको विपदको प्रतिकार्य गर्ने गराउने, ➢ विपद् प्रभावितलाई राहत उपलब्ध गराउने/गर्न लगाउने, ➢ विपद् जोखिम न्यूनीकरण गर्ने गराउने, ➢ जोखिमयुक्त वस्ती स्थानान्तरण गर्ने, ➢ विपद प्रभावितको पुनस्थापना गर्ने गराउने, ➢ प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने ।	कार्यक्रम सम्बन्धी कार्य, ➢ परिषद् र कार्यकारी समितिको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने, ➢ संकटग्रस्तक्षेत्र घोषणाको लागि सिफारिस गर्ने, ➢ प्राधिकरणसँग समन्वय गर्ने, ➢ प्रादेशिक विपदको खोज, उद्धार र राहत वितरण गर्ने, गराउने, ➢ विपद् प्रभावितलाई आश्रयस्थलको व्यवस्था गर्ने, ➢ श्रोत साधनको व्यवस्थापन गर्ने, ➢ प्रदेशमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण कार्यको मूलप्रवाहीकरण गर्ने, ➢ विपद् प्रभावितको शिघ्र पुनर्लाभ र पुनस्थापना गर्ने, ➢ आवधिक र कार्यात्मक प्रतिवेदन गर्ने ।	➢ विपद् जोखिम व्यवस्थापनको योजना साथै कार्यक्रमको तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने, ➢ स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति/सरकारले आवश्यक निर्णय गर्ने, ➢ जोखिमयुक्त वस्तिलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने, ➢ प्राधिकरण र प्रदेश सरकार, स्थानीय प्रशासनसँग समन्वय गर्ने र सुरक्षा निकायको मद्दत लिने, ➢ विपद् प्रभावितको खोज, उद्धार र राहत वितरण गर्ने, ➢ विपद् प्रभावितको परिचयपत्र दिने, ➢ विपद जोखिम न्यूनीकरण गर्ने, ➢ विपद् प्रभावितको पुनस्थापना गर्ने, ➢ गैर सरकारी र निजी क्षेत्रको नियमन र सहकार्य गर्ने, ➢ आवधिक र कार्यात्मक प्रतिवेदन गर्ने ।

(ङ) विपद जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, २०७५

विपद् जोखिमबाट सुरक्षित, जलवायु अनुकुलित तथा उत्थानशील राष्ट्रको निर्माण गर्दै दिगो विकासमा योगदान पुऱ्याउने दीर्घकालीन सोच राखी यो नीति अवलम्बन गरिएको छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका क्रियाकलापहरुलाई सन्तुलित रुपमा कार्यान्वयन गरी विपद्‌बाट हुने जनधन, स्वास्थ्य तथा जीविकोपार्जनका श्रोतसाधनहरुका साथै व्यक्ति, समुदाय र राष्ट्रको आर्थिक सामाजिक तथा भौतिक पुर्वाधार र सांस्कृतिक एवं पर्यावरणीय सम्पदाको जोखिम तथा क्षतिमा उल्लेख्यरुपमा कमी गर्नु तथा तिनीहरुको उत्थानशीलता वृद्धि गर्ने उद्देश्य रहको यस नीतिले विपद्‌बाट हुने मृत्युदर तथा प्रभावित व्यक्तिहरुको संख्या उल्लेख्य रुपले कम गर्नु, जीविकोपार्जनका स्रोतहरुका साथै कृषि, उद्योग, सडक, सञ्चार, खानेपानी तथा सरसफाइका संरचना, स्वास्थ्य र शैक्षिक सुविधाहरु जस्ता महत्वपूर्ण पूर्वाधार तथा आधारभूत सेवाहरुमा विपद्‌ले पुऱ्याउने क्षति एवं अवरोधलाई कम गर्दै तिनीहरुको उत्थानशीलतामा वृद्धि गर्नु र विपद्‌बाट हुने प्रत्यक्ष आर्थिक क्षति कम गर्ने लक्ष्य लिएको छ ।

(च) नेपाल रेडक्रस सोसाइटी विपद् पूर्वतयारी नियमावली, २०७४

नेपाल रेडक्रस सोसाइटी विपद् पूर्वतयारी नियमावली, २०७४ ले नेपाल रेडक्रस सोसाइटीका सवै निकायहरुमा विपद् सम्बन्धी कार्यहरुलाई एकरुपता ल्याउन कोशिस गरेको छ । यस नियमावलीमा विपद् व्यवस्थापनका लागि संरचना स्थापना गरी सोही अनुसार कार्य गर्ने र विपद् न्यूनीकरण, राहत तथा उद्धारलाई छिटो छरितो ढंगबाट सञ्चालन गर्नका लागि जिल्ला शाखा, उपशाखा, जुनियर/यूवा रेडक्रस सर्कल, समुदायहरुमा विपद् व्यवस्थापनको पूर्वतयारी गर्ने कार्य गर्दछ ।

(ज) मनसुन आपतकालीन कार्ययोजना, २०७७

वर्षायाममा पहिरो चट्याङ, बाढी, हावाहुरी जस्ता प्रकोपका कारणले प्रत्येक वर्ष ठुलो जनधनको क्षति हुने गरेको छ । मनसुनका समयमा देखिने यस्ता प्रकोपका कारणले हुन सक्ने जनधनको क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्न विपद् व्यवस्थापनमा कार्य गर्ने सबै सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरुले मनसुन पूर्व विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना बनाई तयारी अवस्थामा रहन प्राप्त भएको निर्देशन

बमोजिम विपद् व्यवस्थापनका क्षेत्रमा कार्यरत सरकारी एवं सार्वजानिक निकायहरु लगायत विभिन्न गैह्रसरकारी निकायहरु समेतको जिम्मेवारी तोकी मनसुन आपतकालीन कार्ययोजना तर्जुमा गरिएको छ ।

खण्ड : तीन

३.१. विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको परिचय

वर्तमान समयमा विपद्को सामना गर्ने क्षमताको विकास राष्ट्रिय र स्थानीय आवश्यकताको रूपमा देखा परेको छ । राष्ट्रियस्तरमा विपद्को सामना गर्ने क्षमताको विकासका साथसाथै स्थानीयतहका समस्यालाई प्रभावकारी रूपमा सम्बोधन गर्ने प्रयास भइरहेको छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरणका प्रयासमा सरकारलाई सघाउनु र विकास प्रक्रियामा सबै सरोकारवालाहरुसँग सहकार्य गर्नु वर्तमानको आवश्यकता देखिएको छ । राष्ट्रिय तहबाट तर्जुमा हुने योजनालाई स्थानीय तहतिर परिचालन गर्नुको साथै स्थानीय तहमा बनेका सहभागितामूलक योजनालाई समेटेर राष्ट्रिय योजना तर्जुमा हुँदा त्यसमा जनताको प्रत्यक्ष सहभागिताको प्रत्याभूति हुन जान्छ ।

विपद् व्यवस्थापनका विभिन्न चरणमा गरिने कामहरूमध्ये विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना एक अंश हो । यस योजनाले विपद् पर्नु पहिले र विपद्को तत्कालीन प्रभाव समाप्त नभएसम्म गरिने कार्यलाई समेटेको छ । यस योजनाले विपद् परिरहेको समयमा र विपद्बाट उत्पन्न असहज अवस्थामा आधारभूत मानवीय सेवा उपलब्ध गराउने कार्यलाई योजनाबद्ध कार्यान्वयनको खाका तयार गर्छ । यद्यपि, विपद् र त्यसबाट उत्पन्न असहज अवस्थामा मानव जीवनको रक्षा गर्नु यस योजनाको प्रमुख लक्ष्य भएकोले यसको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । विपद्का विगतका अनुभवका आधारमा मानवीय सहयोगलाई व्यवस्थित बनाउन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, धनकुटाले यो योजना तर्जुमा गरेको हो ।

नेपालमा विपद् व्यवस्थापनका लागि राष्ट्रिय तहका कार्यक्रम तय हुँदै गर्दा विभिन्न जिल्ला र स्थानीय तहमा समेत योजना र कार्यक्रमको तयारी र कार्यान्वयका प्रक्रिया अघि बढिसकेका छन् । धनकुटा जिल्लामा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको पहलमा विभिन्न सरोकारवालाहरुसँगको अन्तरक्रिया मार्फत तयार गरिएको जिल्ला अगुवा सहयोगी संस्था नेपाल रेडकस सोसाईटी जिल्ला शाखा धनकुटाले "विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना - २०७८" निर्माण गरेको थियो । उक्त योजनालाई जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष एवंम प्रमुख जिल्ला अधिकारीको नेतृत्वमा सुरक्षा निकायका जिल्ला स्थित प्रमुखहरु र कर्मचारी समेतको सहभागितामा परिमार्जन सहित "विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना - २०७९" तयार गरिएको छ ।

३.१.१. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

विपद्का घटनाबाट हुने क्षति कम गर्न र यसबाट उत्पन्न विपद्मा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तत्काल खोजी र उद्धार गरी मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन जिम्मेवारी बाँडफाँड गरिएको योजनाबद्ध खाका नै विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना हो ।

३.१.२. विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य

सम्भावित विपद्का घटनाले निम्त्याउन सक्ने अवस्था आउन नदिन, विपद्बाट हुने जनधनको क्षति न्यूनीकरण गर्न, आइहाले पनि त्यसको सामना गर्ने र विपद्को समयमा मानिस माथि पर्ने प्रतिकूल प्रभावको सामना गर्न स्थानीय स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै विभिन्न क्षेत्रसँग समन्वय गरी प्रभावित समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी, जवाफदेहीयुक्त मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु यस योजनाको मूल उद्देश्य रहनेछ । यस योजनाका पूरक उद्देश्य निम्नअनुसार छन् :

- विपद्बाट हुने क्षति कम गर्न समुदायमा पूर्वतयारी कार्यहरु गर्नु,
- विपद्मा परेका व्यक्ति, परिवार र समुदायलाई तत्काल उद्धार गरी मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु,
- विपद्बाट प्रभावित समुदायलाई सुरक्षित स्थानमा सम्मानजनक जीवनयापनका लागि आधारभूत सहयोग उपलब्ध गराउनु,
- उपलब्ध न्यूनतम साधन-स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै आवश्यक पर्ने थप साधन-स्रोतको खोजी गरी नेपाल सरकार र जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिबाट भएका निर्णयको कार्यान्वयन गर्न

सरोकारवाला निकाय तथा सङ्घसंस्थासँग समन्वय गरी विपद् प्रभावित समुदायलाई सहयोग उपलब्ध गराउनु ।

३.१.३. योजनाको आवश्यकता तथा महत्व

विपद् व्यवस्थापन भित्र गरिने विभिन्न चरणका कार्यमध्ये पूर्वतयारी विपद् आउनुभन्दा अगाडि र प्रतिकार्य योजना विपद् परे लगत्तै स्थिति सामान्य नभएसम्म कार्यान्वयन हुन्छ । विपद्को यो समय ज्यादै संवेदनशील हुने भएकोले यस समयमा गरिने मानवीय सहयोग महत्वपूर्ण रहने हुनाले यस योजनाको ठूलो महत्व रहन्छ । आपत्कालीन योजनाका निम्न महत्वले यसको आवश्यकता पुष्टि गर्छ :

- योजनाले विपद्को समयमा मानवीय सहयोगलाई व्यवस्थित गर्ने सुनिश्चितता दिन्छ ।
- विपद्को जोखिम कम गर्न सरोकारवाला र समुदायलाई हातेमालो गर्ने प्रेरणा दिन्छ ।
- पीडितलाई आफ्नो अधिकार र दायित्वको बारेमा सचेत गराउँछ ।
- उद्धार र राहतजस्ता कार्यमा पीडित समुदायको समान पहुँचको प्रत्याभूति गर्छ ।
- आपतकालीन समयमा सूचना र जानकारी प्रक्षेपणलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्छ ।
- सामाजिक, सांस्कृतिक मर्यादा तथा सद्भाव अभिवृद्धि गर्न सहयोग गर्छ ।
- स्रोतको सही सदुपयोग गर्ने मार्गदर्शन दिन्छ ।
- क्षेत्रगत रूपमा कामको बाँडफाँड हुने हुँदा मानवीय सहयोग पारदर्शी, प्रभावकारी र व्यवस्थित हुनुको साथै सेवाप्रदायकमा जवाफदेही र उत्तरदायित्वको भावनाको विकास गराउँछ ।
- संवेदनशील संरचनाहरुमा हुने विपद्को क्षति कम गर्न सहयोग गर्छ ।
- वहुप्रकोप पूर्वचेतावनी प्रणालीहरु र विपद् जोखिम सुचना उपलब्ध गराउने सन्दर्भमा सहयोग गर्छ ।

३.१.४. योजनाको लक्षित समूह

यस योजनाले लक्षित गरेको समूह निम्नानुसार रहेका छन् :

- विपद्को जोखिममा रहेका जिल्लाका ३ नगरपालिका र ४ गाँउपालिकाका नागरिकहरु ।
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र क्षेत्रगत सदस्य योजना कार्यान्वयनको दृष्टिले लक्षित निकाय हुन् ।
- धनकुटा जिल्ला भित्र विपद् व्यवस्थापनका साथै सामाजिक तथा आर्थिक विकासको लक्ष्य लिएर काम गर्ने राष्ट्रिय, स्थानीय गैरसरकारी संस्था, दातृ निकाय र निजी क्षेत्रलाई समेत योजनाले मार्गदर्शन गर्ने भएकोले यो समूह पनि यस योजनाको लक्षित समूहभित्र पर्छन् ।
- मानवीय सहयोगका कार्यमा नेपाल सरकार पहिलो जिम्मेवार निकाय भएकोले सरकार र यसका सबै निकाय कार्यान्वयन र सहयोगको दृष्टिले लक्षित समूहभित्र पछर्न् ।
- यस जिल्लाको कुल जनसंख्या १,४९,३८४ नै लक्षित समूह भित्र पछर्न् ।

३.१.५. योजनाका सीमा

यस योजनाका निम्नअनुसार सीमा रहेका छन् :

१. यस योजनाले धनकुटा जिल्लाको जनसङ्ख्या १,४९,३८४ (राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ को प्रारम्भिक तथ्याङ्क) लाई लक्षित गरेको भएतापनि जनगणनाको अन्तिम प्रतिवेदनमा जनसंख्या घटबढ हुन सक्ने साथै विपद्को समयमा जिल्ला बाहिर घर भई यस जिल्लामा अस्थायी बसोवास गर्ने जनसङ्ख्या पनि प्रभावित हुन सक्ने ।

२. यो योजना विकास-निर्माणसँग सम्बन्धित नभएर विपद्को समयमा मात्र कार्यान्वयनमा आउने छ ।

३. योजना राष्ट्रिय तथा अन्तरराष्ट्रिय मान्यताअनुरुप क्षेत्रगत (Cluster) अवधारणा अन्तर्गत तर्जुमा गरिएको छ ।

४. विपद् परिहालेको अवस्थामा योजना अनुरुप मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिसँग स्रोतको अभाव हुन सक्ने भएकोले योजना अनुरुप विपद् प्रतिकार्यका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न तीनवटै तहका सरकार, विकास साझेदार संस्थाहरु, निजी क्षेत्र, नागरिक समाज र दाताहरुको सहयोग आवश्यक पर्छ ।

५. प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई क्षेत्रगत रूपमा जनशक्ति तयार गर्न समय लाग्नेछ र त्यसको लागि स्रोतको खोजी गर्नु पर्ने अवस्था रहन्छ ।

३.१.६. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अपेक्षित नतिजा

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०७६ को प्रमुख उद्देश्य अनुसार धनकुटा जिल्लाको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमाका लागि यस जिल्लामा रहेका विभिन्न सरोकारवालाहरुको वीचमा छलफल तथा भेलाको आयोजना गरी गत वर्ष तयार गरेको "विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७८" लाई विस्तृत रुपमा परिमार्जन गरी तयार गरिएको "विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७९" बाट निम्नानुसार नतिजा अपेक्षा गरिएको छ ।

- जिल्लामा कार्यरत मानवीय सहायतामा संलग्न निकायका वारेमा पहिचान हुने,
- जिल्ला अगुवा सहयोगी संस्था (DLSA) छनौट हुने,
- जिल्लामा समन्वय बैठक तथा पद्धति स्थापना हुने,
- प्रभावकारी योजनाका लागि जिल्लाको विपद्को पूर्व इतिहास संकलन हुने,
- विभिन्न क्षेत्रका सम्बन्धित संस्थाहरुको सूची तयार गर्ने,
- सबै निकायहरुको भूमिका पहिचान गर्ने,
- जिल्लाको जोखिम नक्साङ्कन (Hazards Mapping) र स्तरीकरण गर्ने,
- संभावित विपद्को क्षेत्रमा छुट्टाछुट्टै योजना तर्जुमा गर्ने,
- साझेदार निकायको सम्पर्कसूचीमा तयार गर्ने,
- हरेक निकायमा सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने,
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले सबै विषयगत अगुवाहरुलाई विपद्को निश्चित प्रकृतिमा आधारित छुट्टाछुट्टै प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्न निर्देशन दिने,
- साधन/स्रोतको आंकलन गर्ने,
- सबै क्षेत्रको बैठक र अन्तिम कार्यशालाको मिति र कार्यसूची तय गर्ने,
- प्रस्तावित ढाँचामा संभावित विपद्को प्रकृतिको आधारमा प्रतिकार्य योजना सबै विषयगत क्षेत्रले (Cluster) ले तय गर्ने र तय गरेको मस्यौदामा छलफल गरी सहमति निर्माण गर्ने,
- IRA, MIRA, Cluster specific assessment क्षति तथा आवश्यकता विश्लेषण जस्ता साझा मूल्याङ्कनका विधिमा सहमति निर्माण गर्ने,
- प्रतिकार्यको साझा मापदण्डमा सहमति गर्ने,
- विस्थापितहरुलाई राख्नका लागि शिविरको स्थान पहिचान गर्ने,
- खोजी तथा उद्धार टोलीको गठन गर्ने,
- जिल्ला पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई अनुमोदन गर्ने,
- योजनाको अन्तिम दस्तावेज तयार गर्ने, छपाँइ गर्ने र सबै सरोकारवाला निकायमा वितरण गर्ने,
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरुले कार्यशालाको बैठकबाट जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अनुमोदन गर्ने,

- योजनालाई सबै स्थानीय तहहरुमा पठाउने हरेक स्थानीय तहले जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई मार्गदर्शनको रुपमा लिई आ-आफनो अलग विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन समेत गर्नेछन् ।
- नियमित रुपमा समन्वयात्मक बैठक संचालन हुनेछ ।
- विपद्मा काम गर्ने साझेदार निकायहरुको पहिचान हुनेछ ।
- क्षेत्रगत सूहहरु क्षेत्रगत रुपमा जिम्मेवारी स्पष्ट भई गतिविधिहरु संचालन गर्नेछन् ।
- संचार सम्पर्क समन्वयमा बढोत्तरी भई विपद्को समयमा शिघ्र सूचना, खोज र उद्धार हुनेछ ।
- प्रतिकार्यको साझा मापदण्ड निर्धारण हुने छ ।
- सामुहिक जिम्मेवारी वहन भई प्रभावकारी रुपमा विपद् व्यवस्थापन हुनेछ ।
- श्रोतहरुको पूर्व अनुमान गर्ने र विपद्को समयमा उपलब्ध श्रोतहरुको समुचित उपयोग हुनेछ ।
- विपद् पश्चात् तत्काल राहत र उद्धारका कार्यलाई संगसंगै लैजान मद्धत मिल्ने छ ।
- विपद् पश्चात् योजनामा उल्लेख भए बमोजिमका क्षेत्रहरु सक्रिय भई योजनामा उल्लेख भए अनुसार काम संचालन भई योजना पूर्णत सक्रिय हुने छ ।

३.१.७. विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना अद्यावधिक गर्नु पर्ने आवश्यकता

विपद्को समयमा गरिने विपद् व्यवस्थापनमा सहयोग गर्न बनेको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई समय अनुकुल बनाउन तथा समय अनुसार श्रोत साधनमा हुने फेरबदल अनुसारको प्रतिकार्य योजना बनाउन यस अघि बनेको प्रतिकार्य योजनालाई निम्न कारणले गरिएको छ ।

- प्रतिकार्य योजना अद्यावधिक गर्दा समयक्रम अनुसार हुने विपद्को पहिचान, त्यसको पूर्वतयारी र त्यसका लागि गर्नु पर्ने योजनाहरु समेत अद्यावधिक हुनेहुनाले विपद्को व्यवस्थापनमा निकै सहजता आउदछ ।
- विपद्को जोखिम कम गर्न, मिलेर काम गर्न, विपद्मा आउने श्रोतलाई विकेन्द्रित गरी क्षेत्रगत रुपले परिचालन गर्न विपद् प्रतिकार्य योजनाले मद्दत गर्दछ ।
- प्रभावित समुदायलाई प्रकोपको सूचना दिनेदेखि सुरक्षित र सम्मानजनक जीवनयापनका लागि आधारभूत मार्गदर्शन समेत दिन्छ ।
- विपद् प्रतिकार्य योजना निर्माण र यसको अद्यावधिक गर्दा उद्धार र राहत जस्ता कार्यमा पीडित समुदायको समान पहुँचको प्रत्याभूति गर्छ ।
- आपतकालीन समयमा सूचना र जानकारी प्रक्षेपणलाई व्यवस्थितगर्न सहयोग गर्छ ।
- क्षेत्रगत रुपमा कामको बाँडफाँड हुने हुँदा मानवीय सहयोग पारदर्शी, प्रभावकारी र व्यवस्थित हुनुका साथै सेवाप्रदायकमा जवाफदेही र उत्तरदायित्वको भावनाको विकास गराउँछ ।

३.१.८. तहगत भूमिका तथा जिम्मेवारी

धनकुटा जिल्लामा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माणका लागि संलग्न जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका सदस्य संस्थाहरु, विषयगत क्षेत्रका अगुवा संस्थाहरु, मानवीय कार्यमा संलग्न संस्थाहरुको भूमिका र जिम्मेवारी अग्रणी रहेको छ । विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण र कार्यान्वयनमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति (DDMC), विषयगत क्षेत्रको अगुवा संस्था (Cluster Lead) तथा जिल्ला अगुवा सहयोग संस्था (DLSA) को भूमिका निम्नानुसार छ ।

३.१.९. जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको भूमिका तथा जिम्मेवारी

जिल्लामा विपद् अल्पीकरण तथा न्यूनीकरणका क्षेत्रका काम गर्न तथा विपद्बाट प्रभावित व्यक्तिहरुलाई तत्काल राहत उद्धारको व्यवस्था गर्न प्रमुख जिल्ला अधिकारीको अध्यक्षतामा

सरकारी/गैरसरकारी निकायहरु, राजनैतिक दल तथा नागरीक समाज सम्मिलित जिल्लास्तरमा गठन भएको समितिलाई जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति भनिन्छ ।

३.१.१०. विपद् न्यूनीकरणमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको जिम्मेवारी

- विपद् व्यवस्थापन उद्धारको कार्यमा स्थानीय समितिहरुलाई समन्वय गर्ने वा समन्वय गर्न लगाउने,
- जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने र यसलाई प्रादेशिक विपद् व्यवस्थापन समितिमा र गृह मन्त्रालय मार्फत केन्दीय विपद् व्यवस्थापन समितिमा पेश गर्ने,
- स्थानीय समितिबाट संचालित राहत तथा उद्धारको कार्यको अनुगमन गर्ने र संचालित कार्यमा आवश्यक सहयोग गर्ने,
- समय-समयमा विपद् राहत उद्धार कार्यमा भैरहेको प्रगतिको वारेमा प्रादेशिक तथा केन्द्रीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई जानकारी दिने,
- केन्द्रीय तथा प्रादेशिक विपद् व्यवस्थापन समितिबाट प्राप्त निर्देशनका आधारमा कार्य संचालन गर्ने,
- वाह्य सहयोगका लागि सरकारी र गैरसरकारी निकायका वीच समन्वय वैठकको आयोजना गर्ने,
- सरकारी निकाय, राष्ट्रसंघीय निकाय, राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था, रेडक्रस अभियानका सदस्य लगायतका निकायहरुकावीच प्रतिकार्यको समीक्षा गर्न वैठक संचालन गर्ने,
- माथि उल्लेखित कार्यशर्तका साथसाथै विद्यमान ऐनमा उल्लखित जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको सम्पूर्ण काम कर्तव्यहरु गरी जिल्लामा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य गर्ने र गर्न लगाउने ।

३.१.११. जिल्ला क्षेत्रगत अगुवा संस्थाको भूमिका तथा जिम्मेवारी

विपदका अवस्थामा प्रभावित समुदायलाई तत्काल जिल्लामा कुनै क्षेत्रमा परेको समस्या समाधानमा समन्वय गर्न जिल्लामा तोकिएको प्राविधिक क्षमता भएको तथा अधिकारप्राप्त व्यक्ति संस्था वा निकायलाई जिल्ला क्षेत्रगत अगुवा संस्था भनिन्छ । यस्ता क्षेत्रगत अगुवा संस्थाको काम कर्तब्य तथा जिम्मेवारी निम्नानुसार रहेको छ ।

- क्षेत्रगत सदस्य संस्था (राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था, सरकारी निकाय, राष्ट्रसंघीय निकाय, रेडक्रस अभियानका सदस्य आदि) का बीचमा उपयुक्त क्षेत्रगत समन्वय संयन्त्र स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने,
- राष्ट्रिय/स्थानीय निकाय, सरकारी निकाय, स्थानीय नागरिक समाज तथा अन्य सरोकारवाला निकाय बीच समन्वय गर्ने,
- प्रत्येक क्षेत्रगत अगुवा संस्थाले सवै क्षेत्रगत सदस्य संस्थासंग समन्वय गरी आफ्नो विषयक्षेत्रमा विपद्को प्रकृतिमा आधारित प्रतिकार्य योजना (Scenario Based Response Plan) तर्जुमा गर्ने, यस अन्तर्गत विपदको प्रकृति तथा योजना मान्यता, प्राथमिकता प्राप्त आपतकालीन कार्य तयारी, आपत्कालीन कार्य सम्बोधन गर्न प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको तयारी, प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यका लागि विद्यमान खाडल पहिचान, विषयगत कार्ययोजना आदि पर्दछन्,
- नयाँ आपत्कालीन अवस्थाका लागि पर्याप्त आकस्मिक योजना तथा पूर्वतयारीको प्रत्याभूति गराउने,
- क्षेत्रगत सहभागीहरु सम्बन्धित नीतिगत मार्गदर्शन तथा प्राविधिक मापदण्डका वारेमा जानकारी राख्दछन् र सोही मापदण्डका आधारमा प्रतिकार्य गर्दछन् भन्ने कुराको प्रत्याभूति गराउने,
- विषयगत क्षेत्रका कार्यसमूहको प्रभाव र कार्यान्वयन योजनाको प्रगतिको समीक्षा गर्न तथा पर्याप्त प्रतिवेदन र प्रभावकारी सूचना प्रवाहको प्रत्याभूति दिन प्रभावकारी अनुगमन संयन्त्र स्थापना गर्ने,

- क्षेत्रगत प्राथमिकता प्राप्त कार्य संचालन गर्न दात्री समुदायलाई मानवीय सहायताकर्मीमा लगानी गर्न अधिवाचन गर्ने । साथै क्षेत्रगत सहभागीहरुलाई सामान्य माध्यमबाट उनीहरुको स्रोत साधन परिचालन गर्न प्रोत्साहीत गर्ने,
- मानवीय सहायतामा संलग्न साझेदार संस्थाका कर्मचारीको क्षमता विकासका लागि तालिम संचालन गर्न सहयोग गर्ने,
- पूर्व निर्धारित प्राथमिकता प्राप्त आवश्यकता पूर्तिका लागि क्षेत्रगत अगुवा संस्थाहरु अन्तिम सेवा प्रदायकका रुपमा जिम्मेवार हुन्छन् जुनकुरा पहुँच, सुरक्षा र प्राप्त कोषमा भरपर्दछ । उनीहरुको स्रोत परिचालन कार्यमा प्रमुख जिल्ला अधिकारी तथा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले सहयोग गर्नेछ,
- उनीहरुको कार्यक्षेत्र र कार्यक्रमको प्राथमिकताका आधारमा क्षेत्रगत मुख्य साझेदारलाई समावेश गराउने ।

३.१.१२. जिल्ला अगुवा सहयोगी संस्थाको भूमिका तथा जिम्मेवारी

सन् २००५ मा बिषयगत क्षेत्रको अवधारणा आइसकेपछि नेपालमा पनि यो अवधारणा लागु भयो । यसै अवधारणा अनुसार धनकुटा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिमा विभिन्न निकायलाई आवद्ध गरी जिम्मेवारी सहित काम गरिए पश्चात हाल यस जिल्लामा १० वटा विभिन्न क्षेत्रहरु तय गरी प्रभावकारी ढंगले पूर्वतयारी र प्रतिकार्य कार्य गर्न सहयोगी हुने गरी विभिन्न निकायहरुको पहिचान गरी ती क्षेत्रहरुमा समावेश गरी समन्वयात्मक ढंगबाट गतिविधिहरु सञ्चालन गरिएको छ । जिम्मेवार प्राप्त क्षेत्रगत निकायहरुको निकायगत भूमिका र जिम्मेवारी प्रस्तुत गरिएको छ ।

जिल्ला अगुवा सहयोगी संस्थाको मुख्य भूमिका जिल्लामा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलाप गर्न जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने सिलसिलामा जिल्लामा कार्यरत सवै निकायका बीच छलफल गर्न साझा मञ्च प्रदान गरी आवश्यक सहजकर्ताको कार्य गरी यस कार्यमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सहयोग प्रदान गर्नु हो । साथै जिल्ला अगुवा सहयोगी संस्थाको निम्न भूमिका तथा जिम्मेवारी रहेको हुन्छ ।

- सबै निकायहरुको सहकार्यमा जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमामा सहयोग गर्ने,
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिसँग समन्वय गरी अन्तिम कार्यशाला गर्नु अघि वैठकहरु संचालन गर्ने,
- प्राथमिक तथा द्वितीय स्रोतबाट विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन, विपद् जोखिम विश्लेषण आदि कार्यमा समन्वय गर्ने वा सहयोग प्रदान गर्ने,
- प्रभावकारी प्रतिकार्य पूर्वतयारीको लागि मुख्य सिद्धान्त वा न्यूनतम मापदण्डका वारेमा समन्वय गर्ने,
- विगतका वर्षको अनुभवको आधारमा सफलता, चुनौति तथा खाडल पहिचान गर्ने,
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रकृयामा सवै विषयगत क्षेत्रका अगुवा तथा सदस्य संस्थाहरु लगायत अन्य सरोकारवालाहरुको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने,
- अन्तिम कार्यशालाको नतिजा तयार गर्ने र जिल्लामा कार्यरत मानवीय सहायतामा संलग्न निकायहरुमाझ प्रवाह गर्ने । क्षेत्रीय तथा केन्दीय तहमा प्रतिवेदन दिने साथै न.पा./गा.पा. स्तरसम्म जानकारी गराउने आदि ।

सन्दर्भ सामग्री पुनरावलोकनको नतिजा

जिल्लामा विभिन्न निकायहरूबाट विभिन्न समयमा विपद् सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान एवं योजनासम्बन्धी प्रतिवेदनहरू प्रकाशन भएका छन् । यस विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

तर्जुमाका लागि विभिन्न सन्दर्भ सामग्रीहरूको अध्ययन गरिएको छ । केही महत्वपूर्ण सामग्रीहरू र त्यसबाट प्राप्त गरिएका असल अभ्यासहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र.स	निकायको नाम	जिम्मेवार व्यक्ति	जिम्मेवारी
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	• समन्वयात्मक र नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने । • खोज तथा उद्धार कार्यमा सुरक्षा निकाय समन्वयमा परिचालन गर्ने । • आवाश्यकता अनुसार क्षेत्रीय तथा केन्द्रीयस्तरमा सहयोग (मानविय आर्थिक,भौतिक सबैका लागी) ।
२	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख	• सूचना संकलन तथा समन्वय गर्ने • समन्वयात्मक कार्यमा सहयोग • आवास तथा पुर्नःस्थापना कार्य गर्ने • स्रोत (आर्थिक,भौतिक,मानविय श्रोत) परिचालन तथा समन्वय गर्ने ।
३	३ नगरपालिका र ४ गाउँपालिका	प्रमुख/अध्यक्ष	• विषयगत समितिमा रहि क्षेत्रगत अगुवा भूमिका निर्वाह गर्ने । • सम्बन्धित क्षेत्रहरुको आपत्कालीन योजना निर्माण गर्ने • आवाश्यकता अनुसार समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गर्ने • आर्थिक तथा मानवीय स्रोतहरुको व्यवस्थापन गर्ने ।
४	सुरक्षा निकाय (नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल)	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	• मुख्यतः खोज तथा उद्धार कार्यको नेतृत्व तथा उद्धार कार्य गर्ने । • सुरक्षा व्यवस्थापन गर्ने । • क्षेत्रगत समितीमा रही सहयोग गर्ने ।
५	राजनैतिक दलहरु (जिल्ला स्थित सम्पूर्ण राजनैतिक दलहरु)	दलका प्रमुखहरु	• समन्वय । • स्रोत संकलनमा सहयोग । • जनपरिचालन गर्ने ।
६	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	• सबै निकायहरुको सहकार्यमा जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्न सहयोग गर्ने । • प्रबन्धकारी भूमिका निंवाह गर्ने । • गैरखाद्य सामाग्री तथा अस्थायी आवाशको व्यवस्थापन । • सूचना संकलन तथा सर्वेक्षणमा स्वयमसेवक परिचालन गर्ने । • विपद्को समयमा बन्दोबस्ती व्यवस्थापनमा सघाउने ।
७	उद्योग वाणिज्य संघ	अध्यक्ष	• सुख्खा तथा तयारी खाना जस्तै : चिउरा, भुजा, बिस्कुट जस्ता सामग्री संकलन वितरण र व्यवस्थापनमा सघाउने
८	यातायात व्यवसायी कम्पनीहरु	प्रमुख	• राहत तथा उद्धार कार्यका लागी यातायातका साधनहरु र जनशक्ति उपलब्ध गराउने
९	सञ्चार माध्यम	नेपाल पत्रकार महासंघ, एफ.एम र संचारकर्मीहरु	• तथ्यपरक सूचना संकलन तथा सम्प्रेषण । • जनचेतना सम्बन्धीका सामाग्रीहरु प्रसारण ।
१०	पेशागत व्यवसायी (हेभि उपकरण, निर्माण व्यवसायी, कृषक तथा जल उपभोक्ता,	अध्यक्ष	• राहत, उद्धार तथा संरक्षण कार्यमा सहयोग ।

	सा.व.उ.स. महासंघ)		
११	गै.स.स.महासंघहरु, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गै.स.स.	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	• मानव स्रोत परिचालन गर्ने । • स्रोत संकलनमा सहयोग गर्ने । • गै.स.स. बीच समन्वय । • क्षमता विकास तथा सहजीकरण कार्य गर्ने । • जिल्ला विपद् प्रर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयारी गर्न रेडक्रससँग सहकार्य गर्ने । • बिषयगत क्षेत्रका योजना तर्जुमा गर्न सहजीकरण गर्ने ।

तालिका : सन्दर्भ सामाग्रीहरुको विवरण

क्र.स	प्रतिवेदन/प्रकाशनको नाम	सिकाई/असल अभ्यासहरू
१	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७८	जिल्लास्तरको विपद् जोखिम व्यवस्थापनको कार्य भएको, विषयगत अभ्यासहरू सुरुवात हुन खोजेको तथा जिल्लाभित्र रहेका क्षमताहरू उल्लेख भएको ।
२	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, धनकुटा जिल्ला शाखाको वार्षिक प्रतिवेदनहरू	जिल्लामा भए गरेका विपद् प्रतिकार्यका प्रयास तथा तथ्याङ्क अभिलेखीकरण ।
३	विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि राष्ट्रिय रणनीति, (२०१८-२०३०)	राष्ट्रिय स्तरमा तयार भएको नीतिबारे जानकारी र जिल्ला स्तरमा समायोजन गर्ने प्रक्रियाबारे स्पष्टता ।
४	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४	ऐनले व्यवस्था गरेको मापदण्ड र विपद् सम्बन्धी केन्द्र, प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहको संरचनबारे बुझाई ।
५	स्फेयर (Sphere) मापदण्ड	राहत मापदण्ड र न्यूनतम आवश्यकताबारे सबै सरोकारवाला निकायहरूलाई जानकारी नभएको ।
६	प्रकोप पीडित उद्धार र राहतसम्बन्धी मापदण्ड, २०६४ (छैठौं संसोधन २०७४)	राहत सम्बन्धी रकम र मापदण्ड निर्धारण गरिएको ।
७	राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्य ढाँचा, २०७०	तत्कालको प्रतिफलसम्बन्धी ।
८	विभिन्न सरकारी कार्यालयहरूको वार्षिक प्रतिवेदन	जिल्लास्थित विभिन्न सरकारी कार्यालयहरुको प्रगती विवरण तथा असल अभ्यासहरू प्राप्त गर्न सजिलो भएको ।
९	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन योजना, २०७३	जिल्लामा विपद् व्यवस्थापन अवस्था र विपद् व्यवस्थापनका लागि गर्नुपर्ने प्रयासहरु ।
१०	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना	स्थानीय तहमा विपद् व्यवस्थापन गर्न र देखिरहेका जलवायु उत्पन्न प्रकोपको सन्दर्भ आँकलन गर्न ।
११	विपद् पश्चातको शव व्यवस्थापन सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०६८ (प्रथम संशोधन, २०७६)	शव व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति र योजनाहरु कार्यान्वयन गर्न ।

मुलकमा आधिकारिक रूपले विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने क्रम विगत केही वर्षदेखि नै प्रारम्भ भएको हो । केन्द्रीय विपद् व्यवस्थापन समितिबाट प्राप्त निर्देशिका अनुसार जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, धनकुटाले यस जिल्लाका प्रकोपको विभिन्न क्षेत्रमा काम गर्ने सरकारी निकाय, स्थानीय तह, स्थानीय निकाय तथा स्थानीय/राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गैह्रसरकारी संघ संस्थाहरुको सहभागितामा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई प्रमुख जिल्ला अधिकारीज्यूको अध्यक्षतामा परिमार्जन गरिदै आईएको छ ।

खण्ड : चार

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य चरण

४.१ प्रकोप जोखिम विश्लेषण

४.१.१ प्रकोप विश्लेषण तथा स्तरीकरण

धनकुटा जिल्लामा विपद्को विगतको इतिहासलाई हेर्दा विभिन्न १० भन्दा बढी प्रकारका विपद्हरु देखिएका छन् जसको कारणले विगतमा धेरै धन-जनको क्षति भएको छ । यस जिल्लामा मुख्य गरी वर्षेनी आउने विपद् र त्यसबाट हुने जनधनको क्षति र संकटासन्न अवस्थाको आधारमा उल्लेखित तालिकामा विपद्को स्तरीकरण गरिएको छ । स्तरीकरण गर्दा जनधनको क्षति, संकटासन्नताको अवस्थालाई आधार मानी तुलनात्मक विधि अपनाइएको छ । जस अनुसार यस जिल्लामा पहिरो पहिलो स्थानमा परेको छ भने आगलागी दोस्रो स्थानमा रहेको छ । त्यसैगरी क्रमशः सुख्खा खडेरी, बाढी, महामारी, भूकम्प, चट्याङ्ग र असिना प्रमुख विपद् रहेकाछन् ।

(विपद्)	**वाढी**	**पहिरो**	**आगलागी**	**महामारी**	**भूकम्प**	**सुख्खा खडेरी**	**असिना**	**बन्यजन्तु आक्रमण**	**चट्याङ्ग**	**हुरीबतास**
वाढी	X	पहिरो	आगलागी	बाढी	बाढी	सुख्खा खडेरी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी
पहिरो	X	X	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
आगलागी	X	X	X	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी
महामारी	X	X	X	X	महामारी	सुख्खा खडेरी	महामारी	महामारी	महामारी	महामारी
भूकम्प	X	X	X	X	X	सुख्खा खडेरी	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प
सुख्खा खडेरी	X	X	X	X	X	X	सुख्खा खडेरी	सुख्खा खडेरी	सुख्खा खडेरी	सुख्खा खडेरी
असिना	X	X	X	X	X	X	X	असिना	चटयाङ्ग	असिना
बन्यजन्तु आक्रमण	X	X	X	X	X	X	X	X	चटयाङ्ग	असिना
चट्याङ्ग	X	X	X	X	X	X	X	X	X	चटयाङ्ग
हुरीबतास	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
जम्मा	५	९	८	५	४	७	३	०	३	०
स्तर	चौथो	पहिलो	दोस्रो	पाचौं	छैठौ	तेस्रो	सातौ	दसौ	आठौं	नवौं

४.१.२ गा.पा. अनुसार विपद्‌बाट हुन सक्ने संकटाभिमुखताका अवस्थाहरु

क्र. स.	गा.पा अन्तरगत	बाढी			पहिरो			आगोलागी			सुख्खा /खडेरी			भूकम्प			महामारी			जोखिम अवस्था
		उच्च	मध्यम	न्यून	उच्च	मध्यम	न्यून	उच्च	मध्यम	न्यून	उच्च	मध्यम	न्यून	उच्च	मध्यम	न्यून	उच्च	मध्यम	न्यून	
१	साँगुरीगढी गा.पा.		✓		✓			✓				✓		✓				✓		उच्च
२	चौविसे गा.पा.		✓		✓			✓				✓			✓			✓		मध्यम
३	शहिदभूमी गा.पा.		✓		✓			✓			✓				✓			✓		उच्च
४	धनकुटा न.पा.			✓	✓				✓			✓			✓			✓		मध्यम
५	पाखीबास न. पा.			✓	✓			✓				✓			✓			✓		मध्यम
६	छथर जोरपाटी गा.पा.			✓	✓			✓					✓		✓			✓		मध्यम
७	महालक्ष्मी न.पा.		✓		✓			✓					✓		✓			✓		मध्यम

प्रकोप नक्सांकन

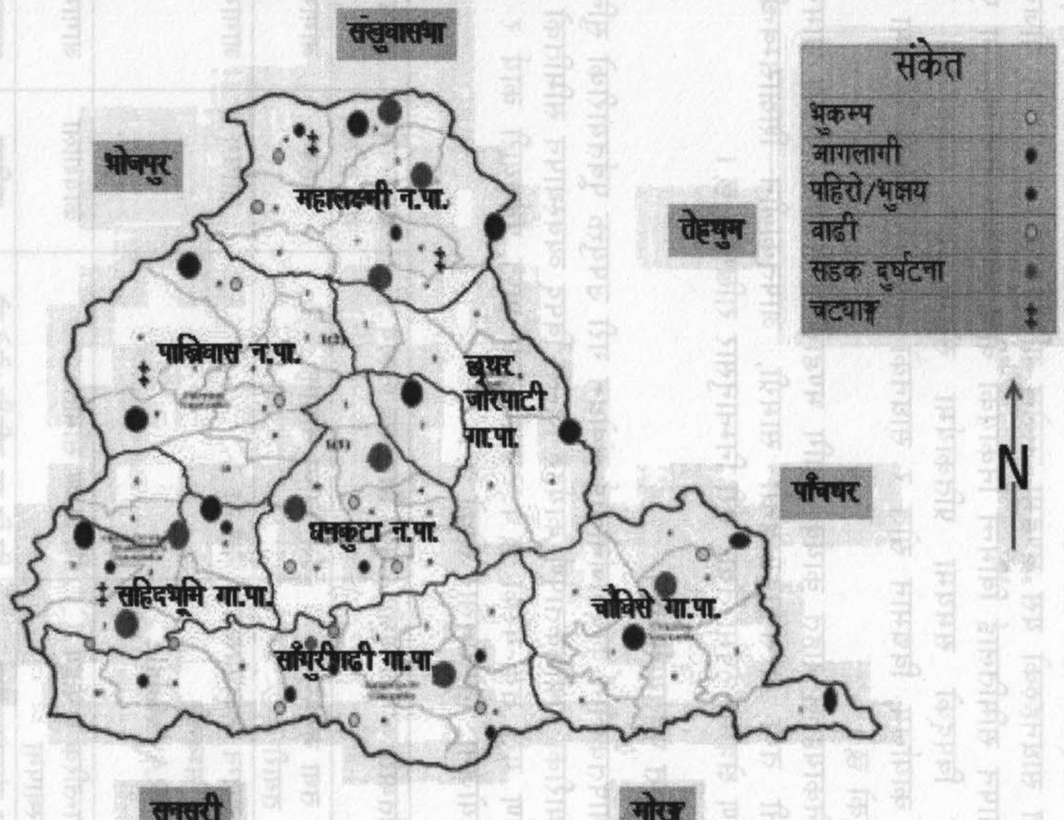

स्रोत: सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल नं. ६ गुल्म हे.क्वा. छिन्ताङ, नेपाल

यसरी गरिएको सामुहिक कार्यको नतिजा अनुरुपका न.पा. तथा गा.पा.हरुमा आगलागी, पहिरो, बाढी, सुख्खा खडेरी, महामारी र भूकम्पको जोखिम रहेको निर्ष्कष निकालिएको छ । साथै अन्य चट्याङ र असिना जस्ता विपद्हरु सबै न.पा. तथा गा.पा.हरुमा पर्न सक्ने देखिन्छ । योजना तर्जुमा गर्दाको समयमा बाढी, पहिरो, आगलागी र भूकम्पबाट प्रभावित हुने स्थानीय तहलाई मुख्य प्राथमिकता दिनु पर्ने देखिन्छ ।

४.२. सूचना व्यवस्थापन (निकायगत स्रोतसाधनको आँकलन निकायहरुको नक्सांकन)

धनकुटा जिल्लामा विपद्का घटनाबाट उत्पन्न आपतकालीन परिस्थिति सिर्जना भएमा तत्काल परिचालन गर्न सकिने स्रोत साधनहरुको यस खण्डमा उल्लेख गरिएको छ । भविष्यको योजनाको लागि तथा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई विभिन्न निकायका वीच समन्वय गर्न सहयोग पुगोस भन्ने उद्देश्यले हरेक निकायले विपद्को समयमा प्रतिकार्यमा संलग्न हुने व्यक्तिहरुको नाम, क्षेत्र ९ऋगिकतभच०,सम्पर्क व्यक्ति कार्यालय, विद्यमान स्रोत र साधनको सूची, तोकिएको ढाँचामा तयार गरी क्षेत्रगत रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

साथै प्रतिकार्यमा संलग्न निकायहरुले राहत कार्यका लागि भण्डार गरिराखेको गैरखाद्य सामग्री, त्रिपाल, स्वास्थ्य सामग्री, खानेपानी तथा सरसफाइसम्बन्धी सामग्री, आपत्कालीन शिक्षासम्बन्धी सामग्री, वन्दोवस्ती सामग्रीहरु विवरण क्षेत्रगत रुपमा तयार गरी निम्नानुसार राखिएको छ ।

४.३. सामान्य प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य

विपद्को समयमा आपतकालीन कार्ययोजनालाई संवोधन गरी उपयुक्त पूर्वतयारीको सुनिश्चित गर्न तालिकामा उल्लेखित पूर्वतयारीका प्राथमिकतापूर्ण कार्यहरु जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक तथा कार्यशालाले सहमति निर्माण गरी तय गरेको छ । प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य र कार्यान्वयन कार्यतालिका सहितको कार्ययोजना निम्नानुसार रहेको छ ।

सि.नं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका	समय सीमा
१.	आधारभूत, खण्डीकृत तथा जनगणना तथ्याङ्क संकलन तथा तयारी	जि. वि.व्य समिति	बैठक	आगामी बर्ष
२.	मानवीय सहायतामा संलग्न निकायहरुलाई संयुक्त लेखाजोखा विधि सम्बन्धी तालिमको पूर्नताजकि IRA (Mobile apps) MIRA	ने.रे.सो	तालिम	आगामी बर्ष
३.	विषयगत क्षेत्रवीच आन्तरिक र वाह्य समन्वय गर्न संयन्त्र स्थापना	जि.वि.व्य समिति	कार्यशाला	आगामी बर्ष
४.	सुरक्षा निकाय र अन्य संघसंस्थालाई खोजी तथा उद्धार तालिम	जि.वि.व्य समिति/ने.रे.सो.	तालिम	आगामी बर्ष
५.	विपद् सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि महिला, बालबालिका, राजनीतिक पाटीका कार्यकर्ता, विपद् प्रभावित, युवा, स्थानीय स्तरमा योजना निर्माणमा सहभागी हुने व्यक्तिहरु, सामाजिक अगुवाहरु, शिक्षक र अन्य निकायहरु	स्थानीय तह, ,जि.वि. व्य समिति, ने.रे.सो.	भेला, गोष्ठी तथा तालिम	निरन्तर
६.	स्थानीय कार्यान्वयन गर्ने साझेदारी निकायको पहिचान र सामूहिक पद्धतिको स्थापना	स्थानीय तह, जि.वि. व्य समिति	बैठक	आगामी बर्ष
७.	सहभागितात्मक योजना तर्जुमा - बहुक्षेत्रीय - जेष्ठ नागरीक, शारिरिक अपाङ्गता भएका व्यक्ति,	स्थानीय तह, जि. वि. व्य समिति, नेरेसो, क्षेत्रगत निकायहरु	भेला, गोष्ठी तथा बैठक	आगामी बर्ष

	एच.आई.भी./एड्स प्रभावित तथा महिला घरमूली भएको घर)			
८.	विपद् पूर्वतयारी वारेमा राजनैतिक दल र नागरीक समाजका लागि संयुक्त अभिमुखीकरण	स्थानीय तह, जि. वि. व्य समिति, ने.रे.सो.	भेला, गोष्ठी तथा तालिम	आगामी बर्ष
९.	आवधि पुनरावलोकन र पृष्ठपोषण पद्धतिको स्थापना	स्थानीय तह, जि. वि. व्य समिति, ने.रे.सो., क्षेत्रगत निकायहरु	बैठक	आगामी बर्ष
१०.	कार्यसञ्चालन विधि सहितको आपतकालीन प्रतिकार्य कोषको विकास	स्थानीय तह, जि. वि. व्य समिति, ने.रे.सो.	बैठक	तत्काल शुरु गरी निरन्तर
११.	जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा विपद् व्यवस्थापन इकाईलाई आवश्यक उपकरण सहित सुदृढिकरण गर्ने	स्थानीय तह, जि.वि. व्य समिति, ने.रे.सो.,	बैठक	निरन्तर
१२	नियमित अन्तरालमा संभाव्य विपद्को नक्सा निर्माण तथा परिमार्जन गर्ने	स्थानीय तह, जि. वि. व्य समिति, ने.रे.सो.,	सर्वेक्षण	आगामी वर्ष
१३	विपद् सम्वन्धि सूचना संकलन र वितरणका लागि जिल्लास्तरमा "विपद् व्यवस्थापन सूचना प्रणाली" को स्थापना गर्ने	जि. वि. व्य समिति, स्थानीय तह, ने.रे.सो.,	बैठक	आगामी वर्ष
१४	जोखिम तथा संकटाभिमुख भवन -अस्पताल, विद्यालय आदी), पूर्वाधार (विद्युत स्टेशन, पूल कलर्भट आदि) को मापन गर्ने	जि. वि. व्य समिति, स्थानीय तह, ने.रे.सो.,	सर्वेक्षण	आगामी वर्ष
१५	गा.पा न.पा. र जिल्लास्तरमा सुचना संजाल तयार गर्ने	जि. वि. व्य समिति, स्थानीय तह, ने.रे.सो.,	कार्यशाला	आगामी वर्ष
१६	विपद् व्यवस्थापनका क्षेत्रमा कार्यरत सबै निकायहरूको बजेट जिल्ला र स्थानिय तहको बार्षिक योजनामा समावेश गर्ने	जि. वि. व्य समिति, स्थानीय तह, ने.रे.सो.,	स्थानिय तह	निरन्तर
१७	शहरी तथा ग्रामीण योजनामा विपद् पछिको अस्थाई व्यवस्थापन -बसोबास)का लागि खुल्ला स्थान/क्षेत्र निर्धारण गर्ने ।	जि. वि. व्य समिति, स्थानीय तह, ने.रे.सो.,	भेला तथा बैठक	आगामी बर्ष
१८	विपद्बाट हुने क्षति र पूर्व सचेतना सम्बन्धी जनचेतना अभियान संचालन गर्ने ।	जि. वि. व्य समिति, स्थानीय तह, ने.रे.सो.,	भेला तथा तालिम	निरन्तर
१९	विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय स्तरमा भएका परम्परागत शिप, ज्ञान, व्यवहार र मूल्य मान्यताहरुको अभिलेख तयार गर्ने ।	जि. वि. व्य समिति, स्थानीय तह, ने.रे.सो.,	बैठक तथा सर्भेक्षण कार्य	निरन्तर
२०	विपद्बाट हुने जोखिम तथा संभाव्य क्षतिको आवधिक मापन गर्ने	जि. वि. व्य समिति, स्थानीय तह, ने.रे.सो.,	कार्यशाला	आगामी बर्ष
२१	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन क्षेत्रमा काम गर्ने प्रमुख सरोकारवालाहरुको पहिचान गर्ने	जि. वि. व्य समिति, स्थानीय तह, ने.रे.सो.,	भेला, कार्यशाला तथा बैठक	आगामी बर्ष
२२	आपत्कालिन अवस्थाका लागि सामान आपूर्ति गर्ने गोदामको व्यवस्था, स्थापना सहज स्थानमा गर्ने	जि. वि. व्य समिति, स्थानीय तह, ने.रे.सो.,	भेला तथा बैठक	आगामी बर्ष
२३	नियमित रुपमा उद्धारका लागि गोदाममा सामाग्री आपूर्ति गर्ने	जि. वि. व्य समिति, स्थानीय तह, ने.रे.सो, खाद्य क्षेत्र	भेला तथा बैठक	आगामी बर्ष

२४	जिल्लास्तरमा खोजी र उद्धारको लागि स्थायी टोलीको गठन गर्ने	जि. वि. व्य समिति, स्थानीय तह, ने.रे.सो.,	भेला तथा बैठक	आगामी बर्ष
२५	स्थानीय क्षेत्रमा आपतकालीन समयमा खाली गर्नु पर्ने स्थानहरु पहिचान गर्ने	स्थानीय तह	भेला तथा बैठक	आगामी बर्ष पुनरावलोकन
२६	जिल्लास्तरमा राहतको लागि आवश्यकता पहिचान, मापन गर्ने स्थायी टोली गठन गर्ने	जि. वि. व्य समिति, स्थानीय तह, ने.रे.सो.,	भेला तथा बैठक	आगामी बर्ष
२७	सवै प्रकारका विपद् सम्वन्धी विज्ञहरु भएको पुनस्थार्पना, पुनर्निमाण योजना निर्माण समिति गठन गर्ने	जि. वि. व्य समिति, स्थानीय तह, ने.रे.सो.,	भेला तथा बैठक	आगामी बर्ष
२८	क्वारेन्टाइन निर्माण तथा महामारी जस्तै(कोभिड १९) सम्बन्धी अभिमुखीकरण	स्वास्थ्य कार्यालय ने.रे.सो.	कार्यशाला भेला	आवश्यकता अनुसार
२९	महामारी जस्तै (कोभिड १९) सम्बन्धी जनचेतना कार्यक्रम	ने.रे.सो.	कार्यशाला भेला	निरन्तर
३०	विपद् व्यवस्थापन बारे सिमुलेशन गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिती, ने.रे.सो.	सिमुलेशन अभ्यास	अगामी बर्ष
३१	क्वारेन्टाइन निर्माण गर्ने स्थानको पहिचान	ने.रे.सो.तथा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिती		अगामी बर्ष
३२	कोभिड १९ का बिरामी ओसार पसार गर्नका लागी एम्बुलेन्स तथा शव बाहनको व्यवस्था गर्ने ।	जि,वि,व्य.स.स्वास्थ्य कार्यालय ने.रे.सो.		यस बर्ष
३३	ठूला विपद्हरुको आँकलन गरी सुरक्षित आवासहरु निर्माण गर्नू पर्ने	जि,वि,व्य.स.जि.स.स,स्थानीय तह.	बैठक तथा समन्वय	निरन्तर
३४	जिल्लामा रहेका सुरक्षित आवासहरुको सुरक्षा तथा संरक्षण गर्ने	जि,वि,व्य.स.जि.स.स,स्थानीय तह.	बैठक तथा समन्वय	निरन्तर
३५	स्थानीय तहमा युवाहरुको विपद् प्रतिकार्य टोली र प्राथमिक उपचार टोली गठन	स्थानीय तह र रेडक्रस	तालिम	आगामी बर्ष

४.४. आवश्यकताको लेखाजोखा तथा आँकलन

सहयोगी निकायहरुमा रहेको स्रोत साधन र क्षमता तथा अपुग (Gap) देखिएका सामाग्री

माथिको तालिकाहरुलाई हेर्दा धनकुटा जिल्लामा विपद्को अवस्था सिर्जना भएको खण्डमा समन्वयात्मक ढंगबाट संयुक्त प्रयास गरेमा धेरै हदसम्म क्षति न्यूनीकरण गर्न सकिने देखिन्छ । तालिका अनुसार निम्न स्रोत साधन तथा क्षमता यहां कार्यरत निकायहरुमा देखिन्छ भने यस जिल्लामा आकस्मिक अवस्था सिर्जना भएको खण्डमा सम्भावित विपद्मा पर्न सक्ने जनसंख्याको अनुमान र स्रोत साधन तथा क्षमतालाई तुलना गरेर हेर्दा निम्न कुराहरु अपुग हुने देखिन्छ ।

- आकस्मिक अवस्थामा पहिलो चरणमा लेखाजोखा गर्नका लागि स्वयंसेवकको अपर्याप्तता छ उनीहरुलाई बहुक्षेत्रीय द्रुत लेखाजोखाका बारेमा अभिमुखीकरण गरी आवश्यक सामग्री उपलब्ध गराउनु पर्ने ।
- खाद्य सामग्री पहिलो चरणका लागि उपलब्ध हुन सक्छ भने लामो समयसम्म यो अवस्था रहेमा त्यसका लागि स्रोत अपुग देखिन्छ ।
- आवास र गैर खाद्य सामग्री ५०० परिवारलाई केही समयको लागि मात्र रहेको पाईन्छ भने करीब ६५० वा सो भन्दा बढी परिवार प्रभावित हुने गरेको र प्रभावित मध्ये पनि लगभग आधाजस्तो परिवारको सबै कुरा नष्ट हुने गर्दछ जसले गर्दा नपुग सामग्रीको व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
- खोज तलास र उद्धार कार्यका लागि नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बलको प्रतिबद्धता रहेको छ र उनीहरुलाई उद्धार सामग्री अपुग रहेको देखिन्छ ।

- सूचना तथा सही तथ्याङ्कको अभावमा राहत वितरण गाऱ्हो भइरहेको छ यसका लागि जनशक्तिको अभाव छ । स्थानीय स्तरमा विपद् व्यवस्थापन समितिहरु केही स्थानीय तहमा भएपनि सक्रिय र स्रोत सम्पन्न छैनन् । जसका लागि स्थानीय स्तरमा विपद् व्यवस्थापन समितिहरु निर्माण गरि तालिम दिनु जरुरी छ ।
- स्वास्थ्य तथा पोषणका क्षेत्रमा औषधिहरु भएपनि बेलामा पुग्ने गरेको छैन तसर्थ यसलाई समन्वयात्मक तरीकाले चुस्त दुरुस्त बनाउनु पर्छ ।
- खानेपानीको अभावमा बिभिन्न रोगहरु देखापर्ने भएकाले छिटो भन्दा छिटो पानी शुद्धिकरण गर्ने वा शुद्ध पानी उपलब्ध हुने बातावरण सिर्जना गर्नु पर्दछ ।
- जिल्लाभरिका सबै क्षेत्रमा जान सकिने गरि सडक तथा अन्य यातायातलाई परिचालनको लागि तयारी गर्नुपर्छ ॥
- महिला, बालबालिका, जोखिममा रहेका समूह, बृद्ध तथा अशक्तहरुका लागि संरक्षणको व्यवस्था मिलाउनुपर्छ जुन कुरा उपलब्ध स्रोत सामग्रीमा देखिँदैन ।
- बालबालिकाको शिक्षा निरन्तर सञ्चालन गर्न शैक्षिक सामग्री, पोशाक, पाठ्यपुस्तक लगायतका सामग्री र बैकल्पिक अध्ययन स्थलको समेत व्यवस्था मिलाउनु पर्ने देखिन्छ जुन सामग्रीहरु अभाव देखिन्छ ।

विपद् व्यवस्थापन सम्वन्धी अपनाउनु पर्ने जानकारी

महिना	सम्भावित विपद्हरु		क्षति कम गर्न
बैशाख	१) आगलागी २) हुरी वतास, असिना ३) चट्याङ्ग ४) खडेरी ५) भूकम्प	● भूकम्पवाट हुनसक्ने क्षति कम गर्न । ● सम्भावित जोखिमवाट हुन सक्ने क्षति घटाउन र सुरक्षित रहन ।	➢ नयाँ घर निर्माण गर्दा भवन संहिता पालना गरि घर निर्माण गरौं । पुराना घरलाई मर्मत गरी पुनःसबलिकरण गरौं । ➢ आपतकालीन अवस्थामा प्रयोग गर्ने सामग्रीको जोहो गरौं, झटपट झोला तयारी अवस्थामा राखौं । ➢ भूकम्पको वेला सुरक्षित हुन परिवारका सबै सदस्यहरु बसेर आपतकालीन योजना बनाऔं । ➢ आफू बस्ने स्थानको नजिकै रहेको खुल्ला ठाँउ पहिचान गरौं, । ➢ भूकम्पको बेला नआत्तिने र बिस्तारै सुरक्षित स्थानमा जाने गरौं, ।
जेष्ठ	१) आगलागी २) हुरी वतास, असिना ३) चट्याङ्ग ४) खरेडी ५) महामारी ६) भूकम्प	विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका लागि ।	➢ विपद् व्यवस्थापनका लागि ज्ञान, सीपको विकास गरि दक्ष जनशक्ति तयार गरौं, । ➢ प्रतिकार्यका लागि विभिन्न किसिमका सीपमूलक तालिमहरुमा सहभागी बनौं । ➢ समय समयमा आफ्नो समुदायमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्वन्धी कृत्रिम घटना अभ्यास गरौं । ➢ निर्माण कार्य गर्दा सम्भावित जोखिम र त्यसको असरलाइ ख्याल गरौं ।
असार	१) अतिवृष्टी २) बाढी पहिरो ३) महामारी ४) चट्याङ्ग ५) भूकम्प	सम्भावित जोखिमबाट हुन सक्ने जोखिम घटाउन र सुरक्षित रहन ।	➢ सम्भावित विपद्को जोखिममा रहेका समुदाय र परिवारले खाद्यान्न तथा महत्वपूर्ण सामाग्रीहरु सहितको आपतकालीन झोला तयारी अवस्थामा राखौं, ➢ प्रभावितहरुलाई छिटो राहत सामग्री वितरण गर्न विभिन्न निकायसँग समन्वय गरौं । ➢ वनजंगल तथा बृक्षारोपण गारौं ।

साउन	१) अतिवृष्टी २) बाढी पहिरो ३) महामारी ४) चट्याङ्ग ५) भूकम्प	किटजन्य रोगबाट बच्ने उपायहरु ।	➢ झुलको प्रयोग गर्ने ➢ घर वरिपरी पानी जम्ने खाडलहरु पुर्ने, सरसफाई गर्ने, ➢ डेंगु लामखुट्टे फोहोर पानीमा बस्ने भएकोले टायर, गमला आदीमा जमेको वा घरवरीपरी जमेको पानी हटाउने, ➢ घर वरिपरी लामखुट्टे मार्ने औषधी छर्ने र ➢ किटजन्य रोगबाट बच्ने उपायका बारेमा जनचेतना अभिबृद्धी गर्ने र स्वास्थ्य शिक्षा प्रवर्द्धन गर्ने ।
भदौ	१) अतिवृष्टी २) बाढी पहिरो ३) महामारी ४) चट्याङ्ग ५) भूकम्प	पानीजन्य रोगबाट बच्नका लागि ।	➢ झाडा पखाला हुन नदिन शुद्ध पिउने पानी (उमालेर वा शुद्धिकरण गरेर) खाने बानी बसालौं, ➢ घर, आँगन, चोक सफा राखौं र दिशा पिसाव चर्पीमा नै गर्ने बानी बसालौं, ➢ खाना पकाउनु, खानु, खुवाउन अधि र फोहोर छोए पछि हात साबुन पानीले मिचिमिची धुने गरौं । ➢ बासी सडेगलेका, झिंगा भन्किएका र खुल्ला राखिएका असुरक्षित खानेकुरा नखाऔं, ➢ लामखुट्टेको टोकाईबाट जोगिन घर वरिपरी सफा राखौं र झुलको प्रयोग गरौं ।
असोज	१) बाढी पहिरो २) महामारी ३) चट्याङ्ग ४) भूकम्प	जलवायु परिवर्तनका असर कम गर्नका लागि अपनाउनु पर्ने उपायहरु ।	➢ दीर्घकालीन रुपमा विकासका पूर्वधारहरुको योजना निर्माण तथा कार्यान्वयन गर्ने, ➢ वैकल्पिक उर्जा (जस्तै गोबर ग्याँस तथा सुधारिएको चुल्हो) को प्रयोग गर्ने, ➢ वैज्ञानिक कृषि प्रणालीको प्रयोग गर्ने, ➢ उद्योग कलकारखानावाट निस्कने धुँवालाई कम तथा व्यवस्थित गर्ने, ➢ फोहोर व्यवस्थापनमा वैज्ञानिक पद्धती अवलम्बन गर्ने, सामुदायिक छलफल तथा जनचेतना एंव वहस/पैरवी सञ्चालन ।
कार्तिक	१) भूकम्प २) महामारी ३) असिना	संरचनागत तथा गैर संरचनागत जोखिम न्यूनीकरणका लागि	➢ भूकम्प सम्वन्धि प्रशिक्षण तथा जनचेतना अभिबृद्धी गर्दै घर तथा समुदायको आकस्मिक योजना तयारी गरौं, ➢ गह्रौं सामग्रीहरु दराज, र्‍याकको तल्लो खण्डमा राखौं, झट्पट् झोला तयारी अवस्थामा राखौं, ➢ भूकम्पबाट बच्ने उपायका बारेमा विद्यालय/समुदायमा छलफल गरी कृत्रिम घटना अभ्यास गरौं ➢ भवन निर्माण गर्दा भूकम्पीय सुरक्षाका उपायहरु अपनाउने गरौं ।

मंसिर	१) भूकम्प २) शीतलहर ३) असिना ४) आगलागी	शीतलहरबाट बच्नका लागि ।	➢ शीतलहरबाट बच्न न्यानो लुगा लगाउने र लगाउन उत्प्रेरित गरौं, ➢ दाउरा, इन्धनको जोहो गरौं, हिमपात, शीतलहरको समयमा घरभित्रै बसौं, ➢ चिसोबाट बच्न र बचाउन शरिरलाई न्यानो पार्ने र तातो झोलिलो खानेकुरा खाऔं, ➢ बुढाबुढी र केटाकेटीहरुलाई चिसोबाट जोगाउन विशेष ध्यान दिने गरौं,
पुस	१) शीतलहर २) हिमपात ३) तुषारो पर्नु ४) भूकम्प	आफ्नो समुदायमा विपद पूर्वतयारीका लागि ।	➢ आपतकालिन कोष तथा अन्न संकलन गरौं । ➢ संकलिन उद्धार तथा राहत सामग्री सुरक्षित स्थानमा सबैको पँहूचहुने गरी राखौं ➢ आगलागी, बाढी, पहिरो जस्ता विपदका घटना भएमा जानकारी दिन सूचना प्रणाली (शंख, घण्टी, माइक, साइरन वा सिट्टी) को प्रयोग गरौं ।
माघ	१) शीतलहर २) हिमपात ३) तुषारो पर्नु ४) भूकम्प	विपदवाट हुनसक्ने क्षति कम गर्न ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु ।	➢ प्रकोप, संकटासन्नता र क्षमता (VCA) पहिचान गरी अल्पीकरणका कार्य गरौं, ➢ स्थानियस्तरमा हुन सक्ने प्रकोपको पहिचान गरी अल्पीकरणका कार्य गरौं, ➢ समुदायस्तरको योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरौं, ➢ समुदायमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्वन्धी जनचेतना जगाउने कार्य गरौं, ➢ अल्पीकरणका कार्य गर्दा मानवीय क्षति कम गर्न सक्ने क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिने गरौं ।
फागुन	१) आगलागी २) हुरी वतास ३) भूकम्प	विपद पूर्वतयारीका लागि ।	➢ समुदायमा विपद जोखिम न्यूनिकरण सम्वन्धी जनचेतना जगाउने कार्य गरौं, ➢ सम्भाव्य जोखिम क्षेत्र पहिचान गरी न्यूनीकरण तथा रोकथामका कार्यहरु गरौं, ➢ विपद पूर्वतयारीका लागि तालिम, गोष्ठी अल्पीकरणका साथै कृत्रिम घटना अभ्यास गरौं ।
चैत्र	१) आगलागी २) हुरी वतास ३) असिना बर्षा ४) भूकम्प	सम्भावित विपदहरु ।	➢ आगोजन्य बस्तुहरु (सलाई, लाईटर र पेट्रोलीयम पदार्थ आदी) सुरक्षित स्थानमा राखौं, ➢ खाना पकाई सकेपछि आगो निभाउने गरौं, ➢ हुरीबतास चलेको बेला घर बाहिर खाना नपकाऔं, आगो नसल्काऔं, ➢ हराए वा परिवारबाट सम्पर्क विहिन भएकोहरुको खोजखबर गरौं, ➢ आफन्तजन हराएका छन्भने रेडक्रसका निकायहरुमा खोजीका लागि

				सम्पर्क गरौं।

विपद् व्यवस्थापन सम्वन्धी विवरण जानकारी पात्रो

महिना	संभावित विपदहरु	प्रकोपका संकेतहरु	ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु	पूर्वतयारीका लागि गर्नु पर्ने कार्यहरु
वैशाख जेष्ठ	➢ आगलागी ➢ हुरीवतास ➢ असिना ➢ चट्याङ ➢ खडेरी ➢ भुकम्प	➢ अत्याधिक गर्मी हुनु ➢ तातोहावा चल्नु ➢ सुख्खा हुनु ➢ पानी नपर्नु र पानीका मुहान सुक्नु ➢ हुरीवतास चल्नु ➢ मौसम वदली हुनु ➢ मेघ गर्जनु ➢ जमिनको सतह अति सुख्खा भई हेर्दा तिरमिर देखिनु ➢ अत्याधिक गर्मी हुनु	➢ जथाभावी आगो नवाल्ने ➢ प्रज्वलनशील पदार्थ व्यवस्थित गर्ने । ➢ सलाई, लाइटर जस्ता वस्तु केटाकेटीको पहुँच भन्दा टाढा राख्ने ➢ खर तथा छ्वाली जस्ता छानो भएका घरहरुमा आगो प्रयोग गर्दा विशेष ख्याल राख्ने ➢ आगोको काम सकेपछि राम्ररी निभाउनु ➢ व्यक्तिगत तथा वातावरणीय सफाइमा ध्यान दिनु ➢ गड्याङ गुडुङ गर्दाका वखत विजुलीको मेन स्वीच अफ गर्नु र अर्थिङ गर्नु	➢ सचेतना वृद्धि गर्ने । ➢ पूर्व सूचना प्रणालीको विकास गर्ने । ➢ संचार माध्यमबाट सुचना प्रवाह गर्ने । ➢ खरछ्वालीका नयाँ घर वनाउँदा विशेषध्यान दिने। ➢ पानीको प्रवन्ध मिलाउने । ➢ उद्धार तथा राहत सामग्री तथा कोषको व्यवस्थापन गर्ने । ➢ प्राथमिक उपचार, खोज उद्धार , राहत,संचार तथा समन्वय टोली गठन गरी तयारी अवस्थामा राख्ने । ➢ उचित ठाउँहरुमा पानीको भण्डारणको व्वस्था मिलाउने । ➢ पूर्वतयारी योजना निर्माणगरीकार्यान्वयन गर्ने ।
असार श्रावण भाद्र आश्विन	➢ अतिवृष्टी ➢ वाढी ➢ पहिरो ➢ महामारी	➢ थोरै समयमा धेरै पानी पर्नु र लामो समय सम्म पानी परिरहनु ➢ जमिनमा धाजा फाट्नु ➢ खोलानालामा पानीको वहाव वढ्नु र जमिन ➢ कटान गर्नु ➢ भिरालो जमिनमा पहिरो जानु ➢ झाडा पखाला तथा अन्य रोग फैलनु ➢ पानीको मुल अचानक फुट्नु	➢ खोला नाला ढलहरुमा सहज वहाव वनाउन प्रयत्न गर्ने, ➢ खोला किनार तथा पहिरो जान सक्ने ठाउँका वासिन्दालाई अन्यत्र सुरक्षित ठाउँमा सार्ने व्यवस्था मिलाउने, ➢ महामारी फैलन नदिन खानेपानी र सरसफाइमा विशेष ध्यान दिने, ➢ पानीका मुहानहरु सफा गर्ने , ➢ विभिन्न सरुवा रोग लाग्न नदिन सचेतना अपनाउने र स्वस्थ खानेकुरामा विशेष ध्यान दिने ।	➢ वृक्षारोपण गर्ने गराउने । ➢ संकटाभिमुख क्षेत्रको पहिचान गर्ने । ➢ विद्युत लाइन व्यस्थित गर्ने, ➢ सुद्ध पानीको व्यवस्थापन गर्ने । ➢ खोला किनारका तटवन्ध मर्मत गरी व्यस्थापन गर्ने । ➢ उद्धार तथा राहत सामग्री तथा कोषको व्यवस्थापन गर्ने, ➢ पूर्व सुचना प्रणालीको व्यवस्थित विकास गर्ने, ➢ संचार माध्यमबाट प्रचारप्रसार गर्ने, ➢ सरसफाईका क्रियाकलाप संचालन गर्ने, ➢ प्रकोप जाखिम सम्वन्धी सचेतना वृद्धि गर्ने ।

कार्तिक मंसिर	➢ असिना ➢ आगलागी ➢ चट्याङ ➢ चिसो वढ्नु ➢ भुकम्प	➢ मेघ गर्जनु ➢ असिना पानी पर्नु ➢ तापक्रम क्रमश कमहुदै जानु	➢ मेघ गर्जन थाले पछि घर बाहिर ननिस्कने, ➢ प्रकोप संम्वन्धी सुचनाहरुमा ध्यान दिने, ➢ आगोको व्यवस्थित प्रयोगमा ख्याल राख्ने ➢ घर नयाँ निर्माण गर्दा भुकम्प प्रतिरोधी वनाउने	➢ पूर्व सुचना प्रणालीको व्यस्थित विकास गर्ने ➢ संचार माध्यमबाट प्रचारप्रसार गर्ने ➢ विपद जोखिम व्यवस्थापन सम्वन्धि तालिम गर्ने ➢ न्युनिकरण तथा रोकथामका क्रियाकलापन गर्ने ➢ प्रकोप कृत्रिम घटना अभ्यास संचालन गर्ने ➢ भुकम्प सम्वन्धी सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने ➢ जाडोको लागि आवश्यक न्यानो कपडा तथा सामग्री व्यवस्थापन गर्ने ।
पुष माघ	➢ शितलहर ➢ तुसारो ➢ हिमपात	➢ भुइकुहिरो लाग्नु हिउँ पर्नु ➢ अग्लो ठाउँमा हिउँ पर्नु ➢ पानी अत्याधिक चिसो हुनु	➢ चिसो तथा ठण्डाबाट वच्न न्यानो कपडा लगाउने ➢ केटाकेटी तथा बुढाबुढीको विशेष ख्याल राख्ने ➢ तातो तातो खाना तथा झोलकुरा खाने ➢ सकभर अत्याधिक चिसोमा वाहिर ननिस्कने ➢ हिमपात भएको क्षेत्रमा हिउँ पर्दा वाहिर ननिस्कने ।	➢ जाडोको लागि आवश्यक न्यानो कपडा तथा सामग्री व्यवस्थापन गर्ने ➢ अत्याधिक चिसोबाट वच्ने उपाएको वारेमा सचेतना क्रियाकलाप संचालन गर्ने ➢ अत्यावस्यक सामग्रीहरु चिसोबाट विग्रन नदिन व्यवस्थित भण्डारणको व्यवस्था मिलाउने ➢ न्यानो कपडा तथा ओढ्न् सामग्रीको व्यवस्थापन मिलाई आवश्यक ठाउँमा वितरणको व्यवस्था मिलाउन
फाल्गुण चैत्र	➢ आगलागी ➢ हुरीवतास ➢ असिना ➢ चट्याङ ➢ खडेरी ➢ भूकम्प	➢ तापक्रम क्रमश: वृद्धि हुँदै जानु ➢ सुख्खा मौसम सुरु हुनु अचानक हुरीवतास सहित असिना पानी वर्षात हुनु ➢ मेघ गर्जेर चट्याङ पर्नु	➢ पानीको मुहानको संरक्षण गर्नु ➢ हुरीवतास तथा मेघ गर्जन थालेपछि घर वाहिर ननिस्कनु, ➢ विपद् जोखिम वारे सचेत गर्नु गराउनु, ➢ सरसफाइमा ध्यान पुर्याउनु ➢ आगोको व्यवस्थित प्रयोगको व्यवस्था मिलाउनु ।	➢ खर छ्वालीका नयाँ घर वनाउँदा विशेष ध्यान दिने ➢ पानीको प्रवन्ध मिलाउने ➢ उद्धार तथा राहत सामग्री तथा कोषको व्यवस्थापन गर्ने ➢ प्राथमिक उपचार, खोज उद्धार, राहत, संचार तथा समन्वय टोली गठन गरी तयारी अवस्थामा राख्ने ➢ उचित ठाउँहरुमा पानीको भण्डारणको व्यवस्था मिलाउने । ➢ पूर्वतयारी योजना निर्माण गरी कार्यान्वियन गर्ने ➢ विपद संम्वन्धी तालिम तथा गोष्ठी संचालन गर्ने ।

खण्ड- पाँच

५.१. क्षेत्रगत अवधारणा, क्षेत्र तथा क्षेत्रगत अगुवा पहिचान र क्षेत्रगत योजना

५.१.१ क्षेत्रगत अवधारणा तथा क्षेत्र परिचय

जिल्लामा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारीताका लागि अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रियस्तरमा विकास भएका क्षेत्र (Cluster) को अवधारणालाई आधार मानेर कार्य विभाजन गर्नु उपयुक्त हुन्छ । यस अवधारणाको कार्यान्वयन गर्न जिल्लाको लागि केही कठिनाइ हुने भए पनि कोशीको पूर्वी तटबन्ध भत्किएर भएको विनाश तथा अन्य समयमा गरिएको प्रतिकार्यको अनुभवका आधारमा काम गर्न सकिने तथा गरिएको काम प्रभावकारी हुने र काममा दोहोरोपना नआउने देखिएको हुँदा यस योजनाले क्षेत्रगत अवधारणालाई आत्मसात गरेको छ ।

विपद्‌बाट प्रभावित मानिसलाई सरकार तथा गैरसरकारी क्षेत्रबाट उपलब्ध गराइने मानवीय सहयोगलाई विशेषज्ञता तथा अनुभवका आधारमा परिचालन गर्नु सान्दर्भिक र वैज्ञानिक हुनेछ । यसका लागि अन्तर्राष्ट्रिय तहमै विभिन्न क्षेत्रहरू पहिचान गरिएका छन् । विपद्‌का घटनामा परी आफन्त तथा धनसम्पत्ति गुमाएर विस्थापित भएका मानिसलाई जीवनयापनका लागि तत्काल गरिने सहयोगलाइ व्यवस्थित गर्न र खाद्यान्न आवास, खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्य प्रबर्द्धन, शिक्षा, सुरक्षाजस्ता विषयमा विशेषज्ञता हासिल गरेको समूहले आ-आफ्नो क्षेत्रको जिम्मेवारी लिंदा मानवीय सहयोगको कार्य व्यवस्थित बन्छ । अतः क्षेत्रगत अवधारणालाई 'विपद्‌बाट विस्थापित समुदायलाई उपलब्ध गराइने मानवीय सहयोग विशेषज्ञता प्राप्त निकाय तथा संस्थाको नेतृत्वमा उपलब्ध गराउन गरिएको कार्यविभाजन' भनेर परिभाषित गर्न सकिन्छ । अन्तर्राष्ट्रिय स्तरबाट मान्यता प्राप्त क्षेत्रगत अवधारणाका विशेषता निम्नअनुसार रहेका छन् :

- विशेषगरी ठूलो विपद्‌को अवस्थामा सक्रिय रहने भए पनि क्षेत्रगत अवधारणाले समुदायसम्म आफ्नो उपस्थिति कायम राख्छ,
- प्रतिकार्य (खोज, उद्धार र राहत) प्रक्रियामा विशेषज्ञताको उपयोग हुन्छ,
- मानवीय सहयोगलाई प्रभावकारी, जिम्मेवारी र उत्तरदायी बनाउने कार्यलाई सुनिश्चित गर्छ,
- मानवीय सहयोगका क्षेत्रको पहिचान गरी त्यसअनुरूप सहयोगको खाका तयार गर्छ,
- प्रतिकार्यमा देखिएका कमीकमजोरीको निराकरण गरी कार्ययोजनाको समिक्षा गर्दै आवश्यकताअनुसार जिम्मेवारी निर्धारण तथा परिमार्जन गर्छ ।

५.१.२. क्षेत्रगत अवधारणाका प्रमुख उद्देश्य निम्नअनुसार रहेका छन्

- क्षेत्रगत रूपमा मानवीय सहयोगलाई प्रभावकारी बनाउनु,
- आपतकालीन पूर्वतयारीलाई चुस्त र कार्यान्वयनयोग्य बनाउनु,
- क्षेत्रगत समस्याको लेखाजोखा र समाधानका उपायको लागि विशेषज्ञ परिचालन गर्नु,
- समन्वय र समझदारी अभिवृद्धि गर्नु,
- क्षेत्रगत ज्ञान, सीप, प्रविधिको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नु ।

५.१.३. क्षेत्रगत अवधारणाको आवश्यकता तथा महत्व

- प्रतिकार्यका लागि विशेषज्ञता प्राप्त निकाय वा संस्थाको नेतृत्वमा कार्य विभाजन हुने भएकोले प्रत्येक क्षेत्रबाट उपलब्ध हुने आधारभूत आवश्यकताको वितरण प्रभावकारी भई सबै वर्गका प्रभावित समुदायको पहुँच कायम रहन्छ,
- प्रत्येक क्षेत्रमा सो क्षेत्रको विशेषज्ञता प्राप्त निकायले नेतृत्व गर्ने हुँदा विपद्-प्रतिकार्यका क्रममा विशेषज्ञको सेवा उपलब्ध हुन्छ,
- आपत्कालीन समयमा गर्नु पर्ने मानवीय सहयोगसम्बन्धी कार्यको लागि आवश्यक पूर्वतयारी गर्ने व्यवस्था भएकोले वस्तुको आपूर्ति, समन्वय, सूचना प्रवाह र सहयोगको वितरण प्रभावकारी हुन्छ,

- आपत्कालीन समयमा चाहिने सामग्रीको पूर्व बन्दोवस्त तथा भण्डारणको उचित व्यवस्था हुन्छ भने तत्कालै व्यवस्था गर्नु पर्ने अवस्था भएमा कार्य चुस्त र छिटो छरितो रूपमा हुन्छ,
- मानवीय सहयोगका सम्पूर्ण प्रक्रिया सहभागितात्मक विधिबाट गरिने भएकाले आन्तरिक विवाद र अन्य सबै प्रकारका कठिनाई तथा बाधा हट्छन्,
- उपलब्ध स्रोत र साधनको अधिकतम उपयोग भई सबैमा जवाफदेहीताको विकास र उत्तरदायित्वबोध हुन्छ ।

५.१.४. क्षेत्रगत अगुवा तथा क्षेत्रगत समितिको संरचना

धनकुटा जिल्लाको यस विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनामा निम्नअनुसार १० वटा क्षेत्र र क्षेत्र प्रमुख निर्धारण गरिएको छ । क्षेत्रमा सहभागी सदस्यबाट अपेक्षित सहयोग प्राप्त हुनेछ र जिम्मेवारी सबैले समान रूपमा बहन गर्ने प्रत्याभूति गरिएको छ :

क्र सं	क्षेत्रगत समिति (Clusters)	क्षेत्रगत कार्यसमूहको नेतृत्व (Cluster Leads)
१	सूचना तथा समन्वय	जिल्ला प्रशासन कार्यालय
२	खोजी तथा उद्धार	जिल्ला प्रशासन कार्यालय
३	मृत शरिर व्यवस्थापन	जिल्ला प्रहरी कार्यालय
४	अस्थायी आवास तथा गैह्र खाद्य सामाग्री	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
५	खाद्य सामग्री	उद्योग वाणिज्य संघ
६	खानेपानी, सरसफाई तथा सामुदायिक स्वास्थ्य	सम्बन्धित कार्यालय/स्थानीय तह
७	स्वास्थ्य तथा पोषण	स्वास्थ्य कार्यालय/स्थानीय तह
८	शिक्षा,तथा संरक्षण	शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाई /स्थानीय तह
९	कृषि, सिंचाई तथा पशु सेवा	सम्बन्धित कार्यालय/स्थानीय तह
१०	पूनर्लाभ कार्यक्रम	जिल्ला समन्वय समिति/स्थानीय तह

५.१.५. विषयगत क्षेत्र (Cluster) :आपतकालिन सूचना तथा समन्वय

उद्देश्य: विपद् परेका बेला जिल्ला शाखाबाट गरिने प्रभावकारी प्रतिकार्यका लागी सबै निकायहरुसँग समन्वय गर्ने ।

नेतृत्व प्रदानगर्ने निकाय (Cluster Leads): जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनकुटा

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members) **को सूची**

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	प्रमुख	विपद् सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर, ई-मेल ठेगाना
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	युवराज कटेल ९८५२०३७७७७	रोशन राई ९८६२१९६७६६	daodhankuta@gmail.com
२	जिल्ला समन्वय समिति	निरेन तामाङ्ग ९८५२०५०००५	सफल पोर्तेल ९८५२०४४२२२	ddc.dhankuta.mfald@gmail.com
३	धनकुटा नगरपालिका	चिन्तन तामाङ्ग ९८४२०७०९९९	उपेन्द्र खनाल ९८५२०५०५०४	
४	पाखीबास नगरपालिका	ज्ञान बहादुर गुरुङग ९८५२०५३६१५	बसन्तराज निरौला ९८५११६७८२७	
५	महालक्ष्मी नगरपालिका	ध्रुवराज राया ९८५२०७०५४८	मनोज तामाङ्ग ९८५२०७७८७४	
६	छथरजोरपाटी गाउँपालिका	छत्र बहादुर सुब्बा ९८४०७७६१३२	नेत्र बहादुर श्रेष्ठ ९८५२०५१५८७	

७	सहिदभूमि गाउँपालिका	मनोज राई ९८५२०८०७०८	हरि कुमार राई ९८५२०५०६८२	
८	चौविसे गाउँपालिका	राज कुमार चेम्जोङ ९८४७२२४६५९	गिता राई ९८४२०६४६६१ ९८४६४०४१७०	
९	साँगुरीगढी गाउँपालिका	जितेन्द्र राई ९८५२०६१९०१	प्रज्वल पोखेल ९८६२०७९२०१	
१०	नेपाली सेना	प्र.से. निरज भण्डारी ९८५२८२१७३१	सेनानी नबिन गुरुङ्ग ९८४९१०५२०६	०२६ ५२१४०३
११	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्र.उ.लक्ष्मीराज अधिकारी ९८५२०३५५५५	प्र.नि.मान प्रसाद श्रेष्ठ ९८५२०९०१९६	dpodhankuta_sanchar@nepalpolice.gov.np
१२	सशस्त्र प्रहरी बल,नेपाल नं ६ गुल्म हे. छिन्ताङ्ग	स.प्र.ना.उ.दिपक बहादुर बलामी ९८५१२७२२०८	स.प्र.नि. विश्वनाथ पोखरेल ९८४९६३७०४	apfchhintang@gmail.com
१३	राष्ट्रिय अनुसन्धान कार्यालय	तुलसी कट्टेल ९८५२०२१७५५	देवेन्द्र कार्की ९८४१८१७२१०	०२६ ५२००४२
१४	नेपाल पत्रकार महासंघ	नगेन्द्र राई ९८५२०५०१००		
१५	ने.क.पा.(एमाले) धनकुटा	ईन्द्रमणी पराजुली ९८५२०५०२७०		
१६	नेपाली कांग्रेस	दिनेश राई ९८५२०५०४६७		
१७	जनता समाजवादी पाटी नेपाल	बल बहादुर राई ९८४२०५२९१९		
१७	नेकपा -एकीकृत समाजबादी)	अर्जुन राई ९८४१४९८९७३		
१८	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	हरिकुमार राई ९८४२११७५०३	विष्णु कृष्ण जोशी ९८४२०३९२७८	
१९	नेपाल विद्युत प्राधिकरण	प्रलाद पोखरेल ९८५२०७००९१		
२०	नेपाल टेलिकम	सुमन आचार्य ९८५२०२५५३५		०२६ ५२०७७७
२१	रेडियो नेपाल	तिलकराम चौधरी ९८४२१११४३०	तिल विक्रम चेम्जोङ्ग ९८५२०६१४२२	
२२	रेडियो मकालु	शोभिस चेम्जोङ्ग ९८५२०५०४४५	सन्तोष रुचाल ९८५२०५२९१८	
२३	रेडियो धनकुटा	गोपाल बराईली ९८५१०७७७६१		
२४	रेडियो लालीगुराँस	विदुर खवास ९८५२०७५५००		
२५	रेडियो भेडेटार	पूर्णलाल चौधरी ९८२५३५१३३३		

समष्टिगत उद्देश्यः पीडितहरुलाई सरल तवरले सूचना र विद्युतको पहुँच पुऱ्याई हुनसक्ने अर्को विपदबाट सुरक्षित गर्दै खोज तथा उद्धार, राहत वितरण, मानवीय स्वास्थ्य,पोषण र संरक्षणमा सहजता र समन्वयात्मक भूमिका खेल्नु ।

मानवीय सहयोगका मापदण्ड : विपदको समयमा कार्यालयमा रहेका प्राविधिक कर्मचारीहरु परिचालन गर्न सकिने ।

आपतकालिन कार्ययोजना

क सं.	गतिविधी	जिम्मेवार	सहयोगीनिकाय	समयावधि
१	आपतकालीन समन्वय बैठक तथा क्षतिग्रस्त स्थानको पहिचान र मोवाइल एप्लिकेशन को प्रयोग गरी (IRA) क्षतिको तथ्याङ्क संकलन ।	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	० देखी २४ घण्टा भित्र
२	स्थानीय तहका विपद् व्यवस्थापन समिति संग समन्वय गरी नियमित सुचना आदान प्रदान गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	० देखी ६ घण्टा भित्र
३	विषयगत क्षेत्रलाई तुरुन्त जानकारी गराउने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	० देखी २४ घण्टा भित्र
४	जिल्ला आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्र सँग नियमित सम्पर्कमा रहने ।	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
५	जिल्ला बाहिर रहेका व्यक्तिहरुको आवत जावत तथ्याङ्क संकलन गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	आगमी बर्ष
२	मानवीय क्षति-मृत्यु/घाइतेको तथ्याङ्क संकलन तथा अध्यावधि	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
३	चौपाया क्षति-मृत्यु/घाइतेको तथ्याङ्क संकलन तथा अध्यावधिक गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
४	महत्वपूर्ण प्रतिष्ठान, सरकारी तथा गैसस, कुटनैतिक नियोगको कार्यालयहरुको क्षतिको विवरण लिने तथा अध्यावधिक (पूर्ण, आंशिक र सामान्य)	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
५	संचार, विद्युत र सडकहरुको क्षतिंको विवरण संकलन तथा अध्यावधिक (पूर्ण, आंशिक र सामान्य)	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
६	साँस्कृतिक सम्पदा, धार्मिक सम्पदा र प्राकृतिक सम्पदाहरुको क्षतिको विवरण संकलन तथा अध्यावधि (पूर्ण, आंशिक र सामान्य)	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
७	व्यक्तिको घर, जग्गा र गोठहरुको क्षतिको विवरण संकलन तथा अध्यावधि (पूर्ण, आंशिक र सामान्य)	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
८	अति क्षतिग्रस्त क्षेत्रहरुमा घुम्ती अस्थायी मोवाइल टावर ।	नेपाल टेलिकम	सरोकारवाला	आवश्यक समयसम्म
९	अति क्षतिग्रस्त क्षेत्रहरुमा वैकल्पिक विद्युतको व्यवस्था ।	विद्युतप्राधिकरण	सरोकारवाला	आवश्यक समयसम्म
१०	राहत वितरण सम्बन्धी र पीडितहरुको अधिकार सम्वन्धि तथा सरसफाई सम्बन्धि सूचना प्रसारण	सबै संचार माध्यमहरु	सरोकारवाला	प्रतिकुलता समयसम्म
११	उपलब्ध जेनेरेटर तथा सोलार प्रणालीको अधिकतम प्रयोग ।	क्षे. प्रमुख	सरोकारवाला	प्रतिकुलता समयसम्म
१२	सुरक्षा निकायहरु संग भएकाख्ँ सेटहरुको प्रयोग ।	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	प्रतिकुलता समयसम्म

नोट : सबै सरोकारवालाहरुबाट प्राप्त र सूचना र तथ्याङ्क प्र.जि.अ समक्ष पुऱ्याइने ।

पूर्व तयारी कार्य योजना

क्र.सं.	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी	समय
१	बैठक तथा समन्वय ● मनसुन प्रारम्भ हुनुअघि पूर्वतयारी बैठक गर्ने । ● क्षेत्रगत कार्ययोजनाको समिक्षा र पुनरावलोकन गर्ने । ● जिल्लामा स्थित सरोकारवालाबिच समन्वय गरी कार्यशाला गर्ने। ● संकटासन्नता तथा स्रोतको पुनरावलोकन गर्ने । ● मनसुन पूर्व तयारी योजना निर्माण गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	बार्षिक ६ पटक
२	विद्युतीय जोखिम कम गर्न आवश्यक ज्ञान प्रवाह ।	वि. प्रा.	सरोकारवाला	निरन्तर
३	विपद् सम्वन्धी चेतनामूलक कार्यक्रमलाई प्रवर्द्धन ।	संचार क्षेत्र	सरोकारवाला	निरन्तर
४	रेडियोहरुमा विपद सम्वन्धि जिङगल प्रशारण र मोवाइलमा एस.एम.एस.पर्चाहरु वितरण।	रेडियो र टेलिकम	सरोकारवाला	निरन्तर
५	जिल्ला बाहिर रहेका व्यक्तिहरुको तथ्याङ्क संकलन गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	आगमि बर्ष
६	जेनेरेटर तथा सोलार प्यानल जस्ता विधुतीय उपकरण खरिद तथा मौज्दात ।	क्षे. प्रमुख वि.प्रा.	सरोकारवाला	
७	जनचेतना अभिवृद्धिका क्रियाकलापहरु स.चालन गर्ने ● विपद्सम्बन्धि जनचेतना अभिवृद्धि गर्न पम्प्लेट,पोष्टर,पर्चा तयार गरी बिशेषगरी संकटासन्न गा.पा तथा न.पा मा वितरण गर्ने ● एफ.एम तथा पत्रको मार्फत विपद् सम्बन्धी ज्ञान तथा जानकारी प्रचारप्रसार गराउने ।	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
८	आगलागी र यसबाट बच्ने ज्ञान प्रवाह गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य तथा सञ्चारकर्मी	फागुनदेखी जेठसम्म
९	महामारी तथा कोभड १९ सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	आगमी बर्ष
१०	हातधुने बानीको विकास गर्न सबैलाई पहल गर्न विपद्मा काम गर्ने निकायहरुसंग समन्वय गर्ने ।	स्वास्थ्य प्रमुख	सरोकारवाला	आगमी बर्ष
११	खुला स्थान तथा क्वारेन्टाइन र आइसोलेशन निर्माणको लागी सबै स्थानीय तहहरुसंग समन्वय गर्ने र स्थानकने पहिचान गर्ने	जि.स.स. प्रमुख	सरोकारवाला	आगमी बर्ष

नोटः क्षेत्र प्रमुख भन्नाले विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना -२०७९ ले निर्दिष्ट गरेका क्षेत्र (Cluster) प्रमुख भन्ने वुभ्नु पर्छ ।

५.१.६. विषयगत क्षेत्र (Cluster): आपतकालिन खोजी तथा उद्धार

उद्देश्यः विपदको अवस्थामा खोज तथा उद्धार, सेवा संचालन गर्ने

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Leads) :जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनकुटा

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members) को सूचि :

क्र. सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	प्रमुख	सम्पर्क व्यक्ति	स.व्या. को टेलिफोन नम्बर
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	युवराज कटेल ९८५२०३७७७७	रोशन राई ९८६२१९६७६६	
२	नेपाली सेना	प्र.से. निरज भण्डारी ९८५२८२१७३१	सेनानी नबिन गुरुङ्ग ९८४९१०५२०६	०२६ ५२१४०३
३	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, धनकुटा	प्र.उ.लक्ष्मीराज अधिकारी ९८५२०३५५५५	प्र.नि.मान प्रसाद श्रेष्ठ ९८५२०९०१९६	
४	शसस्त्र प्रहरी बल,नेपाल	स.प्र.ना.दिपक बहादुर बलामी ९८५१२७२२०८	स.प्र.नि.विश्वनाथ पोखरेल ९८४९६३७०४	
५	राष्ट्रिय अनुसन्धान कार्यालय	तुलसी कट्टेल ९८५२०२१७५५	देवेन्द्र कार्की ९८४१८१७२१०	०२६ ५२००४२
६	नेपाल पत्रकारमहासंघ	नगेन्द्र राई ९८५२०५०१००		
७	ने.क.पा - एमाले) धनकुटा	इन्द्रमणी पराजुली ९८५२०५०२७०		
८	नेपाली कांग्रेस	दिनेश राई ९८५२०५०४६७		
९	समाजवादी पाटी नेपाल	बल बहादुर राई ९८४२०५२९११		
१०	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	सभापति हरिकुमार राई ९८४२११७५०३	विष्णु कृष्ण जोशी ९८४२०३९२७८	
११	जिल्ला समन्वय समिती	निरेन तामाङ्ग ९८५२०५०००५	सफल पोर्तेल ९८५२०४४२२२	
१२	धनकुटा नगर पालिका	चिन्तन तामाङ्ग ९८४२०७०९९९	उपेन्द्र खनाल ९८५२०५०५०४	
१३	पाखीबास नगर पालिका	ज्ञान बहादुर गुरुङ ९८५२०५३६१५		
१४	महालक्ष्मी नगर पालिका	ध्रुवराज राया ९८५२०७०५४८		
१५	छथरजोरपाटी गाउँ पालिका	छत्र बहादुर सुब्बा ९८४०७७६१३२		
१६	सहिद भूमि गाउँ पालिका	मनोज राई ९८५२०८०७०८		
१७	चौविसे गाउँ पालिका	राज कुमार चेम्जोङ ९८४७२२४६५९		
१८	साँगुरीगढी गाउँ पालिका	जितेन्द्र राई ९८५२०६१९०१		

समष्टिगत उद्देश्य:

विपद्को बेला तत्काल खोज तथा उद्धारको आवाश्यकता परेका व्यक्ति, परिवार वा समुदायलाई तत्काल खोज तथा उद्धार गरि मानवीय क्षति तथा भविष्यमा हुन सक्ने अन्य जोखिमहरुको न्यूनीकरण गर्ने ।

- तयारी अवस्थाको अनुगमन गर्नका लागि अनुगमन सम्बन्धी बैठक, खोजी तथा उद्धार सम्बन्धी टोलीको गठन, खाद्य सामग्री तथा गैर खाद्य सामग्रीको पहिले नै भण्डारण अन्य क्षेत्रहरूको तयारी – हरेक १५ दिनमा
- तीन वटा (कसले, के, कहिले) ढाँचको विकास र जिल्ला विपद् उद्धार समितिमा सूचनाको व्यवस्थापनका लागि कार्यालयको निर्धारण ।

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति

- सार्वजनिक पूर्वाधारहरू (सडक, पुल, बिद्युत, आपूर्ति, सञ्चार) नष्ट ।
- आवास तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति अस्थायी रूपमा क्षति, बाल-वालिका, महिला, वृद्ध-वृद्धा तथा फरक क्षमता भएका (अपाङ्ग) मुख्य रूपमा प्रभावित हुने गरी मानिसहरू विस्थापन ।
- विद्यालयमा कक्षा कोठा, प्रहरी चौकी र स्वास्थ्य केन्द्र जस्ता उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरूमाथि परेको चाप ।
- सामुदायिक संस्थागत ठाउँहरूमा अस्थायी आवासमा बसेको समयमा सामुदायिक स्वास्थ्य सम्बन्धी प्रचलनहरूमा देखिएका चुनौती ।
- आवास सम्बन्धी सहयोग आवश्यक हुने गरी विस्थापित परिवारको सङ्ख्या ।

मानवीय सहयोगका मापदण्ड

- विपद्को लगत्तै उपकरणसहित खोजी तथा उद्धार (SAR= Search and Rescue) टोली खटाउने ।
- समन्वय बैठक र प्रतिवेदनका बारेमा जानकारी गराउने ।
- सबै सुविधाबाट एकदमै वञ्चित समूह/ जोखिममा रहेका व्यक्तिहरू लगायत) सबैलाई न्यायोचित रूपमा गरिएको उद्धार सामग्रीको वितरण तथा सहयोग सम्बन्धी गतिविधिको अनुगमन ।
- अवस्था हेरी (आवश्यकतामा आधारित रहेर) मिरा (MIRA = Multi Cluster Initial Rapid Assessment) टीम खटाउने ।
- पहिलो हप्तामा परिस्थितिको बारेमा दिनदिनै प्रतिवेदन पेस गर्ने र त्यसपछि हरेक दुई हप्तापछि ।
- शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापनको अनुगमन गर्ने तथा प्रतिवेदन गर्ने (फाराम सहितको) संयन्त्र ।
- २४ घण्टाभित्र समाचार माध्यमका लागि समाचार पठाउने र पहिलो हप्तामा हरेक दिन ।
- नियन्त्रण तथा मानवीय सहयोग सम्बन्धी मापदण्ड कायम गर्ने सांस्कृतिक, सामाजिक तथा आर्थिक रूपमा स्वीकार गर्न सकिने सामग्री-दातावाट सहयोग उपलब्ध गराउने (तीनिकायबाट प्रत्यक्ष वितरण होइन) ।
- प्रादेशिक विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सक्रिय पार्ने (अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र प्रतिवेदन) ।

क) कार्यालय / संस्थाको नामः जिल्ला प्रशासन कार्यालय

ठेगानाः धनकुटा न.पा ४ देवेवास धनकुटा

कार्यालय प्रमुखको नामः प्र.जि.अ. युवराज कटेल सम्पर्क नं. ९८५२०३७७७७

विपद सम्पर्क ब्यक्तिको नाम : ना.सु.रोशन राई सम्पर्क नं. ९८६२१९६७६६

ईमेल : daodhankuta@gmail.com

विपद प्रतिकार्यको क्षमता, पूर्वतयारी र आपतकालीन कार्ययोजना निम्न,

क्र.सं.	क्षमता	पूर्वतयारी	आपतकालिन कार्ययोजना
मानवीय,	२७ जना कर्मचारी	आवश्यकता अनुसार तत्काल जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बसी निर्णय गर्ने गरिएको ।	सुरक्षा निकायहरुलाई आवश्यकता अनुसार समन्वय गरी खोज तथा उद्दार कार्यमा खटाउने गरिएको ।
आर्थिक,	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोषमा कम्तिमा पाँच लाख रुपैया मौज्दात रहने गरेको ।	-	विपद् पीडित उद्धार र राहत सम्बन्धी (सातौं सशोधन) मापदण्ड, २०७७ बमोजिम राहत उपलब्ध गराउने ।
भौतिक	१, पेट्रोलचेन सो १ थान , २, पेट्रोल चेन ब्लेड ४ थान ३, फायर ग्यास ३ थान ४, साधारण हेलमेट २० गोटा ५, छालाको पञ्जा ३५ गोटा ६, गैती १८ गोटा ७, फरुवा १५ गोटा ८, झम्पल ७ गोटा		-

ख) कार्यालय नाम : श्री भीमदल गण

कार्यालय प्रमुखको नाम : प्र.से. निरज भण्डारी सम्पर्क नं. ९८५२८३१७३१

विपद सम्पर्क ब्याक्तिको नाम : सेनानी श्री नविन गुरुङ्ग सम्पर्क नं. ९८४१५९०३९३

इमेल: bn-bhimdal@nepalarmy.mil.np

विपद प्रतिकार्यको क्षमता, पूर्वतयारी र आपतकालीन कार्ययोजना

क्र.सं.	क्षमता	पूर्वतयारी	आपतकालिन कार्ययोजना
मानवीय,	१, तालिम प्राप्त व्यक्ति ३० जना २, खोज तथा उद्धारमा २० जना ३, शव व्यवस्थापनमा १० जना ४,Focal person २ जना	१, तालिम प्राप्त व्यक्ति ३० जना २, खोज तथा उद्धारमा २० जना ३, शव व्यवस्थापनमा १० जना ४,Focal person २ जना	१, जिल्लामा घट्ने जनुसकै विपद्को समयमा तुरुन्तै परिचालन हुन सक्ने ।
आर्थिक,	रकम विनियोजन नभएको		
भौतिक	१, पिक गोटा ३० २, सवेल गोटा ३० ३, टुल गोटा १०० ४, घन गोटा ५ ५, फरुवा ३० ६, डोरी १०० मि. ७, हार्नेक ५ ८, क्याराविना १० ९, Survivable kit गोटा २५ १०, Medical First Aid kit गोटा २० ११, लाईभ ज्याकेट गोटा १० १२, Water pump गोटा ३ १३, Recto Feflective गोटा २० १४, हेल्मेट गोटा ३०	१, पिक गोटा ३० २, सवेल गोटा ३० ३, टुल गोटा १०० ४, घन गोटा ५ ५, फरुवा ३० ६, डोरी १०० मि. ७, हार्नेक ५ ८, क्याराविना १० ९, Survivable kit गोटा २५ १०, Medical First Aid kit गोटा २० ११, लाईभ ज्याकेट गोटा १० १२, धबतभच उफउ गोटा ३ १३, Recto Feflective गोटा २० १४, हेल्मेट गोटा ३० १५, जेनेरेटर 3KVA गोटा २	१, छिटो र छरितो रुपमा स्रोत र साधन तथा जनशक्ति तुरुन्तै उपलब्ध गराउन सक्ने ।

	१५, जेनेरेटर 3KVA गोटा २ १६, २.५ टन टाटा ट्रक गोटा १ १७, जिप गोटा १ १८, टु मेन पाल गोटा ६० १९, त्रिपाल गोटा १०	१६, २.५ टन टाटा ट्रक गोटा १ १७, जिप गोटा १ १८, टु मेन पाल गोटा ६० १९, त्रिपाल गोटा १०	

ग) कार्यालय नाम: जिल्ला प्रहरी कार्यालय

कार्यालय प्रमुखको नाम : प्रहरी उपरीक्षक: लक्ष्मीराज अधिकारी **सम्पर्क नं.** ९८५२०३५५५५

इमेल : spdhankuta@gmail.com

विपद सम्पर्क ब्याक्तिको नाम : प्रहरी निरीक्षक मान प्रसाद श्रेष्ठ **सम्पर्क नं.** ९८५२०९०१९६

इमेल: dpodhankuta_admin@nepalpolice.gov.np

विपद प्रतिकार्यको क्षमता, पूर्वतयारी र आपतकालीन कार्ययोजना

क्र.सं.	क्षमता	पूर्वतयारी	आपतकालिन कार्ययोजना
मानवीय,	**१.जि.प्र.का धनकुटा:** प्र.नि.१, जु.प्र.अ.२, प्र.ह. ७, प्र.ज. २०, जम्मा ३० जना **२.ई.प्र.का. (क)**: २ वटा जु.प्र.अ.२, प्र.ह. ८, प्र.ज. १० जम्म २० जना **३.ई.प्र.का.(ख)**: २ वटा जु.प्र.अ २, प्र.ह.४, प्र.ज. ८ जम्मा १४ जना **४.प्र.चौ.**: १४ वटा प्र.ह.१४, प्र.ज. २८ जम्मा ४२ जना	१.जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति सँग निरन्तर समन्वय र छलफल गर्ने । २. जोखिम पूर्ण ठाँउहरुको पहिचान गर्ने । ३.नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल समेत सँग समन्वय गरी तत्काल परिचालन हुने गरी यस कार्यालयमा पूर्वतयारी हालतमा राख्ने । ४.विपद सम्बन्धी विद्यालय स्तर सचेतनामुलक कार्य गर्ने । ५.संचार माध्यम सँग समन्वय गरी जानकारी मूलक सूचना प्रवाह गर्ने ।	१. जिल्ला विपद ब्यबस्थापन समितिको आपतकालिन निर्णयअनुसार
आर्थिक,	१.नभएको		
भौतिक	१. पानीमा तैरने ज्याकेट २२ थान, आगो निभाउने फायर ग्यास २ थान, आगो निभाउने चट्टी ५ थान, हाते माईक ७ थान, हेल्मेट ५५थान, फरुवा ११ थान, स्ट्रेचर ६ थान, झमक्ल ४ थान, डोरी २ रोल, बेल्चा १५, गैती ७, बाल्टी ८, ठुलो आरा ३, ट्युवघ, बन्चरो४, आगो निभाउने फ्याफ्याटे १४, कोदालो ८ र अन्य विपद उद्दार सामाग्रीहरु ।	१.उद्दार सामाग्री तयारी अवस्थामा राखिएको । २.हेभी इक्यूमेन्ट , सडक विभाग र नगरपालिका, उद्योग कलकारखाना समन्वय गरी तत्काल परिचालन हुने गरी तयारी अवस्थामा राख्ने ।	
अन्य	१. अन्य सरोकारवाला निकाय तथा संघ संस्थाहरु संग समन्वय गर्न गरिएको ।	१.रेडक्रस सोसाइटी धनकुटाबाट विभिन्न संघ संस्था तथा जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति सँग समन्वय गरी तयार गरेको प्रकोप पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य व्यवस्थापन कार्ययोजना बमोजिम कार्य गर्ने । २.रेडक्रस तथा अन्य सरोकार संस्था वा निकाय सँग समम्वय गरी प्रहरी	

		कर्मचारीहरुलाई अनुशिक्षण कक्ष संचालन गर्ने । ३.सवै सरोकारवालाहरुसंग समन्वय गरि कृत्रिम घटना अभ्यास गर्ने ।	

१. जि.प्र.का.मा प्र नि.को कमाण्डमा १५ जना ई.प्र.का.स्तरमा ज.प्र.को कमाण्डमा ५/५ जना तथा प्र.चौ.स्तर सम्ममा विपद् उद्दार टोली समेत गठन गरी तयारी अवस्थामा राखिएको ।

२. विपद् उद्दारका प्राप्त आवाश्यक सामाग्रीहरु तयारी अवस्थामा राखिएको ।

३. विपद् उद्दार सम्बन्धी प्रहरी टोलीलाई सैद्धान्तिक अभ्यास दिलाईएको ।

४. पौडी खेल्न जान्ने प्रहरी कर्मचारीहरुलाई छनौट गरी समावेश गरिएको ।

५.व्यवस्थित रुपमा घाईतेको उद्दार,सुरक्षित स्थानमा स्तान्तरण तथा राहत सामाग्री वितरण गर्न सरोकारवाला पक्ष, स्थानिय राजनितीकर्मी, यूवाहरुसंग समन्वय र सहकार्य ।

घ) कार्यालय/संस्थाकोनाम :- सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालनं.६ गुल्म हे.क्वा.छिन्ताङ्ग धनकुटा ।

ठेगाना :- धनकुटा न.पा.-४ छारागाँउ

कार्यालयप्रमुखको नाम :- सशस्त्र प्रहरी नायव उपरीक्षक दिपक बहादुर बलामी

सम्पर्कनं.:-९८५२०७२२०८

विपद् सम्पर्कव्यक्तिको नाम :- सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक विश्वनाथ पोखे्रल

सम्पर्कनं.:-९८४९६३७०४६

ईमेल :- bishwapokharel0@gmail.com

विपद् प्रतिकार्य क्षमता, पूर्वतयारी र आपतकालिन कार्ययोजना

क्र.सं	क्षमता	पूर्वतयारी	आपतकालिन कार्ययोजना
मानवीय,	१. नं.६ गुल्ममा ३५ जना २. सु.वेश मुलघाटमा१०जना ३. जम्मा ४५ जनाको मानविय क्षमता	• खोज तथा उद्धार कार्य • आपतकालीन राहत • आपतकालीन स्वास्थ्य सेवा • आपतकालीन वसोवासको व्यवस्था • सुरक्षा व्यवस्था मिलाउने ।	१. जिल्ला विपद व्यबस्थापन समितिको आपतकालिन निर्णयअनुसार
आर्थिक	१.नभएको		
भौतिक	स.प्र.बल नेपालनं.६गुल्म हे.क्वा.छिन्ताङ्गधनकुटा १. Life Jacket -16 गोटा २. Fire Extinguisher 4.5 kg -2 गोटा ३. Hand Mike -3 गोटा ४. Helmet Mason (Plastic) -30 गोटा ५. Stretcher -2 गोटा ६. Whistle metal -2 गोटा ७. Spade -6 गोटा ८. Gall -1 गोटा ९. Metal box (36x20x15)"-1 गोटा		

		१०. Nylon Rope -30 गोटा ११. Shawel -8 गोटा १२. Bucket Metal -1 गोटा १३. Pick with handle -3 गोटा १४. Handy Hammar -3 गोटा १५. Adjustable wrench -1 गोटा १६. First Aid Box -4 गोटा १७. Crowbar -3 गोटा १८. Seat Harness -5 गोटा १९. Chest Harness -5 गोटा २०. Bold wire cutter -2 गोटा २१. Air Pump -1 गोटा २२. Axe -2 गोटा २३. Static Rope -100 मिटर २४. Dynamic Rope -100 मिटर २५. Bucket Metal -1 गोटा २६. Spade-6 गोटा २७. Pick with Handle-2 गोटा २८. Hand shaw small-2 गोटा २९. Galen 20 ltr-10 गोटा ३०. Handy hammar-3 गोटा ३१. Big Hammar-3 गोटा ३२. Khurpa-2 गोटा ३३. Tube-3 गोटा ३४. Big Shaw-3 गोटा ३५. Throw bag -2 गोटा ३६. Ladder -1 गोटा ३७. Fire Suit -5 गोटा ३८. Fire Gloves -5 गोटा ३९. Fire Helmet -10 गोटा ४०. Jet Shooter (water) - 4 गोटा ४१. Carabineer -5 गोटा ४२. Chipping Hammar -1 गोटा ४३. Life Jacket -16 गोटा ४४. Fire Extinguisher 4.5 kg -2 गोटा ४५. Hand Mike -3 गोटा ४६. Helmet Mason (Plastic) -30 गोटा ४७. Stretcher -2 गोटा ४८. Whistle metal -2 गोटा ४९. Spade -6 गोटा ५०. Gall -1 गोटा ५१. Metal box (36x20x15)"-1 गोटा ५२. Nylon Rope -30 गोटा ५३. Shovel -8 गोटा ५४. Bucket Metal -1 गोटा ५५. Pick with handle -3 गोटा ५६. Handy Hammar -3 गोटा ५७. Adjustable wrench -1 गोटा		

५८. First Aid Box -4 गोटा
५९. Crowbar -3 गोटा
६०. Seat Harness -5 गोटा
६१. Chest Harness -5 गोटा
६२. Bold wire cutter -2 गोटा
६३. Air Pump -1 गोटा
६४. Axe -2 गोटा
६५. Static Rope -100 मिटर
६६. Dynamic Rope -100 मिटर
६७. Bucket Metal -1 गोटा
६८. Spade-6 गोटा
६९. Pick with Handle-2 गोटा
७०. Hand shaw small-2 गोटा
७१. Galen 20 ltr-10 गोटा
७२. Handy hammar-3 गोटा
७३. Big Hammar-3 गोटा
७४. Khurpa-2 गोटा
७५. Tube-3 गोटा
७६. Big Shaw-3 गोटा
७७. Throw bag -2 गोटा
७८. Ladder -1 गोटा
७९. Fire Suit -5 गोटा
८०. Fire Gloves -5 गोटा
८१. Fire Helmet -10 गोटा
८२. Jet Shooter (water) - 4 गोटा
८३. Carabineer -5 गोटा
८४. Chipping Hammar -ज्ञ गोटा

स.प्र.बल नेपाल सुरक्षा वेश मुलघाट धनकुटा

८५. Chain Saw-3 गोटा
८६. Crowbar -1 गोटा
८७. Axe Rubber Hendle -2 गोटा
८८. Hammar -2 गोटा
८९. Gloves -22 गोटा
९०. Helmet(Plastic) -17 गोटा
९१. First Aid Kits -1 गोटा
९२. Bolt Cutter -1 गोटा
९३. Life Jacket -40 गोटा
९४. Rescue Throw Bag -10 गोटा
९५. Paddle -7 गोटा
९६. Safety Helmet -25 गोटा
९७. Hand Pump -1 गोटा
९८. Dry Bag -1 गोटा
९९. Stretcher -1 गोटा
१००. Tube -1 गोटा
१०१. Dynamic Rope -100 मिटर
१०२. Static Rop -100 मिटर
१०३. Seat Harness -3 गोटा

	१०४. Chest Harness -2 गोटा		
	१०५. Carabineers -5 गोटा		
	१०६. Figure 8 Carabineer -2 गोटा		
	१०७. Jammer -2 गोटा		
	१०८. Gal -3 गोटा		
	१०९. Shovel -10 गोटा		
	११०. Foruwa -10 गोटा+४		
	Fire Extinguisher -2 गोटा		
	१११. Chain Saw-3गोटा(electic) 1, petrol 2		
	११२. Crowbar -1 गोटा		
	११३. Axe Rubber Hendle -2 गोटा		
	११४. Hammar -2 गोटा		
	११५. Gloves -22 गोटा		
	११६. Helmet(Plastic) (ज्ञठगोटा		
	११७. First Aid Kits -1गोटा		
	११८. Bolt Cutter -1 गोटा		
	११९. Life Jacket -40 गोटा		
	१२०. Rescue Throw Bag -10 गोटा		
	१२१. Paddle -7 गोटा		
	१२२. Safety Helmet -25गोटा		
	१२३. Hand Pump -1 गोटा		
	१२४. Dry Bag -1 गोटा		
	१२५. Stretcher -1 गोटा		
	१२६. Tube -2 गोटा		
	१२७. Dynamic Rope -100 मिटर		
	१२८. Static Rop -100 मिटर		
	१२९. Seat Harness -3 गोटा		
	१३०. Chest Harness -2गोटा		
	१३१. Carabineers -5 गोटा		
	१३२. Figure 8 Carabineer -2 गोटा		
	१३३. Jammer -2 गोटा		
	१३४. Gal -3 गोटा		
	१३५. Shovel -10 गोटा		
	१३६. Foruwa -10 गोटा		
	Fire Extinguisher -2 गोटा		
	१३७. Sliding/ adder-1गोटा		
	१३८. Reciprocahing saw-1 गोटा		
	१३९. Generator-1गोटा		
	१४०. Dead brdy bag-4 गोटा		
	१४१. Gas mask-4 गोटा		

अन्य	१. अन्य सरोकारवाला निकाय तथा संघ संस्थाहरु संग समन्वय गर्ने गरिएको ।	➢ विपद जोखिम न्युनीकरणको लागि जनस्तरमा जनचेतना अभिवृद्धि गराउन चेनतामुलक कक्षा तथा डेमोस्ट्रेसन कार्यक्रम संचालन गरि सहयोग गर्न सकिने। ➢ स्थानीय निकाय तथा सरोकारवाला संग सहकार्य गरी विभिन्न विपद् उद्धार सम्बन्धी अभ्यास तालिम संचालन।	

ङ) कार्यालय नामः धनकुटा नगरपालिका

ठेगाना : धनकुटा

संस्थाको प्रमुख/अध्यक्षको नाम : चिन्तन तामाङ्ग सम्पर्क नं. ९८५२०७०९९९

इमेलः mundkt@gmail.com

कार्यालय प्रमुखको नाम : रामबहादुर थापा सम्पर्क नं. ९८५२०३९१११

इमेल : ramthapa2024@gmail.com

विपद सम्पर्क ब्याक्तिको नाम : उपेन्द्र खनाल सम्पर्क नं. ९८५२०५०५०४

इमेलः mkhanalupendra81@gmail.com

विपद प्रतिकार्यको क्षमता, पूर्वतयारी र आपतकालीन कार्ययोजना

क.सं.	क्षमता	पूर्वतयारी	आपतकालिन कार्ययोजना
मानवीय,	१ नगर प्रहरी १० २, प्राविधिक १०		१, रेस्क्यु २, सेल्टर ३, अस्थाई बासस्थान
आर्थिक,	१, विपद् व्यवस्थापन कोष १० लाख		१, राहत २, पुनर्लाभ ३, पुनर्थापना
भौतिक	१, ट्याक्टर ३ २, दमकल २ ३, एम्बुलेन्स २		१, ढुवानी २, आगलागि नियन्त्रण ३, विरामी ओसार प्रसार
अन्य	१, झम्पल ५ २, गैती ५ ३, बेल्चा १५		१. २. ३.

च) स्थानीय तहको नाम: साँगुरीगढी गाउँपालिका, गाउँपालिकाको कार्यालय

स्थानीयतहको ठेगाना : भेडेटार, धनकुटा

पालिकाको प्रमुख/अध्यक्षको नाम : जितेन्द्र राई **सम्पर्क नं.** ९८५२०६१९०१

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको नाम : मनोज कुमार ठाकुर **सम्पर्क नं.** ९८५२०६१९४०

विपद सम्पर्क ब्यात्तिको नाम : प्रज्वल पोखरेल **सम्पर्क नं.** ९८६२०७९२०१

इमेल: prajwalpokharel12011@gmail.com

विपदको क्षमता, पूर्वतयारी र आपतकालीन कार्ययोजना

क्र.सं.	क्षमता	पूर्वतयारी	आपतकालिन कार्ययोजना
मानवीय,	१, कर्मचारी २, स्वास्थ्यकर्मी		१, स्वास्थ्यकर्मीहरुको व्यवस्था २, Rapid Respond Team परिचालन
आर्थिक,	१, विपद् व्यवस्थापन कोष		१, विपद् व्यवस्थापन कोष परिचालन
भौतिक	१, विद्यालय २, स्वास्थ्य कार्यालयहरु		१,विद्यालयभवनहरु प्रयागगर्न सकिने
अन्य	१, खाद्य सामग्रीवितरण		

छ) नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखा धनकुटाः-

क्र.सं.	क्षमता	पूर्वतयारी	आपतकालिन कार्ययोजना
मानवीय,	१, पदाधिकारी सदस्य : १९ २.कर्मचारी ५ जना ३.प्राथमिक उपचारक १० जना ४. CADRE: १० जना ५.IRA: ५ जना ६.NDRT-२ जना	आवश्यक तालिम प्राप्त टिमहरु तयारी अबस्थामा	१, IRA टिम तयार २, Rapid Respond Team परिचालन
आर्थिक,	१, १ लाख	१ लाख	
भौतिक	१, एम्बुलेन्स २ थान, मोटरसाइकल ४ थान, २, खोज तथा उद्धार सामाग्री १ सेट ३. जेनेरेटर १, भऱ्याङ ३, ड्रिल मेशिन १, चेनपुल्ली १, चेन शो १		

नेपाल रेडक्रस सोसाइटी धनकुटामा १५(पन्ध्र)जना IRA CADRE, प्राथमिक उपचार तालिम प्राप्त व्यक्तिहरुको टोली रहेको ।

स्थानीय तहमा रहेका साधनहरु

क) धनकुटा न.पा.को साधनको अवस्था

क.स	साधनहरुको नाम	संख्या	अवस्था	आपतकालीन अवस्थामा प्रयोग हुन सक्ने अवस्था
१	चार पाङ्ग्रे गाडी	३	राम्रो	प्रयोग हुन सक्ने
२	एम्बुलेन्स	२	राम्रो	प्रयोग हुन सक्ने
३	दमकल	२	राम्रो	प्रयोग हुन सक्ने
४	कम्प्युटर	१	राम्रो	प्रयोग हुन सक्ने
५	ट्राक्टर	३	राम्रो	प्रयोग हुन सक्ने
६	मोटरसाईकल	३०	राम्रो	प्रयोग हुन सक्ने

ख) महालक्ष्मी न.पा.को साधनको अवस्था

क.स	साधनहरुको नाम	संख्या	अवस्था	आपतकालीन अवस्थामा प्रयोग हुन सक्ने अवस्था
१	चार पाङ्ग्रे गाडी	१	राम्रो	प्रयोग हुन सक्ने
२	एम्बूलेन्स	१	राम्रो	प्रयोग हुन सक्ने
३	डोजर	१	राम्रो	प्रयोग हुन सक्ने
४	ट्राक्टर	१	राम्रो	प्रयोग हुन सक्ने
५	मोटरसाईकल	३०	राम्रो	प्रयोग हुन सक्ने

ग) पाखीबास न.पा.को साधनको अवस्था

क.स	साधनहरुको नाम	संख्या	अवस्था	आपतकालिन अवस्थामा प्रयोग हुन सक्ने अवस्था
१	भ्याकुलेटर	१	राम्रो	प्रयोग हुन सक्ने
२	टिफर	१	राम्रो	प्रयोग हुन सक्ने
३	गाडी	२	राम्रो	प्रयोग हुन सक्ने

घ) सहिदभूमि गा.पा.को साधनको अवस्था

क.स	साधनहरुको नाम	संख्या	अवस्था	आपतकालिन अवस्थामा प्रयोग हुन सक्ने अवस्था
१	डोजर	१	राम्रो	प्रयोग हुन सक्ने
२	ट्राक्टर	१	राम्रो	प्रयोग हुन सक्ने

ङ) चौविसे गा.पा.को साधनको अवस्था

क.स	साधनहरुको नाम	संख्या	अवस्था	आपतकालिन अवस्थामा प्रयोग हुन सक्ने अवस्था
१	व्याक लोडर	१	राम्रो	प्रयोगमा आउने
२	जीप	१	राम्रो	प्रयोगमा आउने
३	ट्याक्टर	१	राम्रो	प्रयोगमा आउने
४	मोटरसाइकल	१३	राम्रो	प्रयोगमा आउने

च) साँगुरीगढी गा.पा.को साधनको अवस्था

क्र.स	साधनहरुको नाम	संख्या	अवस्था	आपतकालिन अवस्थामा प्रयोग हुन सक्ने अवस्था
१	चार पाङ्ग्रे गाडी	१	राम्रो	प्रयोगमा आउने
२	एम्बुलेन्स	१	राम्रो	प्रयोगमा आउने
३	ट्याक्टर	१	राम्रो	प्रयोगमा आउने
४	मोटरसाईकल	२०	राम्रो	प्रयोगमा आउने

च) छथरजोरपाटी गा.पा.को साधनको अवस्था

क्र.स	साधनहरुको नाम	संख्या	अवस्था	आपतकालिन अवस्थामा प्रयोग हुन सक्ने अवस्था
१	चार पाङ्ग्रे गाडी	१	राम्रो	प्रयोगमा आउने
२	ब्याक लोडर	१	राम्रो	प्रयोगमा आउने
३	ट्याक्टर	१	राम्रो	प्रयोगमा आउने
४	मोटरसाईकल	२३	राम्रो	प्रयोगमा आउने

आपतकालीन कार्ययोजना

क सं.	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगीनिकाय	समयावधि
१	आपतकालीन समन्वय बैठक तथा कार्ययोजना निर्माण	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	तुरुन्तै
२	सुरक्षित स्थानको पहिचान र सामाग्री व्यवस्थापन	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	२४ घण्टा
३	समन्वय गरी जनशक्ति परिचालन	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	२४ घण्टा
४	क्षतीग्रस्त स्थानको पहिचान र क्षतिको तथ्याङ्क संकलन	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
५	दक्ष जनशक्तिलाई क्षतिग्रस्त स्थानमा पठाई खोज तथा उद्धार गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
६	कार्यमुल्याङ्कनको आधारमा थपघट गरि टोली परिचालन,आवश्यकतको पहिचान गरि सर्वेक्षण समन्वय,सूचना तथा पूर्व चेतावनी प्रणली क्षेत्रसंग समन्वय गरी उद्धार कार्यलाई निरन्तरता दिने ।	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
७	विषयगत क्षेत्रले घटनाको वस्तुगत विवरण तयार गरी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिमा प्रस्तुत गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
८	खोज तथा उद्धारका सामाग्रीहरुका ढुवानी सुविधाका लागी यातायातको प्रबन्ध गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
९	उद्धार गरिएका घाईतेहरुलाई अस्पताल पठाउने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
१०	आवश्यकता अनुसार दक्ष जनशक्ति थपघट गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
११	गरिएका हरेक कामहरुको विवरण माथिल्लो निकायमा अध्यावधि गराउने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर

पूर्व तयारी कार्य योजना

क.सं.	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी	समय
१	बैठक	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	बार्षिक ८ पटक
२	दक्ष जनशक्ति उत्पादन	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	बार्षिक १ पटक
३	उत्पादित जनशक्तिलाई पुर्नताजगी गराउने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	आवाश्यकता अनुसार
४	रेडियोहरुमा विपद तथा महामारी सम्बन्धी जिङगल प्रशारण र मोवाइलमा एस.एम.एस.	रेडियो र टेलिकम	सरोकारवाला	निरन्तर
५	जेनेरेटर तथा सोलार प्यानल जस्ता	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	आवश्यकता अनुसार

	विधुतिय उपकरण खरिद तथा मौज्दात			
६	खोज तथा उद्धार सामग्रीहरु आवश्यक मात्रामा थप गर्ने	सबै स्थानीय तहहरु	सरोकारवाला	आवश्यकता अनुसार
७	विपद्मा तथा महामारीमा उद्धारका लागी परिचालन हुने उद्धारकर्मीको चयन गरी कार्यदल गठन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	नेपाल प्रहरी ,शसस्त्र प्रहरी,नेपाली सेना	आवश्यकता अनुसार
८	खोज तथा उद्धार सम्बन्धि कार्यको लागी अनुगमन टोली गठन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
९	दक्ष जनशक्ति उत्पादन तथा अध्यावधि	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	
१०	आवश्यक सामग्री भण्डारण तथा रेखदेख	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	बार्षिक १० पटक

नोट : प्र.जि.अ. संग समन्वय गरी व्यवस्थापन गर्ने ।

जिल्ला भरिका सरकारी निकायको विवरण

१. जिल्ला समन्वय समिति धनकुटाको मानव तथा स्रोत साधन

सम्पर्क व्यक्ति : सफल पोर्तेल (जिल्ला समन्वय अधिकारी)

क्र.स	मानव स्रोत	संख्या	भौतिक विवरण	सवारी साधन	कैफियत
१	पदाधिकारी सदस्य	८	जग्गा र भवन १२ वटा	२ वटा गाडी	
२	कर्मचारी	११	भवन सानो र ठूलो	मोटर साईकल ९	

(२) पाखीबास नगरपालिका

क्र.सं.	कार्यालयका नाम	मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति फोन	संस्थामारहेको क्षमता	विपद् पश्चातात गर्न सकिने सहयोग	विपद् पूर्व गर्न सकिने सहयोग	क्षमता विकासका लागी थप आवाश्यक
१	नगरपालिकाको कार्यालय	ज्ञान बहादुर गुरुङ ९८५२०५३६१५	विपद् व्यवस्थापनको लागी बजेट बिनियोजन भएको अन्य श्रोत नभएको	उद्धार कार्य आर्थिक तथा भौतिक	जनचेतना फैलाउने, तालिमको व्यवस्था	उद्धारकार्यको लागी तालिम प्राप्त व्यक्ति,उद्धारकार्यका लागि चाहिने सामानहरुको भण्डारण
२	ईलाका वन कार्यालय	पाखीबास ३	ललित कुमार यादव ९८००५२४२६४	उद्धार कार्य	जनचेतना फैलाउन	उद्धारकार्यको लागी चाहिने समानहरु तथा दक्ष जनशक्ति
३	कृषि अनुसन्धान केन्द्र पाखीबास	पाखीबास ३	अम्बर बहादुर पुन ९८०२७२६५८१	उद्धार कार्य	जनचेतना फैलाउन	उद्धारकार्यको लागी चाहिने समानहरु तथा दक्ष जनशक्ति

(३) महालक्ष्मी नगर पालिका

क्र.सं.	कार्यालयका नाम	ठेगाना	मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति
१	महालक्ष्मी न.पा. कार्यालय	महालक्ष्मी न.पा. ७	
२	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र जीतपुर	महालक्ष्मी न.पा. ७	
३	प्रहरी चौकी जितपुर	महालक्ष्मी न.पा. ७	
४	कृषी, भेटेनरी	महालक्ष्मी न.पा. ७	

५	चानुवा रेन्ज पोष्ट जितपुर	महालक्ष्मी न.पा. ७	
६	इलाका हुलाक कार्यालय	महालक्ष्मी न.पा. ७	
७	राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक जितपुर	महालक्ष्मी न.पा. ७	
८	वडा कार्यालयहरु	महालक्ष्मी न.पा. १ देखि १० सम्म	

(४) छथरजोरपाटी गाउँ पालिका

क्र.सं.	कार्यालयका नाम	ठेगाना	मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति
१	छथर जोरपाटी गाउँ पालिकाको कार्यालय	वडा नं. २ जोरपाटी	अध्यक्ष छत्र बहादुर लिम्बु
२	१ नं. वडा कार्यालय	वडा नं. १ हात्तिखर्क	वडाअध्यक्ष पुखमान आले
३	२ नं. वडा कार्यालय	वडा नं. २ जोरपाटी	वडाअध्यक्ष कृष्ण कुमार मगर
४	३ नं. वडा कार्यालय	वडा नं. ३ तांखुवा	वडाअध्यक्ष ज्ञान बहादुर लिम्बु
५	४. नं. वडा कार्यालय	वडा नं. ४ तेलिया	वडाअध्यक्ष टेक बहादुर तामाङ्ग
६	५.नं. वडा कार्यालय	वडा नं. ५ परेवादिन	वडाअध्यक्ष सुरेन्द्र कुमार लिम्बु
७	६. नं. वडा कार्यालय	वडा नं. ६ सिधुवा	वडाअध्यक्ष दिल बहादुर थापा
८	हात्तिखर्क स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. १ हात्तिखर्क	
९	सिधुवा स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. ६ सिधुवा	
१०	चुलाचुली स्वास्थ्य चौकी	वडा नं.३ चुलाचुली	
११	तेलिया स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. ४ तेलिया	
१२	सिधुवा स्वास्थ्य चौकी	वडा नं.६ सिधुवा	

(५) साँगुरीगढी गाउँपालिका

क्र. सं.	कार्यालयका नाम	ठेगाना	मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति फोन	क्षमता र श्रोत	विपद पूर्व गर्न सकिने	विपद पश्च्यात गर्न सकिने
१	साँगुरीगढी गा.पा.	साँगुरीगढी ६	९८५२०६१९०१ ९८१९०१५३२४	सरकारी गाडी, मोटरसाइकल	जनचेतना शिक्षा	आर्थिक सहयोग
२	वडा कार्यालयहरु	साँगुरीगढी १-१०	वडा अध्यक्षहरु	मोटरसाइकल	जनचेतना शिक्षा	आर्थिक सहयोग
३.	इलाका प्रहरी का. र प्रहरी चौकीहरु	भेडेटार, ओखे र डाँडाँवजार	प्रमुखहरु	जनशक्ती,गाडी, उद्धार सामग्रीहरु	जनचेतना शिक्षा	जनशक्ति तथा औजार परिचालन
४	पशु सेवा केन्द्र		कपिलदेव यादव			जनचेतना
५	कृषी सेवा केन्द्र		रत्न मगर			जनचेतना
६	अतिरित्त हुलाक	साँगुरीगढी १	धनशेर राई	२		जनचेतना

(६) चौविसे गाउँपालिका

क्र.सं.	कार्यालयका नाम	ठेगाना	मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति फोन	क्षमता र श्रोत	विपद पूर्व गर्न सकिने	विपद पश्च्यात गर्न सकिने
१	चौविसे गा.पा. को कार्यालय	राजारानी बजार	राज कुमार चेम्जोङ (९८४७२२४६५९)	गाडी, मो.सा. आदि	जनचेतना, कृतिम अभ्यास, समन्वय	उद्धार तथा राहत
२	१ नं. वडा कार्यालय	६ नं. बुधबारे बजार	दिपक कुमार श्रेष्ठ (९८५२०६१११५)			
३.	२ नं. वडा कार्यालय	शुक्रबारे बजार,मुढेवास	एनोज तुम्सा (९८४२२०७४७२)			
४	३ नं. वडा कार्यालय	गढीगाँउ,कुरुले	मदन तुम्सा (९८५२०७१०९३)			
५	४ नं. वडा कार्यालय	मानेडाँडा, कुरुले	लोकेन्द्र मगर (९८११३२८८०९			
६	५ नं. वडा कार्यालय	बोधे	ताराविर यावा (९८४१७९६१९७)			
७	६ नं. वडा कार्यालय	राजारानी बजार	आषिश लिम्बू (९८१७३३२६६४)			
८	७ नं. वडा कार्यालय	मौनाबुधुक बजार	रुद्र प्रसाद चेम्जाङ (९८४२०७१४९३)			
९	८नं. वडा कार्यालय	सोक्रोपा	धन बहादुर लिम्बु (९८६६७९७९३३)			
१०	इलाका प्रशाशन कार्यालय	राजारानी	(९८५१२०७८८)			
११	इलाका हुलाक कार्यालय	राजारानी				
१२	ईलाका हुलाका कार्यालय	मुढेवास				
१३	अत्तिरिक्त हुलाका कार्यालय	कुरुले तेनुपा				
१४	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय	बुधुक				
१५	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय	६ नं. बुधबारे				

(७) शहिदभूमी गाउँपालिका

क्र. सं.	कार्यालयका नाम	ठेगाना	मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति फोन	क्षमता र श्रोत	विपद पूर्व गर्न सकिने	विपद पश्च्यात गर्न सकिने
१	आयूर्वेदिक औषधालय	शहिदभूमि ३	संजय कुमार प्रजापती	४	जनचेतना	प्राथमिक उपचार
२	पशुसेवा	पिप्ले	नगेन्द्र पौडेल	२	,,	,,
३.	कृषि सेवा	पिप्ले	दिनेन्द्र राई	३	,,	,,
४	ईलाका हुलाक कार्यालय	सहिदभूमि ६	धनशेर राई	२	,,	,,
५	१ नं. वडा कार्यालय	सहिदभूमि १	रमेश राई ९८४२२२०६६१		,,	,,
६	२ नं. वडा कार्यालय	सहिदभूमि २	सोम मगर	५		

			९८६३७८२३७८			
७	३ नं. वडा कार्यालय	सहिदभूमि ३	होमनाथ राई ९८०७००६१६१	३		
८	४ नं. वडा कार्यालय	सहिदभूमि ४	भिम बहादुर राई ९८४२०७०८५७	५	"	"
९	५ नं. वडा कार्यालय	सहिदभूमि ५	सन्तोष राई ९८६२२८११९२	३	"	"
१०	६ नं. वडा कार्यालय	सहिदभूमि ६	हेम कुमार राई ९८५२०८०१०६	४		
११	७ नं. वडा कार्यालय	सहिदभूमि ७	बम बहादुर राई ९८५२०६११५१	३		
१२	गाउँ कार्यपालिकको कार्यालय	पिप्ले	मनोज राई ९८५२०८०७०८	१८		

जिल्लामा रहेका गैह्र सरकारी निकायको विवरण

(१) महालक्ष्मी नगर पालिका

क्र.सं.	कार्यालयका नाम	ठेगाना	कार्य क्षेत्र
१	रिकोड नेपाल	महालक्ष्मी न.पा. १	महालक्ष्मी न.पा. १
२	श्री लालीगुराँस महिला समूह	महालक्ष्मी न.पा. १	महालक्ष्मी न.पा. १
३	श्री जनज्योती प्रगतिशिल कृषक समूह	महालक्ष्मी न.पा. १	महालक्ष्मी न.पा. १
४	पञ्चकन्या महिला समुह	महालक्ष्मी न.पा. १	महालक्ष्मी न.पा. १
५	महिला समूह	महालक्ष्मी न.पा. १	महालक्ष्मी न.पा. १
६	सिंहदेवी असल शासन क्लव	मारेककटहरे	मारेककटहरे
७	कालिका म.स.	"	"
८	जनज्योती म.स.	"	"
९	लालीगुरास म.स.	"	"
१०	सगरमाथा म.स.	"	"
११	कृषक गाई समूह	"	"
१२	महिला समूह	"	"
१३	नव सिर्जनंशिल समूह	"	"
१४	नवप्रतिभा समूह	"	"
१५	फेण्डस असल शासन क्लव	"	"
१६	धर्मदेवी कृषक समूह	"	"
१७	सिंहदेवी महिला समुह	डाँडागाँउ	डाँडागाँउ
१८	सगरमाथा कृषक समूह	"	"
१९	आइतवारे पुरुष समूह	"	"
२०	मकालु महिला समूह	"	"
२१	धर्मदेवी पुरुष समूह	"	"
२२	जलेस्वरी महिला समूह	"	"
२३	पाथीभरा महिला समूह	"	"
२४	पशुपती पुरुष समूह	"	"
२५	सरस्वती महिला समूह	"	"
२६	पञ्चकन्या महिला समूह	"	"
२७	जलकन्या महिला समूह	"	"
२८	नव शिर्जनशिल	"	"
२९	जाल्पादेवी महिला समूह	"	"

३०	जनचेतना पुरुष समूह	„	„
३१	जनकल्याण पुरुष समूह	„	„
३२	ग्रामिण जाग्रती पुरुष समूह	„	„
३३	महिला सक्रिय सामुदायिक समूह	„	„
३४	पारीजात महिला समूह	„	„
३५	थामडाँडा पूरुष समूह (१)	„	„
३६	थामडाँडा पूरुष समूह (२)	„	„
३७	जगृती समूह	चानुवा	चानुवा,
३८	जलेश्वरी सिचाई समूह	„	„
३९	परिश्रमी महिला केन्द्र	„	„
४०	प्रगतिशिल कृषक महिला समूह	„	„
४१	जनजागरण महिला समूह	„	„
४२	समावेशी महिला समूह	„	„
४३	राम सल्लेरी महिला समूह	„	„
४४	लालीगुराँस महिला समूह	„	„
४५	सिद्धेश्वरी महिला समूह	„	„
४६	लालीगुराँस महिला समूह	„	„
४७	एकता महिला समूह	„	„
४८	श्री भगवती महिला समूह (क)	„	„
४९	भगवती महिला समूह (ख)	„	„
५०	दलित उत्थान समूह	„	„
५१	दुर्गेश्वरी महिला केन्द्र	„	„
५२	जललाथ समूह	लेगुवा	लेगुवा
५३	ब्रम्हा विष्णु महेश्वर समूह	„	„
५४	नव दुर्गा समूह	„	„
५५	महामाया देवी समूह	„	„
५६	लक्ष्मी महिला समूह	„	„
५७	जनता समाज सामुदायिक संस्था	„	„
५८	सामाजिक कल्याण सा.स.	„	„
५९	रुपादेवी कल्याण सा.स.	„	„
६०	कुशुमवोटे सा.स.	„	„
६१	श्रमजिवी कृषक समूह	„	„
६२	जाल्पादेवी कृषक समूह	„	„
६३	सयपत्री समूह	„	„
६४	दिव्यज्योती समूह	„	„
६५	पञ्चकन्या समूह	„	„
६६	श्री सिंहदेवी समूह	„	„
६७	सघन कृषक समूह	जीतपुर	जीतपुर
६८	गोपाल कृषक समूह	„	„
७०	सरस्वती महिला समूह	„	„
७१	गोलवजार महिला समूह	„	„
७२	मखमली महिला समूह	„	„
७३	ध्रुवज्योती महिला समूह	„	„
७४	प्रगतीशिल महिला समूह	„	„
७५	भिमसेन सा.स.	„	„
७६	आइतवारे सा.स.	„	„
७७	गौरी शंकर सा.स.	„	„
७८	अन्नपूर्ण विउ सा.स.	„	„
७९	डाँफे सा.स.	„	„

८०	बुढासुब्बा सा.स.	,,	,,
८१	सृजना सा.स.	,,	,,
८२	जय सन्तोषी	,,	,,
८३	सिंहदेवी सा.स.	,,	,,
८४	यलम्वर महिला सा.स.	,,	,,
८५	सृजनशिल सा.स.	,,	,,
८६	जलकन्या सा.स.	,,	,,
८७	कालिका सा.स.	,,	,,
८८	नवयुग सा.स.	,,	,,
८९	रामकला सा.स.	,,	,,
९०	सूर्यमूखी सा.स.	,,	,,
९१	जनसरोकार सा.स. (क)	,,	,,
९२	जनसरोकार सा.स. (ख)	,,	,,
९३	कालीका देवी तरकारी समूह	मूर्तिढुङ्गा	मूर्तिढुङ्गा
९४	नयाप्रविधि कृषक समूह	,,	,,
९५	सयपत्री सा.स.	,,	,,
९६	जलकन्या महिला समूह	,,	,,
९७	सिंहदेवी महिला समूह	,,	,,
९८	निगाले काजीमसी सिंहदेवी समूह	,,	,,
९९	जाल्पादेवी स्वावलम्वी क. समूह	,,	,,
१००	कन्चन महिला समूह	डाँडागाँउ	डाँडागाँउ
१०१	सामुदायिक विकास मञ्च	नगर पालिका	न.पा.भरी

(१) गैह् सरकारी निकायको विवरण चौविसे गाउँपालिका

क्र.सं.	कार्यालयका नाम	ठेगाना	मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति फोन	कार्य क्षेत्र	संस्थाको बिषयगत क्षेत्र तथा क्षमता वा स्रोत	विपद् पशतायात गर्न सकिने सहयोग	विपद् पूर्व गर्न सकिने सहयोग
१	रारा समाज सेवा संघ राजारानी	राजारानी	टेकरत्न चेम्जोङ्ग ९८२११०००४	चौविसे गा.पा. ६	खेलकुद यूवा परिचालन	उद्धार कार्य	यूवा वर्गमा विपद् आईपर्दा उद्धार कार्यका लागी सक्षम क्षमता विकास
२	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी उपशाखा	राजारानी	दिपेन्द्र कुमार थापा ९८४२०७०९२७	चौविसे गा.पा. ६	विपद् व्यवस्थापन जि.शा धनकुटा	विपद्‌बाट पिडित पक्षको उद्धार कार्य तथा राहत सामाग्री वितरण	चेतना मुलक कार्यक्रम संचालन
३	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी उपशाखा	वसन्तटार	चेतन आचार्य ९८५२०५०६२४	चौविसे गा.पा. ८	विपद् व्यवस्थापन जि.शा धनकुटा	विपद्‌बाट पिडित पक्षको उद्धार कार्य तथा राहत सामाग्री वितरण	

(२) साँगुरीगढी गाउँपालिका

क्र.सं	कार्यालयका नाम	ठेगाना	मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति फोन	कार्य क्षेत्र
१	महिला आमा समूह	सागुरीगढी ३	तुलसा सुब्बा	खुवाफोक
२	आकास	सागुरीगढी ५	त्रिलोचन घिमिरे	डाडावजार
३	भेडेटार आमा समूह	सागुरीगढी ६	सिता श्रेष्ठ	भेडेटार
४	पाथिभरा क्लव	सागुरीगढी ६	कौशल राई	भेडेटार
५	नाम्जे पर्यटन तथा पूर्वधार विकास संस्था	सागुरीगढी ६	दल वहादुर मगर	भेडेटार
६	विकास प्रयासका लागि मशिला	सागुरीगढी ६	गंगा माया आहाले	भेडेटार
७	विद्यालय, समुदाय सिचाई खानेपानी, नाम्जे	सागुरीगढी ६	गुञ्जमान मगर	भेडेटार
८	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी उपशाखा खुवाफोक	बडा नं. ३	मैनराज राई	खुवाफोक
९	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी उपशाखा डाडावजार	बडा नं. ५	भिमशंकर काप्ले	डाडावजार
१०	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी उपशाखा बुढीमोरङ	बडा नं. २	दल बहादुर लिम्बु	बुढीमोरङ
११	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी उपशाखा महाभारत	बडा नं. ८	सूर्य मगर	महाभारत
१२	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी उपशाखा आहाले	बडा नं. ९	मोहन राई	आहाले

(३) शहिदभूमी गाउँपालिका

क्र.सं.	कार्यालयका नाम	ठेगाना	मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति फोन	कार्य क्षेत्र
१	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी उपशाखा छिन्ताङ	सहिदभूमी २	भरतलाल राई	
२	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी उपशाखा खोकु	वडा नं. ४	मित्र राई	

(४) छथर जोरपाटी गाउँपालिका

क्र.सं.	कार्यालयका नाम	ठेगाना	मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति फोन	कार्य क्षेत्र
१	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी सिधुवा उपशाखा	वडा नं ६	सभापति निल बहादुर थापा	
२	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी तेलिया उपशाखा	वडा नं ४	सभापति राम बहादुर अधिकारी	
३	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी तांखुवा उपशाखा	वडा नं ३, ५	सभापति शारदा प्रसाद दाहाल	
४	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ छथरजोरपाटी			
५	सिंहदेवी यूथ क्लव	छथर जोरपाटी ६	अध्यक्ष दिनेश खड्का	
६	चुलाचुली यूवा क्लब	छथर जोरपाटी ३,५		
	काजीमान समाज	छथर जोरपाटी ३,४		
७	संगित सामाज	छथर जोरपाटी ३,४		

५) धनकुटा नगरपालिका

क्र.सं.	कार्यालयका नाम	ठेगाना	मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति फोन	कार्य क्षेत्र
१	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	धनकुटा ५	विष्णुकृष्ण जोशी ९८४२०३९२७८	
२	हुसाडेक नेपाल	धनकुटा ७	सरोज भुजेल ९८५२०६०६०९	
३	मदन आश्रीत प्रतिष्ठान	धनकुटा ४	घनेन्द्र न्यौपाने ९८५२०५०३९५	
४	हिले खानेपानी उपभोक्ता समिति	धनकुटा १	कृष्ण तितुङ्ग	
५	धनकुटा खानेपानी उपभोक्ता समिति	धनकुटा ६	नरेन्द्र पोखरेल ९८४२०७१३२१	
६	पर्डेप नेपाल	धनकुटा ७	नरेश कुमार श्रेष्ठ ०२६५२०३७२	
७	सल्भ नेपाल	धनकुटा ६	नारायण जोशी९८४२०२६१३१	

जिल्लामा रहेका स्थानीय सडकहरुको विवरण

१) पाखीबास न.पा.को सडक क्षमता

क्र.स	सडकको नाम	कच्ची	ग्रावेल	कालो पत्रे	सडकको जोखिम	सुधार गर्नु पर्ने	कै.
१	पाखीबास ,सान्ने		ग्रावेल		कच्ची सडक भएकोले थुप्रै ठाउँमा भत्किने, पहिरो जाने	कच्चि सडक भएकाले धेरै ठाउँमा सुधार गर्नु पर्ने	
२	पाखीबास, रमिते	कच्ची			कच्ची सडक भएकोले थुप्रै ठाउँमा भत्किने, पहिरो जाने	कच्चि सडक भएकाले धेरै ठाउँमा सुधार गर्नु पर्ने	
३	हिले, आखे	कच्ची			कच्ची सडक भएकोले थुप्रै ठाउँमा भत्किने, पहिरो जाने	कच्चि सडक भएकाले धेरै ठाउँमा सुधार गर्नु पर्ने	
४	पाखीबास, मुगा	कच्ची			कच्ची सडक भएकोले थुप्रै ठाउँमा भत्किने, पहिरो जाने	कच्चि सडक भएकाले धेरै ठाउँमा सुधार गर्नु पर्ने	
५	पाखीबास, अधेरी घाट	कच्ची			कच्ची सडक भएकोले थुप्रै ठाउँमा भत्किने ,पहिरो जाने	कच्चि सडक भएकाले धेरै ठाउँमा सुधार गर्नु पर्ने	
६	सिंहदेवी चोक, मुँगाखोला उत्तरपानी चङबाङ	कच्ची			कच्ची सडक भएकोले थुप्रै ठाउँमा भत्किने ,पहिरो जाने	कच्चि सडक भएकाले धेरै ठाउँमा सुधार गर्नु पर्ने	
७	पाखीबास कसेनी	कच्ची			कच्ची सडक भएकोले थुप्रै ठाउँमा भत्तकिन,पहिरो जाने	कच्चि सडक भएकाले धेरै ठाउँमा सुधार गर्नु पर्ने	
८	पाखीबास पन्चकन्या,सालबोटे	कच्ची			कच्ची सडक भएकोले थुप्रै ठाउँमा भत्किने ,पहिरो जाने	कच्चि सडक भएकाले धेरै ठाउँमा सुधार गर्नु पर्ने	
९	हिले भोजपुर		पक्की				

(२) महालक्ष्मी न.पा. को सडक क्षमता

क्र.स	सडकको नाम	कच्ची	ग्रावेल	कालो पत्रे	सडकको जोखिम	सुधार गर्नुपर्ने	कै
१	जितपुर याङ्लाङ्ग डाँडाँ गाउँ सडक	कच्ची	नभएको		आंशिक जोखिम	सुधार गर्नुपर्ने	
२	जितपुर हलेखे चानुवा	कच्ची	नभएको		आंशिक जोखिम	सुधार गर्नुपर्ने	
३	त्रिशुले जिवपुर सडक	कच्ची	नभएको		आंशिक जोखिम	सुधार गर्नुपर्ने	
४	सिधुवा निगाले जितपुर सडक	कच्ची	नभएको		आंशिक जोखिम	सुधार गर्नुपर्ने	
५	सिधुवा,आहाले,खार्पाङ्ग,मु डाँडा गाउँसडक	कच्ची	नभएको		आंशिक जोखिम	सुधार गर्नुपर्ने	
६	मुडे,डाँडाँ गाउँ चानुवा,दमार सडक	कच्ची	नभएको		आंशिक जोखिम	सुधार गर्नुपर्ने	
७	जितपुर कटहरे मारेक सडक	कच्ची	नभएको		आंशिक जोखिम	सुधार गर्नुपर्ने	

(३) सहिदभुमि गा.पा.को सडक क्षमता

क्र.स	सडकको नाम	कच्चि	ग्रावेल	कालो पत्रे	सडकको जोखिम	सुधार गर्नुपर्ने	कै.
१	हिले छिन्ताङ्ग	१५ कि.मी.	२५ कि.मी.		बाढी, पहिरो	सुधार गर्नुपर्ने	
२	मुलघाट त्रिवेणी	३५कि.मी.			बाढी, पहिरो	सुधार गर्नुपर्ने	
३	मुलघाट त्रिवेणी	२५ कि.मी.			बाढी, पहिरो	सुधार गर्नुपर्ने	
४	थलथले चाम्चा	१४ कि.मी.			बाढी, पहिरो	सुधार गर्नुपर्ने	
५	पञ्चकन्या धाप	१२ कि.मी.			बाढी, पहिरो	सुधार गर्नुपर्ने	
६	पिप्ले,खोकुटार	१२ कि.मी.			बाढी, पहिरो	सुधार गर्नुपर्ने	
७	साम्बुगाँउ,गुठी	१० कि.मी.			बाढी, पहिरो	सुधार गर्नुपर्ने	

(४) साँगुरीगढी गा.पा.को सडक क्षमता

क्र.स	सडकको नाम	कच्ची	ग्रावेल	कालोपत्रे	सडकको जोखिम	सुधार गर्नूपर्ने	कै.
१	धरान धनकुटा	कच्ची		पक्की	छ	छ	केन्द्रिय योजना
२	भेडेटार राजारानी	कच्ची			छ	छ	केन्द्रिय योजना
३	बुढीमोरङ्ग फाक्सीप डाँडाबजार	कच्ची			छ	छ	केन्द्रिय योजना
४	डाँडाबजार खुवाफोक याक्थाना	कच्ची			छ	छ	केन्द्रिय योजना
५	सिम्सुवा फाक्सिप	कच्ची			छ	छ	केन्द्रिय योजना
६	कोलबोटे धारापानी मध्य महाभारत सडक	कच्ची			छ	छ	केन्द्रिय योजना

(५) छथरजोरपाटी गा.पा.को सडक क्षमता

क्र.स	सडकको नाम	कच्ची	ग्रावेल	कालोपत्रे	सडकको जोखिम	सुधार गर्नूपर्ने	कै.
१	हिले बसन्तपुर सडक			७ कि.मी.			
२	जोरपाटी चुलाचुली ,तेलिया	१४ कि.मी.	१२ कि.मी.				
३	त्रिशुले जितपुर						
४	सिधुवा पिपलडाडा						
५	छथर चक्रपथ						
६	फलैचा मूर्तिढुंगा						
७	विहिबारे सिधुवा तेलिया पिपलडाँडा						

(६) चौविसे गा.पा.को सडक क्षमता

क्र.स	सडकको नाम	कच्ची	ग्रावेल	कालोपत्रे	सडकको जोखिम	सुधार गर्नुपर्ने	कै
१	राजारानी,बुधुक,बोधे, बज्रमाई,हंगसमोरङ	१०.१ कि.मी.	७.४७ कि.मी		चिप्लो बाटो	सडक ड्रेन	
२	मेलबोटे,बुधुक,आरुबोटे,काबेली,सिमसुवा	७.५१ कि.मी			सांगुरो बाटो,खोला	चौडाई सुधार	
३	धाराचोक,राजारानी गिद्दे,अठारसय,आम डाँडा ,मुढेबाँस	१५.८३ कि.मी			भिराले बाटो	ग्रेड सुधार	
४	धाराचोक,राजारानी, गिद्दे,अठारसय,आम डाँडा,करुले	१९.०० कि.मी			खोला, मोड	पुलको आवाश्यकता	
५	समेवा बजार,सात्रोपा,अठार सय सडक	६.९९ कि.मी			भिरालो बाटो	ग्रेड सुधार	
६	समेवा बजार,साक्रेपा,श्री सोकोपा प्रा.वि	२.७ कि.मी			भिरालो बाटो	ग्रेड सुधार	
७	लाप्टे,टोकोम्बा,कुरुले, मानेडाँडा,काबेली करिडोर सडक	२२३९ कि.मी			चिप्लो बाटो	ग्रेड सुधार	

जिल्लाको स्थानीय तहहरुमा रहेका सुरक्षा निकायको विवरण :-

(१) चौविसे गा.पा.को सुरक्षा निकायको क्षमता

क्र.स	निकायको नाम	ठेगाना	मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति	मानवीय श्रोत (स्रोत तथा विशेष क्षमता)	भौतिक श्रोत (खोज तथा उद्धार सामाग्री,गाडी ,औजार,भवन ,निर्देशिका)	विपद् प्रतिकार्यमा गर्न सकिने सहयोग	क्षमताको विकासको लागी आवश्यक सहयोग
१	ईलाका प्रहरी कार्यालय राजारानी	चौविसे ६ राजारानी	प्र.नि. ९८५२०९०१६९	१९ जना	टाटा पिकअप १, गैती २, स्ट्रेचर १, वाल्टिन २, बन्चरो २, फोरुवा २, सावेल ३, लाइन डोरी १०० मिटर, ह्याम्बर २, रुख काट्ने आरा १, लाइफ ज्याकेट १० थान	श्रम दान	अनुशिक्षण तालिम र मानव शक्ति थप
२	प्रहरी चौकी ६ नं. बुधबारे	चौविसे १ बुधबारे	९८५२०७९११०	७ जना	१ मोटरसाईकल, बेल्चा २, गेती १, बाल्टिन २, गल १,	श्रम दान	

					फोरुवा १, बन्चरो २ रुख काट्ने आरा १, लाइन डोरी २० मिटर		
३	प्र.चौ मुडेवास	चौविसे २ शुक्रबारे	९८४२५८४९६०	७ जना	१ मोटरसाईकल	श्रम दान	
४	अ.प्र.बि मौनाबुधुक	चौबिसे ७ बुधुक	९८५२०७०११२	६ जना		श्रम दान	

(२) छथर जोरपाटी गा.पा.को सुरक्षा निकायको क्षमता

क.स	निकायको नाम	ठेगाना	मुख्यजिम्मेवार व्यक्ति	मानवीय श्रोत (स्रोत तथा विशेष क्षमता)	भौतिक श्रोत(खोज तथा उद्धार सामाग्री,गाडी ,औजार,भवन ,निर्देशिका)	विपद् प्रतिकार्यमा गर्न सकिने सहयोग	क्षमताको विकासको लागी आवश्यक सहयोग
१	सिधुवा प्रहरी चौकी	छथर जोरपाटी ६	९८५२०७०१०३	७ जना			
२	हिले प्रहरी चौकी		९८५२०६१२८८	१६			

(३) साँगुरीगढी गा.पा.को सुरक्षा निकायको क्षमता

क.स	निकायको नाम	ठेगाना	मुख्यजिम्मेवार व्यक्ति	मानवीय श्रोत (स्रोत तथा विशेष क्षमता)	भौतिक श्रोत(खोज तथा उद्धार सामाग्री,गाडी ,औजार,भवन ,निर्देशिका)	विपद् प्रतिकार्यमा गर्न सकिने सहयोग	क्षमताको विकासको लागी आवश्यक सहयोग
१	ईलाका प्रहरी भेडेटार	साँगुरीगढी ६	९८५२०६१४८८	१९ जना	गाडी,गैति, बेल्चा,टियुव,डोरी ,बालटिन	जनशक्ति र औजार	विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि जनचेतना
२	प्रहरी चौकी ओखे	साँगुरीगढी गा.पा ५	९८५२०७०११५	६ जना	गैति,बेल्चा, टियुव,डोरी ,बाल्टिन	जनशक्ति र औजार	विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि जनचेतना
३	प्रहरी चौकी डाँडाबजार	गा.पा. ५	९८५२०७०१०८	८ जना	गाडी,गैति, बेल्चा,टियुव,डोरी ,बाल्टिन	जनशक्ति र औजार	विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि जनचेतना

(४) महालक्ष्मी न.पा.को सुरक्षा निकायको क्षमता

क्र. स.	निकायको नाम	ठेगाना	मुख्य जिम्मेवार व्यक्तिको सम्पर्क नं.	मानवीय श्रोत (स्रोत तथा विशेष क्षमता)	भौतिक श्रोत(खोज तथा उद्धार सामाग्री,गाडी ,औजार,भवन ,निर्देशिका)	विपद् प्रतिकार्यमा गर्न सकिने सहयोग	क्षमताको विकासको लागी आवश्यक सहयोग

१	प्र.चौ जितपुर	महालक्ष्मी ७	९८५२०७०१०५	८ जना	भवन		
२	प्र.चौ लेगुवा	महालक्ष्मी ५	९८५२०७०१०७	७ जना	भवन		
३	प्र.चौ चानुवा	महालक्ष्मी ४	९८५२०७०१०६	७ जना	भवन		
४	प्र.चौ मारेकटहरे	महालक्ष्मी १	९८५२०७०१०४	६ जना	भवन		

(५) पाखीबास न.पा.को सुरक्षा निकायको क्षमता

क्र.स	निकायको नाम	ठेगाना	मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति	मानवीय श्रोत (स्रोत तथा विशेष क्षमता)	भौतिक श्रोत(खोज तथा उद्धार सामाग्री,गाडी ,औजार,भवन ,निर्देशिका)	विपद् प्रतिकार्यमा गर्न सकिने सहयोग	क्षमताको विकासको लागी आवश्यक सहयोग
१	ईलाका प्रहरी कार्यालय	पा.न.पा. ४	९८५२०७०१०२	१५ जना	खोज तथा उद्धारको लागी औजार नभएको, विपद् व्यवस्थापनको लागी भवन नभएको ,	जनशक्ति परिचालन	सवारी साधन र तालीम उपलब्ध गराउनु पर्नै ।

(६) सहिदभुमि गा.पा.को सुरक्षा निकायको क्षमता

क्र.स	निकायको नाम	ठेगाना	मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति	मानवीय श्रोत (स्रोत तथा विशेष क्षमता)	भौतिक श्रोत(खोज तथा उद्धार सामाग्री,गाडी ,औजार,भवन ,निर्देशिका)	विपद् प्रतिकार्यमा गर्न सकिने सहयोग	क्षमताको विकासको लागी आवश्यक सहयोग
१	ई. प्रहरी कार्यालय	सहिदभूमि ३		२२	उद्धार कार्य		
२	आँखिसल्ला प्र.चौकी	सहिदभूमि ६		९	उद्धार कार्य		
३	त्रिवेणी प्र चौकी	सहिदभूमि १		९	उद्धार कार्य		

जिल्ला स्थित स्वास्थ्य निकायको विवरण

(१) पाखीवास नगर पालिकाको स्वास्थ्य निकायको विवरण

क्र.सं.	कार्यालयका नाम	ठेगाना	मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति फोन	मानविय क्षमता उपलब्ध,स्वास्थ्य कर्मी ,स्वयमसेवक	भौतिक क्षमता औजार, सैया,भवन,एम्बुलेन्स,गाडी आदी	विपद् पश्चायात गर्न सकिने सहयोग	विपद् पूर्व गर्न सकिने सहयोग
१	नगर स्तरीय स्वास्थ्य कार्यालय	पाखीवास ४	डा.अंकित शर्मा	३० जना	सामान्य उपचारको लागी औषधी,उपकरण र उपचार गर्न सक्ने जनशक्ति भएको ।	सामान्य उपचार र महामारी रोग नियन्त्रणका लागी सहयोग	जनचेतना फैलाउने

(२) छथर जोरपाटी गाउँ पालिका स्वास्थ्य निकायको विवरण

क्र.सं.	कार्यालयका नाम	ठेगाना	मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति फोन	मानविय क्षमता - उपलबध स्वास्थ्यकर्मीहरु एंव स्वयमसेवक)	भौतिक क्षमता(सैया,औजार,भवन, एम्बुलेन्स,गाडी)
१	हात्तिखर्क स्वास्थ्य चौकी	छथर जोरपाटी १	विष्णु भट्टराई	५ जना	३ वटा भवन,१ एम्बुलेन्स
२	तांखुवा स्वास्थ्य चौकी	छथर जोरपाटी ३		५ जना	२ वटा भवा ल्यावसेवा
३	तेलिया स्वास्थ्य चौकी	छथर जोरपाटी ४	कृष्णा लिम्बु	५ जना	१ वटा भवन
४	परेवादेन स्वास्थ्य चौकी	छथर जोरपाटी ६		५ जना	१ वटा भवन
५	पिपलडाँडा सामुदायिक स्वास्थ्य चौकी	छथर जोरपाटी ५		६ जना	

खोज तथा उद्धारको लागि अत्यावश्यक थप गर्नुपर्ने सामाग्रीको विवरणः-

१) शव वाहन गाडी -७ थान (स्थानीय तहमा)
२) ड्रिलिङ्ग मेसिनहरु -१० वटा
३) चेनस -१० वटा
४) हुक मेसिन -१० वटा
५) जेनेरेटर -३ वटा
६) मोटर(पानीतान्ने) -३ वटा
७) ऱ्याफ्ट वोट -२ वटा
८) भऱ्याङ्ग १४ वटा (प्रत्येक स्थानीय तहमा २ वटा)
९) स्पाइरलवार्ड १४ वटा (प्रत्येक स्थानीय तहमा २ वटा)

स्थानीय तहरुले खरिद गर्नु पर्ने विपद् व्यवस्थापन सामाग्री बिवरण

सि.नं.	विपद्को प्रकार	उद्धार सामाग्रीहरुको नाम	परिमाण	अन्दाजी मुल्य (प्रतिगोटा)	सामाग्रीको काम	फोटो	कै.
		Fire swatter	१२ थान	४००	डढेलो र सुरुवाती चरणको आगलागी नियन्त्रण		प्रत्येक वडा स्तरमा
		Water spray bag	१० थान	६००	,,	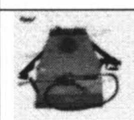	,,
		Fire extinguisher (A,B,C Type)	२ थान	५०००	,,		,,
		Fire suit	४ थान	५०००	उद्धार सुरक्षाको लागि लगाउने		,,
	आगलागी	Fire boot	४ जोर	३०००	,,		,,

१	(प्रथमचरण)	Fire Helmet	६ थान	२०००	,,		,,
		Fire Rescue Rope	२ रोल	८०००	घाईतेको उद्धार कार्य गर्न		,,
		टिनकोबाल्टी	१५ थान	४००	आगलागी भएको ठाउँमा पानी हाल्न		,,
		First aid box	२ थान	१५००	घाईतेहरुलाई प्रथामिक उपचारको लागि		,,
	आगलागी (दोस्रोचरण)	दम्कल	१		आगलागि नियन्त्रण गर्न		न.पा.हरुलेनग रस्तरमा
२	भुकम्प र पहिरो (प्रथम चरण)	पिक	१२ थान	५००	उद्धार गर्न		प्रत्येकवडास्तरमा
		सावेल	१२ थान	५००	,,		,,
		झम्पल (गल)	६ थान	१२००	,,	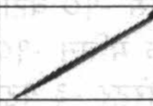	,,
		सेफटीबुट (गमबुट)	१२ जोर	६००	उद्धारकले लगाउने		,,
		प्लाष्टिकडोरी	३ रोल	१५००	घाईतेहरुलाई उद्धार गर्न		,,
		सेफटीहेल्मेट	१२ थान	५००	उद्धारकले लगाउने		,,
		क्रोवार	५ थान	५००	उद्धार कार्यमा प्रयोग		,,
		हाईड्रोलिकजग	२ थान	५०००	लोड उठाउन		,,
		हेलोजिनलाईट	२ थान	३०००	उज्यालोको लागि		,,
		Two Fold Ladder	२ थान	१००००	अग्लोहोचो स्थानमा पुग्न		,,

		Mitteon (Leather Globe)	१२ जोर	५००	उद्धारकले हातमा लगाउने		,,
		Bold Cutter	२ थान	१५००	रड र डण्डीहरुकाट्न		,,
		स्ट्रेचर	२ थान	२०००	घाईते बोक्न		,,
	भुकम्पपहिरो (दोस्रो चरण)	एम्बुलेन्स	१		घाईते बोक्न		न.पा./गा.पा. स्तरमा
३	बाढी (पहिलो चरण)	लाईफज्याकेट	१२ थान	२०००	नदीमा पौडिएर उद्धार गर्न		नदिले भेट्ने प्रत्येक वडाहरुमा (अरुण/तमोर)
		Rescue Throw Bag	६ थान	२०००	बगिरहेको मान्छेलाईउ द्धार गर्न	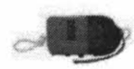	,,
		Water Safety helmet	१२ थान	८००	उद्धारकले लागाउने		,,
		ट्यूब	४ थान	१२००	उद्धार गर्न	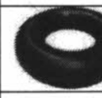	,,
	बाढी (दोस्रो चरण)	Rescue Raft	१ थान	८ लाख	नदिमा उद्धार गर्न		न.पा.स्तरमा
		Paddle	९ थान	२०००	Raft चलाउन		,,
		हेण्डपम्प	२ थान	६०००	Raft मा हावा भर्न		,,
		Static rope	१ थान	३००००	भिर पहरामा गरिने उद्धार		प्रत्येक वडास्तरमा
		Dynamic rope	१ थान	३०००	,,		,,

४	भिर पहरामा गरिने उद्धार	फलामकोपिकेट	४ थान	६००	रुख नभएको ठाउँमा पिकेट गाडी डोरी बान्न		”
		सिटहार्नेस	२ थान	३५००	शरिरमा लगाई डोरीबाँधि झुण्डिएर उद्धार गर्न		”
		चेस्टहार्नेस	२ थान	३०००	छातीमा लगाई डोरी बाँधि झुण्डिएर उद्धार गर्न	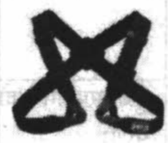	”
		क्याराबिनर	४ थान	३०००	हार्ने सरडोरीशरिरमा फिटगर्दा आवश्यकहुन्छ		”
		Figure 8 carabineer	२ थान	३०००	हार्ने सरडोरी शरिरमा फिटगर्दा आवश्यकहुन्छ	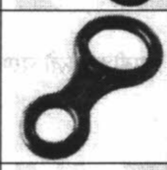	”
		Mitten (Globe)	४ जोर	६००	डोरीमा झुण्डिएर उद्धार गर्दा हातमा लगाउन आवश्यक	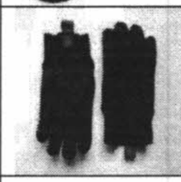	”
		Safety helmet	४ थान	५००	डोरीमा झुण्डिएर उद्धार गर्दा टाउकामा लगाउन आवश्यक		”
		जुमर	२ थान	९०००	डोरीबाट झर्दा र चढ्दा गतिनियन्त्रण गरी काम कारवाहीमा सहजता प्राप्तगर्ने		”

५.१.७. विषयगत क्षेत्र(Cluster): आपतकालिन मृत शरिर तथा मृत शरिर व्यवस्थापन

उदेश्य : विपद्मा परेर ज्यान गुमाएकाहरुको शरिरलाई स सम्मान व्यबस्थापन गर्न ।

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Leadso : जिल्ला प्रहरी कार्यालय, धनकुटा

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster memberso **को सूची :**

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	प्रमुख	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर
१	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्र.उ.लक्ष्मीराज अधिकारी ९८५२०३५५५५	प्र.नि.मान प्रसाद श्रेष्ठ९८५२०९०१९६	
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	युवराज कटेल ९८५२०३७७७७	रोशन राई ९८६२१९६७६६	
३	जिल्ला समन्वय समिति	निरेन तामाङ्ग ९८५२०५०००५	सफल पोर्तेल ९८५२०४४२२२	
४	धनकुटा नगरपालिका	चिन्तन तामाङ्ग ९८४२०७०९९९	उपेन्द्र खनाल ९८५२०५०५०४	

५	पाखीबास नगरपालिका	ज्ञान बहादुर गुरुङ्ग ९८५२०५३६१५	बसन्तराज निरौला ९८५११६७८२७	
६	महालक्ष्मी नगरपालिका	धुवराज राया ९८५२०७०५४८	मनोज तामाङ्ग ९८५२०७७८७४	
७	छथरजोरपाटी गाँउपालिका	छत्र बहादुर सुब्बा ९८४०७७६१३२	नेत्र बहादुर श्रेष्ठ ९८५२०५१५८७	
८	सहिदभूमि गाँउपालिका	मनोज राई ९८५२०८०७०८	हरि कुमार राई ९८६२०५०६८२	
९	चौविसे गाँउपालिका	राज कुमार चेम्जोङ्ग ९८४७२२४६५९	गिता राई ९८४२०६४६६१	
१०	साँगुरीगढी गाँउपालिका	जितेन्द्र राई ९८५२०६१९०१	प्रज्वल पोखेल ९८६२०७९२०१	
११	नेपाली सेना	प्र.से. निरज भण्डारी ९८५२८२१७३१	सेनानी नविन गुरुङ्ग ९८४९१०५२०६	
१२	सशस्त्र प्रहरी बल,नेपाल नं ६ हे.छिन्ताङ्ग गुल्म	स.प्र.ना.उ.दिपक बहादुर बलामी ९८५१२७२२०८	स.प्र.नि.विश्वनाथ पोखरेल ९८४९६३७०४६	
१३	राष्ट्रिय अनुसन्धान कार्यालय	तुलसी कट्टेल ९८५२०२१७५५	देवेन्द्र कार्की ९८४१८१७२१०	
१४	जिल्ला अस्पाताल	डा. मनिस साह ९८०८९३३५७१	विरेन्द्र श्रेष्ठ	
१५	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	हरि कुमार राई ९८४२११७५०३	विष्णु कुमार जोशी ९८४२०३९२७८	

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति : विपद्का सम्भावित मानवीय असर : घाइते तथा मृत्यु

समष्टिगत उद्देश्य : मृत शरिर तथा मृत पशुपंक्षी व्यवस्थापन

साझेदारहरुको क्षमता र सहयोगको आकलन तथा योजना :

नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखा धनकुटा

क्र.सं.	आवश्यक सामाग्री	आवश्यक संख्या	सहयोगी संस्था संग रहेको	अनुमानित रकम	कै.
१	कोदालो	५० तथा	ने.रे.सो. केन्द्रसँग माग गर्ने		
२	गैती	५० थान			
३	बास	५०			
४	डोरी	५० मुठ्ठा			
५	कपडा	३०० मिटर			
६	मृत शरिर राख्ने झोला १ वटा				

पूर्व चेतावनी पद्धति : सूचना, रेडियो, एफ.एम.टिभी र अनलाइन समाचारहरु

आसय : मृत शरिरको पहिचान गर्ने प्रयास गर्ने आफ्नो रितिरिवाज अनुसार सदगद गर्न पाउने अधिकार सुनिश्चित गर्ने ।

जिम्मेवार :जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीय तह

न्यूनतम मापडण्ड : विपद पश्चातको शव व्यवस्थापन सम्वन्धी मार्गदर्शन, २०६८ बमोजिम गर्ने ।

न्यूनतम कार्यहरुः

प्राकृतिक तथा गैर प्राकृतिक विपद्का घटनाबाट मृत्युभएका मृतकका शवको जिल्ला स्तरमा व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिको हुनेछ । समितिको अध्यक्षको हैसियतले प्रमुख जिल्ला अधिकारीले शव व्यवस्थापनको रेखदेख, समन्वय र नियन्त्रण गर्ने ।

१. प्रमुख, जिल्ला प्रहरी कार्यालय - संयोजक

२. प्रमुख, जिल्ला अस्पताल- सदस्य

३. अधिकृत जिल्ला समन्वय समिति - सदस्य

४. अधिकृत प्रतिनिधि, नेपाली सेना -सदस्य

५. अधिकृत प्रतिनिधि, सशस्त्र प्रहरी बल- सदस्य

६. मन्त्री, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी- सदस्य

७. सहायक प्र.जि.अ., जिल्ला प्रशासन कार्यालय सदस्य - सदस्य सचिव

८. समितिले आवश्यक ठानेमा स्थानीय जनप्रतिनिधि, राजनैतिक दल, तथा नागरिक समाजका प्रतिनिधिहरुलाई बैठकमा आमन्त्रण गरी आवश्यक सहयोग लिन सक्नेछ ।

६. शवको खोजी तथा संकलन

शवको शीघ्र तथा सही भण्डारण, सनाखत र अन्तिम संस्कारका लागि कुनैपनि विपद्को घटना घटेपछि तत्कालै बढीभन्दा बढी शवको खोजी तथा संकलन गर्नु पर्छ । शवको खोजी तथा संकलन टोलीले शवको खोजी तथा संकलन गर्दानिम्न कुरामा ध्यान दिनु पर्छ ।

क) सर्वप्रथम सुरक्षा व्यवस्था, खोजी तथा संकलन उपसमितिको संयोजकले घटनास्थलको निरीक्षण गरी शव संकलन कार्य गर्दा कुनै प्रकारको खतराभए नभएको जाँच गरी सुरक्षा सम्बन्धी कुनै खतरा नभएको जानकारी (Security Clearance) दिने ।

ख) शवको खोजी तथा संकलन कार्यमा खटिने उद्धारकहरुले व्यक्तिगत सुरक्षा सामाग्री (बुट, हेलमेट, पञ्जा आदि) को प्रयोग गर्ने ।

ग) घटनास्थलबाट शवहरु संकलन गरिसकेपछि प्रत्येक शवको लागि छुट्टाछुट्टै संकेत नम्बर दिने । शवमा दिइएको संकेत नम्बर पानीले नमेटिने गरीउल्लखे गर्ने । शरीरका अङ्गहरु छरिएको अवस्थामा सबै अगं छुट्टै शवमानी शवको मुचुल्का फाराम भरी संकलन गर्ने र नम्बर दिँदा शरिरको अंग मानी दिने । शवसँगै भएका कुनैपनि वस्तुलाई शवको सनाखत फाराम भरी छुट्टै थैलोमा पोको बन्दी गर्नु पर्दछ र यसरी पोकोबन्दी गरिएका व्यक्तिगतसरसामान र प्रमाणहरुलाई सुरक्षित थैलोमा राखी शवघरमा पठाउने र शवसँग नछुट्टिएका सरसामानहरु र प्रमाणहरुलाई शवबाट अलग नगर्ने किनकि यी वस्तुहरु शवको सही सनाखतका लागि महत्वपूर्ण प्रमाण हुन सक्छन् ।

घ) शव थैलो वा कपडामा बाध्नु भन्दा अगाडि डिजिटल क्यामरेबाट पर्ण मखाकृति आउने गरी अनुहारको, सम्पूर्ण शरीरको, घुँडाभन्दा माथिल्लो भागको र छातीभन्दा तल्लो भागको गरी चार प्रकारको फोटो खिची सुरक्षितराख्ने । यसरी फोटो खिच्दा शव नम्बर देखिने गरी राख्ने ।

ङ) अनुसूची १ बमोजिमको प्रत्येक शवको सनाखत फाराम भरी प्रत्येक फाराममा शवको संकेत नम्बर प्रष्टसँग उल्लेख गर्ने । एकप्रति फाराम शवभण्डारण घरमा र एकप्रति सम्बन्धित निकायले सुरक्षित राख्ने ।

च) शव सड्ने, गल्ने, झिङगा भन्कने तथा जनावरले खाने जस्ता समस्या आउन नदिन संकलन गरिएका शवलाई जथाभावी खुल्ला रुपमा नराखी उचित व्यवस्थापन गर्ने ।

छ) हवाई दुर्घटनाको घटनामा सम्पूर्ण सिंगो शरीर प्राप्त गर्न सम्भव नभएको अवस्थामा शरीरका कुनै अंगहरुलाई पनि मृतकको सनाखतको प्रयोजनार्थ सिंगो शरीरको रुपमा ग्रहण गर्ने । यस्तो अवस्थामा घटनास्थलमै शरीरका विभिन्न अंग मिलाउने प्रयास नगरी प्रत्येक अंगलाई छुट्टाछुट्टै शवका रुपमासंलग्न गरी बेग्लै नम्बर दिई शवघरमा ल्याउनु पर्दछ।

ज) घटनास्थलमा गरिने शवको खोजी तथा संकलन कार्यलेजीवित व्यक्तिहरुको उद्दार तथा राहत कार्यमा कुनै प्रकारको असर नपर्ने गरी सधै जीवितव्यक्तिको खोजी तथा उद्दारको कार्यलाई प्राथमिकता दिने ।

७. शवको ढुवानी

घटनास्थलमा संलग्न भएका शवलाई जति सक्दो छिट्टो शवघरमा पुऱ्याउनुपर्दछ । जसले गर्दा शवको संरक्षण, पहिचान र शवको अन्त्येष्टि कार्यमा सहयोग पुऱ्याउँछ । शवको व्यवस्थित ढुवानी गर्ननिम्न विषयमा ध्यान पुऱ्याउनुपर्दछ ।

क) ढुवानी गर्नुभन्दा पहिल्यै शवभण्डार स्थलको पहिचान गर्ने ।

ख) घटनास्थलको प्रकृति र यातायातको साधनको उपलब्धताको आधारमा शवको सुरक्षित र सम्मानजनक ढुवानीको व्यवस्था गर्ने ।

ग) शवलाई राम्रोसँग राख्ने थैलो प्लास्टिक, तन्ना वा अन्य स्तरमा प्राप्त हुने सामग्रीले राम्रोसँग ढाकेर मात्र ढुवानी गर्ने ।

घ) शव ढुवानीमा एम्बुलेन्सको प्रयोग नगर्ने ।

ङ) शव ढुवानी गर्दा गोरु गाढा, ट्रक, ट्याक्टर वा मानिसद्वारा वा जुन साधन उपलब्ध हुन्छ सोहीबाट गर्ने ।

च) शवमाथि शवको खात पारी ढुवानी नगर्ने ।

८. शवको भण्डारण तथा संरक्षण

प्रत्येक जिल्लामा रहेका सार्वजनिक तथा निजी अस्पताल, अञ्चल, क्षेत्रीय तथा केन्द्रीय अस्पतालमा भएको शवघरलाई विपद्को समयमा शव भण्डार घरको रुपमा प्रयोग गर्ने । अस्पतालको विद्यमान सरंचना विपदको समयमा पर्याप्ति हदु नै तसर्थ उक्त समयमा अस्थायी शवघरको स्थापना गर्नुपर्दछ । यसरी अस्थायी शवघर स्थापना गर्दा अस्पतालमा उपयोग नभएका भवन, स्टोर वा अस्थायी रुपमा निर्माण गरिएका टहराहरुमा शवलाई संरक्षण गरी राख्न उपयुक्त तापक्रमको व्यवस्था गर्ने । यसरी भण्डारण गरिएका शवलाइ सनाखत गरी अन्तिम सस्कारका लागि परिवारलाई हस्तान्तरण नगरुन्जेल सम्म साधनास्रोतको पर्याप्तताका आधारमा रेफ्रिजेरेटर, सुख्खा बरफ, बरफको प्रयोग गरेर वा जमीनमुनि खाडल खनी गाडेर शवलाई सड्न गल्नबाट जोगाउने ।

९. शवको पहिचान

शवलाई संकलन गरी भण्डारण गरेदेखि यसको अन्तिम संस्कार गर्नुभन्दाअगाडि यसको सही पहिचान वा सनाखत गर्न हराएका व्यक्तिका बारेमा उसका आफन्त वा परिवारबाट संकलन गरिएको सूचना (शारीरिक बनावट, सम्बन्धित वस्तुहरु तथा घटनाको स्थान वा प्रकृति) सँग शवको प्रकृति मुचुल्काबाट संकलित सूचनालाई भिडाई त्यसका आधारमा निष्कर्ष निकाल्ने । शवको सनाखतमा कठिनाइ भएमा विभिन्न पद्धति वा प्रक्रियाको अवलम्बन गर्ने । जसका निम्ति सनाखतका लागि प्राथमिक र द्वितीय गरी निम्न दुई प्रकारको विधि प्रयोग गर्ने । प्राथमिक विधिमा प्रयोगशालामा आधारित विशिष्टीकृत विधि पर्दछ भने द्वितीय विधिमा व्यक्तिगत विवरण, फोटोग्राफ, शवको अवलोकन वा शवसँगै प्राप्त भएका अन्य विभिन्न विवरणहरुको प्रयोग आदि पर्दछन् ।

९.१ प्राथमिक विधिशवको सनाखत गर्ने प्राथमिक विधिमा निम्न विधिहरु अवलम्बन गर्ने ।

क) हस्तरेखा/औंठाछाप (Fingerprint)
ख) दाँतको तुलना (Forensicodontology)
ग) फोरेन्सिक रेडियोलोजी (Forensic Radiology) (X-ray)
घ) फोरेन्सिक एन्थ्रोपोलोजी (Forensic Anthropology)
ङ) डि. एन. ए. (DNA) परीक्षण

९.२ द्वितीय विधि

शवको सनाखत गर्ने द्वितीय विधिमा निम्न विधिहरु अवलम्बन गर्ने ।
क) शव अवलोकन गरी पहिचान गरिने
ख) फोटोग्राफ मार्फत पहिचान
ग) व्यक्तिगत विवरण (उमेर, लिङ्ग, उचाई, जन्मजात चिन्ह, टाटु, खत आदि)

९.३ सनाखत गर्ने प्रक्रिया

शवको सही सनाखतका लागि निम्न प्रक्रिया अपनाउने ।
क) शवको प्रकृति मुचुल्का तथा सूचना संकलन (Postmortem datacollection)
१) घटनास्थलबाट शवको संकलन गरेपश्चात प्रत्येक शवलाई छुट्टाछुट्टै सिलसिलेवार नम्बर दिई त्यसको अभिलेख राख्नुपर्दछ। शवसँग भएका गहना, लुगा तथा अन्य परिचयपत्र वा कागजातहरुलाई सुरक्षित साथशवसँगै राख्ने । शवको नम्बर लेख्दा नमेटिने स्थायी मसी र पानीबाट जोगिने कागजको प्रयोग गर्ने ।
२) शवको परिचय नम्बर समेत आउने गरी डिजिटल फोटो खिची सुरक्षित राख्ने ।
३) शवको सनाखत फाराम (अनुसूची१) दुइप्रति भरी एकप्रति शव भण्डारण घरमा र एकप्रति सम्बन्धित अधिकारीसँग राख्ने ।
ख) हराएका व्यक्तिको सूचना संकलन (Ante mortem data collection) को लागि घटनास्थलबाट संकलन गरिएका शवहरु संकलन गरिएको स्थानमा सूचना केन्द्र स्थापना गरी हराएका व्यक्तिका परिवार वा नातेदारहरुसँग उनीहरुको व्यक्तिगत विवरण (अनुसूची २) बमोजिमको फाराम भरी संकलन गर्नु पर्दछ । हराएका व्यक्तिहरुसँग सम्बन्धित व्यक्तिगत फोटोग्राफ, मेडिकल इतिहास (Mediacal History) रोगहरु, रक्त समूह, वा अन्य जातीय सूचना, टांटु आदि प्राप्त भएमा सो समेत संकलन गरी राख्ने ।

ग) शवको सनाखत

१) मृतकको शारीरिक लक्षण, लत्ता कपडा, फोटोग्राफ, परिचय पत्र आदि हराइरहेका वा मृत्यु भइसकेका भनेका व्यक्तिहरुको सूचनाबीच जोडा मिलाएर एउटै खाले सूचनाका आधारमा मृत शरीरको सनाखत गर्ने ।
२) नसडेका शवहरुको दृष्टिमूलक पहिचान (Visual identification) अथवा फोटोलाई नै सनाखतको प्रक्रिया मान्ने आवश्यकता परेमा अन्य विधिविज्ञान (Forensic) अनुसन्धानात्मक सनाखत प्रक्रियाको अवलम्बन गर्ने ।
३) शवहरुको दृष्टिमूलक पहिचान अथवा फोटोको सहयोगले शव सनाखत हुननसकेमा थप अनुसन्धानका प्रक्रियाहरु (शव परीक्षण, फिङ्गर प्रिन्ट, दन्तपरीक्षण, DNAपरीक्षण आदि) अगाडि बढाउने ।

१०. शवको अन्तिम व्यवस्थापन

शवको अन्तिम व्यवस्थापन शव व्यवस्थापनको अन्तिम चरण हो । हाम्रो देशका विभिन्न जात जाति र समुदायका विद्यमान धार्मिक, सांस्कृतिक तथा रीतिरिवाजमा रहेका विविधताले गर्दा यो कार्य एक सम्वेदनशील हुन जान्छ । शवलाई अन्तिम संस्कार गर्नुभन्दा अगाडि प्राथमिकता क्रमका आधारमा निम्न कार्यसम्पादन गर्ने ।

१०.१ मृत्युको प्रमाणपत्र जारी गर्ने

क) निश्चित तोकिएको ढाँचामा जिल्ला अस्पताल प्रमुखले सनाखत भएका शवको मृत्यु प्रमाणपत्र मृतकका नजिकको परिवारका सदस्यलाई उपलब्ध गराउने । यो प्रमाणपत्र अन्तिम संस्कार गर्न, राहत प्राप्त गर्न, अन्य कानुनी कार्वाही गर्न तथा विदेशीको शव भएमा सम्बन्धित देशमा फर्काउन महत्वपूर्ण दस्तावेजको रुपमा कार्य गर्दछ । यस्तो प्रमाणपत्रमा विपद्को अवस्थामा मृत्यु हुनुको प्रमुख कारण उल्लेख गर्ने ।

ख) सनाखत हुन नसकेका शवहरुको थप फोरेन्सिक अनुसन्धानको कार्य अगाडि बढाउने । यसका निम्ति कानुनले तोकेबमोजिम विधि विज्ञान (Forensic) प्रयोगशालामा शवको प्रतिनिधिमूलक जैविक नमुना (Biological sample) सरुक्षित राखी उक्त शवलाइ अन्तिम सरं कार गर्ने । यस सम्बन्धमा प्रमुख जिल्लाअधिकारीले अवस्था र परिस्थिति हेरी सोही बमोजिम आवश्यक निर्णय लिई शवको व्यवस्थापन तथा अन्तिम संस्कारको कार्य गर्ने ।

१०.२ शव हस्तान्तरण

क) पहिचान भएका र सनाखत भएका सबै शवहरुलाई सम्बन्धित परिवारलाई हस्तान्तरण गर्ने । यदि परिवार उपलब्ध हुन नसकेमा स्थानीय निकायका प्रतिनिधि वा समूदायका प्रतिनिधिलाई प्रमुख जिल्ला अधिकारीले उक्त शव अन्तिम संस्कारका लागि हस्तान्तरण गर्नुपर्दछ । शवसँगै मृत्युको प्रमाणपत्र उपलब्ध गराउने ।

ख) यसरी शव हस्तान्तरण गर्दा यसको सम्पूर्ण अभिलेख राख्ने । साथै शव बुझ्ने व्यक्तिको समेत पूर्ण विवरण राख्ने ।

ग) शवको हस्तान्तरण गर्दा भेदभावपूर्ण व्यवहार नगर्ने ।

घ) पहिचान हुन नसकेका शवको हकमा विधिविज्ञान प्रयोगशालामा पठाउने प्रयोजनका लागि प्रतिनिधिमूलक जैविक नमूना संकलन गरिसकेपछि प्रमुख जिल्ला अधिकारीको आदेशले अन्तिम संस्कार गर्नुपर्दछ । यस्तो कार्य गर्दा सम्भव भएसम्म उपलब्ध स्थानीय समुदायका प्रतिनिधिहरुलाई रोहवरमा राख्ने ।

ङ) शव बुझेपछि सम्बन्धित नातेदारले नै ढुवानी गर्ने । लामो दूरीमा ढुवानी गर्नुपर्ने भएमा शवलाई उपयुक्त तरिकाबाट मोडेर सुरक्षित ढुवानी गर्ने । यसका लागि शव राख्ने झोला (Body bag) वा कफिन (Coffin) को प्रयोग गर्ने ।

च) विदेशी नागरिकको शवको हकमा परराष्ट्रमन्त्रालयले मृतकको सम्बन्धित देशको दुतावाससँग सम्पर्क गरी आवश्यकतानुसार मानवीय सहायतामा संलग्न संस्थाको सहयोग लिई उपयुक्त प्रक्रिया र आवश्यक कागजात पुर्याई सम्बन्धित अधिकारीलाई हस्तान्तरण गर्ने । यस कार्यमा सहयागे गर्न परराष्ट्र मन्त्रालयमा एकजना सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने ।

नोट : *मृत पशुपंछी व्यवस्थापन स्थानीय तहले पशु स्वास्थ्य सेवा फाँटको अगुवाईमा सरोकारवालाहरुसंगको समन्वयमा वातावरणीय अनुकुलताको अध्ययन गरि व्यवस्थापन गर्ने ।*

शसस्त्र प्रहरी बल, नेपाल छिन्ताङ्ग गुल्मको क्षमताः तालिम प्राप्त जनशक्ति :- २० जना

मृत शरिर तथा मृत पशुपंक्षी व्यवस्थापन आपतकालीन कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी	समय
१	आपतकालीन बैठक,समन्वय र सूचना संकलन	क्षे.प्रमुख	सरोकारवाला	तुरुन्त
२	विपद् परेको स्थानमा निरीक्षण तथा अनुगमन	क्षे.प्रमुख	सरोकारवाला	२४ घण्टा
३	आवाश्यक सामग्रीहरुको बन्दोबस्ति तथा ढुवानी	क्षे.प्रमुख	सरोकारवाला	२४ घण्टा
४	कोभिड १९ बाट मृत भएका व्यक्तिहरुका लागी शव व्यवस्थापन झोला प्रयोग	क्षे.प्रमुख	सरोकारवाला	२४ घण्टा

नोट : क्षेत्र प्रमुख भन्नाले योजनाले ताकेको सम्वन्धित क्षेत्र (Cluster) प्रमुख भन्ने वुझ्नुपर्नेछ ।

पूर्वतयारी कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी	समय
१	बैठक	क्षे.प्रमुख	सरोकारवाला	वर्षमा २ पटक
२	तालिम संचालन	क्षे.प्रमुख	सरोकारवाला	वर्षमा १ पटक
३	शव राख्ने झोला वा कफिन भण्डारण तथा अध्यावधि	क्षे.प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
३	आवाश्यक सर सामाग्रीहरुको खरिद तथा संकलन	क्षे.प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर

शव दाह संस्कार स्थलको अवस्था

क्र.स.	पालिकाको नाम	वडा नं.	शव दाह संस्कार स्थल	कै.
१	धनकुटा नगरपालिका	३	सिलढुङ्गा	
		९	मुलघाट	
२	चौविसे गाँउपालिका	१	चिसाङ्ग खोला,ओखल डाँडा, च्यान डाँडा,धोवि खोला,ल्याकिल डाँडा, सिमाना च्यानडाँडा	
		२	ओखल टार, खस्टार डाँडा, लामीटार, फोके डाँडा, ओखल घुप, डाँडागाँउ, निवरा डाँडा, फिलिङ्गडाँडा, तिरनिवा, फ्याङले डाँडा, छरुवा दोभान, चिहान डाँडा, कमी चिहान, पापी खोला, त्रिवेणी दोभान	
		३	कोहोलडाँडा, नयाखोला, त्रिवेणी सिस्ने दोभान, ठुल फञ्ज्याङ्ग, सराङ्गे डाँडा, जरुवा, जोर साँगोडाँडा, खेरेनीडाँडा	
		४	त्रिवेणीघाट, पाङमी चौतरा, याभारा दोभान घाट, डिहिटार विश्रान्ती घाट, सल्लेरी डाँडा, माने डाँडा, वचुथुम्की डाँडा, गङगटे खोला, जोरसल्ला डाँडा	
		७	सिस्ने खोला दोभान, सेरजोम्वा, गोठे जङ्गल, मचिन्द्र सल्लेरी, सिम डाँडा, लोफदिन ओङदोखाध्यान डाँडा, देउराली च्यान डाँडा, गढे च्यान डाँडा	
३	सागुरीगढी गाँउपालिका	१	भगुवा सालघारी सामुदायिक बन, तङसङडाँडा सामुदायिक बन, विसौनी पाखा सामुदायिक बन,जोरथुम्कीसामुदायिक बन, देउराली, चनोटे	
		२	सन्तल सामुदायिक बन, सालघारी सामुदायिक बन, खेर्दुवा डाँडा तमोर आआफ्नो खेतवारी	
		३	कुमुवा तमोर दोभान, रघुवा दोभान/सवै आआफ्नो खेतवारी	
		४	सुरिक्लामडाँडा, एलेक्यु, मुलघाट आखेनी डाँडा,	

		५	ध्वजेडाँडा, थाम डाँडा, माने डाँडे, ओडारे डाँडा, तङ्वार बजेनी बनपाला, बेगना खुवाफोक खोखे कैलाश डाँडा, लाप्चेटार रघुवा खोदा खुकुवा खोला,	
		६	भेडेटार साँगुरीगडी, छोरी मोरङ्ग, नाम्जे कान्तिपुर,	
		७	माइने खेप गिद्धेखवपसामुदायिक बन, आस्कोट थलथले सामुदायिक बन, गर्जुवा सामुदायिक वन तमोर र अन्य सबै आआफ्नो खेतवारी	
		८	डोरडोरे दोभान, सालखरी पोक्ला, घाटखाम, भालडुङ्गा डाँडा, बाघपाङ्गमा रुन्चेमा, धर्मडोर डाँडा, सिद्धकाया पाखासिद्ध डाँडा मेट्टीपाखा पाडा बुठी डाँडा,	
		९	लमपाते राकेगुरास सामुदायिक बन, जनकल्याण सामुदायिक बन, देउराली डाँडा, डडेनी लहरे डाँडा, विसाउने डाँडा पिपल भञ्ज्याङ्ग, बाहोम पाखा, गोलगिएन पाखा, आहाले डाँडा, अन्य सबै आआफ्नो खेतवारी	
		१०	वेकाहा खेला, बन्धुवा डाँडा, नजिकैको सामुदायिक बन	
४	पाख्रिवास नगरपालिका		धनकुटा नगरपालिकाको ९ को तमोर नदी मुलघाट	
		४	राम्चे डाँडा	
५	महालक्ष्मी नगरपालिका	१	लक्ष्मी पखाले खोला घाट	
		२	लेगुवा लक्ष्मी घाट, लेगुवा खोला श्रीनागी घाट	
		३	माङ्गमाया अरुन नदी दोभान घाट	
		४	अरुण नदी विश्रान्ती घाट, अरुण नदी आशाको वगर घाट	
		५	फुलडाँडा अरुण नदीघाट, माङ्गमाया अरुन नदी दोभान घाट,	
		७	माङ्गमाया सिस्ने ओखे माङ्गमाया	
		९	माङ्गमाया बाफे दोभान घाट, माङ्गमाया सिस्ने खोला दोभान घाट	
६	सहिदभुमी गाँपालिका			
७	छथरजोरपाटी गाँउपालिका		माङ्गमाया दोभान, नामजाङ्गघाट, याक्चाना घाट, त्रिवेणी दोभान, तेलिया छावा खोला दोभान, माङ्गमाया खेला	

४. विषयगत क्षेत्र (Cluster)**: आपतकालिन अस्थायी आवास तथा गैह्र खाद्य**

उद्देश्य: विपद् प्रभावितहरुलाई प्राथमिकताको आधारमा सहज राहत उपलब्ध गराउनु

नेतृत्व प्रदानगर्ने निकाय (Cluster Leads): नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, धनकुटा जिल्ला शाखा

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members) को सूची

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	प्रमुख	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर, ई-मेल ठेगाना
१	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति हरिकुमार राई ९८४२११७५०३	विष्णु कृष्ण जोशी ९८४२०३९२७८	nrcsdhankuta2015@gmail.com
२	उद्योग बाणिज्य संघ	बिजय सन्तोषी राई ९८४२०२४९७१	तारा तितुङ्ग ९८४२०७०६००	ccidhankuta@gmail.com
३	निर्माण व्यवसायी संघ	अर्जुन के.सी ९८५२०५०७७४	भवानी शंकर चाम्लीङ्ग ९८४२१०९१२९	
४	जिल्ला समन्वय समिति	निरेन तामाङ्ग ९८५२०५०००५	सफल पोर्तेल ९८५२०४४२२२	
५	धनकुटा नगरपालिका	चिन्तन तामाङ्ग ९८४२०७०९९९	उपेन्द्र खनाल ९८५२०५०५०४	

६	पाखीबास नगरपालिका	ज्ञान बहादुर गुरुङ ९८५२०५३६१५	बसन्तराज निरौला ९८५११६७८२७	
७	महालक्ष्मी नगरपालिका	धुवराज यावा ९८५२०७०५४८	मनोज तामाङ्ग ९८५२०७७८७४	
८	छथरजोरपाटी गाउँपालिका	छत्र बहादुर सुब्बा ९८४०७७६१३२	नेत्र बहादुर श्रेष्ठ ९८५२०५१५८७	
९	सहिदभूमि गाउँपालिका	मनोज राई ९८५२०८०७०८	हरि कुमार राई ९८५२०५०६८२	
१०	चौविसे गाउँपालिका	राज कुमार चेम्जोङ ९८४७२२४६५९	गिता राई ९८४२०६४६६१	
११	साँगुरीगढी गाउँपालिका	जितेन्द्र राई ९८५२०६१९०१	प्रज्वल पोखेल ९८६२०७९२०१	
१२	नेपाली सेना	प्र.से. निरज भण्डारी ९८५२८२१७३१	सेनानी नवीन गुरुङ्ग ९८४९१०५२०६	०२६ ५२१४०३
१३	सशस्त्र प्रहरी बल,नेपाल नं ६ गुल्म हे.छिन्ताङ्ग	स.प्र.ना.उ. दिपक बहादुर बलामी९८५१२७२२०८	स.प्र.नि. विश्वनाथ पोखरेल ९८४९६३७०४	०२६५२१२५५
१४	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्र.उ.लक्ष्मीराज अधिकारी ९८५२०३५५५५	प्र.नि.मान प्रसाद श्रेष्ठ ९८५२०९०१९६	
१५	राष्ट्रिय अनुसन्धान कार्यालय	तुलसी कट्टेल ९८५२०२१७५५	देवेन्द्र कार्की ९८४१८१७२१०	०२६ ५२००४२

आशय

विपद् पीडितहरूलाई उपलब्ध गराइने लुगाफाटा, कम्बल तथा ओछ्याउने सामाग्री जस्ता अखाद्य सामग्रीहरू विपद्को कारण प्रतिकूल भएको हावापानी तथा परिस्थितीबाट बच्नका लागि सर्बाधिक ब्यक्तिगत मानवीय आवश्यकताहरू तथा स्वास्थ्य, गोपनियता र सम्मान कायम गर्न सहयोग गर्दछ । परिवारहरूलाई ब्यक्तिगत स्वास्थ्य सम्बन्धि आवश्यताहरू पूरा गर्न, खाना तयार गर्न र खान, न्यानो आराम दिन र आश्रय निर्माण, सम्भार तथा मर्मत गर्न सघाउनका लागि यस्ता आधारभूत गैरखाद्य समान तथा आपूर्तिहरू अत्यावश्यक हुने हुँदा यस सम्बन्धि संजालको क्षमतामा बृद्धी ल्याउने ।

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति : विपद्बाट सम्भावित मानवीय असर

परिवारको गैर खाद्यसामग्रीहरु (लगाउने लुगाफाटो, ओढ्ने, ओछ्याउने कपडा, खानाको लागि भाडासेट आदि) को क्षति भै गैर खाद्य सामग्रीको आपूर्तिमा कमी हुने ।

समष्टिगत उद्देश्य

प्रभावित व्यक्तिहरूका लागि समयमा नै गैर खाद्य सामग्रीहरुको उपलब्धता एवं पहुँच सुनिश्चित गराएर जीवन बचाउने एवं जीवनलाई निरन्तरता प्रदान गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य

जीवन रक्षा सम्बन्धी रणनीतिहरू (survival strategies) का लागि आवश्यकताको पूर्ति गर्नका निमित्त गैर खाद्यसामग्रीहरु उपलब्ध गराउने । जीवन रक्षा सम्बन्धी रणनीतिहरूको फलस्वरूप मानव मर्यादा, पारिवारिक अस्तित्व, जीविकोपार्जनको सुरक्षा तथा वातावरणमा दीर्घकालीन रुपमा पर्ने नकारात्मक असरलाई कम गर्ने ।

यूनतम मापदण्ड

विपद् पीडितहरूको आफ्नो ब्यक्तिगत सम्मान, सुरक्षा तथा भलाई सुनिश्चित गर्नका लागि आवश्यक संस्कृति र हावापानी तथा मौसम सुहाउदो उमेर र लिंग अनुसारको १ जोर लुगाफाटा तथा

ओछ्याउने सामग्रीहरू र घामपानीबाट बच्नका लागि प्रत्येक परिवारलाई १२ ह १८ फिटको तारपोलिन, व्यक्तिगत तथा सामान्य स्वास्थ्य र कल्याण हुने कुरा सुनिश्चित गर्न प्रति परिवार २ गोटा साबुन र १०० ग्राम दन्तमंजन र परिवारको प्रतिव्यक्तिलाई एक वटा दंन्तब्रश र हरेक विपद् ग्रस्त परिवारलाई पानी पिउने, खाना पकाउने तथा खाने भाडाकाडाहरू उपलब्ध गराउनु पर्दछ ।

न्यूनतम कार्यहरू

- जिल्लामा कम्तीमा १०० परिवारको लागि गैरखाद्य सामग्रीको भण्डारण गरी राख्ने। र कम्तीमा थप १०० परिवारको लागि पहुँच बनाउने ।
- गैरखाद्य सामग्रीहरूलाई बाल केन्द्रित बनाउने ।
- विपद् पीडितहरूलाई विपद्को स्तर कम भएको ७२ घण्टा भित्र गैरखाद्य सामग्री आवश्यकता पहिचान गरी सामग्री वितरण प्रक्रिया सुरु गर्ने ।
- गैर खाद्य सामग्री वितरण आवश्यकताको आधारमा मात्र गरिने छ ।
- नव सुत्केरीहरू तथा नवजात शिशुहरूको आवश्यकतालाई पुरा गर्ने गरी बेग्लै २५ सेट बाल गैरखाद्य सामग्रीहरूको व्यवस्था गर्ने ।
- ने.रे.सो.का प्रत्येक उपशाखामा न्यूनतम ५ परिवारको लागी राहत सामग्री मौज्दात गर्नका लागि प्रयास गरिदैआएको छ ।
- यस्ता सहयोग उपलब्ध गराउँदा उनीहरूलाई जीवन निर्वाह गर्न, संस्कृतिलाईृ कायम राख्न, प्रतिकूल मौसम तथा हावापानीबाट बच्न, ब्यक्तिगत स्वाभिमान तथा गोपनियता बनाई राख्न महिला, बालबालिका, पुरुष तथा सुत्केरी र शिशुलाई उपयुक्त न्यूनतम आवश्यक सामग्रीहरू उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । गैरखाद्य सामग्री वितरण पीडितहरूको सहभागिता भएको वितरण समिति बनाई विपद् प्रभावित क्षेत्रमा गई वितरण गर्नु पर्नेछ ।

न्युनतम आवश्यक गैरखाद्य सामाग्रीहरू

नेपाल रेडक्रस सोसाईटीबाट एक घरपरिवालाई निम्न गैरखाद्य सामग्रीहरू उपलब्ध गराइने छ ।

क्र.स.	सामाग्रीको नाम	थान/मिटर प्रति परिवार	कैफियत
१	कम्बल	१ थान	५० प्रतिशत ऊनी (उलन)
२	त्रिपाल	१ थान	१२ह १८ फिट लम्बाई/५ किलोग्राम
३	भाडाकुँडा	१ सेट	ठूलो डेक्ची १ वटा सानो डेक्ची १ वटा थाली ३ वटा कप २ वटा पन्यू १ वटा गिलास २ वटा डाडु १ वटा
४	प्लाष्टिक बाल्टीन	१ थान	२० लिटरको ढकनी सहित
५	प्लाष्टिक जग	१ थान	५ लिटरको
६	जिन कपडा	३ मिटर	कालो वा निलो
७	कोराडाइट कपडा	३ मिटर	सेतो वा निलो
८	पप्लीन कपडा	३.५ मिटर	कुनै पनि रंगको
९	लुंगी वा सारी	१ थान	कुनै पनि रंगको
१०	प्लाष्टिक डोरी	२५ मिटर	
११	प्लाष्टिक बोरा	१ थान	
यस नेपाल रेडक्रस सोसाइटी धनकुटा जिल्ला शाखासंग १०० सेट गैर खाद्य राहत मौज्दात रहेको छ । आवश्यक्ताको आधारमा केन्द्रबाट थप राहत सामाग्री आयात गरिने छ ।			

परिचालन हुन सक्ने तालिम प्राप्त दक्ष जनशक्ती र स्रोतहरु (नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखाको मात्र)

विवरण	तालिम प्राप्त संख्या	उपलब्ध संख्या
जिल्ला विपद् प्रतिकार्य समूह (DDRT)	२४	२४
प्राथमिक उपचार :प्राथमिक उपचार प्रशिक्षक (First aid Trainer) आधारभूत प्राथमिक उपचारक (Basic First Aid)	४ २४	४ २४
विपद् व्यवस्थापन प्रशिक्षण (DisasterManagement Traineer)	१	१
राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य समूह (NDRT)	२	२
सिमुलेटर (Simulator)	२	२
पारिवारिक सम्पर्कको पुनःस्थापना (RFL)	२	२
उपशाखा (Subchapter)	३२	३२
भौतिक साधन :		
एम्बुलेन्स (शाखा र उपशाखा) (Ambulance District Chapter and Sub Chapter)	२ शाखा,२.उपशाखा	३ (१ वटा बिग्रीएको)
जिल्ला शाखाको भवन (DistrictChapterBuilding)	२	
उपशाखाको भवन (Sub ChapterBuilding)		६

क.स	बिषयगत	संख्या
१	CADRE	१५
२	FIRST AID	६
३	Cash Transfer Programing (CTP) Training	७
४	Local Fundraising Training	७
५	Storemanagement Training	७
६	Disaster Management and Good Practises (DIMS) Training	३१
७	Leadership Management and Good Practices Training	७
८	NRRT	२

विपद्मा प्रयोग गर्न सकिने पालिका स्तरिय खुल्ला स्थानहरु

धनकुटा जिल्ला अवस्थित खुल्ला क्षेत्र

क्र.स.	स्थानीय तह	वडा नं.	खुल्ला क्षेत्र	कैफियत
१	धनकुटा नगर पालिका	३	कागतेको ग्राउण्ड	५ रोपनी
			भाषा मा.वि. कागतेको ग्राउण्ड	५ रोपनी
		४	नेपाली सेना बरख गण सल्लेरी व्यारेक	
		५	तल्लो टुडिखेल	१९ रोपनी
			सल्लेरी आ.वि. कर्मिटार	४ रोपनी
			सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल नं. ६ गुल्म हे.क्वा. छिन्ताङ्ग	४ रोपनी
		६	डा.राम प्रसाद आँखा अस्पताल परिसर	रोपनी
			औद्योगिक ग्राम परिसर	१० रोपनी
		७	चुलिवन ग्राउण्ड	१४ रोपनी
			धनकुटा बस पार्क	३ रोपनी
			निजामती विद्यालय परिसर	५ रोपनी
		८		
		९	विश्रान्ती मन्दिर परिसर, देउराली मावि खेल मैदान	
		१०		
२	पाखीवास नगरपालिका	१	नवदेश्वर आ.वि. र अन्नपूर्ण मा.वि.को ग्राउण्ड	
		२	वडा कार्यालय परिसरको ग्राउण्ड	
		३	खेल मैदान २ वटा, कृषि अनुसन्धान केन्द्रको खुल्ला चौर	
			जाल्पादेवी मा.वि.	
		४	मुग्रेआल खेलमैदान	
			विद्यालय तथा सामुदायिक भवन तथा खेलमैदानहरु	
		५	ग्रामिण सामाजिक मा.वि.को खुल्ला मैदान	
		६	ढुढुवा खेल मैदान	
		७	शहिद यज्ञ आ.वि. खेल मैदान	
		८	राईगाँउ खेल मैदान, काब्रे खेल मैदान सरस्वती मा.वि. घामे	
		९	मातिम्बु खेल मैदान	
		१०	मच्छि चौतरा खेल, दाङ्गसि. खेल मैदान	
३	महालक्ष्मी नगरपालिका	२	घुमाउने खेलमैदान	
		३	खाम डांडा	
		४	झिलमिले खेलमैदान	
		५	लेगुवा बजार विश्रान्तिधाम	
		६	गुठमन्दिर	
		७	सबै वडाका सामुदायिक वनहरु	
४	छथर जोरपाटी गाउँपालिका	१	बुढासुब्बा खेल मैदान	
		३	जोरपाटी खेल मैदान, सल्ले खेल मैदान	
		३	चुलाचुलीको ताङखुवाको ग्राउण्ड	
		४	पाथिचरा खेल मैदान	
		५	ताम्लिङ्ग खेल मैदान,पिप्ले डाँडा खेल मैदान	
		६	सिधुवा खेल मैदान	
			महेन्द्र नारायण मेमोरियल हस्पिलटल प्रालि (७ रोपनी)	निजी जमिन
		२	लाप्से मैदान (३ रोपनी), त्रिवेणी मैदान (१२ रोपनी),गैरीटोल (६रोपनी), चिहान डाँडा खेल मैदान टोड्के (७ रोपनी),टोक्रोम्बा खेल मैदान (	सरकारी जमिन

			१५रोपनी),टाउकेबारी गोगने (३० रोपनी) ,निभारा(१५ रोपनी), सिरवानी (५रोपनी) गोगुने (२०रोपनी)	
			लिम्बुटार मुडेबास (६रोपनी), सुब्बाथान ऐसेलुखर्क (१४रोपनी), खोलीटार ऐसेलुखर्क (२७रोपनी), बाँफोलाङ ऐसेलुखर्क (२५ रोपनी), फेदी ऐसेलुखर्क (३५रापनी),अँधेरी केराबारी (२० रोपनी), केरावारी (३०रोपनी), भीरगाउँ (५०रोपनी), एक्लेटार (३५रोपनी), ओखलधुप टोक्रोम्बा (३० रोपनी), अम्बोटे १५ रोपनी)	निजी जमिन
		३	पहलमाने सामुदायिक वन तथा भालेपोथी सामुदायिक वन आसपास (५हेक्टर)	सरकारी जमिन
		४	खट्गेटार भैसे (१५० रोपनी) , डिहिटार माथिल्लोटार (५५ रोपनी)	निजी जमिन
		५	अम्बोटे खेल मैदान (४ रोपनी)	निजी जमिन
			बोधे खेल मैदान (१० रोपनी)	सरकारी जमिन
		६	मझुवाटार खेल मैदान (३५ रोपनी) विद्यालय	पुण्य मावि
			चण्डी पूर्णिमा मेला मैदान (४ रोपनी)	सरकारी जमिन
			हात्तिसार खेल मैदान (१५ रोपनी)	सरकारी जमिन
		७	बुधुक मावि खेल मैदान (१०रोपनी)	सरकारी जमिन
			मातिल्लो गिद्धे खेल मैदान (३रोपनी)	सरकारी जमिन
			तल्लो गिद्धे खेल मैदान (४रोपनी)	सरकारी जमिन
			सिम डाँडा खेल मैदान (६रोपनी)	सरकारी जमिन
			कोइराला गाउँको खेल मैदान (३रोपनी)	सरकारी जमिन
			जन ज्योती प्राविको खेल मैदान (३रोपनी)	सरकारी जमिन
		८	सोक्रोप्पा (१३ रोपनी)	सरकारी जमिन
			चौकी भञ्याङ (३रोपनी)	सरकारी जमिन
			ठाढा गाउँ (१०रोपनी)	सरकारी जमिन
			अठारसय (८रोपनी)	सरकारी जमिन
			आम डाँडा (५रोपनी)	सरकारी जमिन
६	साँगुरीगढी गाउँपालिका	१	मुलघाट चौर	
		२	रामनवमी मा.वी चौर	
		३	खुवाफोक खेलमैदान,कुशेटार	
		४	फाक्सिब खेल मैदान	
		५	भानु मा.वि खेलमैदान	
		६	पशुपति आ.वि कार्की छाप, ग्रामिण जनता मा.वि खेलमैदान	
		७	गोलखाडी मा.वि	
		८	वडाकार्यालय केरावारी,लक्ष्मी मा.वि,खुडी मरेनीटार	
		९	मेलाचौर आहाले,जनकल्याण प्रा.वि.खेल मैदान हर्दिया,दिलुङ्ग टार	
		१०	बराहलक्ष्मी मा.वि तामाङ्ग खेल मैदान, गुप्तिगंगा आ.वि, धारापानी	
७	सहिदभूमि गाउँपालिका	१	लामेबगर खेलमैदान, आदर्श आ.वि धाप खेलमैदान,अनिवार्य निशुल्क मा.वि खेलमैदान	
		२	हेल्थ पोष्ट जमिन, शहिदपार्क	
		३	देविथान भलिवल चौर	
		४	पिप्ले डाँडा,पञ्चकृष्ण मा.वि	
		५	सुकेआहाल खेलमैदान,घर्तिनिबारी, घुमाउने डाँडा, माम्थिङ्ग ज्वालादेवी खेलमैदान, ताराबारी खेलमैदान	

		६	मगरबेसी खेलमैदान,बैरेनिटार खेलमैदान	
सवै स्थानीय तहमा हेलिप्याड निर्माण भएको छ				

धनकुटा जिल्ला अवस्थित हेलिप्याड रहेको स्थान

क्र.स.	स्थानीय तह	वडा नं.	हेलिप्याड को रहेको स्थान	कैफियत
१	धनकुटा नगर पालिका	४	नेपाली सेना बरख गण सल्लेरी व्यारेक	
२	पाखीवास नगरपालिका	३	कृषि अनुसन्धान केन्द्र पाखीवास	
३	महालक्ष्मी नगरपालिका	७	प्रा.स्व.केन्द्र पछाडी नेपाली सेनावाट निर्माण ।	
४	छथर जोरपाटी गाउँपालिका	३	नेपाली सेनावाट निर्माण ।	
५	चौविसे गाउँपालिका			
६	साँगुरीगढी गाउँपालिका			
७	सहिदभूमि गाउँपालिका			

आपतकालिन कार्ययोजना

क्र.सं.	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगीनिकाय	समय
१	नं.रे.सो.को उपलब्ध पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको वैठक वस्ने	सभापति/मन्त्री		० देखी २४ घण्टा भित्र
२	आपतकालिन समन्वय बैठक तथा क्षतीग्रस्त स्थानको पहिचान र क्षतीको तथ्याङ्क संकलन IRA mobile appsमार्फत	सभापति	सरोकारवाला	० देखी २४ घण्टा भित्र
३	आवाश्यकता अनुसार साबन, स्यानिटाइजर, पिपिइ तथा मास्कहरुको भण्डारण गर्न केन्द्रिय कार्यालय संग समन्वय गर्ने र वितरण गर्ने ।	सभापति	सरोकारवाला	तुरुन्तै
४	कोभिड १९ सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन तथा अद्यावधी गर्नका लागी स्वयमसेवक परिचालन गर्ने ।	सभापति	सरोकारवाला	तुरुन्तै
५	एम्बुलेन्सहरु लाई तैनाथ अवस्थामा राख्ने ।	एम्बुलेन्स संयोजक	सरोकारवाला	तुरुन्तै
६	महामारीको समयमा सबै समाग्री तथा एम्बुलेन्सहरुको प्रयोग पश्चात निर्मलीकरण गर्ने ।	क्षेत्रप्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
७	महामारी सम्बन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु जिङ्गल, सोसियल मिडिया तथा हाते पर्चाद्वारा चेतना फैलाउने ।	क्षेत्रप्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
८	सूचना संकलन कार्य तथा बैठकलाई निरन्तरता दिने	सभापति	सरोकारवाला	निरन्तर
९	राहत सामाग्रीहरुको ढुवानी र प्राप्तिको कामलाई समन्वय गरी सहज बनाउने ।	क्षेत्रप्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
१०	नेरेसो केन्द्र र क्षेत्रसंग समन्वय गरि जिल्लाको लागि थप राहत सामाग्री सुरक्षित गर्ने ।	सभापति		तुरुन्तै
११	विस्थापित परिवारहरुको संख्या यकिन गरी थप अस्थायी शिविर निर्माण गर्ने ।	क्षेत्रप्रमुख	सरोकारवाला	तुरुन्तै
१२	पिडितहरुको पहिचान भएका स्थानमा राहत सामाग्री पुराउने र प्राथमिकताको आधारमा वितरण ।	सभापति/मन्त्री	सरोकारवाला	२४ घण्टा
१३	अपुग राहत सामाग्री क्षेत्रबाट ढुवानी गर्ने।	मन्त्री	सरोकारवाला	निरन्तर
१४	क्वारेन्टाइन निर्माणको पश्चात व्यवस्थापनका लागी पर्याप्त मात्रामा कम्बल तथा बेड कभर दिने व्यवस्था गर्ने ।	सभापति/मन्त्री	सरोकारवाला	तुरुन्तै
१५	जिल्ला स्तरमा महामारीको बेलामा भएका बिरामी तथा बिरामीका परिवारहरुलाई सम्बन्धीत अस्पताल	सभापति/मन्त्री	सरोकारवाला	तुरुन्तै

	सम्म लग्न ल्याउनका लागी छुट्टै एम्बुलेन्स तयारी अवस्थामा राख्ने			
१६	कोभिड प्रतिकार्यमा लागेका एम्बुलेन्स चालक तथा अन्य व्यक्तिहरु को व्यवस्थापनका लागी पहल गर्ने	सभापति/मन्त्री	सरोकारवाला	तुरुन्तै

नोट :राहत सामाग्री वितरण प्र.जि.अ.को प्रत्यक्ष निगरानी तथा निर्देशनको आधारमा एकद्वार प्रणालीबाट हुनेछ।

पूर्व तयारी योजना

क.सं.	गतिविधी	जिम्मेवार	सहयोगी	समय
१	क्षेत्रमा संलग्न सदस्य संस्थाहरुको विवरण अद्यावधि गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	**बर्षमा एक पटक**
२	पूर्व तयारी समन्वय बैठक आयोजना गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	**निरन्तर आवाश्यकता अनुसार**
३	अस्थायी बसोबासका लागी गा.पा तथा न.पा का सुरक्षित सार्वजानिक स्थानहरुको पहिचान गरी उपयोग गर्ने सहमति लिने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	**आवाश्यकता अनुसार समन्वय गर्ने**
४	आवाश तथा गैर खाद्य सामाग्रीको आपूर्तिको लागि बजार र बिक्रेताका बैकल्पिक सूचि बनाउने,आवायकता अनुसार सम्झौता गर्ने।	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	१२ महिना
५	५० परिवारको लागि गैर खाद्य सामाग्री जगेडा गर्ने।	नेरेसो		१२ महिना
६	जगेडा सामाग्रीहरुको अध्यावधि तथा गोदामको निरिक्षण गर्ने।	सभापति/मन्त्री		बर्षमा १० पटक
७	शिविर व्यवस्थापन तथा समन्वय समिती संरचना र जिम्मेवारीहरु निर्धारण तथा परिभाषित गर्ने।	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	
८	आवाश तथा गैर खाद्य सामाग्री वितरणको पुरा सूची राख्ने र नियमित रुपमा प्रतिवेदन तयार गरी जि.वि.व्य.स.तथा अन्य सरोकारवालालाई उपलब्ध गराउने।	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	
९	क्वारेन्टाइन परिसरमा आवाश्यक मात्रामा सम्पूर्ण गैह्र खाद्य सामाग्रीको व्यवस्थापन गर्ने ।			१२ महिना
१०	आवश्यकता अनुसार साबन, स्यानिटाइजर, पिपिइ तथा मास्कहरुको भण्डारण गर्न केन्द्रीय कार्यालय संग समन्वय गर्ने।	सभापति	सरोकारवाला	१२ महिना
११	डेड बडी ब्याग तयार गर्ने।	सभापति	सरोकारवाला	१२ महिना
१२	जाडोको लागी आवाश्यक पर्ने समाग्रीहरु उपलब्ध गराउन सम्बन्धीत निकायसंग समन्वय गर्ने।	सभापति	सरोकारवाला	१२ महिना
१३	प्रत्येक स्थानीय तहमा क्वारेन्टाइन आइसोलेसन निर्माणका लागी समन्वय गर्ने तथा एम्बुलेन्सहरु तयारी अवस्थामा राख्न अनुरोध गर्ने।	सभापति	सरोकारवाला	१२ महिना
१४	महामारीको बेलामा आवश्यक पर्ने किट तथा समाग्रीहरु प्रदेश सरकार संग माग	सभापति	सरोकारवाला	आगामी वर्ष

	गर्न समन्वय गर्ने ।			
१५	कोभिड प्रतिकार्यमा लागेका व्यक्तिहरु को लागी बिमा को व्यवस्था गर्नको लागी पहल गर्ने ।	सभापति	सरोकारवाला	आगामी वर्ष

शसस्त्र प्रहरी बल,नेपालको पूर्व तयारी कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधी	जिम्मेवार	सहयोगी
१	आगलागी नियन्त्रण सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी

शसस्त्र प्रहरी बल,नेपालको आपतकालिन क्षमता

१	मानवीय	२० जना विपद् व्यवस्थापन तालिम प्राप्त सहित ५० जना
२	भौतिक	एक वटा १२ १२ ट्रक,महेन्द्रा स्कारपियो एक वटा,मातहत मुलघाट वेशमा TATA गाडी साथै विपद्को समयमा अस्थाई आवास र्निमाणको लागी खुल्ला स्थान रहेको ।

५. विषयगत क्षेत्र (Cluster) : आपतकालिन खाद्य सामाग्री

उद्देश्य: विपद् प्रभावितहरुलाई प्राथमिकताको आधारमा सहज खाद्यान्न उपलब्ध गराउनु

नेतृत्व प्रदानगर्ने निकाय (Cluster Leads): उद्योग वाणिज्य संघ धनकुटा,

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members) को सूची

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	प्रमुख	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर
१	उद्योग बाणिज्य संघ	विजय सन्तोषी राई ९८४२०२४९७१	तारा तितुङ्ग ९८४२०७०६००	
२	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति हरिकुमार राई ९८४२११७५०३	विष्णु कृष्ण जोशी ९८४२०३९२७८	
३	निर्माण व्यवसायी संघ	अर्जुन के.सी ९८५२०५०७७४	भवानी शंकर चाम्लीङ्ग ९८४२१०९१२९	
४	जिल्ला समन्वय समिति	निरेन तामाङ्ग ९८५२०५०००५	सफल पोर्तेल ९८५२०४४२२२	
५	धनकुटा नगरपालिका	चिन्तन तामाङ्ग ९८४२०७०९९९	उपेन्द्र खनाल ९८५२०५०५०४	
६	पाखीबास नगरपालिका	ज्ञान बहादुर गुरुङ ९८५२०५३६१५	बसन्तराज निरौला ९८५११६७८२७	
७	महालक्ष्मी नगरपालिका	धुवराज यावा ९८५२०७०५४८	मनोज तामाङ्ग ९८५२०७७८७४	
८	छथरजोरपाटी गाउँपालिका	छत्र बहादुर सुब्बा ९८४०७७६१३२	नेत्र बहादुर श्रेष्ठ ९८५२०५१५८७	
९	सहिदभूमि गाउँपालिका	मनोज राई ९८५२०८०७०८	हरि कुमार राई ९८५२०५०६८२	
१०	चौविसे गाउँपालिका	राज कुमार चेम्जोङ ९८४७२२४६५९	गिता राई ९८४२०६४६६१	
११	साँगुरीगढी गाउँपालिका	जितेन्द्र राई ९८५२०६१९०१	प्रज्वल पोखेल ९८६२०७९२०१	
१२	नेपाली सेना	प्र.से. निरज भण्डारी	सेनानी नविन गुरुङ्ग	०२६ ५२१४०३

		९८५२८२१७३१	९८४९१०५२०६	
१३	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्र.उ.लक्ष्मीराज अधिकारी ९८५२०३५५५५	प्र.नि.मान प्रसाद श्रेष्ठ ९८५२०९०१९६	
१४	सशस्त्र प्रहरी बल,नेपाल नं ६ गुल्म हे.छिन्ताङ्ग	स.प्र.ना.उ. दिपक बहादुर बलामी ९८५२०७२२०८	स.प्र.नि. विश्वनाथ पोखरेल ९८४९६३७०४	०२६-५२१२५५
१५	राष्ट्रिय अनुसन्धान कार्यालय	तुलसी कट्टेल ९८५२०२१७५५	देवेन्द्र कार्की ९८४१८१७२१०	०२६ ५२००४२
१६	खाद्य गुणस्तर तथा अनुसन्धान कार्यालय	अनुप हलुवाई ९८५२०६१३७६	अनुप हलुवाई ९८५२०६१३७६	
१७	धनकुटा लेडी जेसीज	विषिका श्रेष्ठ ९८४२०८०२९४		

समष्टिगत उद्देश्य

प्रभावित व्यक्तिहरुका लागी समयमा नै खाद्यान्नको उपलब्धता तथा खाद्यान्नमा पहुँच सुनिश्चित गराएर जीवन बचाउने एवम् जीवनलाई निरन्तरता प्रदान गर्ने ।

विशिष्ट उदेश्य

- विभिन्न प्रकारका विपद्हरुबाट बाढी/पहिरो, आगलागी, भुकम्प, चट्याङ आदि वाट प्रभावित व्यक्ति, परिवारलाई तत्कालिन तथा दीर्घकालीन खाद्य सामग्रिको व्यवस्था गर्न ।
- शिविरमा रहेका वालबालिका तथा सुत्केरी महिलाहरुका लागि आवश्यक खाद्यान्नको ब्यबस्थापन गर्ने ।
- आश्रय स्थलमा रहेकाहरुको खाद्यान्नको उचित व्यवस्थापन गरी स्पेयर मापदण्ड अनुसार खाद्यान्न को व्यबस्थापन गर्ने ।
- विस्थापितहरुको आत्मासम्मानलाई ध्यानमा राखी उनिहरु लाई खानाको लागि न्यूनतम कार्यहरु परिपुर्ति गर्न ।

हालसम्म नेपालमा प्रयोगमा ल्याइएका अन्तराष्ट्रिय निर्देशिका तथा मापदण्डहरु (स्फियर मापदण्ड तथा सुचकहरु) तल उल्लेख गरीएका छन र यिनको प्रयोग आपतकालीन परिस्थितीमा गर्न सकिन्छ । क्षमता तथा श्रोतका आधारमा प्रतिकार्य संचालनको क्रममा यी मापदण्डहरुलाई प्रयोमा ल्याउने कोशिस गर्नुपर्दछ ।

तपशिलमा उल्लेखित तयारी खाना तथा खाद्यको लागि स्फेयर मापदण्ड अनुशार ४८ घण्टा अगाडी का लागि आबश्यक सामाग्री ब्यवस्थापन गर्नुपर्ने हुन्छ ।

तयारी खाना (प्रति परिवारका लागि कम्तिमा ५ दिनका लागि १ प्याकेज)	**प्याकेज भित्रका बस्तुहरु** चिउरा ६ केजी (प्रतिब्याक्ति प्रतिदिन २०० ग्राम) विस्कुट१० पाकेट (८० ग्रामभन्दा वढीको प्याकेट), तयारी चाउचाउ ६ प्याकेट (७५ ग्रामको प्याकेट) नुन १ के जी आयोडिन युक्त नुन

तपसिलमा उल्लेखित तयारी खाना तथा खाद्य को लागि स्फेयर मापदण्ड अनुशार विपद् परेको ४८ घन्टा पछाडिका लागि आवश्यक सामाग्रि ब्यवस्थापन गर्नुपर्ने हुन्छ ।

खाद्य सामाग्री (नेपाली मापदण्ड -विश्व खाद्य कार्यक्रम) निम्नलिखित मापदण्डसहित मुख्य खाना वितरण गरीन्छ	चामल - प्रति ब्यक्ति प्रति दिन ४२० ग्राम दाल - प्रति ब्यक्ति प्रति दिन ८० ग्राम

• जुन परिवारको घर पुरै नष्ट भएको छ जसको खाद्यान्नको भण्डार पुरैक्षति ग्रस्त भएको छ त्यस्तो परिवारका लागि ४ हप्ताको निमित्त रासन • जुन परिवारको घर आंशिक रुपमा नष्ट भएको छ जसको खाद्यान्नको भण्डार आंशिक रुपमा क्षतिग्रस्त भएको छ तयस्तो परिवारका लागि २ हप्ताका निमित्त रासन	खाने तेल - प्रति व्यक्ति प्रति दिन ३० ग्राम नुन - प्रति व्यक्ति प्रति दिन ५ ग्राम

न्यूनतम आवश्यक खाद्य सामाग्रीहरू

उद्योग वाणिज्य संघ धनकुटाबाट एक घरपरिवालाई निम्न खाद्य सामग्रीहरू उपलब्ध गराइने छ।

क्र.स.	सामाग्रीको नाम	केजी / थान	कैफियत
१	चामल	१० के.जी.	
२	नून	१ के.जी.	
३	तेल	१ पोका (आधा लिटर)	
४	चिनी	१ के.जी.	
५	चियापत्ती	१ पोका (२०० ग्राम)	
६	नुहाउने सावुन	१ थान	
जम्मा २५० परिवारको लागी बार्षिक रुपमा खाद्य सामाग्री तयारी अवस्थामा राखिएको छ।			

आपतकालीन कार्ययोजना

क्र.सं.	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगीनिकाय	समय
१	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकमा सहभागी भई सूचना आदान प्रदान गर्ने सम्पर्क व्यक्तिहरुलाई सूचना संकलन गर्न का लागी निर्देशन ।	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	० देखी २४ घण्टा भित्र
२	विषयगत अगुँवा संस्था तथा सहयोगी संस्थाको बैठक गरी समन्वय संयन्त्रको स्थापना गर्ने, स्रोत साधनको आँकलन गर्ने ,	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	० देखी २४ घण्टा भित्र
३	घटनाको बस्तुगत विवरण तयार गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	० देखी २४ घण्टा भित्र
४	राहत सामाग्रीको ढुवानी र प्राप्तीको कामलाई सहज कार्यान्वयनको लागी समन्वय गर्ने।	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	० देखी २४ घण्टा भित्र
५	प्रभावित तथा शिविर संचालन भएका स्थानहरुमा स्पेयर मापडण्ड अनुरुप खाद्य समाग्री वितरण गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	तुरुन्तै
६	तयारी खाद्य सामाग्रीहरु आवाश्यकता अनुसार वितरण गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर

पूर्व तयारीयोजना

क्र.सं.	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगीनिकाय	समय
१	व्यवस्थापन तथा समन्वय सम्बन्धी बैठकको आयोजना गर्ने र गत बर्षको कार्ययोजनाको पुनरावलोकन गर्ने।	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	आवश्यकता अनुसार
२	खाद्यान्न वितरण कार्यदल गठन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	आवश्यकता अनुसार
३	खाद्य सामाग्री वितरण स्पेयर मापदण्ड अनुसार तत्कालीन पूर्नस्थापनाको लागी आवश्यक अध्ययन, लेखाजोखा तथा विश्लेषण गरी बसोबास र जीवीकोपार्जन जस्ता प्रमुख क्षेत्रको विकासका	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर

	कार्यलाई अघि बढाउने वातावरण तयार गर्ने ।			
४	आवश्यकता अनुरुप जिविकोर्पाजनका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
५	आवश्यक खाद्यान्नको आँकलन ४००० जनसंख्या अर्थात ७०० परिवारको लागि १५ दिनको आवश्यक पर्ने परिमाण देहाय अनुसार हुनेछ, विपद् परेको ४८ घन्टा सम्म प्रति दिन प्रति ब्यक्ति चिउरा ८००० के.जी. , विस्कुट ४००० पाकेट चाउचाउ ४००० पाकेट पहिलो दिन चाउचाउ ४००० हजार प्याकेट, चुउरा र भुजा ९९० प्याकेट, प्याज ६० के.जी. विस्कुट ४००० प्याकेट, नुन २० के.जी. विपद् परेको ४८ घन्टा पश्चात प्रतिदिन प्रति ब्यक्ति चामल १६८०० के.जी. दाल ३२०० के.जी., तेल १२०० ली. नुन २०० के.जी.	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर

नोट : ठूलो विपद् परेको अवस्थामा नेपाल सरकारको अनुरोधमा विश्व खाद्य कार्यक्रम सक्रिय भई खाद्यको लागी व्यवस्था हुन सक्ने ।

६. विषयगत क्षेत्र (Cluster) : आपतकालिन खानेपानी, सरसफाई तथा सामुदायिक स्वास्थ्य

उदेश्यः विपद् प्रभावित क्षेत्रमा ,खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्य सहजता प्रदान गर्न ।

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Leads): सम्बन्धित स्थानीय तह

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members)को सूची

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	प्रमुख	सम्पर्क व्यक्ति	स्वास्थ्य संयोजक
२	धनकुटा नगरपालिका	चिन्तन तामाङ्ग ९८४२०७०९९९	उपेन्द्र खनाल ९८५२०५०५०४	भोजराज भण्डारी ९८४२०५९७६७
३	पाखीबास नगरपालिका	ज्ञान बहादुर गुरुङ ९८५२०५३६१५	बसन्त निरौला ९८५११६७८२७	डा.अंकित शर्मा ९८०२७४६९४१
४	महालक्ष्मी नगरपालिका	ध्रुवराज राया ९८५२०७०५४८	मनोज तामाङ्ग ९८५२०७७८७४	पर्शुराम थापा ९८६२०३३४२७
५	छथर जोरपाटी गाउँपालिका	छत्र बहादुर सुब्बा ९८४०७७६१३२	नेत्र बहादुर श्रेष्ठ ९८५२०५१५८७	सुन्दर मान डंगोल ९८४२१५९३६०
६	सहिदभूमि गाउँपालिका	मनोज राई ९८५२०८०७०८	हरि कुमार राई ९८५२०५०६८२	फकिर महमद ९८४२०८०७२३
७	चौविसे गाँउपालिका	राज कुमार चेम्जोर्ङ ९८४७२२४६५९	गिता राई ९८४२०६४६६१	मेघराज वन ९८४२०२७४१०
८	साँगुरीगढी गाउँपालिका	जितेन्द्र राई ९८५२०६१९०१	प्रज्वल पोखेल ९८६२०७९२०१	गणेश मेहेता ९८५२०३८८२२
९	खानेपानी संघसंस्थाहरु	नरेन्द्र प्रसाद पोख्रेल ९८४२०७१३२१	जीवलाल थेत्मी ९८४२०७१४११	
१०	सामुदायिक बन उपभोक्ता महासंघ	निल बहादुर थापा ९८४२०५०२९३		
११	गैर सरकारी महासंघ	मिन प्रसाद सुवेदी ९८४२०६२०२९		

१२	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	राजकुमार मण्डल ९८५२०५०२३४		
१३	डिभिजन बन कार्यालय	मेघराज राई ९८५२०५०२२९		
१४	स्वास्थ्य कार्यालय	प्रमोद दाहाल ९८५२०६११३४		
१५	खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण डिभिजन कार्यालय	अनुप हलुवाई ९८५२०६१३७८		

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति : विपद्का सम्भावित मानवीय असर

- विपद्को कारणबाट सुरक्षित खानेपानीको मुहान अवरुद्ध तथा दूषित हुनेछन् ।
- वातावरण दूषित हुने गरी शौचालयहरू भरिन सक्दछन् ।
- सुरक्षित पानीको अभाव तथा ढलबाट दूषित वातावरणले गर्दा झाडापखाला र हैजा फैलिने जोखिम बढ्नेछ ।
- विस्थापित परिवारहरूलाई स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाइका सुविधाहरूमा अभाव हुने ।

समष्टिगत उद्देश्य

- समाजमा खानेपानी तथा सर-सफाइसँग सम्बन्धित रोगहरू फैलन नदिन तिनको रोकथाम गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य

- विस्थापित समुदायका लागि, खास गरी शिविरमा बस्ने मानिसहरूका लागि सुरक्षित खानेपानी, स्वास्थ्य शिक्षा तथा अस्थायी रूपमा सरसफाइ एवं नुहाउने सुविधाहरूमा पहुँचको सुनिश्चित गर्ने ।
- विस्थापित मानिसहरूलाई आधारभूत स्वास्थ्य सम्बन्धी सामग्री उपलब्ध गराउने र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित व्यवहारिक प्रचलनहरूका बारेमा उचित रूपमा जानकारी उपलब्ध गराउने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- सम्पूर्ण उपकरण तथा सुविधा उपलब्ध गराउने र विस्थापित मानिसहरू बस्ने शिविरहरूमा सफा-सुग्घर कायम गर्नका लागि उनीहरुलाई सशक्तिकरण गर्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।

खानेपानी तथा सरसफाईका क्षेत्रमा मानवीय सहयोगका न्यूनतम मापदण्ड

१. पहाडी जिल्लाहरूमा विपद्पछि पहिलो हप्तासम्म पाईपद्वारा अथवा जिल्ला सदरमुकामको खानेपानी उपभोक्ता संस्थासँग सम्बन्ध कायम गरी खानेपानी भण्डारण गरिने । ट्याङ्कीद्वारा प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति न्यूनतम ५ लिटर पानी उपलब्ध गराउने र पहिलो ४ हप्ताभित्र प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन उपलब्ध गराइने पानीको परिमाणलाई १५ लिटर पुऱ्याउने ।
२. शिविरमा बस्ने विस्थापित मानिसहरू तथा घर तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति नष्ट भएका व्यक्तिहरूका लागि पानी सङ्कलन गर्नका लागि बाल्टीन र पानी शुद्ध गर्नका लागि ३० दिनसम्म खानेपानी शुद्ध गर्ने पियूस अथवा वाटर गार्ड (water guard) उपलब्ध गराउने ।
३. शिविरमा बसोबास गर्ने विस्थापित मानिसहरूका लागि उपयुक्त सरसफाइ एवं महिलाहरूका लागि नुहाउने सुविधाका निमित्त अस्थायी स्नान घर र चर्पी (हरेक २० व्यक्तिका लागि एक चर्पी र पहिलो हप्ताभित्र हरेक १० व्यक्तिका लागि एक चर्पीका दरले सोलाई बढाउने गरी) को निर्माण गर्ने
४. शिविरमा बसोबास गर्ने प्रभावित मानिसहरूलाई जिल्ला स्वास्थ्य तथा खानेपानी कार्यालयका कर्मचारी, साझेदार गैर-सरकारी सङ्गठन, महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेवक एवं रेडक्रसका

स्वयंसेवकहरूसँग मिली स्वास्थ्यसम्बन्धी किट (kit) वितरण गर्ने र स्वास्थ्य प्रवर्धनसम्बन्धी गतिविधिहरू (पानी शुद्ध पार्ने उचित तरिका र साबुनद्वारा हात धुने) सञ्चलन गर्ने ।

५. एकरूपताका लागि जिल्ला आकस्मिक योजनालाई राष्ट्रिय आकस्मिक योजनासँग मेल खाने गरी तयार पार्ने ।

क) छथर जोरपाटी गा.पा.को खानेपानी, सरसफाई आपतकालिन कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी	समय
१	विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बोलाउने,निर्णय गर्ने र उद्धारमा खट्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्तै
२	तुरुन्त खानेपानी, खाद्यन्न, औषधी उपचार वितरण गर्ने ।	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्तै
३	सरसफाई, शौचालयको व्यवस्थागर्ने ।	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्तै
४	वितरण खानेपानीको व्यवस्था गरी विपद्मा परेकालाई वितरण गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्तै
५	विपद्मा परेकालाई उद्धार गर्न,सुरक्षा कर्मी स्वयमसेवी ,नागरिक समाज,स्थानिय क्लवका यूवाहरु परिचालन गरी सरसफाई फोहोर मैला व्यवस्थापन र राहत वितरण गर्ने ।	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्तै
६	बाढी पहिरोको लागी ग्याविन तार जालीको भण्डारण गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्तै

ख) छथर जोरपाटी गा.पा.को खानेपानी, सरसफाइ तथा पूर्वतयारी कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी	समय
१	खानेपानी मुहानको संरक्षण गर्ने	गा.पा.र खानेपानी उपभोक्ता समिति	सरोकारवाला	१२ महिना
२	खानेपानीको लागी ठूला टंकी को व्यवस्थापन	गा.पा.र खानेपानी उपभोक्ता समिति	सरोकारवाला	१२ महिना
३	सरसफाई सम्बन्धि तालिम,फोहोर मैलाव्यवस्थापन, डस्टबिनको व्यवस्थापन	गा.पा.र स्थानीय क्लब,संस्था	सरोकारवाला	१२ महिना
४	स्वास्थ्य,सरसफाई वातावरणीय संरक्षण सम्बन्धि जनचेतना अभिवृद्धि	गा.पा.र स्थानीय क्लब,संस्था	सरोकारवाला	१२ महिना
५	खुला दिशा मुक्त क्षेत्रको घोषणा ,पूर्ण सरसफाई घोषणा ,जलवायू परिवर्तन बारे जानकारी	गा.पा.र स्थानीय क्लब,संस्था	सरोकारवाला	१२ महिना
६	विपद् व्यवस्थापन मा राहत र उद्धारको लागी वैकल्पिक खानेपानीको व्यवस्था, भण्डारण	गा.पा.र खानेपानी उपभोक्ता समिति		१२ महिना
७	एक गाउँ १पोखरी, १ गाँउ १ नर्सरी निमाण	सा.व.उ.स.		
८	आपतकालिन स्वास्थ्य प्रबर्द्धनसम्बन्धि स्वास्थ्य क्षेत्रमा तालिम दिने	क्षेत्रप्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर

१) साँगुरीगढी गा.पा.को खानेपानी सरसफाई तथा सामुदायिक स्वास्थ्य आपतकालिन कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी
१	थपमुहानको व्यवस्था	स्थानीय तह	सरोकारवाला
२	क्षतिको वास्तविक तथ्याङ्क संकलन तथा विश्लेषण	स्थानीय तह	सरोकारवाला
३	थप चर्पी निर्माण	स्थानीय तह	सरोकारवाला
४	फोहोर मैला व्यवस्थापन	स्थानीय तह	सरोकारवाला
५	जनचेतना मुलक कार्यक्रम	स्थानीय तह	सरोकारवाला
६	औषधी व्यवस्थापन	स्थानीय तह	सरोकारवाला

२) साँगुरीगढी गा.पा.को खानेपानी सरसफाई तथा सामुदायिक स्वास्थ्य पुर्वतयारी कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी
१	आम समुदाय संग छलफल गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला
२	सम्बन्धित संग सहयोग माग्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला
३	मुहान पहिचान गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला
४	प्रतिरक्षात्मक कार्यक्रम योजना अनुसार गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला

१) चौविसे गा.पा. को खानेपानी सरसफाई तथा सामुदायिक स्वास्थ्य आपतकालिन योजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी	समय
१	मुहानहरुको संरक्षण एंव सर्वद्धन गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	
२	अस्थाई चर्पी निर्माण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	
३	फोहोर मैला व्यवस्थापन	स्थानीय तह	सरोकारवाला	
४	खानेपानी शुद्धिकरण एंव स्वास्थ्य खानेपानी व्यवस्थापन	स्थानीय तह	सरोकारवाला	
५	जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन	स्थानीय तह	सरोकारवाला	
६	अन्नबालि खाद्यान्नबाली तरकारीबालीको विउ वितरण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तत्काल मौसम अनुसार
७	सुरक्षित,भण्डारण सामाग्री वितरण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तत्काल मौसम अनुसार
८	व्याग स्टील हार्भेस्टिङ्ग भकारी आदी वितरण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तत्काल मौसम अनुसार
९	प्लास्टिक टनेल वितरण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तत्काल मौसम अनुसार
१०	कृषि विपद् कोषको स्थापना	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तत्काल मौसम अनुसार

२) चौविसे गा.पा. खानेपानी सरसफाई तथा सामुदायिक स्वास्थ्य पूर्वतयारी योजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी	समय
१	अन्नबाली खाद्यान्नबाली तरकारीबालीको विउ वितरण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
२	सुरक्षित,भण्डारण सामाग्री वितरण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
३	व्याग स्टील हार्भेस्टिङ्ग भकारी आदि वितरण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर

२) चौविसे गा.पा. को खानेपानी सरसफाई तथा सामुदायिक स्वास्थ्य पूर्वतयारी योजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी	समय
१	जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
२	स्रोतहरुको पहिचान गर्ने, संरक्षँण एव संचालन गर्नें	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
३	जोखिम पहिचान गरी प्रतिरक्षात्मक कार्य योजना अनुसार काम गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
४	हरेक वडामा पोखरी निर्माण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
५	पानी जम्मा गर्नें टंकी	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
६	सिमसार क्षेत्रको संरक्षण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
७	हिलटेक तथा खानेपानी पाईप तयारी अवस्थामा राख्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर

१) धनकुटा न.पा. को खानेपानी सरसफाई तथा सामुदायिक स्वास्थ्य आपतकालिन योजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी	समय
१	मुहानहरुको संरक्षण एंव संवर्द्धन गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
२	अस्थाई चर्पी नर्माण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
३	फोहोरमैला व्यवस्थापन	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
४	खानेपानी शुद्धिकरण एंव स्वास्थ्य खानेपानी व्यवस्थापन	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
५	जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर

२) धनकुटा न.पा.को खानेपानी सरसफाई तथा सामुदायिक स्वास्थ्य पूर्वतयारी योजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी	समय
१	जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
२	स्रोतहरुको पहिचान गर्ने, संरक्षण एवं संचालन गर्नें	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
३	जोखिम पहिचान गरी प्रतिरक्षात्मक कार्ययोजना अनुसार काम गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
४	हरेक वडामा पोखरी निर्माण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
५	पानी जम्मा गर्नें टंकी	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर

६	सिमसार क्षेत्रको संरक्षण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
७	हिलटेक तथा खानेपानी पाईप तयारी अवस्थामा राख्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर

१) पाखीबास न.पा. को खानेपानी सरसफाई तथा सामुदायिक स्वास्थ्य आपतकालिन योजना

क.स	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी	समय
१	मुहानहरुको संरक्षण एंव संवर्द्धन गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
२	अस्थाई चर्पी नर्माण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
३	फोहोरमैला व्यवस्थापन	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
४	खानेपानी शुद्धिकरण एंव स्वास्थ्य खानेपानी व्यवस्थापन	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
५	जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर

२) पाखीबास न.पा.को खानेपानी सरसफाई तथा सामुदायिक स्वास्थ्य पूर्वतयारी योजना

क.स	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी	समय
१	जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
२	स्रोतहरुको पहिचान गर्ने, संरक्षण एवं संचालन गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
३	जोखिम पहिचान गरी प्रतिरक्षात्मक कार्ययोजना अनुसार काम गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
४	हरेक वडामा पोखरी निर्माण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
५	पानी जम्मा गर्ने टंकी	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
६	सिमसार क्षेत्रको संरक्षण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
७	हिलटेक तथा खानेपानी पाईप तयारी अवस्थामा राख्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर

१) महालक्ष्मी न.पा. को खानेपानी सरसफाई तथा सामुदायिक स्वास्थ्य आपतकालिन योजना

क.स.	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी	समय
१	मुहानहरुको संरक्षण एंव संवर्द्धन गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
२	अस्थाई चर्पी नर्माण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
३	फोहोरमैला व्यवस्थापन	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
४	खानेपानी शुद्धिकरण एंव स्वास्थ्य खानेपानी व्यवस्थापन	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
५	जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर

२) महालक्ष्मीन.पा.को खानेपानी सरसफाई तथा सामुदायिक स्वास्थ्य पूर्वतयारी योजना

क.स	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी	समय
१	जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
२	स्रोतहरुको पहिचान गर्ने, संरक्षण एवं संचालन गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर

३	जोखिम पहिचान गरी प्रतिरक्षात्मक कार्ययोजना अनुसार काम गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
४	हरेक वडामा पोखरी निर्माण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
५	पानी जम्मा गर्नै टंकी	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
६	सिमसार क्षेत्रको संरक्षण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
७	हिलटेक तथा खानेपानी पाईप तयारी अवस्थामा राख्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर

१) सहिद भूमि गा.पा. को खानेपानी सरसफाई तथा सामुदायिक स्वास्थ्य आपतकालिन योजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी	समय
१	मुहानहरुको संरक्षण एवं संवर्द्धन गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
२	अस्थाई चर्पी नर्माण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
३	फोहोरमैला व्यवस्थापन	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
४	खानेपानी शुद्धिकरण एंव स्वास्थ्य खानेपानी व्यवस्थापन	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
५	जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर

२) सहिद भूमिगा.पा.को खानेपानी सरसफाई तथा सामुदायिक स्वास्थ्य पूर्वतयारी योजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी	समय
१	जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
२	स्रोतहरुको पहिचान गर्ने, संरक्षण एवं संचालन गर्नै	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
३	जोखिम पहिचान गरी प्रतिरक्षात्मक कार्ययोजना अनुसार काम गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
४	हरेक वडामा पोखरी निर्माण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
५	पानी जम्मा गर्नै टंकी	स्थानीय तह	सरोकारवाला	
६	सिमसार क्षेत्रको संरक्षण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	
७	हिलटेक तथा खानेपानी पाईप तयारी अवस्थामा राख्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	

७. विषयगत क्षेत्र (Cluster): आपतकालीन स्वास्थ्य तथा पोषण
उदेश्य: विपद प्रभावितहरुमा स्वास्थ्य उपचार तथा पोषणमा सहजता प्रदान गर्न ।
नेतृत्व प्रदानगर्ने निकाय (Cluster Leads) : स्वास्थ्य कार्यालय
क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members) को सूची :

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	प्रमुख	सम्पर्क व्यक्ति	स्वास्थ्य संयोजक	टेलिफोन नम्बर, ई-मेल ठेगाना
१	स्वास्थ्य कार्यालय	प्रमोद दाहाल ९८५२०६११३४	राजन पोखरेल ९८५२०६११३५		
२	नेपाली सेना	प्र.से. निरज भण्डारी ९८५२८२१७३१	सेनानी.नविन गुरुङ्ग ९८४९१०५२०६		०२६ ५२१४०३
३	सशस्त्र प्रहरी बल,नेपाल नं ६ हे.छिन्ताङ्ग गुल्म	स.प्र.ना.उ.दिपक बहादुर बलामी	स.प्र.नि.विश्वनाथ पोखरेल		०२६५२१२५५ apfchhintangco

		९८५१२७२२०८	९८४९९६३७०४		m1@gmail.com
४	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्र.उ.लक्ष्मीराज अधिकारी ९८५२०३५५५५५	प्र.ना.उ.चिरञ्जीवी दाहाल९८५११३८७१४		
५	डा.राम प्र. पोखेल आँखा अस्पताल	रोशेष श्रेष्ठ ९८५२०५०३६१	नरेन्द्र बस्नेत ९८४२२१७४५५		
६	नेपाल परिवार नियोजन संघ	देवेन्द्र प्रधान ९८४२१११३८८	कुमार श्रेष्ठ ०२६५२०२९१		
७	जिल्ला अस्पाताल	डा.मनिस शाह ९८०८९३३५७१			
८	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	हरिकुमार राई ९८४२११७५०३	विष्णु कृष्ण जोशी ९८४२०३९२७८		nrcsdhankuta2015@gmail.com
९	निजी अस्पतालहरु	रामनारायण प्रसाद रामा ९८५२०६१६१२	रामनारायण प्रसाद रामा ९८५२०६१६१२		
१०	जिल्ला खेलकुद विकास समिति	मनोज राई ९८५२०५०८८९			
११	हेल्थ इन्टिच्यूटहरु	रामनारायण प्रसाद रामा ९८५२०६१६१२			
१२	जिल्ला समन्वय समिति	सफल पोर्तेल ९८५२०४४२२२			
१३	धनकुटा नगरपालिका	चिन्तन तामाङ्ग ९८४२०७०९९९	उपेन्द्र खनाल ९८५२०५०५०४	भोजराज भण्डारी ९८४२०५९७६७	
१४	पाखीबास नगरपालिका	ज्ञान बहादुर गुरुङ ९८५२०५३६१५		बसन्तराज निरौला ९८५११६७८२७	
१५	महालक्ष्मी नगरपालिका	ध्रुवराज राया ९८५२०७०५४८		पर्शुराम थापा ९८६२०३३४२७	
१६	छथर जोरपाटी गाउँपालिका	छत्र बहादुर सुब्बा ९८४०७७६१३२		सुन्दर मान डंगोल ९८४२१५९३६०	
१७	सहिदभूमि गाउँपालिका	मनोज राई ९८५२०८०७०८		फकिर महमद ९८४२०८०७२३	
१८	चौविसे गाँउपालिका	राज कुमार चेम्जोङ ९८४७२२४६५९	गिता राई ९८४२०६४६६१	मेघराज वन ९८४२०२७४१०	
१९	साँगुरीगढी गाउँपालिका	जितेन्द्र राई ९८५२०६१९०१	मनोज कुमार ठाकुर ९८५२०६१९४०	गणेशकुमार यादव ९८५२०३८८२२	
२०	भावना होमियो प्याथिक अस्पताल	डा.खगेन्द्र कटुवाल ९८५२०३०६१२			

समष्टिगत उद्देश्य

विपद् पछिको अवस्थामा आकस्मिक उद्धार पश्चात विभिन्न महामारी रोगको प्रकोप हुन सक्ने जोखिमलाई न्यूनिकरण गरी बालबालिकाको नियमित खोप सेवालाई निरन्तरता दिने,कुपोषण हुनबाट बनाउन पोषणको प्रबर्द्धन गर्ने तथा आकस्मिक पोषण कार्यक्रम संचालन गर्ने, गर्भवति,प्रसुति तथा सुत्केरी सम्बन्धि सेवाको सुनिश्चितता गर्ने एवं अन्य स्वास्थ्य सेवालाई नियमित सञ्चालन गर्ने ।

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति : विपद्का सम्भावित मानवीय असर (स्वास्थ्य र पोषण)

- चोटपटक, घाइतेहरू, हैजा, औलो, आउँ र दादुरा एवं पखाला सम्बन्धी रोग, गम्भीर श्वास -प्रश्वास सम्बन्धी सङ्क्रमण, ज्वरो, आँखा अथवा छालाका रोग, आँखा रातो हुने रोग (Conjunctivitis) जस्ता सङ्क्रामक रोगहरूमा रोगहरूमा वृद्धि ।
- एच.आई.भी/एड्स, हेपाटाइटीस तथा क्षयरोग फैलने क्रममा वृद्धि ।
- स्वास्थ्य क्लिनिक, स्वास्थ्यचौकीहरू नष्ट हुनु वा पहुँच हुन नसक्नु ।
- औषधि उपचारका उपकरण तथा औषधिको हानी-नोक्सानी ।
- खाद्य सामग्रीको तीव्र अभावको कारणले गर्दा गम्भीर कुपोषण, औलो, हैजा तथा झाडा-पखाला जस्ता रोगहरूको जोखिममा वृद्धि, स्वास्थ्य एवं सामाजिक सेवाहरूमा घट्दो पहुँच, उपचारात्मक तथा अतिरिक्त खुवाउने कार्यक्रम (Feeding Programme)मा अवरोध ।
- विपद्को कारणले बढ्दो मानसिक स्वास्थ्य समस्या ।

विशिष्ट उद्देश्य (स्वास्थ्य)

- झाडापखाला, हैजा, औलो तथा अन्य पानी जन्य एवं कीट जन्य रोगहरूको पर्याप्त रोकथाम तथा उपचार क्षमता सुनिश्चित गर्नका लागि जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assessment) सँग एकीकृत गरि स्वास्थ्य तथा पोषण (अवस्था तथा सेवाहरू) को द्रुत सर्वेक्षण क्षमतालाई सुदृढ पार्ने ।
- संक्रामक रोग फैलन गएका खण्डमा सहयोग तथा लेखाजोखाका लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरूमा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्ने, स्वास्थ्य शिविरको सञ्चालन गर्ने र जटिल स्वास्थ्य समस्या भएकाहरुलाई सुविधा सम्पन्न स्वास्थ्य संस्थामा पठाउने संयन्त्र (referral mechanism) को विकास गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग पुऱ्याउने ।
- पर्याप्त आपत्कालीन आपूर्ति र मानव स्रोतलगायतका विषयमा शीघ्र क्षमता अभिवृद्धिका लागि जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय/जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य (पोषण)

- विस्थापित मानिसहरूका लागि पूरक खाना खुवाउने कार्यक्रम (Supplementary Feeding Programme - SFP) मा पहुँचको माध्यमबाट गर्भवती तथा दूध खुवाउने महिला एवं पाँच वर्ष मुनिका वालवालिकाहरूमा गम्भीर कुपोषणको वृद्धिलाई रोकथाम गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- गम्भीर कुपोषण (Severe Acute Malnutrition - SAM) को उपचार तथा सेवामा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- निरन्तर स्तनपान सुनिश्चित गर्ने र अवाञ्छित स्तनपानका विकल्पहरूको वितरणमा रोक लगाउन जिल्ला स्वास्थ्य प्रमुखलाई मद्दत गर्ने ।
- भिटामिन ए को वितरण/जुकाको औषधि तथा प्रभावित वालवालिकाहरूका लागि खोपसम्बन्धी गतिविधिहरू सुनिश्चित गर्नका निमित्त जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।

मानवीय सहयोगसम्बन्धी न्यूनतम मापदण्ड

- प्रारम्भिक लेखाजोखा सञ्चालन गरिएकै समयमा स्वास्थ्य सम्बन्धी निगरानी (Health Surveillance) शुरु गर्ने,
- समुदायको तहमा रोग तथा चोट-पटकको उपचार विद्यमान प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको प्रणालीको माध्यमबाट, स्वास्थ्य संस्थाहरूमा केही उपचार एवं थोरै संख्यामा गम्भीर बिरामीहरूलाई सिफारिश

गरी अन्य केन्द्रहरू (Referral Centres) मा पठाई आपतकालीन स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमको कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- सिफारिश गरी पठाइने अन्य केन्द्रहरू (Referral Centres) मा पुग्नका निमित्त बिरामीहरुका लागि उपयुक्त यातायातको प्रवन्ध गरिनेछ ।

जिल्ला अस्पतालको क्षमता र आपतकालीन कार्ययोजना

क्र.सं.	विवरण	संख्या	कैफियत
१	पिकअप गाडी	१	
२	मोटरसाइकल	५	
३	प्राविधिक स्वास्थ्यकर्मी	६	
४	आपतकालिन उद्धार समिति RRT गठन		
५	आपतकालिन औषधीहरुको मौज्दात		

स्वास्थ्य कार्यालय धनकुटाको क्षमता

सि.नं.	नाम, थर	पद तह श्रेणी	सम्पर्क नं.
१	प्रमोद दाहाल	क्ष.कु. अ/सातौ	९८५२०६११३४
२	गोकुल प्रसाद भण्डारी	स्वा सि टे नि सातौ	९८४२०६४७०५
३	बिनोद गुरागाई	ल्या टे नि छैठौ	९८४२१९६१९८
४	नारायण प्रसाद खनाल	प्रशासन अधिकृत छैठौ	९८४२०५२९२०
५	मिलन घिमिरे	प हे.न पाचौ	९८५२०५८८४४
६	सन्जु कार्की	तथ्याङ्क सहायक पाचौ	९८४२०६१५१९
७	वेग बं के.सी कटुवाल	कु.ले.अ चौथो	९८४२१५६७७४
८	उदय शखंर शाह	मलेरिया इन्सपेक्टर चौथो	९८४२२९८४४८
९	शिव ब. खड्का	ह.स.चा.श्रेणी विहिन पाचौ	९८४२०४४९२९
१०	कपलेश्वर मरिक	का.स .श्रेणी विहिन	९८४२१२९७५०

आकस्मिक स्वास्थ्य तथा पोषणमा स.प्र.बल, नेपाल छिन्ताङ्ग गुल्म तथा मातहत वेसको क्षमता

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्कनं.	युनिट संख्या	जनशक्ति
१	स.प्र.बल नेपाल नं ६ गुल्म/मुलघाट बेस	स.प्र.नि. विश्वनाथ पोखरेल ९८६२३६१८४४/९८५१२७२२४६	९८४९६३७०४६	२	२२ जना

आपतकालिन कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधि	मुख्य जिम्मेवारी	सहयोगी	समयावधी
१	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकमा सहभागी भई सूचना आदान प्रदान गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	तुरुन्तै
२	विषयगत अगुवा संस्था तथा सहयोगी संस्थाहरुको बैठक संचालन र आवाश्यक श्रोत सहित परिचालन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	तुरुन्तै
३	DCMC को बैठक बस्ने	क्षेत्र प्रमुख	ससेकारवाला	तुरुन्तै
३	जानकारी संकलन तथा परिस्थितीलाई अद्यावधिक गर्नका लागी मुख्य प्रकोपको जानकारी प्राप्त भएपश्चात RRT को बैठक गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	तुरुन्तै
४	प्रकोपको रोकथाम,नियन्त्रणका लागी स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रको बैठक गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	तुरुन्तै
५	एम्बुलेन्स तथा शबवाहन तयारी अवस्थामा राख्ने र परिचालन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	तुरुन्तै

६	घाइतेहरुको आपतकालिन व्यवस्थापन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	तुरुन्तै
७	प्रकोप प्रभावित क्षेत्रमा शीघ्र स्वास्थ्य सर्वेक्षण गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	तुरुन्तै
८	कुपोषणमा परेका बालबालिकाहरुको पहिचान	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	तुरुन्तै
९	आपतकालिन उद्धार समिति (RRT) बैठकमा आपतकालिन सूचनाको आदान प्रदान	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	तुरुन्तै
१०	स्रोत साधनको परिचालन ● पिक अप गाडिको प्रयोग	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	तुरुन्तै
११	Contact Tracing को लागी समूह परिचालन गरी अति आवाश्यक सूचनाहरु संकलन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	तुरुन्तै

स्वास्थ्य कार्यालयको पूर्व तयारी कार्ययोजना

क्र.स	विवरण	कैफियत
१	जिल्लामा स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थाहरुको सूची तयार	बार्षिक एक पटक
२	जिल्ला स्थित सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाबाट प्राप्त हुने आपतकालीन सहयोगको सूची तयार	तुरुन्तै
३	आपतकालिन औषधी तथा औजारको खरिद	आवाश्यकता अनुसार तुरुन्तै
४	पर्याप्तमात्रामा VTM kit, RDT kit हरुको भण्डारण	तुरुन्तै
५	शव वाहन तथा एम्बुलेन्सहरु तयारी अवस्थामा राख्ने	तुरुन्तै
६	आपतकालिन उद्धार समिती (RRT) बैठक	आवश्यकता अनुसार
७	आपतकालिन व्यवस्थापन सम्बन्धी स्वास्थ्य,शिक्षा तथा सचेतना कार्यक्रम - विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा, समुदायक स्तरीय स्वास्थ्य शिक्षा)	निरन्तर

स्वास्थ्य कार्यालयको आपतकालिन कार्ययोजना

क्र.स	विवरण	कैफियत
१	आपतकालिन उद्धार समिती (RRT) बैठकमा आपतकालिन सुचनाको आदान प्रदान	
२	स्रोत साधनहरुको परिचालन ● पिकअप गाडीको प्रयोग ● मोटरसाइकलको प्रयोग ● च्च्टीमको परिचालन ● आपतकालिन औषधिको आपूर्ति	
३	स्वास्थ्य शिविरको आयोजना	
४	आपतकालिन क्षेत्रको स्वास्थ्य स्थितीको सर्वेक्षण	
५	आपतकालिन व्यवस्थापन सम्बन्धी स्वास्थ्य शिक्षा तथा सचेतना कार्यक्रम ● विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा ● समुदायक स्तरीय स्वास्थ्य शिक्षा	
६	कोभिड प्रतिकार्यका लागी दक्ष जनशक्ति तयार गरेर परिचालन गर्ने ।	

कोरोना भाइरस (कोभिड-१९)

सन् २०१९ डिसेम्बर ३१ मा एशियाली मुलुक चिनको वुवान शहरमा पहिलो पटक देखा परेको कोभिड-१९ (कोरोना भाइरस) ले अहिले विश्वलाई नै थिलथिल पारेको छ। यस महामारीसंग विश्वको सबै मुलुकहरु लडिरहेका छन् ता पनि जित हासिल गर्न सकिरहेको छैन । विश्वका विकसित मुलुकहरु पनि आफुहरु संग भएको अत्याधुनिक प्रविधि तथा प्रणालीका बाबजुत पनि भरपर्दो कुनै औषधिको आविस्कार गर्न नसक्नु यस महामारीको अर्को चुनौति हो । करिब करिब करोडौको संख्यामा संक्रमित र लाखौको

संख्यामा मानिसहरु हताहत भैसकेका छन । पुन: यसको प्रकोप क्रमश: बढीरहेको अवस्थामा सोही अनुसारको तयारी गर्नु पर्ने आवश्यक देखिन्छ ।

१) कोभिड -१९ व्यवस्थापन क्षमता

बिवरण	PPE	Thermal Gun	क्वारेण्टाईन बेड	आईसोलेसन बेड	एम्बुलेन्स	पार्टसन एम्बुलेन्स	Antigen Test Kit	PCR Test Re-agentSet	शव बहान	PCRसंकलक	Dead body bag
धनकुटा न.पा.	२५	५	०	०	२	०	०	०	०	१	०
पाख्रिबास न.पा.	१०	१	०	०	१	०	०	०	०	१	०
महालक्ष्मी न.पा.	१०	३	०	०	१	१	०	०	०	१	०
छथर जोरपाटीगा.पा.	३०	१०	१०	४	१	१	०	०	०	१	०
सहिदभुमी गा.पा.	१५०	१५	०	६	२	०	०	०	०	१	०
साघुरीगढी गा.पा.	६०	२	२०	०	०	०	०	०	०	१	०
चौबिसे गा.पा.	३०	११	०	५	२	०	०	०	०	१	०
जिल्ला अस्पताल	१६५	७०	०	२०	२	१	८००	३२	१	४	१०
स्वास्थ्य कार्यालय	२००	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
नेपाली सेना	२०	२	०	०	०	०	०	०	०	०	२
नेपाल प्रहरी	१२	४	०	०	०	०	०	०	०	०	१२
सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल	७	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
रेडक्रस सोसाईटी	५०	२०	०	०	२	०	०	०	०	०	२०
जिल्लाप्रशासन कार्यालय	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१२
जम्मा	७६९	१४९	३०	३५	१३	३	८००	३२	१	११	५६

शव व्यवस्थापन डिजेल प्लान्ट -१ (धनकुटा न.पा.-९ मूलघाट)

कोरोना संक्रमित बोक्न प्रयोग हुन एम्बुलेन्सहरु

क्र.सं.	संस्थाको नाम	चालकको नाम	सम्पर्क नं.	गाडी नं.
१	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	करण शाही	९८६२३२७४४५	
२	धनकुटा नगरपालिका	नविन श्रेष्ठ	९८४४६१६५६५	
३	धनकुटा अस्पताल	विमल राई	९८४२०९११३५	
४	तपाइको जनहित	प्रविण तामाङ	९८४२१५७१५३	
५	स्व.रत्नश्वरी स्म.प्र.	सन्त लिम्बु	९८४२३०१२१२	
६	डा.राम प्र. आँखा अस्पताल	लोकेन्द्र कार्की	९८४२३२७६६६	
७	त्रिवेणी साँ. समुह	प्रभात गुरुङ	९८४२१६१२५५	
८	नेपाल अर्वुध रो. नि.सं.	पवन घिमिरे	९८४२०६२८७०	

२) धनकुटा जिल्लाको कोभिड १९ कोरोना भाइरस रोकथाम तथा न्यूनीकरण पूर्वतयारी

क्र.सं.	गतिविधी	जिम्मेवार	सहयोगी निकाय	समय	कै.
१	जिल्ला विपद् ब्यबस्थापन समितीको वैठक	प्रजिअ		आवश्यक्ता अनुसार	
२	समन्वय	प्रमुख, जिजिस/प्रजिअ		निरन्तर	
३	संचार माध्यमबाट कोभिड १९ बारे सचेतना कार्यक्रम/हाते पर्चा छपाइ तथा वितरण	स्थानीय तह र पत्रकार महासंघ	सरोकारवाला	आवश्यक्ता अनुसार	
४	साबुन, स्यानिटाइजर, पिपिइ,थर्मल गन तथा मास्कहरुको भण्डारण	स्थानीय तह /स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर	
५	क्वारेन्टाइन निर्माण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	आवश्यक्ता अनुसार	
६	थप आइशोलेसन निर्माण	अस्पताल प्रमुख	प्रदेश /स्थानीय सरकार	आवश्यक्ता अनुसार	
७	एम्बुलेन्स चालकहरुलाइ सूरक्षा मापदण्ड तालिम	स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख	सरोकारवाला	१ पटक	
८	राहत तथा अन्य बन्दोवस्तीका सामाग्री खरिदका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन	स्थानीय तह	सरोकारवाला	आवश्यक्ता अनुसार	
९	एम्बुलेन्स तथा शव वाहन अध्यावधिक गर्ने	स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख	सरोकारवाला	३ पटक	
१०	Dead body bag	रेडक्रस सोसाइटी	नेरेसो केन्द्र	आवश्यक्ता अनुसार	
११	मृत शरिर ब्यबस्थापन तालिम	नेपाली सेना	सरोकारवाला	१ पटक	
१२	कम्वल, त्रिपाल	रेडक्रस सोसाइटी	नेरेसो केन्द्र	१ पटक	१०० थान /५० थान
१३	कृत्रिम घटना अभ्यास	सुरक्षा निकायहरु	सरोकारवाला	१ पटक	

३) कोभिड- १९ कोरोना भाइरस संक्रमितको पुष्टि भएपछिको आपतकालिन कार्ययोजना

क्र.सं.	गतिविधि	जिम्मेवार	सहयोगी निकाय	समय
१	जिल्ला सुरक्षा समितिको आपतकालिन वैठक वस्ने	प्रजिअ		२ घण्टा भित्र
२	जिल्ला विपद ब्यबस्थापन समितिको आपतकालिन वैठक	प्रजिअ	सरोकारवाला	१२ घण्टा भित्र
३	आपतकालिन समन्वय	प्रमुख,जिसस/प्रजिअ		२४ घण्टा भित्र
४	निर्णय कार्यान्वयन गराउने	प्रजिअ	सरोकारवाला	निरन्तर
५	जिल्ला आपतकालिन केन्द्र DEOC सक्रिय बनाउने	प्रजिअ		तुरुन्तै
	एम्बुलेन्स / शव वाहन तयारी राख्ने	स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख	नेपाल रेडक्रस	२४ सै घण्टा
६	संक्रमितलाई सूरक्षित तवरले अस्पताल ल्याउन/लैजान	स्वास्थ्य/अस्पताल प्रमुख	सरोकारवाला	अवस्थानुसार
७	सम्पर्कमा रहेकाहरुको पहिचान गर्ने	स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर

८	सम्पर्कमा रहेकाहरुलाई पहिचानमा क्वारेनटाईनमा राख्ने	सम्बन्धित स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्तै
९	सम्पर्कमा रहेकोहरुको PCR/Antigen Test	स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख	स्थानीय तह	निरन्तर
१०	आन्तरिक सुरक्षा प्रबन्ध	प्रहरी/सशस्त्र प्रमुख	सरोकारवाला	निरन्तर
११	शव ब्यबस्थापन तालिम प्राप्त जनशक्ति तयारीमा राख्ने	नेपाली सेना गणपति	सरोकारवाला	२४ सै घण्टा
१२	संक्रमितलाई सुरक्षित रहन सुचना प्रवाह गर्ने	पत्रकार महासंघ	सरोकारवाला	निरन्तर
१३	प्रतिवेदन माथिल्लो निकायमा पठाउने	प्रजिअले तोकेको अधिकृत		प्रत्येक दिन

कोभिड-१९ विरुद्धको खोप सरकारको नीतिअनुसार कार्यान्वयन गर्ने

८.विषयगत क्षेत्र (Cluster): आपतकालिन शिक्षा, संरक्षण
उदेश्य : विपद् प्रभावितहरुको उचित शिक्षा तथा संरक्षण गर्न
नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Leads): शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ/स्थानीय तह
क्षेत्रगत नेतृत्व सदस्यहरू (Cluster members) को सूची

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	प्रमुख	विपद् सम्पर्क व्यक्ति	शिक्षा संयोजक	टेलिफोन नम्बर
१	शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाइ (संयोजक)	मोहन राई ९८४१४५५८७४	मोहन ढुङ्गाना ९८४२०७००४३		
२	धनकुटा नगरपालिका	चिन्तन तामाङ्ग ९८४२०७०९९९	उपेन्द्र खनाल ९८५२०५०५०४	नगेन्द्र मणि श्रेष्ठ ९८४२०४५७७८	
३	पाखीबास नगरपालिका	ज्ञान बहादुर गुरुङ ९८५२०५३६१५	बसन्तराज निरौला ९८५११६७८२७	हेमन्तमणी खुलाल ९८०७३७२५२५	
४	महालक्ष्मी नगरपालिका	ध्रुवराज राया ९८५२०७०५४८	मनोज तामाङ्ग ९८५२०७७७८४	ललि‍ा कार्की ९८६२०५०९१६	
५	छथर जोरपाटी गाउँपालिका	छत्र बहादुर सुब्बा ९८४०७७६१३२	नेत्र बहादुर श्रेष्ठ ९८५२०५१५८७	निर्मला सुवेदी ९८४२११०५७८	
६	सहिदभूमि गाउँपालिका	मनोज राई ९८५२०८०७०८	हरि कुमार राई ९८५२०५०६८२	उमेश राई ९८५२०६२५०१	
७	चौविसे गाउँपालिका	राज कुमार चेम्जोङ ९८४७२२४६५९	गिता राई ९८४६४०४१७०	चुडामणी रेग्मी ९८४१४१९३८६	
८	साँगुरीगढी गाउँपालिका	जितेन्द्र राई ९८५२०६१९०१	प्रज्वल पोखेल ९८६२०७९२०१	गंगाबहादुर कटुवाल ९८४२२२१३७६	
९	हुसाडेक नेपाल	सरोज भूजेल ९८५२०६०६०९			

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति: विपद्का सम्भावित मानवीय असर

- सार्वजनिक पूर्वाधारको क्षति (सडक, पुल, विद्युत् आपूर्ति, सञ्चार)
- आवासको अस्थायी क्षति तथा मुख्य रूपमा बालबालिका, महिला, वृद्ध-वृद्धा र विभिन्न किसिमले फरक क्षमता भएका(अपाङ्ग) हरूको विस्थापनसहित व्यक्तिगत सामानहरूको क्षति ।
- विद्यालयका कक्षा कोठा, प्रहरी चौकी तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरूजस्ता उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरूमाथि दबाबको सिर्जना ।
- सामुदायिक संस्थालाई आवासको रुपमा उपयोग गर्दास्वास्थ्यसम्बन्धी व्यवहारमा देखिने चुनौती ।

- मानवीय सहयोगका लागि लक्षित जनसंख्या बढ्न सक्ने ।

समष्टिगत उद्देश्य

- आवास: सुरक्षित तथा आरामदायी बस्ने ठाउँको प्राप्तिका लागि भौतिक एवं प्राथमिक सामाजिक आवश्यकताहरूमा व्यक्ति तथा परिवारहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्ने । यथासम्भव यस प्रक्रियामा बढीभन्दा बढी आत्म-निर्भरता तथा आफैं व्यवस्थापन (self-management)लाई समावेश गरिनेछ
- शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन : प्राकृतिक विपद्का कारणले घरवारविहीन बनेका मानिसहहरूका निमित्त स्थायी समाधानको खोजीका लागि प्रयत्न गर्नुका साथै विस्थापित व्यक्तिहरूलाई मानव अधिकारको उपभोग गर्न सक्षम पार्नका निमित्त जीवन स्तर उठाई शिविरहरूमा जीवन स्तरमा सुधार ल्याउने ।

विशिष्ट उद्देश्य

- जलवायु परिवर्तनको प्रतिकूल असरवाट बच्न छाना भएका पर्याप्त ठाउँ व्यवस्था गर्ने ।
- जलवायु परिवर्तनको प्रतिकूल असरवाट प्रभावित व्यक्तिहरूएकिन गर्ने ।
- प्रभावित व्यक्तिहरूको कल्याणाका लागि घरायसी सामाग्रीहरुमा पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।

मानवीय सहयोगका लागि मापदण्ड अनुसार उपलब्धता

- ○ औसतमा एक व्यक्तिका लागि ३.५-४.५ वर्ग मिटरको छाना भएको क्षेत्र उपलब्ध छ, औसतमा ५ सदस्यहरूको एक परिवारका लागि कम्तीमा पनि ४ह५ मिटरको डोरीसहितको प्लास्टिक सिट र सहायता सामग्री
- ○ कम्बलमा मानिसहरूको पर्याप्त पहुँच छ ।
- ○ दुई वर्षसम्मका बालबालिकाहरूका लागि कम्तीमा पनि पूरा एक सेट कपडा छ ।
- ○ महिला, बालिका, पुरूष तथा बालकको लागि कम्तीमा पनि पूरा एकसेट कपडा छ । यसका अतिरिक्त, महिला तथा बालिकाहरूका लागि नियमित सरसफाइसम्बन्धी सामग्रीको आपूर्ति भएको छ ।
- ○ मानिसहरूसँग घरायसी सामाग्रीएक सेट भाँडा छ ।
- ○ शिविर व्यवस्थापन गर्न सकिन्छ ।
- ○ शिविर खडा गर्नका लागि विगतमा प्रयोग गरिएका ठाउँहरूको रेकर्ड छ ।

साझेदारहरुको क्षमता र सहयोगको आंकलन तथा योजना

क्र.सं.	आवश्यक सामाग्री	आवश्यक संख्या	सहयोगी संस्था संग रहेको	नपुग	अनुमानित रकम	कै.
१	त्रिपाल	५०	१०	४०	१०००००	
२	फर्निचर	आवश्यकता अनुसार			५०००००	
३	सुरक्षा निकाय	आवश्यकता अनुसार				
४	शैक्षिक सामाग्री	आवश्यकता अनुसार			७०००००	

जिल्लामा रहेका विद्यालय तथा कलेजहरुको विवरण

क्र. सं.	नामथर	स्थानीय तह	वडा	स्थान	किसिम	प्रधानाध्यापक	सम्पर्क नं.
१	शारदा माध्यमिकविद्यालय	चौविसे	१	६नं.बुधबारे	सामुदायिक	बालकृष्ण रेग्मी	९८४४६७७९९०
२	मुढेवास माध्यमिकविद्यालय	चौविसे	२	मुढेवास	सामुदायिक	सुनलाल मगर	९८४२१०६०८८
३	संयुक्त माध्यमिकविद्यालय	चौविसे	२	मुढेवास	सामुदायिक	मान बहादुर बस्नेत	९८४२०७०८६८
४	कुरुलेतेनुपा माध्यमिकविद्यालय	चौविसे	३	कुरुलेतेनुपा	सामुदायिक	वीरबहादुर लिम्बू	९८४२१७३१३१

५	मंगलादेवी माध्यमिकविद्यालय	चौविसे	५	बोधे	सामुदायिक	पूर्णबहादुर खुलाल	९७४६९६५५२२
६	बज्रमाई माध्यमिकविद्यालय	चौविसे	५	बोधे	सामुदायिक	युवराज तिवारी	९८४२२८७५५६
७	पुण्य माध्यमिकविद्यालय	चौविसे	६	राजारानी	सामुदायिक	लोकबहादुरराई	९८४२११३२५१
८	बुधुक माध्यमिकविद्यालय	चौविसे	७	मौनाबुधुक	सामुदायिक	तिलबिक्रम सुब्बा	९८४२०३९२००
९	सिंहदेवी माध्यमिकविद्यालय	चौविसे	८	वसन्तटार	सामुदायिक	तेजबहादुर थापा	९८४२३८८३००
१०	अठारसय माध्यमिकविद्यालय	चौविसे	८	वसन्तटार	सामुदायिक	वुद्धवीर लिम्बू	९८४२०७१०९२
११	जनता आधारभूत विद्यालय	चौविसे	१	६नं.बुधबारे	सामुदायिक	उत्तर बहादुर पाङ्गीमगर	८६३९८९०६८
१२	धारापानी आधारभूतविद्यालय	चौविसे	२	मुढेवास	सामुदायिक	कैलाश ढंगाना	९८४२११३३३२
१३	जनकल्याण आधारभूतविद्यालय	चौविसे	३	कुरुलेतेनुपा	सामुदायिक	चिरञ्जिवी अधिकारी	९८५२०५०५५७
१४	जनसेवा आधारभूतविद्यालय	चौविसे	४	कुरुलेतेनुपा	सामुदायिक	शहरमान गोले	९८१५३३२५१०
१५	मच्छिन्द्रदेवीआधारभूत विद्यालय	चौविसे	५	बोधे	सामुदायिक	डेडराज वन	९८५२०६१३४३
१६	सरस्वती आधारभूतविद्यालय	चौविसे	४	कुरुलेतेनुपा	सामुदायिक	हेमचन्द्र विश्वकर्म	९८२७३११९२७
१७	मेक्लाजुङ्ग प्राथमिकविद्यालय स्याङदान	चौविसे	१	६नं.बुधबारे	सामुदायिक	किशोर परियार	९८२४३९४२६९
१८	जोरगणेश प्राथमिकविद्यालय सौरे	चौविसे	१	६नं.बुधबारे	सामुदायिक	नविन थापा मगर	९८५२०५०७९६
१९	बालजन्य प्राथमिकविद्यालय सौरे	चौविसे	१	६नं.बुधबारे	सामुदायिक	उमा कटुवाल	९८४२३०३२१७
२०	बालविकास प्राथमिकविद्यालय	चौविसे	२	मुढेवास	सामुदायिक	सुकरानी लिम्बू	९८१४३२२२५५
२१	बालकल्याण प्राथमिकविद्यालय केराबारी	चौविसे	२	मुढेवास	सामुदायिक	मोहन प्रसाददहाल	९८४२३४४२१९
२२	शुभकामनाप्राथमिक विद्यालय वटासेडाँडा	चौविसे	२	मुढेवास	सामुदायिक	धनकुमारी तुम्सा	९८४२३०८६५५
२३	जानकी बुढासुब्बाप्राथमिक विद्यालय	चौविसे	३	कुरुलेतेनुपा	सामुदायिक	याम वहादुर खपाङ्गी	९८४२२२११२०
२४	जीवनज्योति प्राथमिकविद्यालय	चौविसे	३	कुरुलेतेनुपा	सामुदायिक	श्याम बहादुर खपाङ्गी	९८४२२५४७८०
२५	जालपादेवी प्राथमिकविद्यालय	चौविसे	४	कुरुलेतेनुपा	सामुदायिक	रणजित खत्री	९८४२३८८३९८
२६	जनता प्राथमिकविद्यालय	चौविसे	४	कुरुलेतेनुपा	सामुदायिक	गोकुल योञ्जन	९८४२०९७९२८
२७	त्रैलोकेश्वारप्राथमिक विद्यालय	चौविसे	४	कुरुलेतेनुपा	सामुदायिक	टीकामाया तामाङ्ग	९८११०३५०९२
२८	वरगाछी प्राथमिकविद्यालय	चौविसे	५	बोधे	सामुदायिक	उत्तम कुमार देवान	९८४२११८९३०
२९	बोधे प्राथमिकविद्यालय सदामटार	चौविसे	५	बोधे	सामुदायिक	जिवनाथ ढुङ्गाना	९८४२२७२१३०
३०	सिंहदेवी प्राथमिकविद्यालय	चौविसे	५	बोधे	सामुदायिक	दिवश याखा	९८४२३६३८१५
३१	दुर्गातिलिङ्गप्राथमिक विद्यालय	चौविसे	६	राजारानी	सामुदायिक	धनकुमार राई	९८४२१५११०८
३२	जलकन्या प्राथमिकविद्यालय	चौविसे	६	राजारानी	सामुदायिक	सत्रुध्न दास	९८६९१०८०६२
३३	जनशिक्षा सदन प्राथमिकविद्यालय	चौविसे	६	राजारानी	सामुदायिक	उसम लिम्बू	९८१०२५७७८०
३४	बराह प्राथमिकविद्यालय शिखरपुर	चौविसे	६	राजारानी	सामुदायिक	ज्ञानेन्द्र सुवेदी	९८४२११२१०३

३५	मौनाबुधुक प्राथमिकविद्यालय लोफादिन	चौविसे	७	मौनाबुधुक	सामुदायिक	खगेन्द्र लिम्वु	९८१४३५८९७६
३६	जनज्योति प्राथमिकविद्यालय	चौविसे	७	मौनाबुधुक	सामुदायिक	उत्तर बहादुर लिम्बू	९८४२११९५२२
३७	सिंहदेवी प्राथमिकविद्यालय	चौविसे	७	मौनाबुधुक	सामुदायिक	लक्ष्मी राई	९८६२०११०५६
३८	पिपलडाँडा प्राथमिकविद्यालय	चौविसे	७	मौनाबुधुक	सामुदायिक	हरिनारायण यादव	९८५२०६१९६२
३९	सरस्वती प्राथमिकविद्यालय आमडाँडा	चौविसे	८	वसन्तटार	सामुदायिक	देवकला कार्की	९८११०९७४५७
४०	सारथुक्पा प्राथमिकविद्यालय	चौविसे	८	वसन्तटार	सामुदायिक	लोक बहादुर लिम्वु	९८४२३६४६१९
४१	सोक्रोपा प्राथमिकविद्यालय	चौविसे	८	वसन्तटार	सामुदायिक	देवराज लिम्बु	९८१८२५६२७६
४२	सल्लेरी प्राथमिकविद्यालय आमडाँडा	चौविसे	८	वसन्तटार	सामुदायिक	गणेश बहादुर वस्नेत	९८१५३१७२७४
४३	ठाडागाउँ प्राथमिकविद्यालय	चौविसे	८	वसन्तटार	सामुदायिक	मनप्रसाद मगर	९८६४५४९५१३
४४	कालिका प्राथमिकविद्यालय देउराली	चौविसे	८	वसन्तटार	सामुदायिक	शान्ति लिम्बू	९८११३८०६२३
४५	जनसेवा इ.बो.स्कूल	चौविसे	१	६नं.बुधबारे	संस्थागत	जुना आचार्य	९८४२०७२३१४
४६	मुढेवास इ.बो.स्कूल	चौविसे	२	मुढेवास	संस्थागत	अग्नी सूर्य मगर	९८१४३१६६५२
४७	राजारानी इ.बो.स्कूल	चौविसे	६	राजारानी	संस्थागत	सुनिता चेम्जोङ	९८१९३३३६९९
४८	मकालु एकेडेमी	चौविसे	७	मौनाबुधुक	संस्थागत	गजेन्द्र सुवेदी	९८४२२८९९१५
४९	सेवा इ.बो.स्कूल	चौविसे	८	वसन्तटार	संस्थागत	कमल कटुवाल	९८४२२३५९७९
५०	भारती मावि हात्तिखर्क	छथरजोरपाटी	१	हात्तिखर्क	सामुदायिक	रूद्रबहादुरविश्वकर्मा	९८४४६२४००६
५१	शारदा मावि बोझेनी	छथरजोरपाटी	१	हात्तिखर्क	सामुदायिक	कृष्णहाङ लिम्बू	९८१९३३३०३१
५२	जनकल्याण प्राविबरडाँडा	छथरजोरपाटी	१	हात्तिखर्क	सामुदायिक	सोमप्रसाद अधिकारी	९८४२४२४२१०
५३	जनसेवा प्रावि खैरेनी	छथरजोरपाटी	१	हात्तिखर्क	सामुदायिक	भक्तबहादुर लिम्बू	९८४२१५६७६१
५४	लक्ष्मी मावि सल्ले	छथरजोरपाटी	२	हात्तिखर्क	सामुदायिक	बेगबहादुर सिंजाली	९८४२१०९२०२
५५	सल्ले प्रावि तल्लोसल्ले	छथरजोरपाटी	२	हात्तिखर्क	सामुदायिक	तारा कार्की	९८४२५६२३८६
५६	जनज्योति प्रावि सल्ले	छथरजोरपाटी	२	हात्तिखर्क	सामुदायिक	चेतबहादुर रानामगर	९८४२१५७७३७
५७	सुरुङ्गे प्राविसुरुङ्गे	छथरजोरपाटी	२	तांखुवा	सामुदायिक	शेरबहादुर भुजेल	९८४२०६२६५७
५८	नवनिकेतन प्राविजोरपाटी	छथरजोरपाटी	२	तांखुवा	सामुदायिक	रोमबहादुर बाजिम्पाक	९८४२११२०२१
५९	चुलाचुली मावि तांखुवाबोक्रे	छथरजोरपाटी	३	तांखुवा	सामुदायिक	धर्मराज थोक्लेन	९८५२०५०७४५
६०	दामोदर मावि सिंभुवा	छथरजोरपाटी	३	तांखुवा	सामुदायिक	तीर्थप्रसाद मिश्र	९८४२११६२४८
६१	सरस्वती मावि तांखुवा	छथरजोरपाटी	३	तांखुवा	सामुदायिक	हरिप्रसादकाफ्ले	९८४२२५६९२४
६२	शोभित प्रावि रातमाटे	छथरजोरपाटी	३	तांखुवा	सामुदायिक	चन्द्रबहादुर भट्टराई	९८४२०६२४६२
६३	निशानदेवी प्राविभण्डारी गाउँ	छथरजोरपाटी	३	तांखुवा	सामुदायिक	यज्ञप्रसाद श्रेष्ठ	९८४२१०९५६१
६४	तिलेश्वर मावि तेलिया	छथरजोरपाटी	४	तेलिया	सामुदायिक	कुल बहादुरअधिकारी	९८४२३८८०५१
६५	शारदा आवि ओख्रे	छथरजोरपाटी	४	तेलिया	सामुदायिक	ज्ञानबहादुर लिम्बू	९८४२४२२३९१

६६	तेलिया प्राविफुर्केसल्ला	छथरजोरपाटी	४	तेलिया	सामुदायिक	धनकुमारी लिम्बु	९८१७३६५७४२
६७	मार्गेश्वरी प्राविपाथिभरा	छथरजोरपाटी	४	तेलिया	सामुदायिक	गणेशकुमार तामाङ	९८४२३७३७७९
६८	पञ्चायत प्राविखामडाँडा	छथरजोरपाटी	४	तेलिया	सामुदायिक	पूर्णबहादुर लिम्बू	९८४२४२४३१६
६९	महाकाली मावि ताम्लिङ	छथरजोरपाटी	५	परेवादिन	सामुदायिक	धनबहादुर लिम्बू	९८४२०७३३३६
७०	दिव्येश्वरी आविपरेवादिन	छथरजोरपाटी	५	परेवादिन	सामुदायिक	खेलबहादुर लिम्बू	९८४२१४०७२६
७१	भिमेश्वरी आविपरेवादिन	छथरजोरपाटी	५	परेवादिन	सामुदायिक	भरत थोक्लन	९८४२११२३१९
७२	महाजनज्योति प्राविपरेवादिन	छथरजोरपाटी	५	परेवादिन	सामुदायिक	नोद कुमारी मिश्र	९८१४३७९८९६
७३	सिध्ददेवी प्राविपरेवादिन	छथरजोरपाटी	५	परेवादिन	सामुदायिक	विकास श्रेष्ठ	९८४२११६३३०
७४	आधारभूत प्रावि अलैंचीबारी	छथरजोरपाटी	५	परेवादिन	सामुदायिक	खड्कबहादुर लिम्बू	९८४२२५८१८५
७५	सरस्वती मावि सिंधुवा	छथरजोरपाटी	६	परेवादिन	सामुदायिक	केदार अधिकारी	९८४२०७०४७५
७६	सरस्वती मावि मजुवा	छथरजोरपाटी	६	परेवादिन	सामुदायिक	विश्वनाथ कफ्ले	९८४२४३३५१७
७७	प्राथमिक विद्यालयनाम्जाङ	छथरजोरपाटी	६	परेवादिन	सामुदायिक	धर्मराज काफ्ले	९८४२११११४५
७८	सगरमाथा माइबो स्कूलसिंधुवा	छथरजोरपाटी	६	परेवादिन	संस्थागत	दिबेश खडक्का	९८४२११६४९८
७९	सेतोगुरास माइबो स्कूलजोरपाटी	छथरजोरपाटी	२	तांखुवा	संस्थागत	विशाल श्रेष्ठ	९७४६९५९०९०
८०	सदिप्त माइबो स्कूलसिंधुवा	छथरजोरपाटी	६	परेवादिन	संस्थागत	पदमबहादुर भट्टराई	९८५२०५३७०९
८१	सिध्दरानी आइबो स्कूलमाङ्वारक	छथरजोरपाटी	४	तेलिया	संस्थागत	लक्ष्मण लिम्बू	९८४२०४५९४०
८२	हिलस्टार प्राइबोस्कूल फलैंचा	छथरजोरपाटी	१	हात्तिखर्क	संस्थागत	कृष्ण भट्टराई	९८०४०७७९९५
८३	हिउचुली प्राइबो स्कूलहात्तिखर्क	छथरजोरपाटी	१	हात्तिखर्क	संस्थागत	टेकबहादुर कार्की	९८४२२१८७०६
८४	मार्गेश्वरी प्राइबोस्कूल चुलाचुली	छथरजोरपाटी	३	तांखुवा	संस्थागत	गजेन्द्र भट्टराई	९८४२१४५८४९
८५	हिले मावि हिले	धनकुटा नपा	१	हिले	सामुदायिक	खगेन्द्रप्रसाद आचार्य	९८४२०३०३६४
८६	बालकल्याण प्राथमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	१	बोक्रे	सामुदायिक	रामचन्द्रअधिकारी	९८४२०७००४७
८७	जलकन्या प्राथमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	१	सिजालीगाउँ	सामुदायिक	मिनु प्रधान	९८४२०५२३६६
८८	चंचलादेवी आधारभूत विद्यालय	धनकुटा नपा	१	ओक्मालुङ	सामुदायिक	माधवी वराल	९८६४५४९५३३
८९	चन्द्र प्राथमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	२	गुराँसे	सामुदायिक	लक्ष्मीप्रसादशर्मा	९८४२०६२६९४
९०	धर्मोदय प्राथमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	२	रमिते	सामुदायिक	विमल राइ	९८४२१०९८५९
९१	डिल्ली प्राथमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	२	किन्ताङ	सामुदायिक	टेकबहादुर बस्नेत	९८४२४२२०८६
९२	ज्ञानोपार्जन आधारभूत विद्यालय	धनकुटा नपा	२	पुतलीडाडा	सामुदायिक	नरबहादुर थापा	९८५२०५०२९०
९३	मधुगंगा प्राथमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	२	बैरे	सामुदायिक	प्रेमबहादुर राइ	९८४२०४९३५२
९४	मार्गेश्वरी प्राथमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	२	किन्ताङ	सामुदायिक	तेजबहादुर दाहाल	९८४२११८३८६
९५	रत्नसरस्वती प्राथमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	२	चोक्रोक	सामुदायिक	पूर्णमाया तामाङ	९८४२२१७२४२
९६	श्रीमान टंक माध्यमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	२	स्कूलडाडा	सामुदायिक	नरवहादुर वि क	९८४२०६४४५४
९७	भाषा माध्यमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	३	कागते	सामुदायिक	Govinda Rai	९८४२५९६५६२

९८	चतुर्भुज प्राथमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	३	सिलुङ्गा	सामुदायिक	मेनुका अधिकारी	९८४२१५९४५५
९९	जनता आधारभूत विद्यालय	धनकुटा नपा	३	लाँकुरे	सामुदायिक	नीलबहादुरबुढाथोकी	९८४२५१६०४८
१००	ज्वालादेवी प्राथमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	३	स्याउले	सामुदायिक	यमुना आचार्य	९८४२३४५९३४
१०१	मार्गेश्वरी प्राथमिक छारागाउँ	धनकुटा नपा	४	छारागाउँ	सामुदायिक	टेक वहादुर खत्री	९८४२३१७९९०
१०२	गोकुण्डेश्वर बालमन्दिर मावि	धनकुटा नपा	५	टुडिखेल	सामुदायिक	दामोदरप्रसादमिश्र	२६५२००६८
१०३	सल्लेरी आधारभूत विद्यालय	धनकुटा नपा	५	कर्मीटार	सामुदायिक	घनेन्द्र कुमारसुव्वा	९८४२०४१३०५
१०४	गोकुण्डेश्वर मावि सिरानबजार	धनकुटा नपा	६	सिरानबजार	सामुदायिक	यज्ञप्रकाशचापागाइ	९८५२०५०९४२
१०५	सिंहदेवी आधारभूतविद्यालय	धनकुटा नपा	६	खाल्डे	सामुदायिक	हरिवहादुरअधिकारी	९८६२३३०८१५
१०६	आत्मारा प्राथमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	६	आत्मारा	सामुदायिक	विनय राइ	९८४२०५२५५९
१०७	बागेश्वरी प्राथमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	६	पात्लेखोला	सामुदायिक	जानुका पौडेल	९८४२३१७८९२
१०८	त्रिवेणी मावि चुलीवन	धनकुटा नपा	७	चुलीवन	सामुदायिक	दिपकपोख्रेल	९८४२०६५९९०
१०९	चुलीवन प्राथमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	७	चाम्जिबुङ	सामुदायिक	देवबहादुर खडका	९८५२०५०५२०
११०	देउराली माद्यमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	८	सान्ताङ	सामुदायिक	यमबहादुरबस्नेत	९८४२०६२०६५
१११	जनताराष्टिय आधारभूत विद्यालय	धनकुटा नपा	८	टेकुनाला	सामुदायिक	शुक्रबहादुरलिम्बू	९८४२०६१८५३
११२	जिमी प्राथमिक विद्यालय यात्ते	धनकुटा नपा	८	यात्ते	सामुदायिक	चक्रवहादुर पौडेल	९८४२४४४४३०
११३	अमरज्योति प्राथमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	९	महाङ	सामुदायिक	गंगाप्रसादआचार्य	९८४२०७१०३४
११४	देउराली मावि वेलहारा	धनकुटा नपा	९	वेलहारा	सामुदायिक	बेलबहादुर लिम्वू	९८४२०७१४७१
११५	कन्यादेवी प्राथमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	९	सावावारी	सामुदायिक	गिता भण्डारी	९८१६३७२०८७
११६	कौशिका आधारभूत विद्यालय	धनकुटा नपा	९	मूलघाट	सामुदायिक	बिगेन्द्र याखा	९८५२०६१९४४
११७	सिहदेवी प्राथमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	९	रुद्रवारी	सामुदायिक	झमक कटुवाल	९८५२०६१५७०
११८	थानी आधारभूत विद्यालय	धनकुटा नपा	९	गुठीटार	सामुदायिक	लेख वहादुर राइ	९८४२०६२४५१
११९	आधारभूतविद्यालय	धनकुटा नपा	१०	पारिपात्ले	सामुदायिक	उत्तम भटराइ	९८४२३४६८८५
१२०	जनकल्याण माध्यमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	१०	मार्गा	सामुदायिक	चिरञ्जिवि दाहाल	९८५२०५०३३८
१२१	मार्गादेवी प्राथमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	१०	डुम्रेसान्ने	सामुदायिक	यज्ञबहादुर दाहाल	९८४२०७०९६७
१२२	सिध्ददेवी प्राथमिक विद्यालय	धनकुटा नपा	१०	पारिपात्ले	सामुदायिक	नवराज दाहाल	९८४२२१९३०२
१२३	श्री निजामती आ.वि.	धनकुटा नपा	७	डाडागाउँ	संस्थागत	सुरेश काफ्ले	९८४२१६७३५९
१२४	श्री तमोरभ्याली मावि	धनकुटा नपा	७	बजार	संस्थागत	दुर्गाप्रसाद लुइटेल	९८५२०५०२८८
१२५	श्री तुलसीमेहर मावि	धनकुटा नपा	७	बजार	संस्थागत	किरण घिमिरे	९८५२०५०५३२
१२६	श्री वालसंसार मावि	धनकुटा नपा	६	बजार	संस्थागत	दिनेस अधिकारी	९८४२०२७९२१
१२७	श्री दीप मावि	धनकुटा नपा	६	बजार	संस्थागत	केशव श्रेष्ठ	९८५२०५०११४
१२८	श्री धनकुटा वो.स्कूल	धनकुटा नपा	५	तल्लोकोप्चे	संस्थागत	राजन पौडेल	९८४२०७१४७९
१२९	श्री मोडेल स्कूल	धनकुटा नपा	३	कागते	संस्थागत	टिकाराज सन्जेल	९८४२१५८७२२

१३०	श्री मनकामना मावि	धनकुटा नपा	१	हिले	संस्थागत	इन्द्रबहादुर गुरुङ	९८५२०५३७१०
१३१	श्री मदरल्याण्ड मावि	धनकुटा नपा	१	हिले	संस्थागत	प्रेम सुब्बा	९८५२०५०५३५
१३२	श्री निलगिरी मावि	धनकुटा नपा	१	हिले	संस्थागत	रेवन्त रायमाझी	९८४२०५५१२१
१३३	श्री दीप ज्योती इंवो.स्कुल	धनकुटा नपा	१	हिले	संस्थागत	सन्तोष श्रेष्ठ	९८४९६२७०९९
१३४	श्री पोलस्टार इ बोस्कूल	धनकुटा नपा	३	स्कूलडाडा	संस्थागत	सुमन राना	९८११३१६१४२
१३५	श्री डिज्नी वर्ल्ड इ बोस्कूल	धनकुटा नपा	७	सिर्वानी	संस्थागत	सुरेन सुब्बा	९८४२४७७४८५
१३६	श्री इष्टर्न स्टार बो स्कूल	धनकुटा नपा	९	वेलहारा	संस्थागत		
१३७	अन्नपूर्ण माध्यमिकविद्यालय	पाख्रीवासनपा	१	सान्ने	सामुदायिक	मोहिनीप्रसाद तामाङ	९८५२०५०८१७
१३८	नर्वदेश्वर आधारभूत विद्यालय सान्ने	पाख्रीवासनपा	१	सान्ने	सामुदायिक	टेकनाथ न्यौपाने	९८४२३४५८७२
१३९	सरस्वती आधारभूत विद्यालय सान्ने	पाख्रीवासनपा	२	सान्ने	सामुदायिक	कुमारी दर्लामी	९८४२३८५३०५
१४०	वालपंच मा.वि. सान्ने	पाख्रीवासनपा	२	सान्ने	सामुदायिक	भरतप्रसादअधिकारी	९८४२०५०२६२
१४१	जनकल्याण आधारभूत विद्यालय .ओखे	पाख्रीवासनपा	२	सान्ने	सामुदायिक	यमबहादुर आले	९८६३४९८७९४
१४२	पंचकन्या प्रा.वि. रमिते	पाख्रीवासनपा	२	सान्ने	सामुदायिक	टिकादेवी घिमिरे	९८४२१२२०७२
१४३	पंचकन्या प्रा.वि. देवीटार पाखीवास	पाख्रीवासनपा	३	पाख्रीवास	सामुदायिक	शकुन्ला चापागाईपाण्डे	९८१७३९३००५
१४४	ढुंगेधारा आधारभूत विद्यालय पाखिवास	पाख्रीवासनपा	३	पाख्रीवास	सामुदायिक	नारायण प्रसाद गिरी	९८६२११२३९५
१४५	जालपादेवी मावि पाखीवास	पाख्रीवासनपा	४	पाख्रीवास	सामुदायिक	निर्मल रिमाल	९८५२०५३५२८
१४६	ग्रा.सा.मा.वि.घोर्लिखर्क	पाख्रीवासनपा	५	घोर्लिखर्क	सामुदायिक	कुमार विश्वकर्मा	९८११३६३०८७
१४७	शान्तिनिवास मा.वि. दियाले	पाख्रीवासनपा	५	घोर्लिखर्क	सामुदायिक	झमक बहादुर कार्की	९८१५३६७००९
१४८	गुराँसे प्रावि घोर्लिखर्क	पाख्रीवासनपा	५	घोर्लिखर्क	सामुदायिक	दुर्गाप्रसाद सुवेदी	९८१५३७६२३०
१४९	सरस्वती प्रा.वि. भुवरेडाँडा	पाख्रीवासनपा	६	फलाँटे	सामुदायिक	तिलविक्रम थापा	९८४२१११३२०
१५०	अमर मा.वि. फलाटे	पाख्रीवासनपा	६	फलाँटे	सामुदायिक	दीपेन्द्र राई	९८४२०५७०८९
१५१	मदनआश्रित प्रा.वि. फलाटे	पाख्रीवासनपा	६	फलाँटे	सामुदायिक	बाबुराम थापा	९८४२१५८८५१
१५२	जनता प्रा.वि.फलाटे	पाख्रीवासनपा	६	फलाँटे	सामुदायिक	रामबहादुर भण्डारी	९८४२२५१८२४
१५३	जलेश्वर प्रा.वि. फलाँटे	पाख्रीवासनपा	६	फलाँटे	सामुदायिक	गणेशकुमार राई	९८६२८२९९५३
१५४	राम मा.वि. मुगा	पाख्रीवासनपा	७	मुगा	सामुदायिक	टेकमणि पौडेल	९८४२३४५८८६
१५५	सरस्वती प्रा.वि. थाक्ले	पाख्रीवासनपा	७	मुगा	सामुदायिक	नित्तमकला राई	९८४२०६१८७२
१५६	शहिदयज्ञ प्रा.वि. मुगा	पाख्रीवासनपा	७	मुगा	सामुदायिक	मातृका काफ्ले	९८६२०५१२५३
१५७	सरस्वती मा.वि. घामे	पाख्रीवासनपा	८	मुगा	सामुदायिक	कृष्णबहादुर गिरी	९८४२३३९०६९
१५८	महेन्द्र आधारभूत विद्यालय कावरे	पाख्रीवासनपा	८	मुगा	सामुदायिक	अमर पुरी	९८१७३०४३४४
१५९	अ.नि. आधारभूत विद्यालय कसेनी	पाख्रीवासनपा	८	पाख्रीवास	सामुदायिक	गंगामाया राई	९८४२२१८८२४
१६०	जलकन्यादेवी प्रा.वि. मुगा	पाख्रीवासनपा	८	मुगा	सामुदायिक	विष्णुप्रसाद राई	९८१५३६८९४५

१६१	प्रा.वि. कात्तिके वैकुण्ठे	पाख्रीवासनपा	८	मुगा	सामुदायिक	श्याम थापा	९८४२१५६६९९
१६२	त्रिभुवन प्रा.वि. चप्लेटी	पाख्रीवासनपा	९	चुङमाङ	सामुदायिक	हेमप्रसाद धमला	९८४२२१८०६२
१६३	चौरासिदेवी प्रा.वि. घ्याम्पेगाउ	पाख्रीवासनपा	९	चुङमाङ	सामुदायिक	माधव प्रसाद बराल	९८४२०७०६०७
१६४	जनता प्रा.वि. मातिम्वु	पाख्रीवासनपा	९	चुङमाङ	सामुदायिक	चमेली लिंखा	९८४२११९५५४
१६५	वालशिक्षा प्रा.वि. लिसिम्वु	पाख्रीवासनपा	९	चुङमाङ	सामुदायिक	फूलमाया मस्राङ्गी	९८१०२३९५१०
१६६	भारती मा.वि. चुङवाङ	पाख्रीवासनपा	१०	चुङमाङ	सामुदायिक	हरिप्रसाद पौडेल	९८५२०५१०७१
१६७	सरस्वती प्रा.वि. दार्मेडाँडा	पाख्रीवासनपा	१०	चुङमाङ	सामुदायिक	गीता पौडेल खत्री	९८२५३९०६२८
१६८	जनता प्रा.वि. दाङसिङ चुङवाङ	पाख्रीवासनपा	१०	चुङमाङ	सामुदायिक	मेनुका राई	९८४२०३४२३१
१६९	शीतलादेवीमावि	पाख्रीवासनपा	३	पाख्रीवास	संस्थागत	चुनकुमार पौडेल	९८०७३७१२६३
१७०	दिव्यज्योतिइ.वो.स्कूल	पाख्रीवासनपा	४	पाख्रीवास	संस्थागत	दिपेश थापा	९८१९३२३१९७
१७१	सयपत्रीइ.वो. स्कूल	पाख्रीवासनपा	४	पाख्रीवास	संस्थागत	लोकेन्द्र पौडेल	९८४२२५६९९९
१७२	जलासेगइ.बो. स्कूल	पाख्रीवासनपा	९	चुङमाङ	संस्थागत	भिमप्रसाद तिम्सिना	९८४२०७१४५८
१७३	श्री आदर्शमाध्यमिक विद्यालय सफाइधाप	सहिदभूमि	१	छिन्ताङ	सामुदायिक	देवानसिं राई	९८४२४२३८९४
१७४	श्रीअनिवार्य निशुल्क मा.वि सिम्ले	सहिदभूमि	१	छिन्ताङ	सामुदायिक	कृष्णकुमार राई	९८४०९८९६३०
१७५	श्रीअनिवार्य निशुल्क आवि घंगरु	सहिदभूमि	१	छिन्ताङ	सामुदायिक	प्रकाश राई	९८४३६७०९७८
१७६	श्रीचन्द्रोदय प्रा.वि. लामभन्ज्याङ	सहिदभूमि	१	छिन्ताङ	सामुदायिक	निता राई	९८४९०८७१५५
१७७	श्रीजनकल्याण नौलो बिहान प्रा.वि.हाङ्गुवा	सहिदभूमि	१	छिन्ताङ	सामुदायिक	झलकमान राई	९८००९३८०९१
१७८	श्री मिलनप्रा.वि. पाङनाम	सहिदभूमि	१	छिन्ताङ	सामुदायिक	दिलबहादुर लम्जेल	९८६२२०१२६९
१७९	श्री वालिङप्रा.वि.गोपालपुर	सहिदभूमि	१	छिन्ताङ	सामुदायिक	रामकुमारी जिमी	९८४९५०५९३३
१८०	श्रीसौभाग्य प्रा.वि.सफाइटार	सहिदभूमि	१	छिन्ताङ	सामुदायिक	राधिका थापा	९८११०८७१०७
१८१	श्रीछिन्ताङ मा.वि साम्बुगाउँ	सहिदभूमि	२	छिन्ताङ	सामुदायिक	लालबहादुर राई	९८४२०७८८४१
१८२	श्रीअनिवार्य निशुल्क प्रा.वि. टाकुरे	सहिदभूमि	२	छिन्ताङ	सामुदायिक	प्रकाश राई	९८६१६१६५८२
१८३	श्रीजनसेवा प्रा.वि.ललाहानीटार	सहिदभूमि	२	छिन्ताङ	सामुदायिक	शर्मिला राई	९८४२३०४६४९
१८४	श्रीसमुदाय प्रा.वि. कागुने	सहिदभूमि	२	छिन्ताङ	सामुदायिक	गंगाकुमारी राई	९८४२०४८८११
१८५	श्रीसरस्वती प्रा.वि.ढोलमुखा	सहिदभूमि	२	छिन्ताङ	सामुदायिक	देवकुमारी राई	९८०४०६५०७१
१८६	श्रीअजम्वरी प्रा.वि. योङविराङ	सहिदभूमि	३	छिन्ताङ	सामुदायिक	रघुनाथ साह	९८०५९५८१६७
१८७	श्रीछिन्ताङदेवी प्रा.वि. डाँडागाउँ	सहिदभूमि	३	छिन्ताङ	सामुदायिक	तिलकुमारी राई	९८४२३८८४६७
१८८	श्रीजलकन्यादेवी प्रा.वि. लुङलेन	सहिदभूमि	३	छिन्ताङ	सामुदायिक	शोभा राई	९८६४५४९९४४
१८९	श्रीजालपादेवी आवि मुलगाउँ	सहिदभूमि	३	छिन्ताङ	सामुदायिक	नारायण प्रसाद राई	९८१६३०९७०९
१९०	श्रीशिशुसेवा प्रा.वि. सिरवानी	सहिदभूमि	३	छिन्ताङ	सामुदायिक	हेमकुमार राई	९८४२११७७४२
१९१	श्रीशुभकमल आवि दुरुमटार	सहिदभूमि	३	छिन्ताङ	सामुदायिक	रबिन मंग्राती	९८४२२७१५१०

१९२	श्रीशहिदस्मारक प्रा.वि. पंचकन्या	सहिदभूमि	३	छिन्ताङ	सामुदायिक	दिकदल राई	९८६०७३५४६४
१९३	श्रीअटलसिङहदेवी प्रा.वि. आम्बोटे	सहिदभूमि	४	खोकु	सामुदायिक	धनबहादुर राई	९८६२१५१९०१
१९४	श्रीकन्यादेवी मा.वि बाँसटोल	सहिदभूमि	४	खोकु	सामुदायिक	राजेन्द्र राई	९८५२०८५३८०
१९५	श्रीजनकल्याण प्रा.वि. मुजुरेडाँडा	सहिदभूमि	४	खोकु	सामुदायिक	रबिन्द्र राई	९८४२०६१८७७
१९६	श्री जीवनसुधालय मा.वि. कोलडाँडा	सहिदभूमि	४	खोकु	सामुदायिक	छत्रबहादुर राई	९८६२१९३३८२
१९७	श्रीपञ्चकृष्ण मा.वि. पिप्लेडाँडा	सहिदभूमि	४	खोकु	सामुदायिक	शमसेरमान राई	९८४२१११३०७
१९८	श्रीमुनामदन प्रा.वि. मङ्सुवाटार	सहिदभूमि	४	खोकु	सामुदायिक	नर्मन राई	९८४२२७३७७१
१९९	श्रीसगरमाथा आधारभूत प्रा.वि.	सहिदभूमि	४	खोकु	सामुदायिक	भिमबहादुर राई	९८४२३०१६५३
२००	श्रीपाल्लेपानी आबिभाकचावा	सहिदभूमि	५	खोकु	सामुदायिक	कमलबहादुर राई	९८४२३१७४९९
२०१	श्रीबुढाहाङ प्रा.वि. सुकेआहाल	सहिदभूमि	६	आँखिसल्ला	सामुदायिक	केशव कट्टेल	९८४२०७०४३६
२०२	श्रीराजदेव प्रा.वि.पोक्ला	सहिदभूमि	६	आँखिसल्ला	सामुदायिक	धनकुमार राई	९८११०७५६३५
२०३	श्रीसंसारी प्रा.वि. बरभञ्ज्याङ	सहिदभूमि	६	आँखिसल्ला	सामुदायिक	रामकुमारी भण्डारी	९८५२०५०८६६
२०४	श्रीसिद्दठाकुर आवि माम्फिङ	सहिदभूमि	६	आँखिसल्ला	सामुदायिक	राजेशकुमार राई	९८५२०६१०६५
२०५	श्रीकंकेश्वरी प्रा.वि. माङतिन	सहिदभूमि	६	आँखिसल्ला	सामुदायिक	यमुना राई	९८१९०२००८९
२०६	श्रीठाकुरदेवी मा.वि. थलथले	सहिदभूमि	६	आँखिसल्ला	सामुदायिक	कमलबहादुर भण्डारी	९८४२११६१८३
२०७	श्रीसिद्दवी मा.वि.साप्टिङटार	सहिदभूमि	७	आँखिसल्ला	सामुदायिक	रत्नबहादुर राई	९८४२९५४१२६
२०८	श्रीआइतावारे प्रा.वि. पाखाटोल	सहिदभूमि	७	आँखिसल्ला	सामुदायिक	दुर्गामान राई	९८१८४५५०३६
२०९	श्रीजनसेवीप्रा.वि. चिम्राहा	सहिदभूमि	७	आँखिसल्ला	सामुदायिक	बिष्णुकुमारी राई	९८२४३५५५१२
२१०	श्रीटपुदेवी मा.वि. चाम्चा	सहिदभूमि	७	आँखिसल्ला	सामुदायिक	रमेश पौडेल	९८५२०५०७७२
२११	श्रीपंचवती प्रा.वि. बरवोटे	सहिदभूमि	७	आँखिसल्ला	सामुदायिक	हिरालाल राई	९८४२१५९४६२
२१२	श्रीसिद्दवीमा.वि.साप्टिङटार	सहिदभूमि	७	आँखिसल्ला	सामुदायिक	रत्नबहादुरराई	९८४२९५४१२६
२१३	श्री दलिटिल प्याराडाइज इ स्कुल	सहिदभूमि	२	छिन्ताङ	संस्थागत	नाथुराम राई	९८६२२८११५०
२१४	श्रीअप्सानी ब्रोसिस इ स्कुल	सहिदभूमि	३	छिन्ताङ	संस्थागत	बाबुराम राई	९८४२९५११६०
२१५	श्रीजलकन्यादेवी इ.बो स्कुल	सहिदभूमि	७	आँखिसल्ला	संस्थागत	टंक मगर	९८५११५९०४५
२१६	श्री मकालुचिल्ड्रेन एकेडेमी	सहिदभूमि	६	आँखिसल्ला	संस्थागत	तोर्ण परियार	९८४२२३०३०६
२१७	श्री एमस्टार बो. स्कुल	सहिदभूमि	५	खोकु	संस्थागत	मनकुमारी राई	९८५२०६१०६५
२१८	हिमालय मा.वि. घुमाउने	महालक्ष्मी	१	मारेककटहरे	सामुदायिक	टेक बहादुर गुरुङ	९८४२२१७२००
२१९	लक्ष्मी प्रा. वि.मछेपु	महालक्ष्मी	१	मारेककटहरे	सामुदायिक	गिरबहादुर पराजुली	९८४२४३३७९६
२२०	श्री पारीखाप्राङ्गा.वि.	महालक्ष्मी	१	मारेककटहरे	सामुदायिक	लेखतबहादुर अधिकारी	९८५२०६१५१०
२२१	शारदा आ.वि. तेलुङ	महालक्ष्मी	१	मारेककटहरे	सामुदायिक	विरेन्द्र कटुवाल	९८५२०५०९२१
२२२	सरस्वती मा.वि. कटहरे	महालक्ष्मी	१	मारेककटहरे	सामुदायिक	भुपाल रायमाझी	९८४२३१३७३०

२२३	सिंह देवि प्रा.वि.चित्रे	महालक्ष्मी	१	मारेककटहरे	सामुदायिक	लोकबहादुर गुरुङ	९८५२०८००४२
२२४	ऐश्वर्य प्रा.वि.सान्नेटार	महालक्ष्मी	२	मारेककटहरे	सामुदायिक	राजेन्द्र राय	९८४२५१११९७
२२५	शारदा मा.वि. मुलखर्क	महालक्ष्मी	२	मारेककटहरे	सामुदायिक	गुरुप्रसाद वराल	९८५२०६१०१६
२२६	श्री नागीप्रा.वि.हिलेखर्क	महालक्ष्मी	२	मारेककटहरे	सामुदायिक	सुर्यवहादुर वुढाथोकी	९८६२०३१२०५
२२७	कालिका प्रा.वि.टाहारी	महालक्ष्मी	२	मारेककटहरे	सामुदायिक	याममाया थापा कटुवाल	९८४२४४४२९२
२२८	धर्मोदय मा.वि.मारेककटहरे	महालक्ष्मी	२	मारेककटहरे	सामुदायिक	चन्द्रजङ् खड्का	९८४२४८१०८१
२२९	जनता प्रा.वि.नेवारगाउँ	महालक्ष्मी	२	मारेककटहरे	सामुदायिक	दिपाल पौडेल	९८४२४४८४२१
२३०	जलकन्याप्रा.वि.डाडँगाउँ	महालक्ष्मी	३	डाडागाउँ	सामुदायिक	शंकरबहादुर कार्की	९८४२५४७६५४
२३१	कैलाशेश्वरीप्रा.वि.डाडगाउँ	महालक्ष्मी	३	डाडागाउँ	सामुदायिक	सुर्यवहादुर खड्का	९८४२४४४३३२
२३२	न.शि.स. मा.वि.डाडगाउँ	महालक्ष्मी	३	डाडागाउँ	सामुदायिक	भिमबहादर कार्की	९८४२२४८८०९
२३३	यु.ज.स.आ.वि. डाडागाउँ	महालक्ष्मी	३	डाडागाउँ	सामुदायिक	टेकेन्द्र थापा	९८४२२७३५१०
२३४	वालकल्याण प्रा.वि.हलेदे	महालक्ष्मी	४	चानुवा	सामुदायिक	इन्दिरा वुढाथोकी (भट्टराइ)	९८४२०७१४२७
२३५	भगवती प्रा.वि.झिलमिले	महालक्ष्मी	४	चानुवा	सामुदायिक	टिकाराम श्रेष्ठ	९८४२३४७६७८
२३६	विरेन्द्र प्रा.वि.रुपाटार	महालक्ष्मी	४	चानुवा	सामुदायिक	रिता दाहाल	९८६२३२३७९२
२३७	चानुवा मा.वि. चानुवा	महालक्ष्मी	४	चानुवा	सामुदायिक	कुमारबाबु श्रेष्ठ	९८५२०५०४७६
२३८	दिपेन्द्र प्रा.वि.शिखरकटेरी	महालक्ष्मी	४	चानुवा	सामुदायिक	गोकुल चापागाई	९८४२०८३७६५
२३९	जलकन्या प्रा.वि.जिमीगाउँ	महालक्ष्मी	४	चानुवा	सामुदायिक	वालकृष्ण सुवेदी	९८६३०५९६०५
२४०	जनता प्रा.वि.गिरेढुंगा	महालक्ष्मी	४	चानुवा	सामुदायिक	भीमवहादुर थापा	९८२७३४५७१९
२४१	सरस्वती मा.वि. चानुवा	महालक्ष्मी	४	चानुवा	सामुदायिक	चनद्रमणि वुढाथोकी	९८५२०७०१९२
२४२	सिद्देश्वरी प्रा.वि.वरडाँडा	महालक्ष्मी	४	चानुवा	सामुदायिक	मानबहादुर पौडेल	९८४२४१३६२७
२४३	सिंहेश्वरीप्रा.वि.नाम्फु	महालक्ष्मी	४	चानुवा	सामुदायिक	शेरजङ् वुढाथोकी	९८४२२७२०७९
२४४	अरुणोदय मा.वि.सालघारी	महालक्ष्मी	५	लेगुवा	सामुदायिक	रामबहादुर ढकाल	९८५२०५०८७१
२४५	भगवती प्रा.वि.मिलाङ्चुङ्	महालक्ष्मी	५	लेगुवा	सामुदायिक	किरण सुन्दास	९८४२४२४६२८
२४६	राम मा.वि.लेगुवा	महालक्ष्मी	५	लेगुवा	सामुदायिक	इन्द्र पुरी	९८४२५११४३५
२४७	सिर्जनशील प्रा.वि.माझीगाउँ	महालक्ष्मी	५	लेगुवा	सामुदायिक	यशोदा भण्डारी	९८४२४२३१८१
२४८	लक्ष्मी देवकोटाप्रा.वि. वाँसपानी	महालक्ष्मी	६	लेगुवा	सामुदायिक	शुशिल गिरी	९८१५९७१५००
२४९	नागेश्वर मा.वि.लाटेभञ्याङ	महालक्ष्मी	६	लेगुवा	सामुदायिक	राजेन्द्र भण्डारी	९८४२२७४६९०
२५०	पञ्चकन्या आ.वि.खनियाखर्क	महालक्ष्मी	६	लेगुवा	सामुदायिक	लिलाराम ठकुरी	९८१४३७७४१८
२५१	शारदा प्रा.वि.छुम्लिङ	महालक्ष्मी	६	लेगुवा	सामुदायिक	रेवती नेपाल	९८६२२८१०९७
२५२	आइतवारे प्र.वि.जितपुर	महालक्ष्मी	७	जीतपुर	सामुदायिक	पुर्ण कुमारी श्रेष्ठ	९८६२०५२३०२
२५३	अन्पूर्ण मा.वि.आन्द्रुङ	महालक्ष्मी	७	जीतपुर	सामुदायिक	खिर नारायण श्रेष्ठ	९८२७३३४४००
२५४	वालक प्रा.वि. साम्चा	महालक्ष्मी	७	जीतपुर	सामुदायिक	विनोद ढकाल	९८६२०५२११३

२५५	जनता मा.वि. जीतपुर	महालक्ष्मी	७	जीतपुर	सामुदायिक	नगेन्द्र भट्टराई	९८५२०५०९४७
२५६	कालिकावालाप्रा.वि.जीतपुर	महालक्ष्मी	७	जीतपुर	सामुदायिक	वोजबहादुर कार्की	९८४२२५८०५८
२५७	सरस्वती आ.वि. अर्खौले	महालक्ष्मी	७	जीतपुर	सामुदायिक	छत्र वहादुर खड्का	९८४२२२१२४३
२५८	सरस्वती प्रा.वि. ढोडे	महालक्ष्मी	७	जीतपुर	सामुदायिक	इन्द्रप्रसाद पोखेल	९८०५३९३३८०
२५९	सूर्योदय प्रा.वि.आहालडाँडा	महालक्ष्मी	८	जीतपुर	सामुदायिक	वलबहादुर लुङ्गेली	९८४०९७७५४३
२६०	याङ्लावुङ् प्रा.वि.याङ्लावुङ्	महालक्ष्मी	८	जीतपुर	सामुदायिक	टेकबहादुर खड्का	९८४२०६५६४१
२६१	जाल्पादेवी प्रा.वि.जरिङ्गेनी	महालक्ष्मी	८	मूर्तिढुंगा	सामुदायिक	उत्तर कुमार श्रेष्ठ	९८४२४५०५१२
२६२	जनकल्याण प्रा.वि.घुरघरे	महालक्ष्मी	८	मूर्तिढुंगा	सामुदायिक	अमृता निरौला (वस्नेत)	९८४२४३३३४१
२६३	जनता मा.वि.निगाले	महालक्ष्मी	८	मूर्तिढुंगा	सामुदायिक	लोकबहादुर थापा	९८४२२१९३४३
२६४	लालीगुराँस प्रा.वि.मूर्तिढुगा	महालक्ष्मी	९	मूर्तिढुंगा	सामुदायिक	सुन्दर कुमार श्रेष्ठ	९८५२०५७९२८
२६५	महामाया प्रा.वि.सल्लेरी	महालक्ष्मी	९	मूर्तिढुंगा	सामुदायिक	चकेन्द्र वस्नेत	९८४२१९५९८७
२६६	मूर्ति महेश्वर मा.वि.कोलचोर	महालक्ष्मी	९	मूर्तिढुंगा	सामुदायिक	चुडामणि काफ्ले	९८४२३०५९६३
२६७	राम मा.वि. गणेशटार	महालक्ष्मी	९	मूर्तिढुंगा	सामुदायिक	एन्नर सिं अधिकारी	९८४२४३३१४८
२६८	रामवेनी आ.वि.मूर्तिढुगा	महालक्ष्मी	९	मूर्तिढुंगा	सामुदायिक	केदार प्रसाद गुरागाई	९८४२०६१६१४
२६९	सिंहवाहिनी प्रा.वि.कटहरे	महालक्ष्मी	९	मूर्तिढुंगा	सामुदायिक	श्याम वहादुर लिम्वु	९८१९३६९५६८
२७०	सिंहदेवी मा.वि.आहाले	महालक्ष्मी	९	मूर्तिढुंगा	सामुदायिक	डम्वर बहादर भण्डारी	९८४२१५६८३५
२७१	Jalapadevi English Boarding School	महालक्ष्मी	७	जीतपुर	संस्थागत	राजकुमार कार्की	९८४२४२४११७
२७२	Prelude English Boarding School	महालक्ष्मी	८	मूर्तिढुंगा	संस्थागत	युकेश श्रेष्ठ	९८६६३२५०५०
२७३	Chanuwa English Boarding School	महालक्ष्मी	४	चानुवा	संस्थागत	शिवनन्दन मण्डल	
२७४	पंचमी प्रावि	साँगुरीगढी	१	तम्फूवा	सामुदायिक	टिकामाया जिमी	९८४२३६४८३०
२७५	देउराली प्रावि	साँगुरीगढी	१	जोगीपथर	सामुदायिक	चन्द्रकला देवान	९८४२११७५५३
२७६	बुढीमोरङ प्रावि	साँगुरीगढी	१	तेम्वाङ	सामुदायिक	पर्शुराम थापा	९८४२५५००९५
२७७	सिरिजंघा प्रावि	साँगुरीगढी	२	बुढीमोरङ	सामुदायिक	उषाकुमारी इवाहाङलिम्बू	९८४२०३९५११
२७८	सिंहदेवी आवि	साँगुरीगढी	२	दानावारी	सामुदायिक	दिलकुमारी सुब्बालिम्बू	९८१९०९३४८७
२७९	रामनवमी मावि	साँगुरीगढी	२	बुढीमोरङ	सामुदायिक	शिवकुमार इङनाम	९८४२२५४२२९
२८०	भानुभक्त आवि	साँगुरीगढी	३	मादेन	सामुदायिक	विपना याखा	९८१४३०३१५३
२८१	पंचमी प्रावि	साँगुरीगढी	३	साप्तेन	सामुदायिक	चेतकुमार याखा	९८४२०६२२७३
२८२	जनमुखी प्रावि	साँगुरीगढी	३	डुम्रे	सामुदायिक	चन्द्रमाया राई	९८१९३६२५१४
२८३	पंचमी प्रावि	साँगुरीगढी	३	खुवाफोक	सामुदायिक	सितामाया लिम्बू	९८२७०७४२६९
२८४	खुवाफोक प्रावि	साँगुरीगढी	३	खुवाफोक	सामुदायिक	टेकबहादुर राना	९८४२५६२०३९

२८५	सिद्धेश्वरी आवि	साँगुरीगढी	३	कुसेटार	सामुदायिक	रोहितकुमार पोखेल	९८४२११६८८२
२८६	जलकन्या मावि	साँगुरीगढी	३	बेंसीटोल	सामुदायिक	राजेन्द्र याखा	९८४४६०११८२
२८७	जनसेवा प्रावि	साँगुरीगढी	३	इनामे	सामुदायिक	जितेन्द्र प्र साह	९८०४७९६५९३
२८८	सीतादेवी मावि	साँगुरीगढी	४	खरखोले	सामुदायिक	डिल्लीप्रसाद रिजाल	९८४२३४४०३२
२८९	तेराजी प्रावि	साँगुरीगढी	४	याक्सेरुङ	सामुदायिक	इन्द्रबहादुर लिम्बू	९८१०५५८१३२
२९०	शेर्मा प्रावि	साँगुरीगढी	४	होत्रेवा	सामुदायिक	अम्बिकाप्रसाद पोखेल	९८४२४३२२३४
२९१	शिव प्रावि	साँगुरीगढी	४	रातमाटे	सामुदायिक	गजेन्द्र इवाहाङ	९८६०९९८७४९
२९२	राधाकृष्ण प्रावि	साँगुरीगढी	४	ज्यामिरे	सामुदायिक	कमलकुमार सुब्बा	९८४२४१६०८९
२९३	फाक्सिव आवि	साँगुरीगढी	४	फाक्सिव	सामुदायिक	मणिप्रसाद इवाहाङ	९८४२०४४६३६
२९४	राम मावि	साँगुरीगढी	४	लेउतीटार	सामुदायिक	कुलप्रसाद दाहाल	९८५२०६११४२
२९५	भानु मावि	साँगुरीगढी	५	डाडाबजार	सामुदायिक	यज्ञबहादुर लिम्बू	९८१६३६१९४७
२९६	रुद्र प्रावि	साँगुरीगढी	५	तुंखा	सामुदायिक	कृष्णप्रसाद कोइराला	९८४२२१३८५१
२९७	जनता प्रावि	साँगुरीगढी	५	पैरे	सामुदायिक	भीमवहादुर मगर	९८६२३५०६१९
२९८	राम प्रावि	साँगुरीगढी	५	तुंखा	सामुदायिक	ध्रुव घिमिरे	९८४२०७०६३०
२९९	डाडाबजार प्रावि	साँगुरीगढी	५	लाप्चेटार	सामुदायिक	श्री केशुकुमारीभण्डारी	९८४३२७४६९०
३००	भगवती प्रावि	साँगुरीगढी	६	फलामेटार	सामुदायिक	गोमा लामिछाने	९८४२०७११९१
३०१	कन्यादेवी प्रावि	साँगुरीगढी	६	मुक्तेन	सामुदायिक	देवीनारायण थापा	९८४२२२११०६
३०२	ग्रामीणजनता मावि	साँगुरीगढी	६	नाम्जे	सामुदायिक	टंकबहादुर भुजेल	९८४२३५७८६६
३०३	महाभारत प्रावि	साँगुरीगढी	६	धारापानी	सामुदायिक	राजेन्द्र आचार्य	९८४२३७८८४८
३०४	पशुपति प्रावि	साँगुरीगढी	६	कार्कीछाप	सामुदायिक	निसा राई	९८२९३०३८७०
३०५	अमर प्रावि	साँगुरीगढी	६	जिमीगाउँ	सामुदायिक	कल्पना मगर	९८४२१०८३१४
३०६	गोलखाडी मावि	साँगुरीगढी	७	महाभारत	सामुदायिक	हरिलाल साह	९८४२००३३८५
३०७	लोकप्रिय प्रावि	साँगुरीगढी	७	खाक्चिराङ	सामुदायिक	विमाश्वरी राई	९८००९६५०२८
३०८	जनसेवा प्रावि	साँगुरीगढी	७	छिनामचोक	सामुदायिक	विष्णुमाया राई	९८११०९८१४६
३०९	जगदम्वा प्रावि	साँगुरीगढी	७	आस्कोट	सामुदायिक	सावित्रा राई	९८४२३४४१६६
३१०	भूमिश्वर प्रावि	साँगुरीगढी	७	ढुंगे	सामुदायिक	मंगलसिं राई	९८०५३२०५२३
३११	सिद्धकाया	साँगुरीगढी	७	सिंकुला	सामुदायिक	मोहन रिमाल	९८४२२४७६०६
३१२	बालकल्याण प्रावि	साँगुरीगढी	७	केरावारी	सामुदायिक	प्रेमलाल चौधरी	९८१५३४०२२०
३१३	लक्ष्मी मावि	साँगुरीगढी	७	खूडी	सामुदायिक	सूर्यबहादुर मगर	९८५२०७७५२५
३१४	जनजागरण प्रावि	साँगुरीगढी	९	तित्रिबोटे	सामुदायिक	शिभकुमारी राई	९८१४३५१९७८
३१५	प्रतिमान प्रावि	साँगुरीगढी	९	दिलुङटार	सामुदायिक	पञ्चदेव मण्डल	९८०५९५९९११
३१६	पंचकन्या प्रावि	साँगुरीगढी	९	सालुम	सामुदायिक	हस्तकुमार राई	९८४२०५५५५०

३१७	जनकल्याण प्रावि	साँगुरीगढी	९	हर्दिया	सामुदायिक	मोहन राई	९८४२१०९९३९
३१८	सिंहकाली मावि	साँगुरीगढी	९	आहाले	सामुदायिक	इन्द्रनारायण चौधरी	९८०७७२२२११
३१९	बराहलक्ष्मी मावि	साँगुरीगढी	१०	ताम्राङ	सामुदायिक	अक्कल राई	९८४२३४५७७२
३२०	सरस्वती प्रावि	साँगुरीगढी	१०	तांकेरा	सामुदायिक	अमृतकुमार राई	९८१९३९५३९४
३२१	गैयालक्ष्मी प्रावि	साँगुरीगढी	१०	खलेखा	सामुदायिक	ईश्वरमान राई	९८४२२२०८०४
३२२	गुप्तीगंगा प्रावि	साँगुरीगढी	१०	धारापानी	सामुदायिक	भैरवप्रकाश राई	९८४२२७५२५५

१) छथर जोरपाटी गा.पा.को शिक्षा तथा संरक्षण आपतकालिन कार्ययोजना

क.स	गतिविधि	जिम्मेवारी	सहयोगी	समय
१	विपद्मा परेकालाई उद्धार टोलीलाई परिचालन गरि मद्दत गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्त
२	विद्यालय र जु.रे.स ले जिन्सी र नगद संकलन गरी विपद् व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने तथा राहत बितरण गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्त
३	अस्थायी सामुहिक आवासको व्यवस्थापन गर्ने (वालबालिका मैत्री, अपांग मैत्री र महिला पूरुषको वेग्ला बेग्लै)	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्त
४	सुरक्षित स्थानमा त्रिपाल टागेर चकटी राखि शिक्षकमार्फत शैक्षिक गतिविधि संचालन गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्त
५	विपद्मा परेका विद्यार्थीलाई मनोसामाजिक परार्मशको तत्काल व्यवस्था	स्थानीय तह	सरोकारवाला	७ दिन
६	तत्काल विद्यार्थीलाई पोशाक,शैक्षिक सामाग्री फर्निचर,खेलकुद सामाग्री वितरण	स्थानीय तह	सरोकारवाला	१५ दिन
७	विशेष कक्षा संचालन,घाईते विद्यार्थीलाई उपचार,खानेपानीको व्यवस्था संचालनको प्रबन्ध तत्काल गर्ने,खाद्यवस्तुको वितरण गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	१५ दिन

२) छथर जोरपाटी गा.पा.को शिक्षा,आवास तथा संरक्षण पूर्वतयारी कार्ययोजना :

क.स	गतिविधि	जिम्मेवारी	सहयोगी	समय
१	जोखिम पूर्ण क्षेत्रका विद्यालयको तथ्याङ्ग संकलन	गा.पा./न.पा	सरोकारवाला	
२	प्रत्येक विद्यालयमा बाट विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि योजना र बजेट तर्जुमा	विव्य.स.र प्र.अ	सरोकारवाला	
३	सबै माध्यामिक विद्यालयमा जु.रे.स. गठन संचालन र प्राथमिक उपचार तालिम	शिक्षा शाखा	सरोकारवाला	
४	सबै माध्यामिक विद्यालय विपद् उद्धार टोली गठन	वि.व्य.स.र प्र.अ	सरोकारवाला	
५	भौतिक पूर्वाधार निर्माण,घर,आवाश,भवन निर्माण गर्दा नक्सा पास, भूकम्प प्रतिरोधि र ठूला भवन निर्माणमा माटो जाँच गराउने	गा.पा. तथा प्राविधिक शाखा	सरोकारवाला	
६	सडकको दायाँबायाँ भाग छाडेर घर निर्माणको अनुमति दिने	गा.पा. तथा प्राविधिक शाखा	सरोकारवाला	
७	वस्ति योग्य जमिनमा एकीकृत वस्तिको विकास गर्ने	गा.पा. तथा प्राविधिक शाखा	सरोकारवाला	
८	सुरक्षित स्थानमा त्रिपाल,चकटी,पाठ्यपुस्तक,शैक्षिक सामाग्री स्टेशनरी ,पोशाक व्यवस्था र भण्डारण	गा.पा. र विद्यालय	सरोकारवाला	
९	शिक्षा ,रोस्टर र परामर्शदाताको व्यवस्था		सरोकारवाला	
१०	अस्थायी सामुहिक आवासको व्यवस्थापन गर्ने (वालबालिका मैत्री, अपांग मैत्री र महिला पूरुषको वेग्ला बेग्लै)		सरोकारवाला	

३) साँगुरीगढी गा.पा.को शिक्षा तथा संरक्षण आपतकालिन कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवारी	सहयोगी	समय
१	बैठक तथा समन्वय	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्त
२	उद्धार तथा राहत कार्यक्रम	शिक्षा शाखा	सरोकारवाला	तुरुन्त
३	आवास व्यवस्थापन	शिक्षा शाखा	सरोकारवाला	२४ घण्टा
४	औषधि खानेपानी		सरोकारवाला	२४ घण्टा
५	खाना व्यवस्थापन		सरोकारवाला	२४ घण्टा
६	सम्बन्धि निकाय संचार	शिक्षा शाखा	सरोकारवाला	
७	महिला,बालबालिका तथा फरक क्षमता भएका र गर्भवती तथा सुत्केरी जस्तालाई सुरक्षित व्यवस्थापन गर्ने	स्थानीय तह / महिला विकास शाखा	सरोकारवाला	
८	अस्थायी सामुहिक आवासको व्यवस्थापन गर्ने (वालबालिका मैत्री, अपांग मैत्री र महिला पूरुषको वेग्ला बेग्लै)			

२) साँगुरीगढी गा.पा.को शिक्षा,आवास तथा संरक्षण पूर्वतयारी कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवारी	सहयोगी	समय
१	जनचेतनामुलक कार्यक्रम	स्थानीय तह	सरोकारवाला	बर्षमा ३ पटक
२	भौतिक संरचना निर्माण गर्दा वालबालिका, फरक क्षमता, अशक्त, बृद्ध, बृद्धा मैत्री बनाउने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	
३	सफा पिउने पानीको व्यवस्था	स्थानीय तह	सरोकारवाला	
४	जु.रे.स गठन	रेडक्रस	सरोकारवाला	
५	समुदायसंग विपद् बारे छलफल	स्थानीय तह		

१) चौविसे गा.पा.को शिक्षा,आवास तथा संरक्षण आपतकालिन कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवारी	सहयोगी	समय
१	जनचेतना मुलक कार्यक्रम	स्थानीय तह	सरोकारवाला	छोटो अवधिको तालिम
२	विद्यालय वरिपरिको विपद् यूक्त संरचना हटाउने	स्थानीय तह विद्यालय	सरोकारवाला	तत्काल हटाउने
३	लामो समय सम्म रहने खाद्य पदार्थ	विद्यालय	सरोकारवाला	
४	उद्धार टोलीलाई सर्तक अवस्थामा राख्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
५	सुरक्षित भवन निमाण	शिक्षा शाखा	सरोकारवाला	अल्पकालिन ,दिर्घकालिन
६	स्काउट, यू.रे.स तथा जु.रे.स गठन	शिक्षा शाखा ने.रे.सो	सरोकारवाला	तत्काल
७	महिला, बालबालिका तथा फरक क्षमता भएका र गर्भवति तथा सुत्केरी महिला जस्तालाई सुरक्षित व्यवस्थापन गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	
८	भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा नक्सा पास, भूकम्प प्रतिरोधि र ठूला भवन निर्माणमा माटो जाँच गराउने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	
९	शिक्षा,रोष्टर र परामर्शदाताको व्यवस्थागर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	
१०	अस्थायी सामुहिक आवासको व्यवस्थापन गर्ने (वालबालिका मैत्री, अपांग मैत्री र महिला पूरषको वेग्ला बेग्लै)	स्थानीय तह	सरोकारवाला	

२) चौविसे गा.पा.को.को शिक्षा,आवास तथा संरक्षण पूर्वतयारी कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवारी	सहयोगी	समय
१	जनचेतना मुलक कार्यक्रम	स्थानीय तह	सरोकारवाला	
२	पुराना संरचना हटाउने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	
३	सफा पिउने पानी	विद्यालय	सरोकारवाला	
४	जु.रे.स गठन	रेडक्रस	सरोकारवाला	
५	समुदायसंग छलफल	विद्यालय		

१) शहिदभूमि गा.पा.को शिक्षा,आवास तथा संरक्षण आपतकालिन कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवारी	सहयोगी	समय
१	विपद्मा परेकालाई उद्धार टोलीलाई परिचालन गरि मद्दत गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्त
२	विद्यालय र जु.रे.स ले जिन्सी र नगद संकलन गरी विपद् व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने तथा राहत बितरण गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्त
३	अस्थायी सामुहिक आवाशको व्यवस्थापन गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्त
४	सुरक्षित स्थानमा त्रिपाल टागेर चकटी राखि शिक्षकमार्फत शैक्षिक गतिविधि संचालन गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्त
५	विपद्मा परेका विद्यार्थीलाई मनोसामाजिक परार्मशको तत्काल व्यवस्था गर्ने ।	स्थानीय तह	सरोकारवाला	७ दिन
६	चेतनामुलक कार्यक्रम गर्ने ।	स्थानीय तह	सरोकारवाला	
७	उद्धार टोलीलाई सर्तक अवस्थामा राख्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
८	महिला,बालबालिका तथा फरक क्षमता भएका र गर्भवती तथा सुत्केरी महिला जस्तालाई सुरक्षित व्यवस्थापन गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	
९	अस्थायी सामुहिक आवासको व्यवस्थापन गर्ने (वालबालिका मैत्री, अपांग मैत्री र महिला पुरुषको वेग्ला बेग्लै)	स्थानीय तह	सरोकारवाला	

२) शहिदभूमि गा.पा.को शिक्षा,तथा संरक्षण आपतकालिन पूर्वतयारी कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवारी	सहयोगी	समय
१	बैठक	स्थानीय तह	सरोकारवाला	
२	प्रत्येक विद्यालयमा आन्तरिक आम्दानीबाट विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि योजना र बजेट तर्जुमा	वि.व्य.स.र प्र.अ	सरोकारवाला	
३	सबै माध्यामिक विद्यालयमा जु.रे.स. गठन संचालन र प्रथमिक उपचार तालिम	शिक्षा शाखा	सरोकारवाला	
४	सबै माध्यामिक विद्यालय विपद् उद्धार टोली गठन	वि.व्य.स.र प्र.अ	सरोकारवाला	
५	भौतिक पूर्वाधार निमाण,घर,आवाश,भवन निर्माण गर्दा नक्सा पास,भूकम्प प्रतिरोधि र ठूला भवन निर्माणमा माटो जाँच गराउने	गा.पा. तथा प्राविधि शाखा	सरोकारवाला	
६	सुरक्षित स्थानमा त्रिपाल,चकटी,पाठ्यपुस्तक,शैक्षिक सामाग्री स्टेशनरी,पोशाक व्यवस्था र भण्डारण	गा.पा. र विद्यालय	सरोकारवाला	
७	शिक्षा ,रोस्टर र परामर्शदाताको व्यवस्था		सरोकारवाला	

१) पाखीबास न.पा.को शिक्षा, तथा संरक्षण आपतकालिन कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवारी	सहयोगी	समय

१	विपद्मा परेकालाई उद्धार टोलीलाई परिचालन गरि मद्दत गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्त
२	विद्यालय र जु.रे.स ले जिन्सी र नगद संकलन गरी विपद् व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने तथा राहत बितरण गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्त
३	अस्थायी सामुहिक आवाशको व्यवस्थापन गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्त
४	सुरक्षित स्थानमा त्रिपाल टागेर चकटी राखि शिक्षक मार्फत शैक्षिक गतिविधि संचालन गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	तुरुन्त
५	विपद्मा परेका विद्यार्थीलाई मनोसामाजिक परामर्शको तत्काल व्यवस्था गर्ने ।	स्थानीय तह	सरोकारवाला	७ दिन
६	चेतना मुलक कार्यक्रम गर्ने ।	स्थानीय तह	सरोकारवाला	
७	उद्धार टोलीलाई सर्तक अवस्थामाराख्ने	स्थानीय तह	समुदाय तथा संघ संस्था	निरन्तर
८	महिला,बालबालिका तथा फरक क्षमता भएका र गर्भवती तथा सुत्केरी महिला जस्तालाई सुरक्षित व्यवस्थापन गर्ने ।	स्थानीय तह	सरोकारवाला	
९	अनलाइन कक्षा संचालन गर्नको लागी शिक्षक तथा विद्यार्थीलाई तालिम दिने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	आगमि बर्ष
१०	अस्थायी सामुहिक आवासको व्यवस्थापन गर्ने (वालबालिका मैत्री, अपांग मैत्री र महिला पुरुषको वेग्ला बेग्लै)	स्थानीय तह	सरोकारवाला	

२) पाखीबास न.पा.को शिक्षा, तथा संरक्षण पूर्वतयारी कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवारी	सहयोगी	समय
१	प्रत्येक विद्यालयमा आन्तरिक आम्दानी बाट विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि योजना र बजेट तर्जुमा	वि.व्य.स.र प्र.अ	सरोकारवाला	
२	सबै माध्यामिक विद्यालयमा जु.रे.स. गठन संचालन र प्राथमिक उपचार तालिम	शिक्षा शाखा	सरोकारवाला	
३	सबै माध्यामिक विद्यालय विपद् उद्धार टोली गठन	वि.व्य.स.र प्र.अ	सरोकारवाला	
४	भौतिक पूर्वाधार निर्माण, घर, आवाश, भवन निर्माण गर्दा नक्सा पास,भूकम्प प्रतिरोधि र ठूला भवन निर्माणमा माटो जाँच गराउने	गा.पा. तथा प्राविधि शाखा	सरोकारवाला	
५	सुरक्षित स्थानमा त्रिपाल,चकटी,पाठ्यपुस्तक,शैक्षिक सामाग्री स्टेशनरी ,पोशाक व्यवस्था र भण्डारण	गा.पा. र विद्यालय	सरोकारवाला	
६	शिक्षा, रोस्टर र परामर्शदाताको व्यवस्था		सरोकारवाला	

१) महालक्ष्मी न.पा.को शिक्षा, तथा संरक्षण आपतकालिन कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवारी	सहयोगी	समय
१	विपद्मा परेकालाई उद्धार टोलीलाई परिचालन गरि मद्दत गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	सरोकारवाला	तुरुन्त
२	विद्यालय र जु.रे.स/यू.रे ले जिन्सी र नगद संकलन गरी विपद् व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने तथा राहत बितरण गर्ने	सम्बन्धित विद्यालय	सरोकारवाला	तुरुन्त
३	अस्थायी सामुहिक आवाशको व्यवस्थापन गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	सरोकारवाला	तुरुन्त
४	सुरक्षित स्थानमा त्रिपाल टागेर चकटी राखि शिक्षकमार्फत शैक्षिक गतिविधि संचालन गर्ने	शिक्षा शाखा	सरोकारवाला	तुरुन्त
५	विपद्मा परेका विद्यार्थीलाई मनोसामाजिक परामर्शको तत्काल व्यवस्था गर्ने ।	शिक्षा शाखा	सरोकारवाला	७ दिन
६	चेतना मुलक कार्यक्रम गर्ने ।	शिक्षा शाखा	सरोकारवाला	
७	उद्धार टोलीलाई सर्तक अवस्थामा राख्ने	स्थानीय तह	सरोकारवाला	निरन्तर
८	महिला, बालबालिका तथा फरक क्षमता भएका र गर्भवती	स्थानीय तह	सरोकारवाला	

	तथा सुत्केरी महिला जस्तालाई सुरक्षित व्यवस्थापन गर्ने ।		
९	अस्थायी सामुहिक आवासको व्यवस्थापन गर्ने (वालबालिका मैत्री, अपांग मैत्री र महिला पुरुषको वेग्ला बेग्लै)	स्थानीय तह	सरोकारवाला

२) महालक्ष्मी न.पा.को शिक्षा, तथा संरक्षण पूर्वतयारी कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवारी	सहयोगी
१	प्रत्येक विद्यालयमा आन्तरिक आम्दानीबाट आन्तरिक आम्दानीबाट विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी योजना र बजेट तर्जुमा	वि.व्य.स.र प्र.अ	सरोकारवाला
२	सबै माध्यामिक विद्यालयमा जु.रे.स. गठन संचालन र प्रथमिक उपचार तालिम	शिक्षा शाखा	सरोकारवाला
३	सबै माध्यामिक विद्यालय विपद् उद्धार टोली गठन	वि.व्य.स.र प्र.अ	सरोकारवाला
४	भौतिक पूर्वाधार निर्माण, घर, आवाश, भवन निर्माण गर्दा नक्सा पास,भुकम्प प्रतिरोधि र ठुला भवन निर्माणमा माटो जाँच गराउने	गा.पा. तथा प्राविधि शाखा	सरोकारवाला
५	सुरक्षित स्थानमा त्रिपाल, चकटी, पाठ्यपुस्तक, शैक्षिक सामाग्री स्टेशनरी, पोशाक व्यवस्था र भण्डारण	गा.पा. र विद्यालय	सरोकारवाला
६	शिक्षा, रोस्टर र परामर्शदाताको व्यवस्था		सरोकारवाला

१) धनकुटा न.पा.को शिक्षा, तथा संरक्षण आपतकालिन कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवारी	सहयोगी	समय
१	विपद्मा परेकालाई उद्धार टोलीलाई परिचालन गरि मद्दत गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	सरोकारवाला	तुरुन्त
२	विद्यालय र जु.रे.स/यू.रे ले जिन्सी र नगद संकलन गरी विपद् व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने तथा राहत बितरण गर्ने	सम्बन्धित विद्यालय	सरोकारवाला	तुरुन्त
३	अस्थायी सामुहिक आवाशको व्यवस्गापन गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	सरोकारवाला	तुरुन्त
४	सुरक्षित स्थानमा त्रिपाल टागेर चकटी राखि शिक्षकमार्फत शैक्षिक गतिविधि संचालन गर्ने	शिक्षा शाखा	सरोकारवाला	तुरुन्त
५	विपद्मा परेका विद्यार्थीलाई मनोसामाजिक परामर्शको तत्काल	शिक्षा शाखा	सरोकारवाला	७ दिन
६	चेतनामुलक कार्यक्रम	शिक्षा शाखा	सरोकारवाला	
७	उद्धार टोलीलाई सर्तक अवस्थामा्राख्ने	स्थानीय	सरोकारवाला	निरन्तर
८	महिला, बालबालिका तथा फरक क्षमता भएका र गर्भवती तथा सुत्केरी जस्तालाई सुरक्षित व्यवस्थापन गर्ने	स्थानीय	सरोकारवाला	
९	अस्थायी सामुहिक आवासको व्यवस्थापन गर्ने (वालबालिका मैत्री, अपांग मैत्री र महिला पूरुषको वेग्ला बेग्लै)	स्थानीय	सरोकारवाला	

२) धनकुटा न.पा.को शिक्षा, तथा संरक्षण पूर्वतयारी कार्ययोजना

क्र.स	गतिविधि	जिम्मेवारी	सहयोगी
१	बैठक तथा समन्वय	स्थानीय तह	सरोकारवाला
२	प्रत्येक विद्यालयमा आन्तरिक आम्दानीबाट आन्तरिक आम्दानी बाट विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि योजना र बजेट तर्जुमा	वि.व्य.स.र प्र.अ	सरोकारवाला
३	सबै माध्यामिक विद्यालयमा जु.रे.स. गठन संचालन र प्रथमिक उपचार तालिम	शिक्षा शाखा	सरोकारवाला
४	सबै माध्यामिक विद्यालय विपद् उद्धार टोली गठन	वि.व्य.स.र प्र.अ	सरोकारवाला
५	भौतिक पूर्वाधार निर्माण,घर,आवाश,भवन निर्माण गर्दा नक्सा पास,भूकम्प प्रतिरोधि र ठूला भवन निर्माणमा माटो जाँच गराउने	गा.पा. तथा प्रविधि शाखा	सरोकारवाला
८	सुरक्षित स्थानमा त्रिपाल, चकटी, पाठ्यपुस्तक, शैक्षिक सामाग्री स्टेशनरी, पोशाक व्यवस्था र भण्डारण	गा.पा. र विद्यालय	सरोकारवाला
९	शिक्षा, रोस्टर र परामर्शदाताको व्यवस्था	शिक्षा शाखा	सरोकारवाला
१०	विद्यालय भवन निर्माण गर्दा वालबालिका मैत्री बनाउने	स्थानीय तह	सरोकारवाला

९) विषयगत क्षेत्र(Cluster): कृषि, सिंचाइ तथा पशु सेवा

उदेश्य: विपद् प्रभावित क्षेत्रमा किसानहरुको जीवन स्तरमा सहजता प्रदान गर्न ।

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय(Cluster Leads): सम्बन्धित स्थानीय तह

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members) को सूची

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	प्रमुख	विपद् सम्पर्क व्यक्ति	कृषि संयोजक	पशु सेवा संयोजक
२	धनकुटा नगरपालिका	चिन्तन तामाङ्ग ९८४२०७०९९९	उपेन्द्र खनाल ९८५२०५०५०४	भक्तमान राई ९८४२११६२५४	सुमान्ता याङखुङ् ९८४२१०७०३८
३	पाखीबास नगरपालिका	ज्ञान बहादुर गुरुङ ९८५२०५३६१५	बसन्त निरौला ९८५११६७८२७	इन्द्रमाया तामाङ्ग ९८००९०७३४८	गोर्खवहादुर तामाङ्ग ९८४२११२९९१
४	महालक्ष्मी नगरपालिका	ध्रुवराज राया ९८५२०७०५४८	मनोज तामाङ्ग ९८५२०७७८७४	दिलकुमारी राई ९८४२३८५३३५	अशोक खतिवडा ९८६२९४१६१
५	छथर जोरपाटी गाउँपालिका	छत्र बहादुर सुब्बा ९८४०७७६१३२	नेत्र बहादुर श्रेष्ठ ९८५२०५१५८७	मिलन कार्की ९८४२१९७५६९	राजकुमार राई ९८४२०६३३७९
६	सहिदभूमि गाउँपालिका	मनोज राई ९८५२०८०७०८	हरि कुमार राई ९८५२०५०६८२	दिलेन्द्र राई ९८५२०६१४९७	नगेन्द प्रसाद पौड्येल ९८४२४५०९०९
७	चौविसे गाँउपालिका	राज कुमार चेम्जोङ्ग ९८४७२२४६५९	गिता राई ९८४२०६४६६१	घनेन्द्र घिसिङ्ग ९८४२४४१९३३	देव नारायण श्रेष्ठ ९८६३६२५९२५
८	साँगुरीगढी गाउँपालिका	जितेन्द्र राई ९८५२०६१९०१	प्रज्वल पोखेल ९८६२०७९२०१	राजीबकुमार पाखीन ९८४२११३१३५	खिरमाया राई ९८४१९१७८७७
९	कृषि ज्ञान केन्द्र, धनकुटा	पूर्णमाया गुरुङ्ग ०२६५२२४७८			
१०	भेटेनरी अस्पाताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र	लोकनाथ ढुङ्गाना ९८५२०२२८३/९८४२९९००			
११	डिभिजन वन कार्यालय	मेघराज राई ९८५२०५०५२९/५२०२२९			
१२	जलस्रोत तथा सिचाई डिभिजन कार्यालय	कुशल गौतम ९८५२०५०१८६/५२१२०६			
१२	खानेपानी संघसंस्थाहरु	नरेन्द्र प्रसाद	जीवलाल थेच्मी		

		पोख्रेल ९८४२०७१३२१	९८४२०७१४११		
१३	सामुदायिक बन उपभोक्ता महासंघ	निल बहादुर थापा ९८४२०५०२९३			
१४	गैर सरकारी महासंघ	मिन प्रसाद सुवेदी ९८४२०६२०२९			
१५	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	राजकुमार मण्डल ९८५२०५०२३४			
१६	डिभिजन बन कार्यालय	मेघराज राई ९८५२०५०२२९			
१७	खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण डिभिजन कार्यालय	अनुप हलुवाई ९८५२०६१३७८			
१८	कृषि पर्यटन प्रबर्द्धनमा महिला अभियान	मन कुमारी तितुङ्ग -तारा) ९८४२०७०६००			

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति : विपद्का सम्भावित मानवीय असर

- विपद्को कारणबाट कृषि उत्पादनमा चरम ह्रास आउनेछ ।
- विपद्को कारण सिंचाइहरु अवरुद्ध हुनेछन ।
- पशुहरुको बंश नाश हुनेछ ।

समष्टिगत उद्देश्य

- समाजमा जिविकोपार्जन गर्नको लागि कृषि मार्फत समुदायको उत्थान गर्ने ।
- कृषि उत्पादनमा सहजता ल्याउन विग्रेका साना र ठुला सिचाइका आयोजनाहरु पुनः निर्माण गर्न ।
- विनाशमा परेका पशु पालनलाई बढवा दिने ।

विशिष्ट उद्देश्य

- विस्थापित समुदायका लागि, कृषि उपचमा पहुँचको सुनिश्चिता गर्ने ।
- विपद् प्रभावित मानिसहरूलाई कृषि उत्पादनमा सहजता बनाउन मदत पुग्ने ।
- पशु पालनबाट विपद्मा परेकाहरुको जिवन स्तर उकास्ने ।

क) कृषि, सिंचाइ तथा पशु सेवाचौविसे गा.पाको क्षमता, पूर्वतयारी तथा आपतकालिन योजना

क्र.स	जिल्ला भरी रहेका सेवा केन्द्र वा कार्यलयको नाम	संस्थामा रहेको क्षमता तथा स्रोत	विपद् पश्चात गर्न सकिने सहयोग	विपद् पूर्व गर्न सकिने सहयोग
१	चौविसे गा.पा कृषि विकास शाखा		तत्काल उद्धार तथा राहत वितरण	विपद्बारे जानकारीमुलक जनचेतना अभिवृद्धि
२	१ वडा कार्यलय कृषि विकास शाखा		तत्काल उद्धार तथा राहत वितरण	विपद्बारे जानकारीमुलक जनचेतना अभिवृद्धि
३	२ वडा कार्यलय कृषि विकास शाखा		तत्काल उद्धार तथा राहत वितरण	विपद्बारे जानकारीमुलक जनचेतना अभिवृद्धि

खेती योग्य जमिन	प्रयोग	बाझो	अन्न उत्पादन	खपत	भण्डारण

जम्मा हेक्टर					
५८३६.१८ हे.	५७६६.१८ हे.	७०हे.	४२११ मे.ट. (मकै, धान, गहुँ, कोदो)	३६१५ मे.ट	५९६ मे.ट

ख) कृषि, सिंचाइ तथा पशु सेवा साँगुरीगढीगा.पाको क्षमता, पूर्वतयारी तथा आपतकालिन योजना

क.स	जिल्ला भरी रहेका सेवा केन्द्र वा कार्यलयको नाम	संस्थामा रहेको क्षमता तथा स्रोत	विपद् पश्चात गर्न सकिने सहयोग	विपद् पूर्व गर्न सकिने सहयोग	क्षमता विकासका लागी थप आवाश्यकता
१	साँगुरीगढी गा.पा. कृषि विकास शाखा	जनशक्ति	जनशक्ति परिचालन	जनचेतनामुलक सन्देश प्रवाह	सचेतना सम्बन्धि तालिम
२	३ न वडा कार्यलय	जनशक्ति	जनशक्ति परिचालन	जनचेतनामुलक सन्देश प्रवाह	सचेतना सम्बन्धि तालिम
३	५ नं वडा कार्यलय	जनशक्ति	जनशक्ति परिचालन	जनचेतनामुलक सन्देश प्रवाह	सचेतना सम्बन्धि तालिम

खेती योग्य जमिन जम्मा हेक्टर	प्रयोग	बाझो	अन्न उत्पादन	खपत	भण्डारण
५४२१४.०५ हे.	४३११ हे.	११०३.०५हे.			

ग) कृषि, सिंचाइ तथा पशु सेवा छथर जोरपाटी गा.पाको क्षमता,पूर्वतयारी तथा आपतकालिन योजना

क.स	सेवा केन्द्र वा कार्यलयको नाम	ठेगाना	विपद् पश्चात गर्न सकिने सहयोग	विपद् पूर्व गर्न सकिने सहयोग	क्षमता विकासका लागी थप आवाश्यकता
१	कृषि शाखा	छथर जोरपाटी २	१)पशु/तरकारी बिमा गराउन २)अस्थाइ शौचालयहरु निर्माण ३)अस्थाइ फोहर व्यबस्थापनको लागि डम्पिङ स्थान तोक्ने	१)जनचेतनामुलक सन्देश प्रवाह २)कृषिबालीमा लाग्ने सम्भावित रोग विरुद्ध औषधी तयारी राख्ने ३)टनेलको व्यवस्था गर्ने ४)बाढी पहिरोको लागी ग्याविन तार जालीको भण्डारण गर्ने ५)तरकारी बिमा	सचेतना सम्बन्धि तालिम
२	पशुशाखा	छथर जोरपाटी २		१)जनचेतनामुलक सन्देश प्रवाह २)पशु बिमा	सचेतना सम्बन्धि तालिम
३	कृषि सेवा केन्द्र	छथर जोरपाटी ३		जनचेतनामुलक सन्देश प्रवाह	सचेतना सम्बन्धि तालिम
४	पशुसेवा केन्द्र	छथर जोरपाटी ३			

घ) कृषि, सिंचाइ तथा पशु सेवापाखीबास न.पा.को क्षमता, पूर्वतयारी तथा आपतकालिन योजना

क्र.स	जिल्ला भरी रहेका सेवा केन्द्र वा कार्यलयको नाम	ठेगाना	संस्थामा रहेको क्षमता तथा स्रोत	विपद् पश्चात गर्न सकिने सहयोग	विपद् पूर्व गर्न सकिने सहयोग	क्षमता विकासका लागी आवाश्यकता
१	पाखीबास न.पा कृषि शाखा	पाखीवास ४	भाडामा लिएको २ वटा कोठा	प्राविधिक सहयोग	प्राविधिक सुझाव	तलिम

खेती योग्य जमिन जम्मा हेक्टर	प्रयोग	अन्न उत्पादन	खपत	भण्डारण
६८८५२८ हे	अन्नबाली	२०५३८.७ मे.ट	नगर भित्रै खपत भएको	कृषककै घरमा परम्परागत तरिकाले भण्डारण भएको
१८८.२५ हे	दलहन	२५० मे.ट		
८४.५ हे	तेलहन	१३० मे.ट		
३१५८.२५ हे	तरकारी	३००.५ मे.ट		
६६६.६६ हे	नगदेवाली	८८ मे.ट		
७१४ हे	फलफुल	१०० मे.ट		

ङ) कृषि, सिंचाइ तथा पशु सेवा सहिदभूमि गा.पाको क्षमता, पूर्वतयारी तथा आपतकालिन योजना

क्र.स	जिल्ला भरी रहेका सेवा केन्द्र वा कार्यलयको नाम	ठेगाना	संस्थामा रहेको क्षमता तथा स्रोत	विपद् पश्चात गर्न सकिने सहयोग	क्षमता विकासका लागी थप आवाश्यकता
१	कृषिशाखा	सहिदभूमि ४	५ जना प्राविधिक र १ कोठा	बचत तथा हाइब्रिड बिउ उत्पादन तथा मानविय सहयोग	आवाश्यक छ
२	कृषि सेवा केन्द्र सहिदभूमि ६				

खेती योग्य जमिन जम्मा हेक्टर	प्रयोग	अन्न उत्पादन	खपत	भण्डारण
२४५ हे.	२४५ हे	६८०० मे.ट	६८०० मे.ट	

१०. विषयगत क्षेत्र (Cluster) : आपतकालीन पूनर्लाभ कार्यक्रम
उदेश्य : विपद् पश्चात पुनस्थापना तथा पुन निर्माणमा सहजता कायम गर्न ।
नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Leads) : जिल्ला समन्वय समिति, धनकुटा
क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members) को सूची

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	प्रमुख	सम्पर्क व्यक्ति	स.व्या. को टेलिफोन नम्बर
१	जिल्ला समन्वय समिति	निरेन तामाङ्ग ९८५२०५०००५	सफल पोर्तल ९८५२०४४२२२	९८५२०५०७७९
२	धनकुटा नगर पालिका	चिन्तन तामाङ्ग ९८४२०७०९९९	उपेन्द्र खनाल ९८५२०५०५०४	९८५२०५००३१
३	पाखीबास नगर पालिका	ज्ञान बहादुर गुरुङ ९८५२०५३६१५	बसन्त निरौला ९८५११६७८२७	९८१३४०८२८३

४	महालक्ष्मी नगर पालिका	ध्रुवराज राया ९८५२०७०५४८	मनोज तामाङ्ग ९८५२०७७८७४	९८५२०७०१२१
५	छथरजोरपाटी गाउँ पालिका	छत्र बहादुर सुब्बा ९८४०७७६१३२	नेत्र बहादुर श्रेष्ठ ९८५२०५१५८७	९८४२१५९३६०
६	सहिदभूमि गाउँ पालिका	मनोज राई ९८५२०८०७०८	हरि कुमार राई ९८५२०५०६८२	९८५२०३३३२६
७	चौविसे गाउँ पालिका	राज कुमार चेम्जोङ ९८४७२२४६५९	गिता राई ९८४२०६४६६१ ९८४६४०४१७०	०२६ ४११०३१
९	साँगुरीगढी गाउँ पालिका	जितेन्द्र राई ९८५२०६१९०१	प्रज्वल पोखरेल ९८६२०७९२०१	९८५२०६१९४०
१०	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	युवराज कटेल ९८५२०३७७७७		
१०	नेपाली सेना	प्र.से. निरज भण्डारी ९८५२८२१७३१	सह सेनानी.अजित कु. थापा ९८४१९८८२०३	०२६ ५२१४०३
११	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, धनकुटा	प्र.उ.लक्ष्मीराज अधिकारी ९८५२०३५५५५	प्र.नि.मान प्रसाद श्रेष्ठ ९८५२०९०१९६	
१२	सशस्त्र प्रहरी बल,नेपाल नं ६ हे.छिन्ताङ्ग गुल्म	स.प्र.ना.दिपक बहादुर बलामी ९८५१२७२२०८	सप्रनि.विश्वनाथ पोख्रेल ९८४९६३७०४६	
१३	नापी शाखा	मिथिलेस यादव ९८५२०६२७७७		
१४	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	मोहन राई ९८४१४५५८७४	मोहन ढुङ्गाना ९८४२०७००४३	
१५	सघन शहरी तथा भवन निर्माण आयोजना	रञ्जन कुमार दास ९८५२०७५३६५		
१६	मालपोत कार्यालय	तारानाथ दंगाल ९८४२६५७०१६		
१७	राष्ट्रिय अनुसन्धान कार्यालय	तुलसी कट्टेल ९८५२०७००५५	देवेन्द्र कार्की ९८४१८१७२१०	
१८	निर्माण व्यवसायिक संघ	अर्जुन के.सी ९८५२०५०७७४	भवानी शंकर चाम्लीङ्ग ९८४२१०९१२९	
१९	मानव अधिकार संस्था	सरोज भूजेल ९८५२०६०६०९		
२०	डिभिजन बन कार्यालय	मेघराज राई ९८५२०५०५२९		
२१	भु तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	शिवनन्दन यादव ९८४२७४२६१९	प्रकाश लिम्वु ९८५५०५२६३९	
२२	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	राजकुमार मण्डल ९८५२०५०२३४		

आशय

विपद् पीडितहरूलाई उपलब्ध गराइने लुगाफाटा, कम्बल तथा ओछ्याउने सामाग्री जस्ता अखाद्य सामग्रीहरू विपद्को कारण प्रतिकूल भएको हावापानी तथा परिस्थितीबाट बच्नका लागि सर्बाधिक व्यक्तिगत मानवीय आवश्यकताहरू तथा स्वास्थ्य, गोपनियता र सम्मान कायम गर्न सहयोग गर्दछ । परिवारहरूलाई व्यक्तिगत स्वास्थ्य सम्बन्धि आवश्यताहरू पूरा गर्न, खाना तयार गर्न र खान, न्यानो आराम दिन र आश्रय निर्माण, सम्भार तथा मर्मत गर्न सघाउनका लागि यस्ता आधारभूत गैरखाद्य समान तथा आपूर्तिहरू अत्यावश्यक हुने हुँदा यस सम्बन्धि संजालको क्षमतामा बृद्धी ल्याउने ।

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति : विपद्बाट सम्भावित मानवीय असर

- परिवारको गैर खाद्य सामग्रीहरु (लगाउने लुगाफाटो, ओढ्ने, ओछ्याउने कपडा, खानाको लागि भाडासेट आदि) को क्षति भै गैर खाद्य सामग्रीको आपूर्तिमा कमी हुने ।
- संरचनागत तथा गैर संरचनागत क्षति ।

समष्टिगत उद्देश्य

विपद् र जोखिममा रहेका समूहहरूले आपत्कालीन परिस्थितिको कारणबाट क्षत विक्षत संरचनागत र गैर संरचनागत ,सामाजिक परिस्थितिबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार तथा हेलालाई बन्दोबस्ति तथा पूर्नलाभ गराउनु ।

विशिष्ट उद्देश्य

- नेपालका प्राकृतिक विपद् तथा अन्य आपत्कालीन परिस्थितिहरूमा उपलब्ध गराइने सहयोग कार्यक्रमहरूमा जोखिममा रहेका समूहहरूका लागि मानव अधिकारसम्बन्धी कानुन, अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानुन तथा राष्ट्रिय कानुनले प्रत्याभूत गरेका (guaranteed) मौलिक अधिकारहरूको संरक्षण गर्दछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- जोखिममा रहेका समूहहरूको संरक्षण सुनिश्चित गरी आपत्कालीन सहयोगको न्यायोचित वितरणमा सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- आपत्कालीन परिस्थितिबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार तथा हेलाका जोखिमहरूलाई सम्बोधन गरी विपद्बाट प्रभावित मानिसहरूको संरक्षण गर्ने र त्यस्ता दुर्व्यवहारबाट प्रभावित भई जीवित व्यक्तिहरूका लागि सेवासम्बन्धी प्रावधानहरूमा सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- बाल-मैत्री ठाउँ तथा मनो-सामाजिक परामर्श सम्बन्धी सहयोगको स्थापना गरी सुरक्षित वातावरणमा बाल-बालिका तथा महिला रमाउँदछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- बिछोड भएका बाल-बालिका, खास गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनिका केटाकेटी तथा किशोरीहरूले पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्यसम्बन्धी जाँचका बारेमा सहयोग र त्यस्तो सहयोगपछि उपयुक्त सेवा तथा संरक्षणका सुविधासहित परिवारको खोजी गर्ने कार्यमा सहयोग प्राप्त गर्दछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- यौन दुर्व्यवहार तथा हिंसाका विरुद्ध तिनको अनुगमन, प्रतिवेदन तथा पैरवी (advocacy) गर्ने प्रणालीको स्थापना गरी बाल-बालिका तथा महिलाहरूको यौन दुर्व्यवहार तथा शोषणको रोकथाम गर्ने ।

मानवीय सहयोगको न्यूनतम मापदण्ड

- प्रभावित जनसमुदायको अधिकारको कुनै पनि उल्लङ्घन, दुर्व्यवहार तथा शोषण अथवा भेदभावको अनुगमन गर्ने र प्रतिवेदन पेस गर्ने संयन्त्रको स्थापना गर्ने अथवा स्थापित संयन्त्रलाई प्रयोगमा ल्याउने।
- बिभिन्न समुदायका सदस्यहरुबाट, विशेषत: अति गरिब तथा पछाडी पारिएका समुहबाट मानवीय सहयोग तथा आधारभूत सेवा सुबिधामा समान पहुँच सहयोग पाए नपाएको अनुगमन गर्ने ।
- साझेदारहरूका बीचमा अभिलेख राख्ने तथा दर्ता गर्ने प्रणालीमा एकरूपता सुनिश्चित गर्ने ।
- बाल-मैत्री ठाउँलगायत बाल-बालिका तथा महिलाहरूका लागि सुरक्षित वातावरणको सिर्जना गर्ने ।

बन्दोबस्ती तथा पूनर्लाभ सम्बन्धी सहयोग कार्यक्रममा मनोसामाजिक सहयोगलाई एकीकरण गर्ने

- हेरचाह गर्ने व्यक्तिहरूबाट बाल-बालिकाहरू बिछोडिने कार्यको रोकथाममा सहयोग गर्ने ।

- बिछोडिएका तथा परिवार साथ नभएका बाल-बालिकाहरू, खास गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनिका बाल-बालिका तथा किशोरीहरूको पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्य जाँचको सहजीकरण गर्ने र खोजी तथा पुनर्मिलनमा संलग्न साझेदारहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- परिवारबाट बिछडिएका तथा साथ नभएका बाल-बालिकाहरू र अन्य जोखिममा परेका समुह जस्तै: परिवार नभएका, बृद्ध, अपांग तथा दिर्घ रोगबाट पिडीत समुहका मानिसहरुलाई हेरचाह तथा संरक्षण प्रदान गर्ने (वास तथा अन्य सेवाको व्यवस्था)
- मानवीय सहयोग तथा स्थायी समाधानका बारेमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित मानिसहरूलाई नियमित रूपमा सूचनाको प्रवाह भइरहेको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- फिर्ता हुने कार्यक्रम तथा स्थायी समाधानको तर्जुमा गर्ने कार्यमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित व्यक्तिहरूलाई संलग्न बनाउन प्रयास गर्ने ।
- शिविर तथा पुनर्वासका क्षेत्रहरूमा पर्याप्त सुरक्षाका लागि पैरवी (advocacy) गर्ने ।

आपतकालिन कार्ययोजना

क सं.	गतिविधी	जिम्मेवार	सहयोगी निकाय	समयावधि
१	बैठक	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	तुरुन्तै
२	मोवाइल एप्सको मार्फतबाट तालिम प्राप्त दक्ष जनशक्ति तथा व्यक्तिहरुलाई सूचना संकलनका लागी निर्देशन दिने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	० देखी २४ घण्टा
३	सुरक्षित स्थानको पहिचान र सामाग्री व्यवस्थापन	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	२४ घण्टा
४	समन्वय गरी जनशक्ति परिचालन	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	२४ घण्टा
५	अति आवाश्यक सेवा प्रदायक निकाय र संरचनाको न्यूनतम पूर्नस्थापना गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	
६	प्राविधक टोलीलाइ स्थलगत अध्यनका लागी अभिमूखीकरण तथा प्रभावित स्थानमा परिचालन	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	
७	अस्पाताल स्वास्थ्य केन्द्र आन्तरिक रुपमा विस्तापितको शिविर विद्यालय जस्ता आधारभूत क्षेत्रमा विद्युतिय सेवा उपलब्ध गराउने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	
८	बन्द रहेका सम्पूर्ण सेवाहरु सूचारु गर्ने			
८	सार्वजानिक सेवाहरु सूचारु गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	
९	क्षति भएका पूर्वाधारहरुको वृस्तृत वितरण तयार गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	
१०	प्राविधिक इस्टिमेट गर्ने र प्रतिवेदन सम्बन्धित कार्यालयमा पठाउने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	

नोट : प्र.जि.अ. संग समन्वय गरी व्यवस्थापन गर्ने ।

पूर्व तयारी कार्य योजना

क.सं.	गतिविधी	जिम्मेवार	सहयोगी	समय
१	समन्वय बैठक गरी सदस्यहरुको विवरण अद्यावधि गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	
२	क्षेत्रगत योजना निर्माण तथा अद्यावधि गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	
३	विद्यमान भौतिक संरचनाहरुको अवस्था विश्लेषण	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	
४	भवन निर्माण सम्बन्धी २०० जनालाई मिस्त्री तालिम	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	
५	आवाश्यक सामाग्री भण्डारण तथा रेखदेख	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	बार्षिक १० पटक
६	भवन आचार संहिता सम्बन्धी स्थानिय तहका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाई तालिम	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	
७	पिपिई, RDT kit,VTM kit पर्याप्त मात्रामा भण्डारण	क्षेत्र प्रमुख	सरोकारवाला	आगमि बर्ष

	गर्ने ।			

५.२ . कार्यान्वयन तथा पुनरावलोकन रणनीति

५.२.१ विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना क्रियाशिल हुने

यो विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना जिल्ला स्तरको विपद् व्यवस्थापनका लागी उपलब्ध भौतिक, मानवीय र आर्थिक श्रोतहरुलाई आंकलन गरी साथै नेपाल सरकारको विपद् जोखिम व्यवस्थापनको रणनीति र उद्धारका न्यूनतम आधारभूत पक्षहरुलाई दृष्टिगत गरी तयार भई जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितीबाट अनुमोदन भएको हो । जिल्ला भित्र विपद् सम्बन्धी कुनै घटना घटेको जानकारी हुनासाथ यस योजनामा उल्लेखित विषयगत समितीहरु तथा फोकल व्यक्तिहरु र सरोकारवालाहरु स्वत: सक्रिय हुन्छन् ।

५.२.२. विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन योजना

जिल्लामा कार्यरत मानवीय सहायतामा संलग्न साझेदार निकायहरुले विभिन्न विषयगत क्षेत्रमा आवद्ध रहि यो विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयन गर्न सघाउने छन् । साथै गाउँपालिका तथा नगरपालिका र त्यहाँ कार्यरत संस्थाहरुले पनि बिषयगत योजनाहरु कार्यान्वयन गर्न स्वयमसेवक परिचालन गरि आवाश्यक सहयोग गर्नेछन् । जिल्ला विपद् प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयनका लागि जिल्लाका सरोकारवाहरुसंग समन्वय र सहकार्य जिल्ला विपद् प्रतिकार्य समितिले गर्ने यसको नियमित जानकारी जिल्ला विपद् व्यवस्थापम समितिमा गरिने छ ।

५.२.३. जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको नियमित समिक्षा तथा अद्यावधिक

जिल्लाविपद् व्यवस्थापन समितिले यस पदाधिकारीहरु मध्येबाट उपयूक्त व्यक्तिहरु छनोट गरी एक कार्यदल बनाई विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनको समग्र अनुगमन गर्नेछ । प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउन निपमित समिक्षा गरिनेछ र अद्यावधि गरिनेछ । प्रत्येक बर्ष जिल्ला विपद् प्रतिकार्य समूहको प्राविधिक सहयोगमा जिल्ला विपद् प्रतिकार्य योजना परिमार्जन गरिनेछ । जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिबाट अनुमोदन भई सकेपछि जिल्लाको प्रतिकार्य औजारको अङ्गको रुपमा रहनेछ ।

५.३. प्रतिवेदन तथा अभिलेखीकरण

५.३.१. प्रतिवेदन तथा संचार

धनकुटा जिल्लामा हरेक वर्ष जस्तो आगलागि ,पहिरो जस्ता विपद्ले प्रभाव पार्ने हुँदा सो सम्बन्धी विपद्काट हुने क्षति न्यूनीकरणका लागि जिल्लामा मनसुन योजना तयार गरेको हुँदा त्यसको व्यवहारीक प्रयोग गरि बर्षको समयमा समुदायमा निरन्तर सम्पर्कमा कायम गर्ने साथै सुचनाहरु एफ.एम. रेडियो प्रशारण गर्ने व्यवस्था मिलाएको छ । प्रतिकार्यका लागी गठित विषयगत अगुँवाहरुले विपद् सम्बन्धी प्रतिवेदन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई बुझाउनु पर्ने छ ।
साथै विपद्को बेलामा स्थलगत अनुगमन टोलिले तयार गरेको प्रतिवेदन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितको बैठकमा प्रस्तुत गर्नेछ ।

५.३.२. संस्थागत व्यवस्था

विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ र विपद् व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनिति, २०६६ को प्रावधान बमोजिम विपद् व्यवस्थापनका लागी जिल्ला र स्थानीय -गा.पा,न.पा) स्तरमा छुट्टाछुट्टै संस्थागत संरचना तयार भएको छ । प्रतिकार्य योजना कार्यान्वियन,अनुगमन तथा मूल्याङ्कन संस्थागत रुपमा गरिने छ । यसको संयोजन जिल्ला स्तरमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय र गाा.पा तथा न.पा.हरुमाजिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितीको समेत सहयोग लिई सम्बन्धीत गाा.पा र नु.पकहरुले गर्ने छन् ।

५.६.३. अभिलेखीकरण

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितीको सचिवालयको हैसियतले जिल्ला स्तरमा विपद् प्रतिकार्यको अभिलेखिकरण जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्रले गर्ने छ भने स्थानीय स्तरमा गाा.पा तथा न.पा. का स्तरमा विपद् व्यवस्थापन समितीहरुले नेतृत्व गर्ने छन् । जिल्ला वा स्थानीय तह दुवै तहमा नेपाल रेडक्रस सोसाईटी तथा सम्बन्धीत सरोकारवालाहरुले सर्वेक्षण तथा अभिलेखीकरण कार्यलाइ व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्नेछन् ।

५.३.२. अनुमोदन प्रक्रिया

मिती २०७९ श्रावण १७ गतेका दिन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितीको बैठक बसी “धनकुटा जिल्लाको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७९” अनुमोदन गरीयो ।

अनुसूची: १

मानवीय सहायतामा संलग्न साझेदार निकायको सूची

क्र. सं.	निकाय तथा संस्था	प्रमुखको नाम	संम्पर्क व्यक्तिको नाम	इमेल
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	युवराज कटेल ९८५२०३७७७७	रोशन राई ९८६२१९६७६६	daodhankuta@gmail.com
२	जिल्ला समन्वय समिति	निरेन तामा	सफल पोर्तेल ९८५२०४४२२२	dccdhankuta@gmail.com
३	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	हरिकुमार राई ९८४२११७५०३	विष्णु कृष्ण जोशी ९८४२०३९२७८	nrcsdhankuta2015@gmail.com
४	श्री बरख गण सल्लेरी ब्यारेक	प्र.से. निरज भण्डारी ९८५५२८२१७३१	सेनानी नबिन गुरुङ ९८५२०९०१९६	dhankutaoperation1@gmail.com
५	जिल्ला प्रहरी कार्यालय,धनकुटा	प्र.उ.लक्ष्मीराज अधिकारी ९८५२०३५५५५	प्र.नि.मान प्रसाद श्रेष्ठ ९८५२०९०१९६	dpodhankuta@gmail.com
६	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल नं. ६ गल्म हे.का. छिन्ताङ्ग धनकुटा	स.प्र.ना.उ.दिपक बहादुर बलामी ९८५१२७२२०८	स.प्र नी. विश्वनाथ पोख्रेल ९८४९६३७०४६	apfchhintangcom1@gmail.com
७	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	तुलसी कट्टेल ९८५२०७००५५/ ५२००४२	देवेन्द्र कार्की ९८४१८१७२१०	
७	नेपाल विद्युत प्राधिकरण	प्रल्हाद पोखेल ०२६५२०४१७	दिपक गुरुङ्ग ९८५२०५०४९८	
८	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	मोहन राई ९८४१४५५८७४	मोहन ढुङ्गाना ९८४२०७००४३	
८	धनकुटा नगरपालिका	चिन्तन तामाङ्ग ९८४२०७०९९९	उपेन्द्र खनाल ९८५२०५०५०४	dhankutaminicipality@gmail.com
९	महालक्ष्मी नगरपालिका	ध्रुवराज राया ९८५२०७०५४८	मनोज तामाङ्ग ९८५२०७७८७४	mahalaxmijitpur@gmail.com
१०	पाखीवास नगरपालिका	ज्ञान बहादुर गुरुङ ९८५२०५३६१५	बसन्तराज निरौला ९८५११६७८२७	Pakhribas.nagarpalika@gmail.com
११	साँगुरीगढी गाउँपालिका	जितेन्द्र राई ९८५२०६१९०१	प्रज्वल पोखेल ९८६२०७१२०१	sagurigadhi.rularmunicipality@gmail.com
१२	चौविसे गाउँपालिका	राज कुमार चेम्जोङ ९८४७२२४६५९	गिता राई ९८४२०६४६६१	chaubisegapa@gmail.com
१३	छथर जोरपाटी गाउँपालिका	छत्र बहादुर सुब्बा ९८४०७७६१३२	नेत्र बहादुर श्रेष्ठ ९८५२०५१५८७	chhatharjorpatigapa@gmail.com
१४	सहिदभुमि गाउँपालिका	मनोज राई ९८५२०८०७०८	हरि कुमार राई ९८५२०५०६८२	sahidbhumirular@gmail.com
१५	धनकुटा उद्योग वाणिज्य संघ	विजय सन्तोषी राई ९८४२०२४९७१	मन कुमारी तितुङ्ग ९८४२०७०६००	
१६	स्वास्थ्य कार्यालय	प्रमोद दाहाल ९८५२९६११३४		dhodhankuta999@gmail.com
१७	जिल्ला अस्पताल	डा. मनिष साह ९८०८९३३५७१	विरेन्द्र श्रेष्ठ ९८४२०५५३११	dhankutahospital@gmail.com
१८	कृषि ज्ञान केन्द्र, धनकुटा	पूर्णमाया गुरुङ्ग ०२६५२२४७८/५२२२२६		

१९	भेटेनरी अस्पाताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र	लोकनाथ ढुङ्गाना ९८५२०२२८३/९८४२९९००		
२०	डिभिजन वन कार्यालय	मेघराज राई ९८५२०५०५२९		
२१	जलस्रोत तथा सिचाई डिभिजन कार्यालय	कुशल गौतम ९८५२०५०१८६		
२२	पूर्वाधार विकास कार्यालय	बद्री ढुंगाना ९८६८२४६१२५		
२३	विद्युत प्राधिकरण कार्यालय	प्रल्हाद पोखेल ०२६५२२४१७		
२४	घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति	ईश्वर थापा ५२२२८५		
२५	सघन शहरी तथा भवन निर्माण आयोजना	रन्जन कुमार दास ९८५२०७५३६५		
२६	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	राजकुमार मण्डल ९८५२०५०२३४ /०२६५२०२७७		
२७	नेपाल परिवार नियोजन संघ	देवेन्द्र प्रधान ९८४२१११३८८	कुमार श्रेष्ठ ०२६५२०२९१	
२८	नेपाल टेलिकम	सुमन आचार्य ९८५२०२४८८८	उमेश कुमार दंगाल ०२६५२०७७७	
२९	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ	निल बहादुर थापा ९८५२०५०२९३		
३०	नेपाल कम्युनिष्ट पाटी नेकपा	ईन्द्रमणी पराजुली ९८५२०५०२७०		
३१	नेपाली काँग्रेस	दिनेश राई ९८५२०५०४६७		
३२	समाजवादी पाटी,नेपाल	बल बहादुर राई ९८४२०५२९१९		
३३	नेकपा (एकिकृत समाजबादी)	अर्जुन राई ९८४१४९८९७३		
३४	हुसाडेक नेपाल	गीता अधिकारी ९८५२०७०२६६	सरोज भूजेल ९८५२०६०६०९	
३४	धनकुटा खानेपानी उपभोक्ता समिति	चिन्तन तामाङ्ग ९८५२०७०९९९	नरेन्द्र प्रसाद पोखरेल ९८४२०७१३२१	
३५	पत्रकारमहासंघ	नगेन्द्र राई ९८५२०५०१००		
३६	जिल्ला यूवा समिती, धनकुटा	कला राई ९८६२०३३०७१		
३७	धनकुटा हेल्थ इन्स्टिच्यूट	रामनारायण प्रसाद रामा ९८५२०६१६१२		
३८	राष्ट्रिय वाणिज्य बैक शाखा कार्यालय धनकुटा	केन्दिप श्रेष्ठ ९८५२०५०३७०		
३९	डा. राम प्र.पोखरेल आँखा अस्पताल	रोशेष श्रेष्ठ ९८५२०५०३६१	नरेन्द्र बस्नेत ९८४२२१७४५५	
३९	धनकुटा लेडी जेसीज	विषिका श्रेष्ठ ९८४२०८०२९४		
४०	रेडियो लालिगुराँस	विदुर खवास ९८५२०७५५००	विदुर खवास ९८५२०७५५००	

४१	रेडियो मकालु	शोभिस चेम्चोङ्ग ९८५२०५०४४५	सन्तोष रुचाल ९८४२०५२९१८	
४२	सल्भ नेपाल	नरायण जोशी ०२६ ५२११५२३	जेपी भुजेल ९८४२०६०४९०	
४२	खानेपानी तथा उपभोक्ता समिती	नरेन्द्र प्रसाद पोख्रेल ९८४२०७१३२१	जीवलाल थेच्मी ९८४२०७१४११	
४३	नापी शाखा	मिथिलेस यादव ९८५२०६२७७७		
४४	मालपोत कार्यालय	तारानाथ दंगाल ९८४२६५७०१६		
४५	जिल्ला खेलकुद विकास समिति	मनोज राई		
४६	प्रदेश लेखा इकाई कार्याल	निशान राई ९८५२०५२०७५		
४७	प्रदेश संग्रालय	चन्द्र प्रसाद अधिकारी ९८५२०७०२४८		
४८	हाम्रो बहुमुखी पाठशाला	सरोज भूजेल ९८५२०६०६०९		
४९	कृषि पर्यटन प्रबर्द्धनमा महिला अभियान	मन कुमारी तितुङ्ग -तारा) ९८४२०७०६००		

धनकुटा नगरपालिका

सि.न.	शाखा	दर्जा	नामथर	सम्पर्क नं.	कै
१	स्वास्थय	छैटो अधिकृत	भोजराज भण्डारी	९८४२०५९७६७	
२	शिक्षा	आठौ अधिकृत	नगेन्द्र मणि श्रेषठ	९८४२०५४७७८	
३	कृर्षी	छैठौ अधिकृत	भक्तमान राई	९८४२११६२५४	
४	पशु	आठौ अधिकृत	सुमन्ता याख्रुम	९८४२१०७०८०	

महालक्ष्मी नगरपालिका

सि.न.	शाखा	दर्जा	नामथर	सम्पर्क नं.	कै
१	स्वास्थय	छैटो अधिकृत	पर्शुराम थापा	९८६२०३३४२७	
२	शिक्षा	छैटो अधिकृत	रमेश दाहाल	९८४२२१७८१२	
३	कृर्षी	छैटो अधिकृत	दिल कुमारी राई	९८४२३८५३३५	
४	पशु	छैटो अधिकृत	किरण कार्की	९८४२४५०३३२	

पाखिबास नगरपालीका

सि.न.	शाखा	दर्जा	नामथर	सम्पर्क नं.	कै
१	स्वास्थय	छैठौ अधिकृत	बसन्तराज निरौला	९८५११६७८२७	
२	शिक्षा	छैठौ अधिकृत	गुणराज ढकाल	९८१९००२९३५	
३	कृर्षी	पाँचौ अधिकृत	इन्द्रमाया तामाङ	९८००९०७३४८	
४	पशु	छैठौ अधिकृत	गोरख तामाङ	९८४२११२९९१	

शहिदभूमी गाउँपालिका

सि.न.	शाखा	दर्जा	नामथर	सम्पर्क नं.	कै
१	स्वास्थय	सि.अ.हे.ब	मोहमद फकिर	९८४२०८०७२३	
२	शिक्षा	ना.सु.	उमेश राई	९८५२०६२५०१	
३	कृर्षी	अधिकृत छैटौ	देवेन्द्र राई	९८५२०६१४९७	
४	पशु	प्रविधिक सहायक	नगेन्द्र प्रसाद पौडेल	९८४२४५०९०९	

चौबिसे गाउँपालिका

सि.न.	शाखा	दर्जा	नामथर	सम्पर्क नं.	कै
१	स्वास्थय	छैठौ अधिकृत	मेघराज वन	९८४२२२७४११०	
२	शिक्षा	छैठौ अधिकृत	चुडामणी रेग्मी	९८४१४१९३९६	
३	कृर्षी	छैठौ अधिकृत	घनिन्द्र घिसिङ्ग	९८४२०४१९३३	
४	पशु	छैठौ अधिकृत	देव नारायण श्रेष्ठ	९८६३६२५९२५	

साँगुरीगढी गाउँपालिका

सि.न.	शाखा	दर्जा	नामथर	सम्पर्क नं.	कै
१	स्वास्थय	स्वास्थय संयोजक	गणेश यादब	९८५२०३८८२२	
२	शिक्षा	छैठौ अधिकृत	गंग बहादुर कटुवाल	९८४२२२१३७६	
३	कृर्षी	छैठौ अधिकृत	राजिब कुमार पाख्रिन	९८४२११३१३५	
४	पशु	पशु स्वास्थ प्राबिधिक	खिरमाया राई	९८४१९१७९७७	

अनुसूची : २

सांसदहरुको नाम तथा सम्पर्क नम्बर

क.स	नाम	पद	सम्पर्क नम्बर
१	मा.राजेन्द्र राई	प्रतिनिधिसभा सदस्य	९८५२०५०९९०
२	मा.निरन राई	प्रदेश सभा सदस्य	९८५२०५००२२
३	मा.इन्द्रमणि पराजुली	प्रदेश सभा सदस्य	९८५२०५०२७०
४	मा.बिना राई	प्रदेश सभा सदस्य	९८४२०५२७८३
५	मा.कुसुम कुमारी श्रेष्ठ	प्रदेश सभा सदस्य	९८५२०५०४१३
६	मा.लिला सुब्बा	प्रदेश सभा सदस्य	९८४२५१५३७०
७	मा.आरसी तुब्बा	प्रदेश सभा सदस्य	९८४२६५८९९७
८	मा.हिमादेवी बस्नेत भट्राई	प्रदेश सभा सदस्य	९८४२०४७३३१

अनुसूची: ३

क) जिल्ला समन्वय समितिका पदाधिकारी तथा समन्वय अधिकारीको सम्पर्क नम्बर

क. सं.	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.
१	श्री निरेन तामाङ	प्रमुख	९८५२०५०००५
२	श्री साबित्री राई	उपप्रमुख	९८५२०५०७५६
३	श्री सफल पोर्तेल	जि.समन्वय अधिकारी	९८५२०४४२२२

अनुसूची : ४

क) धनकुटा नगरपालिका पदाधिकारी तथा वडा अध्यक्षहरुको सम्पर्क नम्बर

क. सं.	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.
१	श्री चिन्तन तामाङ्ग	प्रमुख	९८५२०७०९९९
२	श्री भिमा दवी खनाल	उपप्रमुख	९८५२०७०८८८
३	श्री ओङद तामाङ	वडाध्यक्ष, वडा नं. १	९८४२१०९३९३
४	श्री चन्द्रलाल तामाङ	वडाध्यक्ष, वडा नं. २	९८४२०३७४२४
५	श्री विकास घिमिरे	वडाध्यक्ष, वडा नं. ३	९८५२०५०३२३
६	श्रीजमसेर राई	वडाध्यक्ष, वडा नं. ४	९८४२१०९३६१
७	श्री धनकुमार राई (आठपहरिया)	वडाध्यक्ष, वडा नं. ५	९८४२०६१६१९
८	श्री मिलनकुमार खड्गी	वडाध्यक्ष, वडा नं. ६	९८५२०४०५२१
९	श्री रोशेष श्रेष्ठ	वडाध्यक्ष, वडा नं. ७	९८५२०५०३६१
१०	श्री रसबहादुर राई	वडाध्यक्ष, वडा नं. ८	९८४२०७०६३१
११	श्री टंकप्रसाद रोइला	वडाध्यक्ष, वडा नं. ९	९८४२११२४७५
१२	श्री नगेन्द्रपाण्डे	वडाध्यक्ष, वडा नं. १०	९८०५३२८२१२

क. सं.	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.
१	श्री रामबहादुर थापा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	९८५२०३९१११
२	श्री थोपा निरौला	सूचना अधिकृत	९८६२७७८१३७

ख) साँगुरीगढी गाउँपालिका पदाधिकारी तथा वडा अध्यक्षहरुको सम्पर्क नम्बर

क्र. सं.	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.
१	श्री जितेन्द्र राई	अध्यक्ष	९८५२०६११०१
२	श्री मुना राई	उपाध्यक्ष	९८५२०६११०२
३	श्री गोबिन्द लिम्बु	वडाध्यक्ष, वडा नं. १	९८५२०७०१००
४	श्री योगेन्द्रकुमार ईवाहाङ्ग	वडाध्यक्ष, वडा नं. २	९८५२०४७८३५
५	श्री टेकप्रसाद लिम्बु	वडाध्यक्ष, वडा नं. ३	९८०५३३८२८१
६	श्री जीवनकुमार लिम्बु	वडाध्यक्ष, वडा नं. ४	९८१०४११०७७
७	श्री खड्गबहादुर लिम्बु	वडाध्यक्ष, वडा नं. ५	९८११००२४२४
८	श्री यमप्रकाश मगर	वडाध्यक्ष, वडा नं. ६	९८१५३२६७७१
९	श्री पूर्णप्रसाद राई	वडाध्यक्ष, वडा नं. ७	९८००९२६९२८
१०	श्री हृदयनारायण प्रसाद राई	वडाध्यक्ष, वडा नं. ८	९८१०५६७६४०
११	श्री जितवहादुर राई	वडाध्यक्ष, वडा नं. ९	९८४२१४११७४
१२	श्री एकबहादुर राई	वडाध्यक्ष, वडा नं. १०	९७४४३२५३६०

क्र. सं.	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.
१	श्री मनोजकुमार ठाकुर	प्र.प्र.अ.	९८५२०६११४०
२	श्री सुरज राई	सूचना अधिकृत	९८०७३१५०९५

ग) सहिदभूमी गाउँपालिका पदाधिकारी तथा वडा अध्यक्षहरुको सम्पर्क नम्बर

क्र. सं.	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.
१	श्री मनोज राई	अध्यक्ष	९८५२०८०७०८
२	श्री रत्नश्वरी राई	उपाध्यक्ष	९८०७०४००१०
३	श्री रमेश राई	वडाध्यक्ष, वडा नं. १	९८४२२२०६६१
४	श्री सोम मगर	वडाध्यक्ष, वडा नं. २	९८६३७८२३७८
५	श्री होमनाथ राई	वडाध्यक्ष, वडा नं. ३	९८०७००६१६१
६	श्री भिमबहादुर राई	वडाध्यक्ष, वडा नं. ४	९८४२०७०८५७
७	श्री सन्तोष राई	वडाध्यक्ष, वडा नं. ५	९८६२२८११९२
८	श्री हेमकुमार राई	वडाध्यक्ष, वडा नं. ६	९८५२०८०१०६
९	श्री बमबहादुर राई	वडाध्यक्ष, वडा नं. ७	९८५२०६११५१
क्र. सं.	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.
१	लोचनप्रसाद दाहाल	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	९८५२०६४५३५
२	श्री विकल्प कार्की	सूचना अधिकृत	९८५२०७०४५५

घ) छथर जोपाटी गाउँपालिका पदाधिकारी तथा वडा अध्यक्षहरुको सम्पर्क नम्बर

क्र. सं.	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.
१	श्री छत्रबहादुर सुब्बा	अध्यक्ष	९८४०७७६१३२
२	श्री गिता गुरुङ	उपाध्यक्ष	९८५११३७७६७
३	श्री गोविन्द लिम्बु	वडाध्यक्ष, वडा नं. १	९८४२०४६३४२
४	श्री कृष्णकुमार मगर	वडाध्यक्ष, वडा नं. २	९८६९३२१२२८
५	श्री ज्ञानबहादुर लिम्बु	वडाध्यक्ष, वडा नं. ३	९८४२३२९०९३
६	श्री टेकबहादुर तामाङ	वडाध्यक्ष, वडा नं. ४	९८२२०७०७८२
७	श्री डिकबहादुर लिम्बु	वडाध्यक्ष, वडा नं. ५	९८६६५९८३९२
८	श्री दिपक गुरुङ	वडाध्यक्ष, वडा नं. ६	९८४२११११४१

क. सं.	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.
१	बुकुप्रसाद आर्चाय	प्र.प्र. अधिकृत	९८४१९०३१८१
२	श्री दिपक खडका	सूचना अधिकृत	९८२३६४७८७८

ङ) चौविसे गाउँपालिका पदाधिकारी तथा वडा अध्यक्षहरुको सम्पर्क नम्बर

क. सं.	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.
१	श्री राजकुमार चेम्जोङ	अध्यक्ष	९८४७२२४६५९
२	श्री टंकमाया पाङमी मगर	उपाध्यक्ष	९८४२२५९५७१
३	श्री दिपक कुमार श्रेष्ठ	वडाध्यक्ष, वडा नं. १	९८५२०६१११५
४	श्री एनोज तुम्सा	वडाध्यक्ष, वडा नं. २	९८४२२०७४७२
५	श्री मदन तुम्सा	वडाध्यक्ष, वडा नं. ३	९८५२०७१०९३
६	श्री लोकेन्द्र मगर	वडाध्यक्ष, वडा नं. ४	९८११३२८८०९
७	श्री ताराविर याखा	वडाध्यक्ष, वडा नं. ५	९८४१७९६१९७
८	श्री आशिष लिम्बु	वडाध्यक्ष, वडा नं. ६	९८१७३३२६६४
९	श्री रुद्रप्रसाद चेम्जोङ	वडाध्यक्ष, वडा नं. ७	९८४२०७१४९३
१०	श्री धनबहादुर लिम्बु	वडाध्यक्ष, वडा नं. ८	९८६६७९७९३३
क. सं.	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.
१	श्री पर्शुराम दाहाल	प्र.प्र. अधिकृत	९८५२०६२४०२
२	ई श्री संदिप थापा	सूचना अधिकृत	९८१६०६०४६५
३	श्री चन्द्र बहादुर बस्नेत	लेखापाल	९८६२८३३९३६
४	श्री लिला बहादुर कार्की	खरिदार	९८५२०६२६८८
५	श्री ज्ञानेन्द्र राई	कम्प्यूटर अपरेटर	९८४२१५७३४२

च) महालक्ष्मी नगरपालिका पदाधिकारी तथा वडा अध्यक्षहरुको सम्पर्क नम्बर

क. सं.	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.
१	श्री ध्रुवराजराया	प्रमुख	९८५२०७०५४८
२	श्री मञ्जुकुमारी कार्की(अधिकारी	उपप्रमुख	९८४२४३३४९१
३	श्री टेकबहादुर गुरुङ	वडाध्यक्ष, वडा नं. १	९८४२१५८८०५
४	श्री पदम राजखाल	वडाध्यक्ष, वडा नं. २	९८४२३०५९९९
५	श्री रामचन्द्र थापा	वडाध्यक्ष, वडा नं. ३	९८६३७०३५९२
६	श्री सुक्रबहादुर बुढाथोकी	वडाध्यक्ष, वडा नं. ४	९८४२४७६४११
७	श्री सन्तबहादुर कुवँर क्षेत्री	वडाध्यक्ष, वडा नं. ५	९८१५३५७२०६
८	श्री शिव राजविश्वकर्मा	वडाध्यक्ष, वडा नं. ६	९८१४३४५५४८
९	श्री नेत्रवहादुर अधिकारी	वडाध्यक्ष, वडा नं. ७	९८४२९५०७५५
१०	श्री रामबहादर खड्का	वडाध्यक्ष, वडा नं. ८	९८५२०५०३३१
११	श्री टेकबहादुर थापा	वडाध्यक्ष, वडा नं. ९	९८४२११६०१६
सिन	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.
१	लिलाराज श्रेष्ठ	प्र.प्र. अधिकृत	९८५२०७०१२१

६). पाखीबास नगरपालिका पदाधिकारी तथा वडा अध्यक्षहरु

क. सं.	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.
१	श्री ज्ञानबहादुर गुरुङ	प्रमुख	९८५२०५३६१५
२	श्री नम्रता गौतम (देउजा)	उपप्रमुख	९८४२३१७५७२

३	श्री भोगेन्द्र पाण्डे	वडाध्यक्ष, वडा नं. १	९८४२४७३७०७
४	श्री चुडामण् पलामी	वडाध्यक्ष, वडा नं. २	९८४२२५८४६२
५	श्री सन्तोष राई	वडाध्यक्ष, वडा नं. ३	९८१०४२९३०६
६	श्री सन्तोष मानन्धर	वडाध्यक्ष, वडा नं. ४	९८१४३१७२३१
७	श्री महेश राई	वडाध्यक्ष, वडा नं. ५	९८०३०६२२८३
८	श्री देवेन्द्र गुरागाई	वडाध्यक्ष, वडा नं. ६	९८५२०४०९८४
९	श्री देवेन्द्र तामाङ	वडाध्यक्ष, वडा नं. ७	९८१०४०४७१५
१०	श्री गजेन्द्र राई	वडाध्यक्ष, वडा नं. ८	९८४२२७४७२५
११	श्री सम्झना आले मगर	वडाध्यक्ष, वडा नं. ९	९८६०६६९८०८
१२	श्री हरि ब.खत्री	वडाध्यक्ष, वडा नं. १०	९८५२०८५८११
क. सं.	**नाम थर**	**पद**	**सम्पर्क नं.**
१	प्रकाश राज पौडले	प्र.प्र. अधिकृत	९८४८३०३२६२
२	श्री अनिष श्रेष्ठ	सूचना अधिकृत	९८०४३५९९८

अनुसूची : ५

झ) जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनकुटा

क. सं.	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.
१	श्री युवराज कटेल	प्र.जि.अ.	९८५२०३७७७७
२	श्री रामनारायण श्रेष्ठ	स.प्र.जि.अ. (सूचना अधिकारी)	९८५२०७०१७७
३	श्री ममता अधिकारी	प्रशासकीय अधिकृत	९८४२६२७६७६
४	श्री अंकित मंग्राती	शाखा अधिकृत	९८६१२०७२४२
५	श्री रोशन राई	ना.सु. (विपद् सम्पर्क ब्याक्ति)	९८६२१९६७६६

अनुसूची : ६

१) जिल्ला आपतकालिन केन्द्र धनकुटाको सम्पर्क नं. ०२६५२१६३१

२) नेपाल रेडक्रस सोसाइटी धनकुटा जिल्ला शाखाको कार्यसमितीको नामावली

१.	जिल्ला शाखाको ठेगाना	धनकुटा नगर पालिका वार्ड नं. ५, कर्मिटार
२.	जिल्ला शाखाको फोन नं.	०२६-५२०३५२, ०२६-५२०१०२
	एम्बुलेन्स सेवा	९८६२३२७५४५,९८०४३३७६५९ ९८६२२०१२३०,९८०४३३३९५९ (एम्बुलेन्स सेवा चौविसौं घण्टा खुल्ला रहनेछ) र
	इमेल	nrcsdhankuta2015@gmail.com

क.स	पद	नाम	ठेगाना	मोवाइल
१	सभापति	श्री हरि कुमार राई	सागुरीगढी गा.पा. ९	९८४२११७५०३
२	त.निबर्तमान सभापति (अध्यक्ष प्रदेश नं. १)	श्री नरेन्द्र प्रसाद पोखेल	धनकुटा न.पा. - ७	९८४२०७१३२१ ९८०५३८८५००
३	महिला उपसभापति	श्री देवीकुमारी याखा	सागुरीगढी गा.पा. ३	९८४२०५४१२६ ९८१९०५९१७०
४	उपसभापति	श्री ठगेन्द्र प्रसाद अधिकारी	पाखिवास न.पा. २ धनकुटा न.पा. ६	९८५२०५०९३० ९८४२०६१६६०
५	मन्त्री	श्री छत्र कुमार श्रेष्ठ	पाखिबास न.पा. - ५	९८५२०५०५५६
६	कोषाध्यक्ष	श्री मुकुन्द प्रसाद भण्डारी	धनकुटा न.पा. ३	९८४२०६१६८६
७	उपमन्त्री	श्री शान्तीला तामाङ्ग	छथर जोरपाटी गा.पा. ४	९८४२५९६४८५
८	उपकोषाध्यक्ष	श्री मनकुमारी राई	सहिदभुमी गा.पा. ४	९८४२४८७०९९

९	महिला सदस्य	श्री कल्पना राई	धनकुटा न.पा. - ४	९८४२०६२२३९
१०	महिला सदस्य	श्री अस्मिका राई	धनकुटा न.पा. - ७	९८४२०८४६४३
११	महिला सदस्य	श्री मैया खड्का (भण्डारी)	महालक्ष्मी गा.पा. ४	९८४२३०१३०७
१२	सदस्य	श्री त्रिलोचन घिमिरे	सागुरीगढी गा.पा. ५	९८४२०६०६१९
१३	सदस्य	श्री रविन्द्र न्यौपाने	चौविसे गा.पा. ५	९८५२०५००६०
१४	सदस्य	श्री महेन्द्र भट्टराई	पाखीवास न.पा.	९८५२०६१०७५
१५	सदस्य	श्री धिरेन्द्र थिङ्ग	धनकुटा न.पा. १	९८४२५१८९५१ ९८०४०९९९०
१६	सदस्य	श्री टंक प्रसाद रोइला	धनकुटा न.पा. ९	९८४२११२४७५
१७	सदस्य	श्री पदम वहादुर श्रेष्ठ	छथरजोरपाटी गा.पा.५	९८४२४१४२०९
१८	सदस्य	श्री हर्कजङ्ग बुढाथोकी	महालक्ष्मी न.पा. ४	९८६२१२८५६७

३) नेरेसो जिल्ला शाखाका कर्मचारीहरुको नाम तथा सम्पर्क नं.

क्र.स.	नाम	पद	ठेगाना	रेडक्रस बाहेक सम्पर्क नं.	
				फोन	मोवाइल
१	श्री विष्णु कृष्ण जोशी	बरिष्ठ कार्यालय सहायक	धनकुटा न.पा. ३	-	९८४२०३९२७८ ९८००९१०९५६
२	राजन वाग्ले	एम्वुलेन्स चालक	धनकुटा न.पा. ७	०२६-५२१०५६	९८६२३२७५४५ ९८०४३३७६५९
३	श्री करण शाही	एम्वुलेन्स चालक	धनकुटा न.पा. १		९८६२२०१२३० ९८०४३३३५५९
४	श्री गोपाल वहादुर राई	कार्यालय सहयोगी	सहिदभूमी गा.पा. २	-	९८४२०६१८९६

४) धनकुटा जिल्ला शाखा अन्तरगतको उपशाखाको सभापतिहरु फोन नं.

सि.नं.	उपशाखा	ठेगाना	सभापतिको नाम र फोन नं.	सम्पर्क नं.
१	मौनावुधुक	चौविसे गा.पा. ७	श्री मान वहादुर लिम्वु	९८४२११४९२६
२	सान्ने	पाखीवास न.पा. २	श्री शान्तीराम गौतम	९८५२०५३५०२
३	भीरगाँउ	धनकुटा न.पा ३	श्री डम्वर प्रसाद गुरागाँई	९८४२११७३६०
४	आहाले	सागुरीगढी गा.पा.९	श्री मोहन राई	९८११३५५२७०
५	वसन्तटार	चौविसे गा.पा. ८	श्री चेतनाथ आर्चाय	९८५२०५०६२४
६	चुलाचुली	छथर जोरपाटी गा.पा.३	श्री शारदा प्रसाद दाहाल	९८४२०७००५६
७	घोर्लिखर्क	पाखीवास न.पा. ७	श्री सोमवहादुर कार्की	९८४२५५००८३
८	सिधुवा	छथर जोरपाटी गा.पा ५	श्री नील वहादुर थापा	९८५२०५०२९३
९	फलाटे	पाखिवास न.पा.	श्री दल वहादुर तामाङ्ग	९८१०४४१८१४
१०	बज्रमाई	चौविसे गा.पा. ५	श्री गजेन्द्र बस्नेत	९८४२०८८३१४
११	डाँडावजार	सागुरीगढी गा.पा. ५	श्री भीमशंकर काफ्ले	९८४२५६३६०२
१२	मारेककटहरे	महालक्ष्मी न.पा. २	श्री कुलकेशर दाहाल	९८५२०६१०६१
१३	मूर्तिढुङ्गा	महालक्ष्मी न.पा. ९	श्री चन्द्र वहादुर श्रेष्ठ	९८६२१४१७६८
१४	पाखीवास	पाखीवास न.पा. ४,५ र ६	श्री किशोर राई	९८४२०७०४९१
१५	वुढीमोरङ्ग	सागुरीगढी गा.पा.१	श्री दल वहादुर इङनाम लिम्वु	९८४२१६९१५९
१६	महाभारत	सागुरीगढी गा.पा.७	श्री सूर्य वहादुर मगर	९८५२०७७५२५, ९८०४३०१०३९
१७	जितपुर	महालक्ष्मी न.पा. ७	श्री कमल सुवेदी	९८६२०५२१९०
१८	छिन्ताङ्ग	सहिदभुमी गा.पा. २	श्री भरत लाल राई	९८४२०७८३७२
१९	कागते	धनकुटा न.पा. २	श्री खेमराज थापा (का.वा.)	९८४२०७१०४६

२०	राजारानी	चौविसे गा.पा. ६	श्री दिपेन्द्र थापा	९८४०४३१६९३
२१	खोकु	सहिदभुमी गा.पा. ४	श्री मित्र वहादुर राई	९८४२११२२१२
२२	निशान	धनकुटा न.पा. ६	श्री विपिन कुमार श्रेष्ठ	९८४२१५८७८८
२३	तेलिया	छथर जोरपाटी गा.पा. ४	श्री राम वहादुर अधिकारी	९८४२३२९१४२
२४	चानुवा	महालक्ष्मी न.पा. ४	श्री विष्णु वहादुर थापा	९८४२११२५३१
२५	खुवाफोक	सागुरीगढी गा.पा. ३	श्री चेतकुमार याखा	९८४२०६२२७३
२६	कुरुलेतेनपा	चौविसे गा.पा. ३	श्री दिपक दाहाल	९८५२०५००५७
			श्री टेक प्रसाद भण्डारी (का.वा.सभापति)	९८४२१०९३३०
२७	चुङ्गमाङ्ग	पाखीवास न.पा. १०	श्री कुमार प्रसाद सुवेदी	९८४२०७९८०८
२८	हिले	धनकुटा न.पा. १	श्री धिरेन्द्र थिङ्ग	९८४२५१८९५१
२९	लेगुवा	महालक्ष्मी न.पा. ६	श्री डम्वर वहादुर थापा	९८५२०६१९४६
३०	६ नं. बुधवारे	चौविसे गा.पा. १	श्री यज्ञ कुमारी रुचाल	९८५२०५००८४ ,९८१९३२३८७७
			श्री दल व. श्रेष्ठ (कोषाध्यक्ष)	९८५२०६१०७७
३१	जनकल्याण	धनकुटा न.पा. १०	श्री भीम वहादुर खनाल	९८४२११६३४९
३२	विश्रान्ती उपशाखा	धनकुटा न.पा. ९	श्री सूर्वण कार्की	९८५२०५०२८९

क.५) धनकुटा जिल्लामा संचालित एम्वुलेन्स तथा सेवाको सम्पर्क नम्वरहरु

सि. नं.	संचालक संस्था	टेलिफोन	गाडी नं.	चालकको नाम	चालकको सम्पर्क नं.	सम्पर्क व्यक्ति र फोन नं.	कैफियत
१. धनकुटा नगरपालिका							
१	जनप्रगती बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. हिले	०२६५४०५६९	को १ च ६८८०		९८४२०६२९४६	संगम मगर ९८४११४२४३७	चालु नरहेको
२	त्रिवेणी साँस्कृतिक समूह धनकुटा		बा २ च ९५७३				चालु नरहेको
३	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला शाखा, धनकुटा	०२६५२०१०२ ०२६५२०३५२	को १ च ३६७४	करण शाही	९८५६२३२७५४५ ९८०४३३७६५९	हरि कुमार राई, सभापती, ९८४२११७५०३ छत्र कुमार श्रेष्ठ, मन्त्री, ९८५२०५०५५६	
४	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला शाखा, धनकुटा	०२६५२०१०२ ०२६५२०३५२	को २ च ७०२	विपिन दाहाल	९८६२२०१२३० ९८०४३३३९५९	हरि कुमार राई, सभापती, ९८४२११७५०३ छत्र कुमार श्रेष्ठ, मन्त्री, ९८५२०५०५५६	
५	जिल्ला अस्पताल, धनकुटा	०२६५२०१३५	को १ झ ४६५	दुर्गा श्रेष्ठ	९८४२०६०७५२		
६	जिल्ला अस्पताल, धनकुटा	०२६५२०१३५	को १ झ ५७१	जगत डंगोल	९८११३२२६०५		
७	नेपाल अर्वुदरोग निवारण संघ, धनकुटा		को १ च ५०९२	पवन घिमिरे	९८४२०६२८७० ९८५२०६२८७०	नारायण प्रसाद रिजाल, ९८४२०७०१२१ दिपक श्रेष्ठ ९८४२०६१५९५	
८	डा. रामप्रसाद पोखेल आँखा अस्पताल धनकुटा		को २ च ६९४	लोकेन्द्र कार्की	९८४२३२७६६६ ९८४२१५७५१२	रोशेष श्रेष्ठ, ९८५२०५०३६१	
९	धनकुटा नगरपालिका		बा २ झ ४०१२	नविन श्रेष्ठ	९८४४६१६५६५		
१०	धनकुटा नगरपालिका		प्र १ ०२ ००१ झ ७५८	सुरेन्द्र राई	९७४१८२५१५१, ९८१९३८७८३७		
११	तपाईको जनहित पोलिक्लिनिक पाल्ते, धनकुटा		को १ च ७६०१	प्रविण गुरुङ	९८४२१५७१५३		
१२	स्व. रत्नकुमारी लिम्बू स्मृति		को २ च २९८०	रोमन सुवेदी	९८०५३६९३३३	सन्त बहादुर लिम्बू	

	प्रतिष्ठान सेवा समाज, धनकुटा ७				९७४६९६६३३३	९८४२३०१२१२	
१३	यान बहादुर सुवेदी स्मृति प्रतिष्ठान, धनकुटा ७		प्र १ ००२ च ४६००			दिनेशराज सुवेदी ९८६२००९५५२	
२. पाखिबास नगरपालिका							
१	उज्यालो सेवा सदन पाखिबास		को २ च ११३३	योगेन्द्र निरौला	९८५२०६१३४७ ९८१६३५७९९७		चालु नरहेको
२	पाखिबास नगरपालिका		प्र १ ०२ ००१ भ ००३	टेक बहादुर मगर	९८२७०८२१४३ ९८६२२८१४३१	प्र.प्र.अ. ९८५२०४३१११	
३. महालक्ष्मी नगरपालिका							
१	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, मुर्तिढुंगा उपशाखा, धनकुटा		को १ च ७२५१				चालु नरहेको
२	महालक्ष्मी नगरपालिका जितपुर		प्र १ ०२ ००१ भ ७१३	विश्व ढकाल	९८१२३४५६४२	प्र.प्र.अ. ९८५२०७०१२१	
३	स्व. मित्रलाल विष्णुमाया पौडेल स्मृति सेवा समाज जितपुर		को २ च ७००	भुपाल पौडेल	९८४२३०१२६७		
४. सहिदभूमी गाउँपालिका							
१	सहिदभूमी गाउँपालिका, १ नं. वडा कार्यालय		प्र १ ०२ ००१ भ ०००४	किताङवा राई	९८०८२२६६२३	वडा सचिव सुमित कुमार राम ९८५२०८०१०१	
२	भक्त बोलानी स्मृति क्लब सहिदभूमी गाउँपालिका		प्र १ ०२ ००१ भ ०४४४	अभिषेक राई	९८१००५००८३	अध्यक्ष प्रेम राई ९८१४३२८३०८ विशाल राई ९८५२०६५९२२	
५. चौबिसे गाउँपालिका							
१	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, मौनाबुधुक उपशाखा, धनकुटा		को १ च ४६९६	विजय प्रकाश लिम्बू	९८१९३०२९६९	रुद्र चेम्जोङ्ग ९८४२०७१४९३	
२	नेपाल अर्वुदरोग निवारण संघ, छनं. वुधबारे धनकुटा		को १ च ४४२४	हरि श्रेष्ठ	९८४२५५१०२५		
३	चौबिसे गाउँपालिका, मुढेबास स्वास्थ्य चौकी		प्र १ ०२ ००१ भ ०७४५	सुरेन्द्र मगर	९७४१७५१९९०	योगराज लिम्बू ९८६२०४५७७८	
६. छथर जोरपाटी गाउँपालिका							
१	हात्तीखर्क स्वास्थ्य चौकी		बा २ भ ३१०३	सुवास लिम्बू	९८५२०२१०२० ९८१७३१८६२०	पुखमान आले मगर ९८४२४७६३१५	

१४९

अनुसूची :७

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

विपद् प्रारम्भिकद्रुतलेखाजोखाफाराम(Initial Rapid Assessment, IRA)

१.घटनास्थलको जानकारी

प्रदेशकोनाम :	जिल्लाको नाम:	गाउँ/नगरपालिकाको नाम:
वडानम्बर :	मितिः	गते/महिना/साल:

२. घटनास्थलको वस्तुस्थिति

विपद्को प्रकार	घटना घटेको मिति	घटना घटेको समय

मृतक	बेपत्ता	घाइते	विस्थापित (अनुमानित घरधुरी संख्या) :	प्रभावित (अनुमानित घरधुरी संख्या) :
महिला संख्या :	महिला संख्या :	महिला संख्या :		
पुरुष संख्या :	पुरुष संख्या :	पुरुष संख्या :		
वालवालिका संख्या :	वालवालिका संख्या :	वालवालिका संख्या :		
अन्य संख्या :	अन्य संख्या :	अन्य संख्या :		

जम्मा :	जम्मा :	जम्मा :		

अहिले प्रभावित वडासम्मआवत-जावतको अवस्था	☐ठिक छ ☐कठिन छ ☐वन्द छ	सवारी साधन/यातायात सेवा	☐अवरुद्धभएको ☐अवरुद्धनभएको

संचारको अवस्था	☐अवरुद्धभएको ☐अवरुद्ध नभएको
विधुत	☐अवरुद्ध भएको ☐अवरुद्ध नभएको
खाधान्नको अभाव	☐अभावभएको ☐अभाव नभएको
स्वास्थ्य सेवा	☐सञ्चालनमा भएको (संख्या) ☐सञ्चालनमा नभएको तत्काल उपचारका लागि स्थानान्तरण गर्नुपर्ने भएमा, संख्याः .....
संचालन मा भएमा स्वास्थ्य सेवामा अत्यावश्यक प्राथमिक उपचारको लागि आवश्यक औषधी	☐उपलव्ध छ ☐उपलव्धछैन
बिद्यालय	☐सञ्चालन मा भएको (संख्या) ☐सञ्चालनमा नभएको (संख्या)

खानेपानीको आपूर्ती	☐सुचारु (अवरुद्ध नभएको ☐अवरुद्ध भएको (घरधुरी संख्याः ...)
भौतिक संरचना	
निजी घर	☐पूर्ण क्षति (संख्या ....) ☐आशिंक क्षति (संख्या ....)
सरकारी कार्यालय / भवन	☐पूर्ण क्षति (संख्या ....) ☐आशिंकक्षति (संख्या ....)
अन्य क्षति (कृषि तथा पशुजन्य)	☐पूर्ण क्षति (संख्या ....) ☐आशिंक क्षति (संख्या ....)

फोहोर मैला व्यवस्थापनको अवस्था कस्तो छ ?	☐सामान्य छ ☐महामारीको संभावना छ
शौचालयको व्यवस्था छ ?	☐सामान्य ☐थप व्यवस्था गर्नुपर्छ (घरधुरी संख्या ......)

विशेष आवश्यकता ९कउभअष्वा च्भत्रगष्वभ्रभलत०भएका प्रभावितहरुको अनुमानित संख्या	
गभर्वती तथा सुत्केरी महिलाहरुको लागि आवश्यक सामग्रीहरु (डिगनिटी किट आवश्यक	☐आवश्यक भएको ☐आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या.............

५ वर्ष सम्मका बालबालिकाको लागि आवश्यक पौष्टिक आहारा	☐आवश्यकभएको ☐आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या..................
५ वर्ष भन्दा माथिका बालबालिकाको लागि आवश्यक सामग्रीहरु -जस्तै शैक्षिक तथा वालमैत्री स्थल (ऋजषमि ाचष्लमथिकउबअभ)	☐आवश्यक भएको ☐आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या..................
ज्येष्ठ नागरिकहरुका लागि आवश्यक सहयोग	☐आवश्यकभएको ☐आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या..................
अपांगता भएकाहरुका लागि आवश्यक सहयोग	☐आवश्यक भएको ☐आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या..................
असहाय/विरामीको संख्या	
मौसमको वर्तमान अवस्था कस्तो छ ?	☐सामान्य ☐प्रतिकुल

३. हालसम्म भएको राहत वितरणको अवस्था

राहत वितरण गर्नेतह/संघ-संस्था/निकायको नाम :	
राहत वितरण गरिएका सामग्रीहरुको नाम र परिमाण (पाल, त्रिपाल, चामल, कपडा, भाडाकुडा आदि)	
नगद/राहत वितरण गर्नेतह/संघ-संस्था/निकायको नाम :	
राहत (नगद/राहत सामग्री) पाउने परिवार संख्या :	
राहत (नगद/राहतसामग्री) नपाएकाप्रभावित परिवार संख्या :	

४. तत्काल गर्नुपर्ने

स्थानान्तरण गर्न	☐आवश्यकपर्ने ☐आवश्यकनपर्ने	

	☐ आवश्यकपर्नेभए परिवार संख्या..........	
विस्थापितहरु हाल बसिरहेको ठाँउ/संरचना	☐ विद्यालय ☐ सार्वजनिकभवन ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)	
आवश्यकपर्नेखाद्यान्नतथा गैर खाद्यान्न सामाग्री	☐ टेन्ट संख्या...... ☐ त्रिपाल संख्या..... ☐ म्याट्रिक्स संख्या........ ☐ कम्वलसंख्या...... ☐ कपडा संख्या......... ☐ भाडाकुंडा संख्या...... ☐ तयारी खाना (दालमोठ, चिउरा, भुजा, चाउचाउ, विस्कुट कति जना)	☐ खाद्यान्न (दाल, चामल, नून, तेल) परिमाण..............कति जना ☐ पिउने पानी........... ☐ अन्य.............

प्रभावित क्षेत्रमा कुनै अवाञ्छित गति विधि (लैङ्गिक हिंसा, यौन हिंसा, चोरी, लुटपाट)	☐ भएको ☐ नभएको ☐ भए प्रभातिको अनुमानित संख्या

५.घटनाको सूचना संकलन कार्यमा खटिएकाको विवरण

क.सं.	नाम, थर :	पद /संस्था :	सम्पर्क नम्बर :	टोलि नेताको नाम:	सूचना संकलन गरेको समयावधि (मिति र समय)	हस्ताक्षर
१.						
२.						

३.						

६. फारम भर्दा ध्यानदिनुपर्ने कुराहरु

१. एउटा घटना/वडाको लागि एउटा लेखाजोखा फारमको प्रयोग गरिने छ ।

२. विपद् भएको २४ घण्टा भित्रगाउँ तथा नगरपालिका, नेपाल प्रहरी तथा स्थानीय रेडक्रसकाप्रतिनिधि रहेको (लेखाजोखा) टोलीलेफारम भर्नुपर्ने छ ।

३. टोलीले प्रभावित क्षेत्रको अवलोकन गरी सके सम्म प्राथामिक सूचना संकलन गर्नुपर्ने छ । द्बितिय सूचनाका लागि घटनाका जानकारसंग अन्तरवार्ता लिइ सूचना सकंकलन गर्नुपर्ने छ ।

४. सहि तथा स्पष्टविवरण संकलन गर्नुपर्ने छ । प्राप्त सूचनामा द्बिविधा भएमा टोलीले छलफल गरीउपयुक्त विचारका आधारमा फारम भर्नुपर्ने छ ।

५. मथि उल्लिखित विकल्प बाहेक अन्य कुरा भर्नुपर्ने भए टोलीले भर्न सक्ने छ ।

अनुसूची : ८

बहु-क्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फाराम, २०६६
(Multi-Cluster Initial Rapid Assessment (MIRA)- Nepal, 2009)

(यो लेखाजोखा फाराम जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिसँग निकट समन्वयमा रही प्रयोग गर्नुपर्नेछ । । प्रभावित समुदाय वा न.पा.,गा.पा.हरु वा जिल्लाहरुको सूचना संकलन र विश्लेषण गर्न यो फाराम प्रयाग गर्न सबै साझेदारहरुलाई अनुरोध गरिन्छ ।)

१.लेखाजोखा गर्ने समूहको विवरण			
संलग्न संस्थाहरु :		निरीक्षण अवधि	
		देखि	सम्म
टोली प्रमुखको नाम		सम्पर्क विवरणहरु:	

२. भौगोलिक विवरण *(जिल्ला दैवी विपद् उद्धार समितिसँगको परामर्शमा भर्नुपर्ने)*
२.१ जिल्लाको नामः
२.२ जिल्लाको नक्सा प्रयोग गरी विपद्बाट प्रभावित गाविस तथा समुदायको अवस्था निम्नआधारमा वर्गीकरण गर्ने १. अति प्रभावित **(ज्यादै ठूलो प्रभाव)** २. बढी प्रभावित **(बढी प्रभाव)** ३. सामान्य प्रभावित (ठीकै प्रभाव) ४. कम प्रभावित (कम प्रभाव) ५. प्रभावित नभएको (प्रभाव नपरेको)
२.३ सोही नक्सामा प्रभावित गाविस र समुदायमा यातायातको पहुँच नभएको इंगित गर्ने
२.४ सोही नक्सामा आन्तरिक रूपमा विस्थापित परिवारको अस्थायी स्थान इंगित गर्ने :
२.५ सोही नक्सामा यातायातको महत्वपूर्ण पूर्वाधारहरु (बाटो, पुल, विमानस्थलजस्ता भौतिक संरचना) क्षति भएको इंगित गर्ने
२.६ सोही नक्सामा संभावित सुरक्षा चुनौतिहरु (डकैत, अन्य समूह,आदि) को विषय इंगित गर्ने

जिल्ला सदरमुकाममा मिरा समूह जाँदा जिल्ला तहका विचार गर्नुपर्ने प्रश्नहरु:

३. जिल्ला तहमा विचार पुर्‍याउनुपर्ने तथ्यांकहरु ((जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयबाट सूचनाहरु संकलन गर्नुपर्ने)

३.१ जिल्लामासञ्चालनमा रहेका स्वास्थ्य सेवाको अवस्था

स्वास्थ्य सुविधाका किसिम	भवनहरु		पर्याप्त जनशक्ति(दरबन्दी)		पहुँच	
	जम्मा सङ्ख्या	क्षति सङ्ख्या	छ	छैन	छ	छैन
स्वास्थ्य चौकी						
उपस्वास्थ्य चौकी						
प्राथमिक उपचार केन्द्र						
अस्पताल						

यदी स्थानीय (उप)स्वास्थ्य चौकी/प्राथमिक स्वास्थ्य चौकीमा गाविसका बासिन्दाको पहुँच छैन भने सो को कारण खुलाउनुहोस:

३.२ स्थानीय अस्पताल तथा पोषण पुन:स्थापना गृहमा कुपोषणले ग्रस्त र उपचाररत बिरामीको सङ्ख्या कति छ ? (जिल्ला स्तरीय सुविधाको लागि) सङ्ख्या.................. **(ऐच्छिक)**

- के यो अवस्था अघिल्ला वर्षहरूभन्दा फरक छ ? खुलाउनुहोस् :
- के त्यहाँ पर्याप्त उपचार क्षमता उपलब्ध छ/छैन ? :

प्रत्येक विपदको प्रभाव समेटने गरी र प्रत्येक विपदका लागि देहायको विस्तृत सूचना सकंलन गर्न कुनै समुदाय (हरु) छनौट गर्ने (यदी समय नपुगेमा ज्यादै, अति प्रभावित समुदायको मात्र सङ्कलन गर्ने)

४. नमुना गाविस/समुदाय

जिल्ला	न.पा./गा.पा.	पी कोड[a]	प्रभावको आँकलन र वर्गीकरण (१-५)

वडा	प्रभावित वडाहरु:	भ्रमण गरिएका वडाहरु

समुदाय/गा.पा.	अक्षांश[1]	देशान्तर[1]

५. जनसङ्ख्या विवरण (गाउँ/बस्ती तहमा)

५.१ जम्मा जनसङ्ख्या

जम्मा परिवार सङ्ख्या	महिला	पुरुष	५ वर्ष मुनिका बालबालिका	जम्मा जनसङ्ख्या

५.२ अति प्रभावित जनसङ्ख्या (गन्ति गर्ने):जसको सबैभन्दा बढी सम्पति(घर, खेत, घरायसी सरसामान, भण्डारण, औजार र बस्तुभाउ) नोक्सान भएको छ।

परिवार सङ्ख्या	महिला	पुरुष	५ वर्ष मुनिका बालबालिका	जम्मा जनसङ्ख्या

५.३ कम प्रभावित जनसङ्ख्या :जसको आंशिक रुपमासम्पति (घर, खेत, घरायसी सरसामान, भण्डारण, औजार र बस्तुभाउ) नोक्सान भएको छ

परिवार सङ्ख्या	महिला	पुरुष	५ वर्ष मुनिका बालबालिका	जम्मा जनसङ्ख्या

[a]सही पी कोड उल्लेख गर्नुपर्नेछ। यदी जिपिएस नभएमा, अंशाश र देशान्तर ऐच्छिक हुनेछ।

५.४ प्रभावित व्यक्तिको सङ्ख्या					
	महिला	पुरुष	जम्मा	५ वर्ष मुनिका बालबालिका	साझा कारण
मृत्यु हुनेको सङ्ख्या					
घाइते हुनेको सङ्ख्या					
हराएकाको सङ्ख्या					

५.५ सङ्कटासन्न समूह :

व्यक्तिको सङ्ख्या	बाढीका कारण बासस्थानविहीन भएका परिवारहरु		६० वर्षमाथिका एकल वृद्धवृद्धा		अत्यन्त बिरामी/अशक्त		गर्भवती तथा सुत्केरी महिला	महिला घरमूली भएको परिवार	जातीय, धार्मिक तथा पिछडिएका समुदायहरु
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष			

६. बसोबास

६.१ क्षति भएका घरहरूको क्षतिको अवस्था कस्तो छ ?	
क. पूर्ण रूपमा क्षति भएका घरहरुको जम्मा संख्या, जहाँ बसोवास योग्य छैन् (पूर्णतः भत्काई पुनःनिर्माण गर्नुपर्ने)	
ख. क्षतिग्रस्त भएका घरहरुको जम्मा सङ्ख्या, वस्नका लागि असुरक्षित (*गह्रो वा भित्ता-पर्खाल, छाना आदि भत्किन लागेका)*	
ग. आंशिक रूपमा क्षति भएका घरको जम्मा सङ्ख्या जुन वस्नका लागि सुरक्षित रहेका तर सामान्य मर्मतसंभार आवश्यक पर्ने (संरचना यथावत रही सामान्य भत्केको)	
घ. स्पष्ट नदेखिने गरी क्षति भएका घरहरुको जम्मा संख्या	
६.२ के सरसफाई तथा पानीको व्यवस्थासहित सामुदायिक आश्रयस्थल उपलब्ध छन् ?	☐ छ ☐ छैन
यदी छ भने प्रभावित समुदायको वरिपरि कस्तो प्रकारको र कतिवटा आश्रयस्थल छन् उल्लेख गर्ने :	

जम्मा क्षमता: (स्फेयर मापदण्ड अनुसार कति जनालाई पर्याप्त रुपमा समावेश गर्न सकिन्छ, सामुदायिक आश्रयस्थल व्यवस्थापन क्षमता सहित जम्मा क्षमता आँकलन गर्नुपर्नेछ)

७. घरेलु खाद्य सुरक्षा

७.१ खेतीबालीको औसत कति नोक्सान भएको छ ? बिगाह ......

७.२ कति प्रतिशत परिवारसङ्ख्याको खाद्यान्न भण्डार नोक्सान भएको छ ?	पूरै(५)	आंशिक (५)

७.३ यस समुदायको जीविकोपार्जनको मुख्य स्रोत के हो ? कति प्रतिशत समुदायले यसलाई मुख्य जीविकोपार्जनको स्रोत मान्छन् आँकलन गर्ने । के धेरैजसो परिवारले आफ्नो जीविकोपार्जन कार्य पुनः सुरु गर्न थालिसकेका छन् ?		यदी संभव छ भने कति ५ समुदायहरुको मुख्य जीविकोपार्जनको स्रोत मान्दछन् अनुमानित घरपरिवारहरु	पुनः सुचारु भएको छ	छैन
			☐	☐
			☐	☐
	☐ खेतीबाली	....................५	☐	☐
	☐ पशुपालन	....................५	☐	☐
	☐ ज्यालादारी	....................५	☐	☐
	☐ माछापालन	....................५	☐	☐
	☐ व्यापार	....................५	☐	☐
	☐ लघु उद्योग	....................५	☐	☐
	☐ पर्यटन	....................५	☐☐	
	☐ वन उत्पादन	....................५		
	☐ अन्य पुनः सुरु	....................५		
		....................५		

७.४ के समुदायमा विपत्तिको बेला निम्नलिखित रणनीतिहरु अपनाउने अभ्यास गरिएको छ ?	घरपरिवारको अनुमानित (प्रतिशतमा)
☐ खानेकुराको खपत कम गर्ने........	....
☐ अस्वस्थ खाद्यान्न/खान नहुने वा कम गुणस्तरीय खाद्यान्न खाने........	....
☐ उपभोगका लागि सापटी बढाउने........	....
☐ घरायसी सरसामान (भाँडावर्तन, गरगहना आदि) बेचबिखन........	....
☐ उत्पादनशील सम्पत्ति बेचविखन (औजारहरु, पशुपंक्षी, मेशीन, जग्गाजमीन)........	....
☐ अन्य स्थानमा बसाई सर्ने........	....
☐ आपतकालीन सहयोगका लागि जि.दै.प्र.उ.स.मा भर पर्ने........	....
☐ सामुदायिक अन्नभण्डार/आपत्कालीन अन्नभण्डारबाट सहयोग/सापटी........	....
☐ अन्य (खुलाउने)........	....

७.५ के बजारसम्म पुग्न सकिन्छ र बजार खुलेका खुलेका छन् ? यदि छन् भने कति टाढाका बजार सुचारू छन् ?	यदी खुलेको छ भने दुरी कति छ ?

७.६ दैनिक उपभोग्य सामानको मूल्य	इकाइ	अहिले	विपद् हुनुअघि
मोटा चामल			
मसिना चामल			
गहुँको पीठो			
तोरीको तेल			
मुसुरो दाल			
कालो चना			
प्याज			
आलू			
अन्य (उल्लेख गर्ने)			

८. पानी तथा सरसफाइ

८.१ पानीको आपूर्ति व्यवस्था				
शुद्ध पानीको उपलब्धता (दैनिक १५ लिटर प्रतिव्यक्ति) ☐ ०-२४%☐ २५-४९% ☐ ५०-७४% ☐७५-१००% पुष्टि गर्ने स्रोतहरुः स्थानीय निकाय र सेवादाताहरुसँग अन्तर्वार्ता आदी । संभव भएमा समुदायबाट पुष्टि गर्ने र अवलोकन पनि गर्ने ।				
पिउने पानीको प्राथमिक स्रोत		अवस्था		पानीको वैकल्पिक व्यवस्था छ ?
☐ खुल्ला कुवा ☐ टयुववेल/हाते पम्प ☐ झरना/खोला ☐ सङ्कलित पानीट्याङ्की, ☐ पाइप खानेपानी प्रणाली ☐ अन्य		☐ चालु ☐ बिग्रिएको (*मर्मतसम्भार गरेर प्रयोग गर्न सकिने*) ☐ प्रदूषित भएको ☐ पूर्ण क्षति भएको ☐ धमिलो पानी		☐ छ ☐ छैन यदि छ भने स्रोत, ठाउँ र पानी गुणस्तरको सफापन वा धमिलोपनको अवस्था: न्यूनतम शुद्ध पानी वितरणका लागि आवश्यक पर्ने सामग्रीहरू (भौतिक), (जस्तै मर्मत खानेपानी प्रणालीको मर्मत)
☐ प्रभावित परिवारसँग खानेपानी भण्डारणको लागि प्रयोग गर्न घरपरिवारमा विर्को भएको भाँडो उपलब्ध छ कि छैन ?☐ छ ☐ छैन				

८.२ सरसफाइसम्बन्धी सुविधा	
प्रभावित जनता कँहा सरसफाई सेवाको उपयोगी पहुँच (जस्तै शौचालय): ☐ ०-२४%☐ २५-४९% ☐ ५०-७४% ☐७५-१००% पुष्टि गर्ने स्रोतहरुः स्थानीय निकाय र सेवादाताहरुसँग अन्तर्वार्ता आदी । संभव भएमा समुदायबाट पुष्टि गर्ने र अवलोकन पनि गर्ने ।	
	८.३.२ सरसफाइका सुविधाको उपयोगबाट बञ्चित जनसङ्ख्या :
पर्याप्त मात्रामा व्यक्तिगत सरसफाइका सामग्रीहरू (साबुन, रुमाल तथा तौलिया, न्यापकिन आदी) को उपलब्धता ☐ छ ☐ छैन द्रष्टव्य : सरसफाइका सामग्रीहरू आवश्यक पर्ने परिवार सङ्ख्या :	

९. संरक्षण

९.१ मुख्य सवालहरू के के हुन ? (*मिल्दा बुँदाहरूमा चिन्ह लगाउनुहोस्*)

☐ लैङ्गिक हिंसा वा जोखिम ☐ छुट्टिएको वा एक्लो बालबालिका ☐ सशस्त्र समूहको उपस्थिति ☐ समुदायमा पहिलेजस्तो एकता नभएको ☐ मानव बेचबिखनको खतरा	☐ विस्फोटक पदार्थको जोखिम ☐ बेपत्ता भएका व्यक्तिहरु ☐ त्रसित बालबालिका/वयस्कहरु ☐ भेदभाव र छुवाछुत ☐ कानूनी लिखतहरु हराएको ☐ अन्य

माथि उल्लेखित बुँदाहरूमध्ये कुनै पनि सही हुन् भने त्यस्तो समस्याको विवरण र स्थान (हरु) बारे लेख्नुहोस :

९.२ सुरक्षाकर्मीहरु उपस्थित छन् ?

☐ छन ☐ छैन

१०. पोषण (यदि संभव भए महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवक वा स्थानीय स्वास्थ्य कर्मचारीलाई सोध्ने)

१०.१ एक वर्षमुनिका बालबलिकालाई कुन खाना खुवाउने गरिएको छ? *(धेरैजसो खुवाउने खाना पहिला उल्लेख गर्ने)*

(अहिले) १ .... २ .... ३	विपद् हुनुअघि (पहिले) १ .... २ .... ३ ....

१०.२ वर्तमान अवस्थामा दूध खुवाउन कम भएको अथवा रोकिएको छ ? ....

● यदि छ भने कारण खुलाउनुहोस्: ....

● दूधको सट्टामा के खुवाउनु गरिएको छ ? : ....

१०.३ बच्चाको लागि आवश्यक कुनै खाद्य सामाग्री, व्यवसायिक खाना वा बोतल वा बातलका मुन्टाहरु सहयोग प्राप्त भएको छ ?

यदि छ भने सहयोको स्रोत खुलाउनुहोस् (थाहा छ भने):

११. स्वास्थ्य (स्वास्थ्य केन्द्रहरु तथा स्थानीय सुमदायसँग सोध्ने)

११.१ स्वास्थ्यसम्बन्धी प्रमुख समस्या		११.२ औषधि तथा औषधिजन्य सामग्रीको उपलब्धता	
प्रमुख समस्याहरू	प्रमुख समस्याहरू	**औषधि :**	**इक्युपमेण्ट तथा सामाग्रीहरु (स्ट्रेचर सहित):**
☐ झाडा पखाला ☐ बान्ता ☐ आँखाको संक्रमण ☐ सर्पको टोकाई ☐ ज्वरो ☐ कफ खोकी र ज्वरो	☐छालाको सङ्क्रमण ☐ चोटपटक ☐वच्चा पाउँदा आमा वा वच्चाको मुत्यु	☐ पर्याप्त ☐ अपर्याप्त आवश्यकता खुलाउनुहोस्	☐ पर्याप्त ☐ अपर्याप्त आवश्यकता खुलाउनुहोस् ....

११.३ सन्चालनमा रहेका नजिकैका स्वास्थ्य सुविधाहरू

स्वास्थ्य सुविधाका प्रकार	क्षतिग्रस्त		पर्याप्त कर्मचारी		पहुँच		विधुत आपूर्ति		खानेपानी आपूर्ति	
	छन्	छैनन्	छन्	छैनन	छन्	छैनन	छन्	छैनन्	छन्	छैनन्
निजी क्लिनिक										
उपस्वास्थ्य चौकी										
स्वास्थ्य चौकी										

स्थानीय (उप) स्वास्थ्य चौकी र प्राथमिक स्वास्थ्य चौकीमा गाविसका बासिन्दाको पहुँच छैन भने कारण खुलाउनुहोस् :

१२. शिक्षा

१२.१ प्रभावित समुदायमा रहेका विद्यालयको संख्या (बोर्डिङ्ग विद्यालय सहितका सबै शैक्षिक संस्थाहरु)

वर्गीकरण	संख्या	विद्यार्थीको संख्या		
		पुरुष	महिला	जम्मा
बाल स्याहार केन्द्र (विद्यालय जानु अघि)				
प्राथमिक विद्यालय				
निम्न माध्यमिक विद्यालय				
माध्यमिक विद्यालय				
उच्च विद्यालय				
क्याम्पसरविश्वविद्यालय				

१२.२ समुदायको शिक्षाको अवस्था (शिक्षण सामाग्रीमा भएको क्षति सहित)

वर्गीकरण	संख्या	प्रभावित विधार्थी		
		पुरुष	महिला	जम्मा
पूर्णरुप्मा क्षतिग्रस्त				
आंशिक रुपमा क्षतिग्रस्त, अहिले प्रयोग गर्न नसकिने				
आंशिक रुपमा क्षतिग्रस्त, सामान्य मर्मत पश्चात प्रयोग गर्न सकिने				

१२.३ बालबालिकाका शैक्षिक सामाग्रीहरु पनि प्रभावित भएका छन् ? (किताबबहरु, पेन्सिल, झोला, कापी आदी)

वर्गीकरण	प्रभावित विधार्थी		
	पुरुष	महिला	जम्मा
सबैरपूर्ण रुपमा नष्ट भएको			
आंशिक रुपमा नष्ट भएको			

१२.४ बाल स्याहार केन्द्रको अवस्था कस्तो छ ?

वर्गीकरण	प्रभावित बालबालिका

	पुरुष	महिला	जम्मा
पूर्णरुपमा क्षतिग्रस्त			
आंशिक रुपमा क्षतिग्रस्त, अहिले प्रयोग गर्न नसकिने			

१२.५ अस्थायी आवासको रुपमा प्रयोग गरिरहेको शैक्षिक संस्थाहरु

वर्गीकरण	संख्या	विधार्थीको संख्या		
		पुरुष	महिला	जम्मा
बाल स्याहार केन्द्र (विद्यालय जानु अघि)				
प्राथमिक विद्यालय				
निम्न माध्यमिक विद्यालय				
माध्यमिक विद्यालय				
उच्च विद्यालय				
क्याम्पसरविश्वविद्यालय				

१३. राहत तथा सहयोगसम्बन्धी पूर्व गतिविधि

१३.१ स्थानीय समुदायले कुनै सहयोग पाइरहेका छन् ?☐ छन् ☐ छैनन्

यदि छन् भने कुन संस्थाबाट र कस्तो प्रकारको सहयोग कति परिवारले पाइरहेका छन् ?

यदि छैन् भने, सहयोग प्रदान गर्ने कुनै तत्काल योजना छ कि ?

यदि घरपरिवारहरु आफनो परम्परागत थलो बनेको समुदाय भन्दा बाहिर (छिमेकी गा.वि.स. वा बाहिर) विस्थापित भएका छन् भने त्यस्तो प्रत्येक स्थानका लागि देहयाको सूचना संकलन गने:

१४. विस्थापित जनसङ्ख्या :

१४.१ विस्थापित जनसङ्ख्या

परिवार	महिला	पुरुष	५ वर्ष मुनिका बालबालिका	जम्मा जनसङ्ख्या

गर्भवती महिला	दूध खुवाउने महिला (०-१२ महिनासम्मको)	६० वर्ष भन्दा माथिका	असहाय

विस्थापित बसोबास गरिरहेको स्थान	गाविस भवन	विद्यालय	छिमेकीको घरमा	छिमेकी गाउँमा	नातेदारको घरमा
विस्थापितहरूको बसोबाससम्म पहुँच	☐ छ			☐ छैन	
पहुँच छ भने कुन माध्यम प्रयोग गर्न सकिन्छ?	☐बस	☐ ट्र्याक्टर	☐ ट्रक	☐ गोरुगाडा	☐ रिक्सा ☐ अन्य
यदि पहुँच छैन भने नजिकको मोटरबाटोबाट कति टाढा पर्छ?	किलोमिटर		प्रति दिन कति घण्टा		

१४.२ तत्कालै विशेष सहयोगको आवश्यकता भएका व्यक्ति छन्/छैनन? ☐ छन् ☐ छैनन्

भएमा कतिजना र कस्तो किसिमको सहयोगको आवश्यकता पर्ने ?

१४.३ विस्थापित भएर नयाँ ठाउँमा गएका समुदायका वालबलिका त्यहाँको विद्यालयमा भर्ना भएका छन्? ☐ छन् ☐ छैनन्

नयाँ विद्यालयमा भर्ना भएका भए कति जना भएका छन् ? .... विद्याथहिरू कति दिनदेखि स्कूल जान सकेका छैनन्: ...

१४.४ कुन ठाउँबाट विस्थापित भएर आएको

जिल्ला	गाविस	वडा	गाउँ/टोल

१४.५ विस्थापितहरू कहिलेसम्ममा आफ्नो स्थानमा फर्किने सोचाइमा छन्? :

अहिले फर्किंदैनन् भने कुनै विशेष कारणहरुः

१४.६ अहिले पनि विस्थापन भइरहेको छ?	☐ छन्	☐ छैनन्	छन् भने कति जना प्रतिदिन ? (व्यक्ति)

१४.७ स्थानीय बासिन्दाले विस्थापितलाई सहयोग गरेका छन् ?☐छ ☐ छैन कसरी?
स्थानीय समुदायमा परेको अल्पकालीन तथा मध्यकालीन प्रभावहरु केके हुन ? :

धनकुटा जिल्लाको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना - २०७९
Disaster Preparedness and Response Plan – 2079

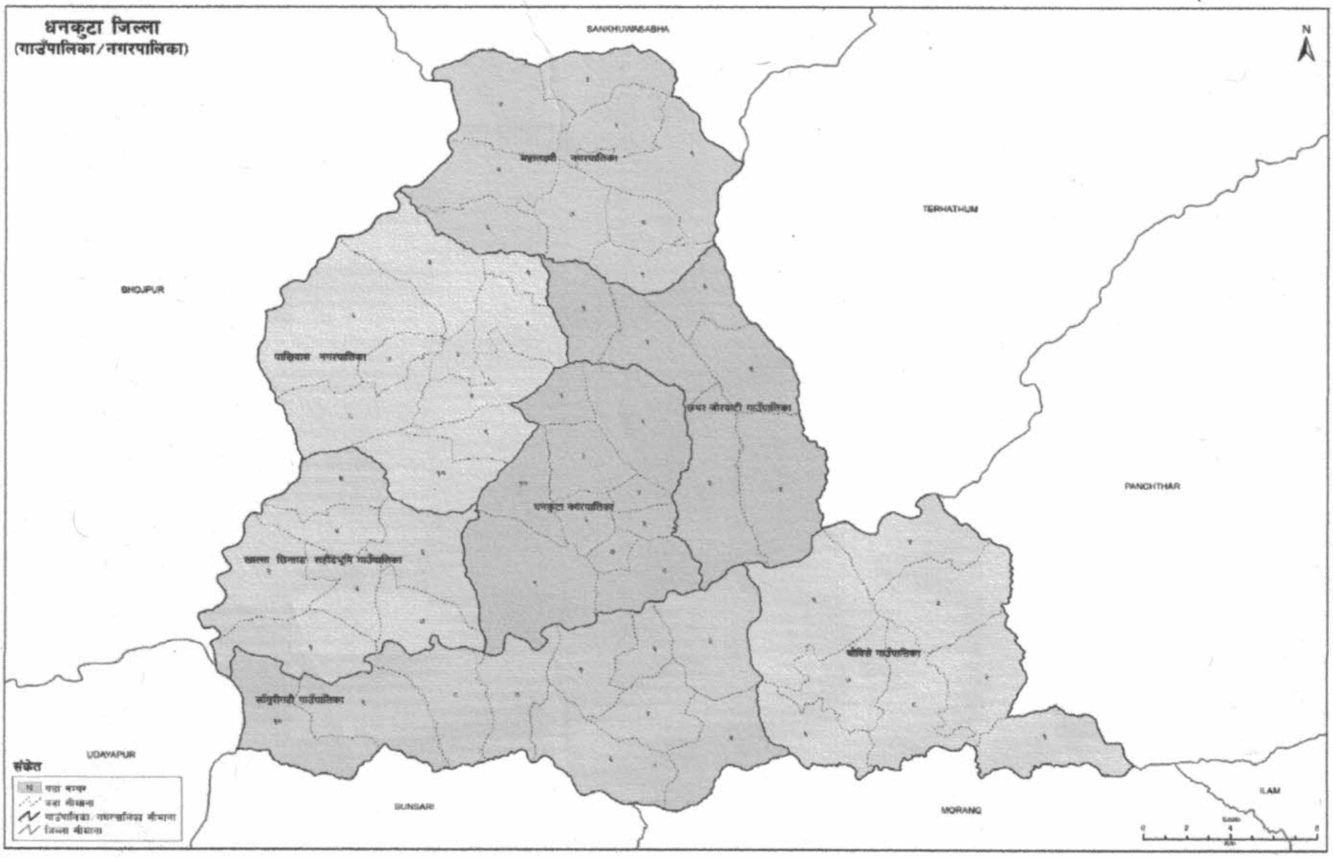

कोरोना भाइरस (कोभिड १९) बाट बचौं र बचाऔं ।